

بسته جامع انتخابات

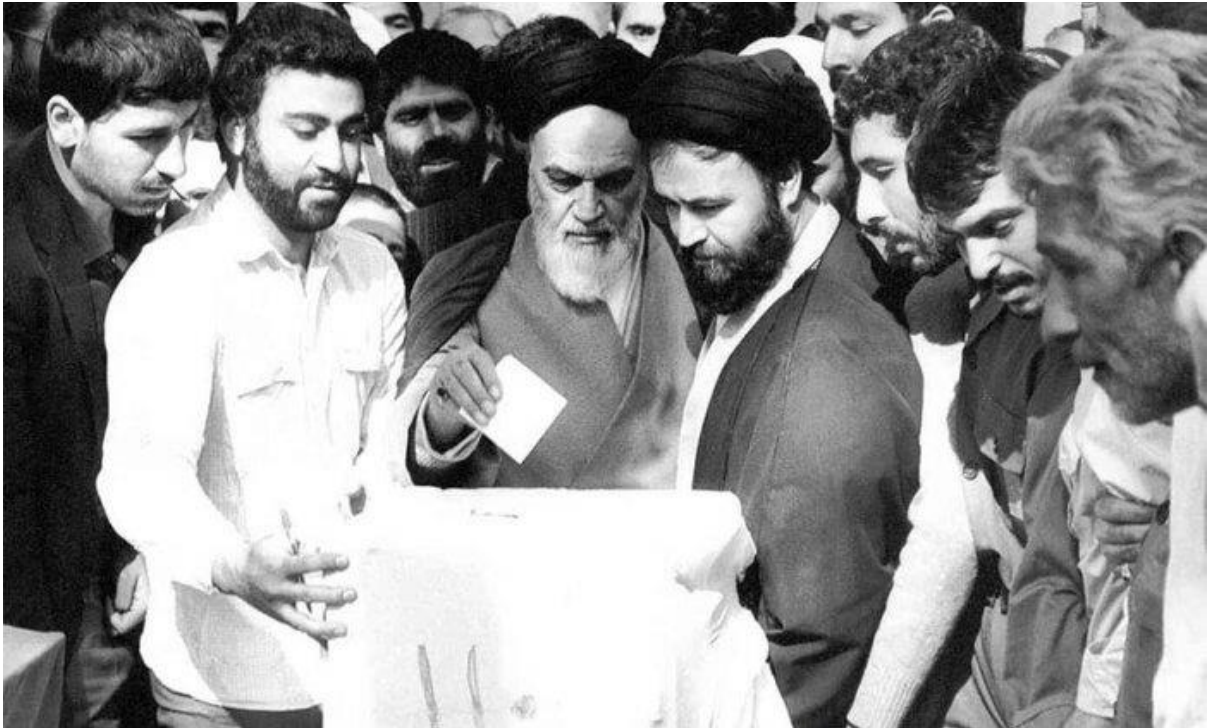
فهرست

4	فصل اول: دیدگاه مراجع و علما درباره انتخابات
4	حضرت امام خمینی(ره):
5	حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای:
6	حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی:
7	حضرت آیت الله العظمی جعفر سبحانی:
8	حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی:
9	حضرت آیت الله العظمی جوادی آملی:
10	حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی:
11	حضرت آیت الله العظمی مظاهری:
12	حضرت آیت الله العظمی شبیری زنجانی:
13	فصل دوم: اخلاق انتخاباتی
13	بخش اول: اخلاق نامزدهای انتخاباتی
25	بخش دوم: ملاک‌های اخلاقی و ارزشی در انتخابات
40	بخش سوم: هفت نکته مهم پیرامون اخلاق انتخاباتی
48	فصل سوم: اهمیت مشارکت حداکثری در انتخابات
48	معجزه انتخابات در حل مشکلات کشور
49	همه در انتخابات شرکت کنند/ بهانه‌جویی نکنیم
50	برکات داخلی و خارجی حضور مردم در انتخابات
52	مهمترین مسئله در انتخابات
54	فصل چهارم: ره‌توشه انتخاباتی
54	بخش اول: وظایف مبلغان در تبلیغ انتخابات ریاست جمهوری
61	بخش دوم: منشور اخلاق اسلامی انتخابات
84	بخش سوم: علل و آثار مشارکت حداکثری در انتخابات از نگاه امامین انقلاب
98	بخش چهارم: وظایف و اخلاق انتخاباتی مردم

- 114 بخش پنجم: حضور در انتخابات از نگاه قرآن
- 118 بخش ششم: موانع پیشرفت انقلاب اسلامی
- 128 بخش هفتم: فواید و ملاک های حضور مردم در انتخابات و دیدگاه مراجع تقلید
- 139 فصل پنجم: شاخصه های انتخاب اصلح
- 139 رئیس جمهور باید تهذیب اخلاقی داشته باشد
- 141 خصوصیات مهم رئیس قوه مجریه از نگاه رهبر انقلاب
- 143 رئیس جمهورتان را با این ویژگی ها انتخاب کنید
- 145 شعار کاندیداها و معیار مردم در انتخاب نامزدها چگونه باید باشد؟
- 146 فصل ششم: حکم مقام معظم رهبری و آیت الله مکارم شیرازی درباره رای و انتخابات
- 146 حضرت آیت الله العظمی خامنه ای:
- 152 حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی
- 158 فصل هفتم: قریب به 20 هزار کلمه مطلب ویژه انتخابات از سخنان بزرگان، اساتید و فضایی حوزه علمیه

فصل اول: دیدگاه مراجع و علما درباره انتخابات

در آستانه برگزاری چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری دیدگاه‌های تعدادی از مراجع و علمای شیعه در خصوص اهمیت انتخابات در جامعه اسلامی و نقش حضور گسترده مردم در این رویداد بزرگ سیاسی و اجتماعی را مرور می‌کنیم.

حضرت امام خمینی(ره):

وصیت من به ملت شریف آن است که در تمام انتخاب، چه انتخابات رئیس جمهور و چه نمایندگان مجلس شورای اسلامی و چه انتخابات خبرگان ... در صحنه باشند و اشخاصی که انتخاب می‌کنند روی ضوابطی باشد که اعتبار می‌شود، ... مراجع و علمای بزرگ تا طبقه بازاری و کشاورز و کارگر و کارمند، همه و همه مسئول سرنوشت کشور و اسلام می‌باشند؛ چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آتی؛ و چه بسا که در بعضی مقاطع، عدم حضور و مسامحه، گناهی باشد که در رأس گناهان کبیره است.

حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای:

- شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه شرعی، اسلامی و الهی است.

- مسأله‌ی مهمی در مقابل مردم ماست که آن، مسأله‌ی انتخابات ریاست جمهوری است. من از همه‌ی ملت ایران تقاضا می‌کنم که با روشن‌بینی و هوشمندی و تیزبینی خود به این مسأله به صورت یک مسأله‌ی ملی و تاریخی نگاه کنند و آن را دست کم نگیرند. البته در شروع انتخابات، بخصوص در تبلیغات، هر کسی و هر جمعیتی گزینه‌ای دارند؛ کسی را می‌خواهند انتخاب کنند و او را بر دیگران ترجیح می‌دهند. این جا، جای خطرناکی است و میدانی است برای این که خدای نکرده صفات بد در انسان بروز پیدا کند. این، خطری در راه انتخابات است که یک تجربه‌ی بزرگ محسوب میشود. همه با همت؛ اما با حسن خلق و روشن‌بینی و امید و روی خوش و دل خوش با این قضیه مواجه شوند؛ آرای زیادی را در صندوق‌ها بریزند و رئیس‌جمهور را با رأی بالایی ان‌شاءالله انتخاب کنند تا دولت و رئیس‌جمهور آینده، دستشان باز باشد و بتوانند با پشتوانه‌ی عظیم آرای ملت، کشور را بسازند و دیگرانی که در بیرون از مرزها همیشه منتظرند تا نقص کوچکی در ملت ما ببینند و آن را چند برابر بزرگ کنند، آنها هم از این که بتوانند این کار را انجام دهند، مأیوس شوند.

- در انتخابات مردم سعی کنند صالح‌ترین را انتخاب کنند. آن کسانی که نامزد ریاست جمهوری می‌شوند و در شورای نگهبان صلاحیت آنها زیر ذره بین قرار می‌گیرد و شورای نگهبان صلاحیت آنها را اعلام می‌کند، اینها همه‌شان صالحند. اما مهم این است که شما در بین این افراد صالح، بگردید و صالح‌ترین را پیدا کنید. این جا جایی نیست که من و شما بتوانیم به حداقل اکتفاء کنیم؛ دنبال حداکثر باشید؛ بهترین را انتخاب کنید.

- در انتخابات بسیار مهم پیش‌رو، در درجه اول افزایش مشارکت مهم است؛ بنابراین لازمست در محیط‌های کاری دانشجویی و خانوادگی، در این زمینه هر چه ممکن است تلاش کرد.

- برای انتخاب خوب، ببینید چه کسی به ملاک‌های انقلاب نزدیک‌تر است و توانایی کار در جهت این ملاک‌ها را دارد.

حضرت آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی:

- مسأله مهم در انتخابات انتخاب اصلح است

- مردم باید با حضور در صحنه انتخابات، امید دشمنان را به یأس تبدیل و آنها را ناکام کنند.

- همان‌طور که حفظ جان، مال، ناموس، دین و کشور واجب است و باید این‌ها را حفظ کنیم، رأی دادن نیز که مقدمه حفظ این موارد است، واجب است. به عبارت دیگر، مقدمه واجب نیز واجب است.

حضرت آیت الله العظمی جعفر سبحانی:

- برای ایجاد انقلاب زحمات بسیاری کشیده شده است و شرکت در انتخابات از جمله اقداماتی است که نقش مهمی در حفظ و تداوم انقلاب اسلامی دارد.

- شرکت در انتخابات وظیفه شرعی و دینی است، همه باید اختلافها را کنار بگذارند و در انتخابات شرکت کنند.

- سرنوشت نظام اسلامی و کشور بستگی دارد که در انتخابات شرکت کنیم و به افراد متدین و ملتزم به اسلام و قوانین و توانا بر اداره کشور رأی دهیم. وا... العالم.

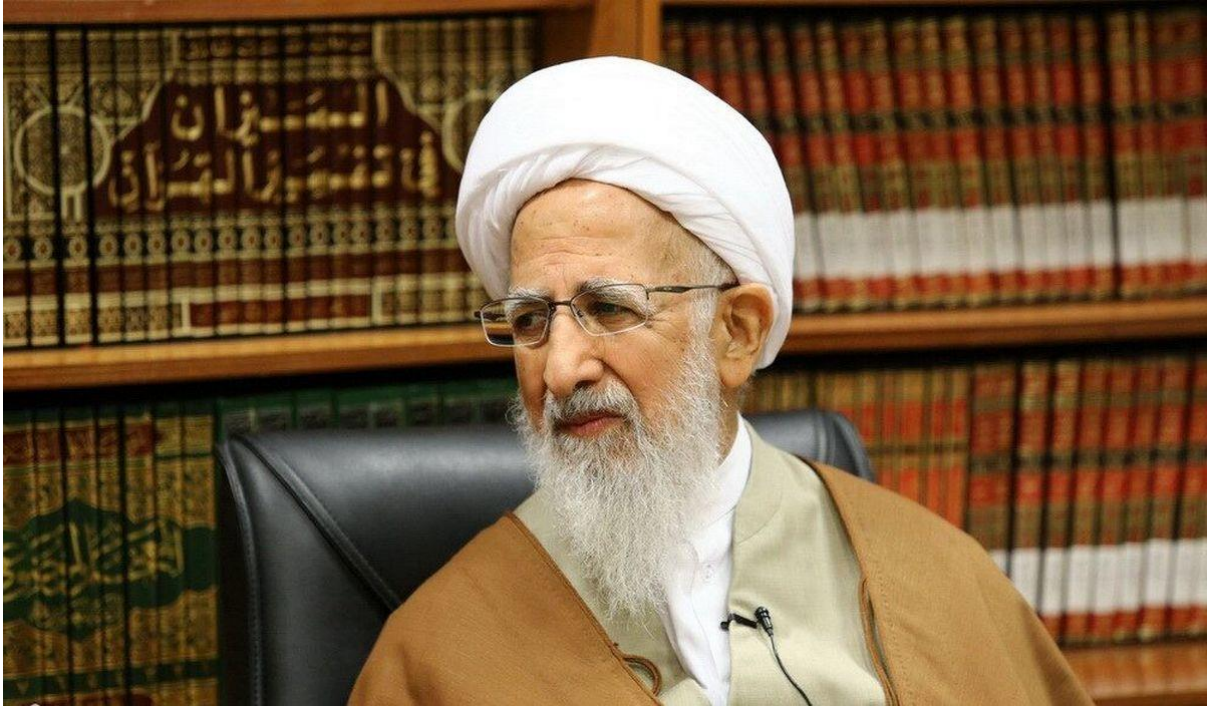
حضرت آیت‌الله العظمی نوری همدانی:

- مردم باید در انتخابات حضور حداکثری داشته باشند و واجب است که همه شرکت کنند چون به سرنوشت انسان مربوط است و انسان نباید بی تفاوت باشد، جهاد امروز این است که مردم در صحنه حاضر باشند و در انتخابات شرکت کنند و نشان دهند که به نظام علاقه مند هستند.

- مردم باید با حضور پرشور در انتخابات ضمن ابراز وفاداری به نظام اسلامی و آرمان‌های والای آن، توطئه‌های دشمنان را نقش بر آب و موجبات تقویت و اعتلای بیش از پیش نظام مقدس اسلامی را فراهم کنند.

- همان‌گونه که کرارا بیان شده است، شرکت در انتخابات و انتخاب اصلح، امری لازم و واجب است.

- حضور در این انتخابات واجب است و همه باید شرکت کنند؛ چرا که تکلیفی است که بر عهده ماست و امیدواریم همه مردم اعم از زن، مرد، پیر و جوان به عنوان یک جهاد در انتخابات شرکت کنند.

حضرت آیت الله العظمی جوادی آملی:

- تقویت نظام اسلامی با شرکت در انتخابات و مانند آن، لازم است.

حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی:

به طور کلی، تضعیف نظام جمهوری اسلامی ایران حرام است. و هرکاری که انجام آن باعث تضعیف نظام شود، لازم است ترک شود و هر کاری که ترک آن باعث تضعیف نظام شود، لازم است انجام داده شود.

حضرت آیت‌الله العظمی مظاهری:

انتخابات، مایه تضمین جمهوری اسلامی است و از این جهت دشمنان انقلاب و جمهوری اسلامی همواره درصدد هستند تا این امتیاز ملی و اسلامی را کمرنگ و بی‌رونق نمایند؛ اما ملت بزرگوار، همواره با حضور در صحنه، آنان را ناامید ساخته‌اند.

حضرت آیت‌الله العظمی شبیری زنجانی:

(در جواب استفتائی که از حکم شرکت در انتخابات از معظم له سوال شده بود فرمودند:)

موارد مختلف است. در جایی که حیات مذهب حق متوقف بر شرکت باشد یا عدم شرکت موجب مفسد عظیم تر در مجتمع گردد شرکت کردن لازم است.

فصل دوم: اخلاق انتخاباتی

انتخابات یک مجموعه وسیع عملیاتی است که دارای ابعاد گوناگون می باشد و به وسعت پهناور ایران گسترش دارد و از نظر زمانی نیز مدت قابل توجهی از یک دوره زمانی را به خود اختصاص می دهد لذا ملاک های اخلاقی و ارزشی در آن نقش بسزایی دارد؛ لذا در این شماره ذیل سه بخش به این مهم پرداخته شده است.

بخش اول: اخلاق نامزدهای انتخاباتی

جمهوریت یکی از عناصر مهم تشکیل دهنده نظام مقدس جمهوری اسلامی است که در جهت عینیت بخشیدن به آن، همه ساله، انتخابات متعدد و مهمی برگزار می گردد و مقام های عالی رتبه و منصب های مهمی به وسیله مردم، با واسطه یا بدون واسطه انتخاب می شوند. در هر انتخابات، افراد و گروه های مختلف با افکار و اهداف متفاوت می کوشند با ارائه شایستگی های خود، در رقابتی طاقت فرسا، آرای مردم را از آن خود کنند تا توفیق خدمت هر چه بیشتر به مردم و نظام اسلامی و رضایت خدا را به دست آورند.

به همین دلیل، از آغاز تا پایان تبلیغات و از پیروزی یا شکست تا پس از آن، افراد و گروه ها، نامزدها و هوادارانشان و پیروز شدگان و شکست خوردگان در انتخابات باید، در همه حال، اخلاق و آداب اسلامی را رعایت کنند و از انصاف و عدالت خارج نشوند که توفیق خدمت و رضایت خداوند جز از این طریق به دست نمی آید. بنابراین، تبیین انتخابات با تمامی مراحل و جنبه های آن از دیدگاه احادیث و آیات الهی امری بسیار ارزشمند و پسندیده است تا با عمل به آن الگویی مناسب در اختیار جهانیان و همه پویندگان راه حق قرار دهیم و راه و روش خود را از جویندگان زر و زور و قدرت جدا کنیم که «ما تشنگان خدمتیم، نه شیفتگان قدرت» و خداخواهیم، نه دنیاطلب و خودخواه.

الف) اخلاق انتخاباتی نامزدها و معیار تقدم خود بر دیگران

آنان که در صدد ورود به عرصه انتخابات هستند و قصد نامزدی و تصدی پست های مهم در نظام اسلامی را دارند لازم است معیارهایی را در وجود خود جستجو کنند و در صورت وجود چنین ملاک ها و صفاتی وارد عرصه انتخابات گردند آن معیارها عبارت اند از:

۱. عبادت و بندگی خدا کردن

وی باید «در تمام مشغولیت (شبهانه روز) در اجرای اوامر الهی و (ترک کننده) آن چیزی هایی باشد که خداوند آنها را نهی کرده است.» با یاد خدا، قلبش به مقام اطمینان و آرامش برسد و در تمامی مراحل زندگی از یاد خدا غافل نشود. اگر در همه لحظه ها، خود را در محضر خداوند - سبحانه و تعالی - دید، تمامی کارهایش رنگ و بوی خدایی می گیرد که: «صِبْغَةُ اللَّهِ مِنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً». در اینجا است که شیفته جاه و مقام دنیا و رزق و برق این عروس هزار داماد نخواهد شد؛ عبادت را جز در خدمت به خلق نخواهد دید و در نتیجه، انجام کارهای مدیریتی و حکومتی را وسیله ای برای قرب به پروردگار می بیند. یاد خدا، به آدمی بینش می دهد و او را در مشکلات یاری می کند و موجب موفقیت در کارها می شود. اگر نامزدی برای تصدی امور ملت وارد عرصه رقابت انتخاباتی شد، در حالی که دنیا او را به خود مشغول کرده و از یاد خدا غافل شده است، این غفلت به سقوط او در منجلاب نیستی و ورود او به زندان دنیا می انجامد.

۲. داشتن نوآوری، تخصص و تجربه در امور مدیریتی

اسلام این اصل عقلی را که «باید کار را به کاردان سپرد» قبول دارد و در آموزه های خود آموزش می دهد که اداره امور در بخش های گوناگون جامعه، باید به کسی سپرده شود که دانش آن کار را داشته باشد و به اصطلاح، اهل فن باشد.

قرآن کریم به عنوان اصلی کلی، پیروان خویش را این گونه راهنمایی می کند: «فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ؛ همیشه آگاهی های خود را از آگاهان و دانشمندان بگیرید». (نحل: ۴۳)

برخورداری از عقل سلیم و استفاده بهینه از اندیشه و تجربه و علم دیگر انسان ها، فرد را نیرومند می سازد و از لغزش های آنان می کاهد، چنان که امیر المؤمنین علی علیه السلام می فرماید: «العقل غریزَةٌ یزیدُ بالعلم و التجارب؛ عقل، غریزه ای است که با علم و تجربه زیاد می شود».

ایشان در جایی دیگر می فرماید: «من قلت تجربته خُذْ، و من کثرت تجربته قلت غرته؛ کسی که کم تجربه بود، فریب خورد و کسی که تجربه اش زیاد بود، لغزش هایش کم گردید».

به همین دلیل، در نامه ۵۳ و ۷۳ به والیان خود در بیان معیارهای مدیران حکومتی می نویسد: «و توخّ منهم اهل تجربه و الحیاء؛ آنان را از میان مردم باتجربه و باحیا برگزین».

فردی که می خواهد بر مسند مدیریت کلان کشور تکیه زند، باید دارای تجربه و تخصص و نوآوری باشد. پس باید ببیند که اگر چنین ویژگی را ندارد، میدان را برای کسانی که از دانایی و تجربه و تخصص کافی برای مدیریتی کلان برخوردارند، باز بگذارد.

او باید با نگاهی عمیق به خود بیاندیشد و مشورت صالحان و اهل اندیشه و تجربه را فرا راه خود قرار دهد. به سخنان چالوسانه اطرافیان گوش فرا ندهد و میان تلاش و تجربه، حکم به تساوی ندهد؛ زیرا گاهی شخص گمان می کند چون بسیار اهل تلاش بوده، در نتیجه، با تجربه است، در حالی که برای کسب تجربه، عمری را باید پشت سر گذاشت و نشیب و فرازها را باید پیمود تا شخص باتجربه گردد.

امام علی علیه السلام در این باره می فرماید: «رأى الشيخ احب من جلد الغلام؛ اندیشه پیر نزد من از تلاش جوان خوشایندتر است.» در امثال آمده است:

هرچه در آینه، جوان بیند پیر در خشت خام آن بیند

و مولانا جلال الدین بلخی در مثنوی معنوی می گوید:

آنچه تو در آینه بینی عیان پیر اندر خشت بیند بیش از آن

۳. پایداری در برابر مشکلات

پایداری در برابر مشکلات، جدیت در کارها و پشتکار، یکی دیگر از ویژگی هایی است که رهبران و حاکمان باید از آن بهره مند باشند. این عوامل، زمینه ساز نفوذ مدیران و رهبران در پیروان و به وجود آمدن قدرت شخصی می شود.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید: «ما ادرك المجد من فاتته الجد؛ کسی که کوشش نکرد، به بزرگی نرسید».

یکی دیگر از نشانه های پایداری در برابر مشکلات، برخورداری از سعه صدر به عنوان یکی از مهم ترین ابزارهای مدیریتی است، چنان که امام علی علیه السلام می فرماید: «أله الرئاسة سعة الصدر؛ ابزار ریاست سعه صدر است».

پس نامزد باید آمادگی اش برای پذیرش مشکلات و شکیبایی و استقامتش در راه حق بسیار بالا باشد.

علی بن ابی طالب علیه السلام می فرماید:

خض الغمرات للحق حيث كان، تفقه في الدين و عود نفسك التصبر على المكروه و نعم الخلق التصبر في الحق و الجاء نفسك في امورك كلها الى الهك فانك تلجئها الى كهف حريز و مانع عزيز.

برای حق، در مشکلات و سختی ها شنا کن. شناخت خود را در دین به کمال رسان. خود را برای استقامت در برابر مشکلات عادت ده؛ که شکیبایی در راه حق، عادت پیوسته است. در تمام کارها خود را به خدا واگذار؛ که به پناهگاه مطمئن و نیرومندی رسیده ای.

آری، بردباری و استقامت در برابر مشکلات، نشانه بلند همتی است و «هر که همتش بزرگ باشد، مقصدش عالی است.» چنین است که «ارزش آدمی به قدر همت اوست.»

بود هر مرد را قیمت به همت به همت می توان دانست قیمت

عبد الرحمن جامی نیز در این باره می گوید:

خیر هر کس به قدر همت اوست همت مرد راه قیمت اوست

کی توانی شناخت قیمت مرد تا ندانی که چیست همت مرد

۴. برخورداری از بینش

بینش هنگامی که از یقین حاصل شد و این یقین بر پایه ایمان استوار گردید می توان همچون دژی محکم در برابر ناملایمات و ستم و بی عدالتی ایستاد و از این رهگذر، از سرچشمه زلال حقیقت سیراب شد. بنابراین، اهل بصیرت می شنوند، می بینند، نگاه می کنند، از عبرت ها بهره می گیرند، آن گاه راه های روشنی را می پیمایند و از افتادن در پرتگاه ها دوری می کنند.

«از نظر اسلام، مدیریت یک تشکیلات به کسی واگذار می شود، که صرف نظر از ایمان و اعتقاد به ارزش های مکتبی، دانش اداره و آگاهی و بینش های لازم را داشته باشد... . اسلام نه تنها جلو نظرهای بدون بینش و آگاهی را می گیرد و مانع از این می شود که ناآگاهان، هدایت و ارشاد جامعه را بر عهده بگیرند، بلکه خطر عمل بدون علم را نیز گوشزد می کند و آن را یکی از موجبات فساد و انحطاط جامعه می داند.»

رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده است: کسی که بدون آگاهی و دانش، کاری را انجام دهد، فسادش بیشتر از صلاحش خواهد بود.»

به راستی، نامزدها پیش از ورود به عرصه رقابت باید به این آگاهی و بینش برسند تا بتوانند به جای مصلحت اندیشی ها، مصالح جامعه را در نظر بگیرند.

۵. اندیشیدن به آسایش مردم

کسی که همواره به فکر رفاه و آسایش مردم و با هواهای نفسانی خود در جنگ و ستیز باشد، هنگامی که بر مسند قدرت تکیه زد، فریفته جاه و مقام و ثروت دنیا نمی شود. پیروان و راسخان این کار تنها مؤمنان راستین هستند که به یاد خدا دل بسته اند.

امیرالمؤمنین علی در بیان مقام پرهیزکاران می فرماید:

نفس او از دستش در زحمت، ولی مردم در آسایشند. برای قیامت خود را به زحمت می افکنند، ولی مردم را به رفاه و آسایش می رساند.

پس هدف از پذیرش مسئولیت، تنها رسیدن به قدرت و شهرت و ثروت نیست، بلکه هدف از به دست آوردن قدرت و حکومت، بازگرداندن نشانه های حق و دین در جایگاه خویش و اصلاح سرزمین هاست تا بندگان ستم دیده در امن و امان زندگی کنند.

۶. دوری از ریاست طلبی

یکی دیگر از آفت هایی که در این زمینه باید بدان توجه کرد، ریاست طلبی است. کسانی که در طلب برتری جویی بر بندگان خداوند هستند، جز برای نابودی خویش و دیگران گام بر نمی دارند. امام صادق علیه السلام می فرماید: «من طلب الرئاسة هلك؛ هر که جوایب ریاست باشد نابود شود.» آن حضرت در جایی دیگر فرموده است: «طلبتُ الرئاسة فوجدتها في النصيحة العباد لله؛ ریاست را جستیم و آن را در خیرخواهی بر بندگان خدا یافتیم.»

همچنین از امام باقر علیه السلام نقل شده است:

مال دوستی و جاه طلبی به دین مؤمن زودتر خسارت می زند تا حمله دو گرگ درنده به یک رمه بی شبان که یکی از جلو رمه حمله آورد و دیگری از عقب آن.

از جمع این روایت ها این نکته را می توان دریافت که ریاست طلبی اگر برای هوا و هوس و به دست آوردن انواع شهوت ها باشد، جز نابودی خود و دیگران، چیز دیگری به دنبال ندارد. از طرفی، اگر نیت شخص، اصلاح امور مردم و خیرخواهی برای آنان و برپا داشتن حق و براندازی باطل باشد، امری پسندیده و نیکو است، ولی لازم است همواره مراقبه داشته باشد تا از مسیر حق منحرف نشود.

۷. پاسداری از استقلال و منافع کشور

یکی از مهم ترین وظایف پس از انتخابات برای برگزیده ملت، حفظ استقلال کشور و منافع مردم است تا کشور را از وابستگی به بیگانگان نجات دهد، نه اینکه کشور را بستر چپاول و امیال شیطنانی بیگانگان کند.

نامزدهای انتخاباتی پیش از پیروزی در انتخابات و رسیدن به قدرت باید این ظرفیت و توان را در خود احساس کنند و از وابستگی خارجی و حمایت های معاندان داخلی بپرهیزند.

ب) اخلاق انتخاباتی نامزدها در زمان انتخابات

پس از اطمینان شخص از خود برای معرفی شدن به عنوان نامزد، بحث اخلاق انتخاباتی مطرح می شود که برخی از آنها را به طور اختصار بیان می کنیم.

۱. اسراف نکردن در تبلیغات

به راستی، میزان در حوزه تبلیغات انتخاباتی چیست؟ آیا نامزدهای انتخابات می توانند با عنوان حفظ دین و اینکه جبهه مقابل بر حق نیست، دست به تبلیغات وسیع با هزینه های گزاف بزنند؟ یکی از آسیب ها، هزینه های هنگفتی است که صرف تبلیغات می شود. نامزدها به جای اینکه در صدد شناساندن خود به مردم باشند، مبالغی کلان را صرف تبلیغات می کنند که چیزی جز اسراف را به همراه ندارد. امیر المؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ فَأَيَّاهُ وَ الْفِسَادَ؛ فَاِنَّ اِعْطَاءَ الْمَالِ فِي غَيْرِ وَجْهِ تَبْذِيرٌ وَ اسْرَافٌ وَ هُوَ يَرْفَعُ ذِكْرَ صَاحِبِهِ فِي النَّاسِ وَ يَضَعُهُ عِنْدَ اللَّهِ.»

هر که ثروتی دارد، مبادا آن را تباه کند؛ زیرا صرف کردن بی مورد آن، ریخت و پاش و اسراف است. این کار، او را در میان مردم بلند آوازه می کند، ولی نزد خدا بی مقدار می سازد.

البته برخی هم برای پیروزی خود، از اموال بیت المال استفاده و به هر شکل ممکن آن را توجیه می کنند. این کار اشتباه مضاعفی است؛ زیرا علاوه بر اسراف و تبذیر، از بیت المال برای مقاصد شخصی استفاده کرده اند.

امام باقر علیه السلام می فرماید: «الْمُسْرِفُونَ الَّذِينَ يَسْتَحْلُونَ الْمَحَارِمَ وَ يَسْفِكُونَ الدِّمَاءَ؛ اسراف کاران، آنانی هستند که حرام ها را حلال می شمارند و خون می ریزند.»

۲. انصاف در گفتار

نامزد در دفاع از ایده ها و برنامه ها و معرفی خود باید در گفتار و کردار، جانب انصاف را داشته باشد و از حق کشی دوری کند. وی باید از فضای به وجود آمده در جهت قرب به خدا بهره برد و با سعه صدر در برابر کارشکنان، همچون دوستی مهربان باشد.

امام علی علیه السلام می فرماید: **أَجْوَرُ السَّيْرِهِ أَنْ تَنْصِفَ مِنَ النَّاسِ وَ لَا تُعَامِلَهُمْ بِهِ؛** ستمکارانه ترین روش آن است که از مردم انصاف بخواهی، ولی خودت با آنان به انصاف رفتار نکنی».

انصاف در گفتار و کردار نسبت به خود و رقیبان موجب الفت دل ها خواهد شد و به دوستی ها را دوام خواهد بخشید که **«الْإِنْصَافُ يُؤَلِّفُ الْقُلُوبَ»**.

۳. احترام متقابل و دوری از تهمت

لازمه انتخابات سالم، ایجاد فضای سالم و دور از تشنج و فساد است. این امر محقق نخواهد شد، مگر با رعایت اصل «احترام متقابل» «هم دلی و هم بستگی» و دوری از «حرمت شکنی» و «تهمت و افترا».

تجربه نشان می دهد بیشترین ضربه که می توان به حاکمان و در فضای انتخابات به نامزدها وارد کرد، خیانت کردن، تهمت زدن و شایعه پراکنی است. بنابراین، افراد باید بکوشند خود را در جایگاه تهمت قرار ندهند. امام علی علیه السلام می فرماید: **«مَنْ وَضَعَ نَفْسَهُ مَوَاضِعَ التُّهْمَةِ فَلَا يُلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنُّ؛** کسی که خود را در جایگاه تهمت قرار داده است، نباید جز خود را نکوهش کند».

از آنجا که انسان با هم نشین خود شناخته می شود، باید هوشیار باشد که در هر مجلسی شرکت نکند و با هر کسی نشست و برخاست نداشته باشد.

امیر المؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

أَيَّاكَ وَ مَوَاضِعَ التُّهْمَةِ وَ الْمَجْلِسَ الْمَظْنُونِ بِالسُّوءِ، فَإِنَّ قَرِينَ السُّوءِ تَغْزُ جَلِيسَهُ.

از رفت و آمد به جاهای تهمت برانگیز و مجلس هایی که گمان بد به آنها برده می شود، پرهیز؛ زیرا دوست بد، هم نشین خود را می فریبد.

۴. پرهیز از دادن وعده های واهی

معمولاً صحنه انتخابات، نامزدها را ناچار می کند در جمع هواداران خود وعده هایی را بدهند که قادر به انجام آنها نیستند. متأسفانه برخی وعده ها در اثر فکر نکردن به عاقبت آن و در فضای به وجود آمده گفته می شود. در این شرایط باید هنگام گفتار با تأمل و از روی تعقل سخن گفت.

امام صادق علیه السلام می فرماید: **«لَا تَعِدَنَّ أَخَاكَ وَعَدًّا لَيْسَ فِي يَدِكَ وَفَاؤُهُ؛** هرگز به برادرت وعده ای نده که انجام آن به دست تو نیست».

قرآن مجید در سوره صف درباره انسان هایی که به گفتار خویش عمل نمی کنند، می فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ.

هان ای کسانی که ایمان آورده اید، چرا چیزهایی می گوئید که به آنها عمل نمی کنید. خدای تعالی سخت به خشم می آید که چیزی را بگوئید که بدان عمل نمی کنید.

همچنین امام علی علیه السلام می فرماید: «وعدُّ الكَرِيمِ نقد و تعجیل، وعد اللّٰثِمِ تسویف و تعلیل؛ وعده شخص بزرگوار، نقد و فوری است و وعده شخص فرومایه، امروز و فردا کردن و با بهانه جویی همراه است.»

۵. پرهیز از شعارزدگی

برخی نامزدها در زمان برگزاری انتخابات، شعارهایی را سر می دهند که قادر به انجام آنها نیستند. این گونه شعار گرایی، حکم فریب مردم را دارد و از منظر شرع و اخلاق، نکوهیده و ناپسند است. بنابراین، انسان های صالح، گوی سبقت را در میدان عمل از هم می ربایند و خدمت به خلق را نردبان قرب به خداوند متعال قرار می دهند. آنان از سخنان به ظاهر خوش آب و رنگ، ولی بی پایه که توان انجام دادن آن را ندارند، دوری می کنند. حضرت علی علیه السلام درباره پیروان و اصحاب جمل می فرماید:

وَقَدْ أَرَعَدُوا وَأَبْرَقُوا، وَمَعَ هَذِينَ الْاِمْرِيْنَ الْفَئْسَلُ، وَ لَسْنَا نُرْعِدُ حَتَّى نُوقِعَ وَ لَا نُسَلِّ حَتَّى نُمْطِرَا.

چون رعد خروشیدند و چون برق درخشیدند، ولی کاری از پیش نبردند و سرانجام سست گردیدند. ما این گونه نیستیم. تا عمل نکنیم، رعد و برقی نداریم و تا نباریم، سیل جاری نمی سازیم.

آن حضرت، یکی از علل شکست کوفیان را سردادن ادعاها و شعارهای تند می داند، به گونه ای که در میدان عمل هیچ گونه یاری نمی کنند:

ای مردم کوفه! بدن های شما در کنار هم، ولی افکار و خاسته های شما پراکنده است. سخنان ادعایی شما، سنگ های سخت را می شکنند، ولی رفتار سست شما، دشمنان را امیدوار می سازد. در خانه هایتان که نشسته اید ادعاها و شعارهای تند سر می دهید، ولی در روز نبرد می گوئید: ای جنگ، از ما دور شو و فرار می کنی. آن کسی که از شما یاری خواهد، خوار است و قلب رها کننده شما آسایش ندارد. بهانه های نابخردانه می آورید. چون بدهکاران خواهان مهلت، از من مهلت می طلبید و برای مبارزه سستی می کنید.

۶. پرهیز از اختلافات

در هر جامعه ای، سلیقه های گوناگون وجود دارد. با این حال گروه ها باید با وجود اختلاف سلیقه ها و تعدد آرا در برابر منافع مشترک خود (ملی - مذهبی) وحدت کلمه داشته باشند و از تفرقه و اختلاف به شدت بپرهیزند. آنان باید تنها برای رضای خدا و ادای تکلیف الهی به عرصه رقابت قدم بگذارند. پس پیروز شدن یا ناکامی در انتخابات برایشان تفاوتی نمی کند؛ زیرا در هر دو حالت، به تکلیف خود عمل کرده اند.

نامزدها باید بکوشند از هوا و هوس و نیرنگ و فریب افراد بپرهیزند و از تجاوز به حقوق دیگر نامزدها و هواداران آنها خودداری کنند؛ زیرا اهانت به هر شکل ممکن، وحدت کلمه را از بین می برد و زمینه حق کشی و انحراف را پدید می آورد.

باید فضایی سالم و آرام فراهم کرد تا مردم بتوانند به درستی و با فراغ بال، درباره نامزدها، برنامه ها، شعارها و اهداف آنان تصمیم گیری کنند. اختلاف، فضایی را ایجاد می کند که قوه فکر و عقل در آن از کار می افتد و تنها پیروی از هوا و هوس و تعصب های خشک و نادانی برجای می ماند. همین امر ما را به ورطه نابودی و هلاک نزدیک می کند.

حضرت علی علیه السلام درباره اثر اختلاف می فرماید: «الْخِلَافُ يَهْدِمُ الرَّأْيَ؛ اختلاف، نابود کننده اندیشه است».

معمولاً ریشه اختلاف ها، نادانی است و اگر نادانی نبود، هرگز اختلاف پدید نمی آمد.

امیر مؤمنان علی علیه السلام در بیان این معنی می فرماید: «لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اِخْتَلَفَ النَّاسُ؛ اگر نادان خاموشی می گزید، مردم دچار اختلاف نمی شدند».

۷. دوری از فریب کاری

حال و هوای انتخابات، برخی از نامزدها را برای کسب آرای بیشتر و در نهایت، پیروزی در انتخابات، آگاهانه یا ناآگاهانه، به سمتی پیش می برد که دست به فریب کاری و نیرنگ بازی و حيله گری می زنند. نامزدها و هواداران آنها باید با پرهیز از این گونه رفتارها، این سخن از پیامبر گرامی اسلام را آویزه گوش خود کنند که می فرماید:

کسی که مسلمان باشد، نه نیرنگ می زند و نه حيله گری می کند؛ زیرا از جبرئیل علیه السلام شنیدم که می گوید: همانا نیرنگ و حيله گری در آتشند.

باز هم به کلامی از مولای متقیان، امیر مؤمنان علی علیه السلام تمسک می جوییم که فرمود:

ما در زمانه ای به سر می بریم که بیشتر مردم آن غداری و خیانت را زیرکی می دانند و افراد بی خبر و نادان، این عده را به خوش فکری نسبت می دهند. آنها را چه می شود! خدایشان بکشد! گاه باشد که مرد آزموده و دانا به زیر و زبر امور، در هر موردی، حيله و نیرنگ آن را می داند، ولی اوامر و نواهی خدا مانع می شود و با آنکه می داند و می تواند این حيله ها را به کار بندد، ولی آنها را رها می کند. در مقابل، کسی که در دین هیچ پروایی ندارد، فرصت را برای به کار بستن این ترفندها و نیرنگ ها غنیمت می شمرد.

بنابراین، در جامعه ای دین مدار، شایسته نیست که نامزدها برای کسب آرای بیشتر، به خدعه و نیرنگ رو آورند.

ج) اخلاق انتخاباتی هواداران نامزدها در زمان انتخابات

امام خمینی رحمه الله فرموده است: «میزان، رأی مردم است.» در انتخابات آزاد، میزان رأی مردم است تا با دقت در انتخابات، نامزد اصلح را برگزینند.

در این مجال، به بررسی اخلاق انتخاباتی رأی دهنده گان در چند مرحله می پردازیم.

۱. تحقیق مردم در مورد نامزدها

در این مرحله می توان از دو شیوه استفاده کرد. ابتدا باید تفکر و تعقل را سرلوحه کار خوش قرار داد تا از این رهگذر بتوان نامزد اصلح را از میان نامزدها برگزید.

امام علی علیه السلام می فرماید: «رأى الرجل میزان عقله؛ نظر یک فرد میزان عقل اوست.»

در مرحله بعد، اگر از این راه به نتیجه نرسید، به وسیله مشورت با صاحبان عقل و اندیشه به انتخابی صحیح رهنمون شود. امام صادق علیه السلام می فرماید: «شاور فی امرک، الذین یخشون الله عز و جل؛ در امور خود با کسانی که از خدا می ترسند، مشورت بکن.» امام علی علیه السلام نیز در بیان این معنی می فرماید: «مَنْ شَاوَرَ ذَوَى الْبَابِ دَلَّ عَلَى الصَّوَابِ؛ هر کس با صاحبان عقل و اندیشه مشورت کند، به راه راست هدایت می شود.» باید در زمان انتخابات توجه داشت که نامزد باید ویژگی های زیر را دارا باشد:

الف) برخورداری از شعور و آینده نگری

امام علی علیه السلام می فرماید: «ای مالک، (افراد صالح را انتخاب کن)؛ زیرا آنان از نظر بصیرت، بسیار دوراندیشند.»

ب) داشتن تعهد و تجربه

حضرت علی علیه السلام به مالک اشتر می فرماید: «در کارهای کارگزارانت اندیشه کن... و افراد با تجربه و پاک تر را از میان آنان برگزین.»

ج) پرهیزکاری

امیر المؤمنین علی علیه السلام در بیان این معنی می فرماید

کارهایت را به بهترین کارگزارهایت بسپار و نامه های سری و نقشه ها و طرح های پنهان خود را در اختیار کسی بگذار که دارای اساسی ترین اصول اخلاقی باشد؛ کسانی که موقعیت و مقام آنان را سرمست و مغرور نسازد.

د) امانت داری

قدرت، امانتی است که از جانب مردم به برگزیده ملت واگذار می شود. شایسته است که مردم، معتمدی امین را برای تصدی این امر برگزینند تا بتواند از امانت مردم پاسداری کند. می دانیم که برترین ایمان، امانت داری است و زشت ترین اخلاق، خیانت ورزی است.

حضرت علی علیه السلام در عهدنامه خود به مالک اشتر می فرماید:

به کسانی اعتماد کن که در میان مردم خوش سابقه تر و در امانت داری معروفند و این خود بهترین دلیل است بر فرمانبرداری تو از خداوند و کسی که کار را به دست تو سپرده است.

ه) حسن سابقه و اصالت خانوادگی

بایسته است که مردم در انتخاب خود این دو ویژگی را در نظر بگیرند. امام علی علیه السلام به مالک اشتر می فرماید:

(ای مالک) در کارهای کارگزاران خود اندیشه کن... و آنها را از خانواده های صالح و پیشگام در اسلام برگزین؛ زیرا که این دسته از نظر اخلاقی، بسیار گرامی و از نظر شرف و آبرو بسیار شایسته هستند.

و) ساده زیستی

کسانی که تهذیب نفس ندارند، معمولاً دچار طمع ورزی و حب به دنیا می شوند. پس مردم باید در زمان انتخاب به این امر توجه داشته باشند که فرد منتخب، ساده زیست باشد و اسیر دنیا نباشد. امام علی علیه السلام می فرماید: «کسی مستحق آقایی و بزرگی قوم است که چیزهای طمع انگیز او را به طمع نیاندازد».

همچنین آن حضرت فرموده است: «آدمی بزرگ و نماینده اجتماع خود نمی شود، مگر اینکه برایش فرق نکند چه لباسی می پوشد».

ح) خدمت به محرومان

کسی که خود کاخ نشین باشد، چگونه می تواند درد و رنج مستضعفان و کوخ نشینان را درک کند؟ فردی که احساس خدمت گذاری به مردم را نداشته باشد، چگونه شایسته انتخاب است؟

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید: «سید القوم خادمهم؛ بزرگ اجتماع خدمت گزار آنان است.» و امام علی علیه السلام درباره مسئولیت مدیران می فرماید:

خدا را، خدا را، در مورد طبقه پایین، آنها را که راه چاره ندارند؛ یعنی مستمندان و نیازمندان و از کار افتادگان. در این طبقه هم کسانی هستند که دست سؤال دارند و هم افرادی که باید به آنها بدون درخواست بخشش کرد. بنابراین، بر آنچه خداوند در مورد آنان به تو دستور داده است، عمل کن.

ط) برخورداری از سعه صدر

تصدی مسئولیت حکومتی؛ یعنی رویارویی با مشکلات سخت و توان فرسا. هنگامی که منتخب، شرح صدر نداشته باشد، امور مملکتی دچار مشکل خواهد شد. به همین دلیل، کارشناسان امور مدیریتی، سعه صدر را ستون مدیریت مدیر می دانند که در صورت نبود آن، پایه های مدیریت تشکیلات، سست خواهد شد. حضرت علی علیه السلام فرموده است:

از میان مردم، برترین فرد در نزد خود را برای حکمرانی بین مردم برگزین؛ از کسانی که مراجعه فراوان آنها را در تنگنا قرار ندهد و برخورد مخالفان با یکدیگر، او را به خشم و کج خلقی وا ندارد و در اشتباهاتش پافشاری نکند و بازگشت به حق هنگامی که بر آنها روشن شد بر او سخت نباشد.

۲. معرفی نامزد اصلح

چنانچه ویژگی هایی که تا کنون برای انتخاب نامزد اصلح برشمردیم، برای فردی احراز نشد، باید با تحقیق و بررسی از افراد معتمد، و به دست آوردن مدارک و شواهد مستدل از برادران و خواهران دینی خود، در این فریضه اجتماعی و سیاسی شرکت کنید.

در پایان، چند نکته را یادآوری می کنیم:

الف) مردم باید از شتاب زدگی در تصمیم گیری ها بپرهیزند و پس از تحقیق لازم، افرادی باتقوا، عاقل، عادل و اهل عمل را برگزینند و از تقلید کورکورانه از افراد یا احزاب دوری کنند.

ب) از تحقیر نامزدها و هواداران بپرهیزند. در جلسه های نامزدهای انتخاباتی، از پرسش های بی جا خودداری و حرمت یکدیگر را رعایت کنند. ویژگی شرکت در جلسه ها، آشنایی بیشتر با دیدگاهها و برنامه های نامزدهاست.

ج) از مجادله با افراد و گروه ها که موجب هتک حرمت نامزدها می شوند، پرهیز کنند و با حفظ وقار انتخاباتی، واقع نگری را پیشه سازند.

د) نامزدهایی را انتخاب کنند که تابع رهبری و ولایت فقیه باشند.

ه) همگی دست به دست هم دهند تا انتخاباتی سالم و آزاد و پرشور انجام شود؛ انتخاباتی که نشانه اراده ملت باشد.

د) وظایف نامزد برگزیده مردم پس از انتخاب شدن

۱. شکرگزاری

برگزیده مردم را سزااست تا به شکرانه نعمتی که به واسطه مردم به او داده شده است، در فکر احیای حق و ابطال باطل باشد و از حرام ها دوری کند. او علاوه بر سپاس گزاری از خدا باید سپاس گزار مردم نیز باشد. سید الساجدین علیه السلام در بیانی زیبا و رسا می فرماید:

حق کسی که به تو نیکی می کند، این است که از او تشکر کنی و نیکش را به زبان آوری و از وی به خوبی یاد کنی و میان خود و خدای عزوجل برایش خالصانه دعا کنی. اگر چنین کنی، بی گمان، پنهانی و آشکارا از او تشکر کرده باشی. وانگهی اگر روزی توانستی نیکی او را جبران کنی، جبران کن.

۲. پرهیز از تحقیر رقیبان

یکی از رفتارهای ناسالم، غیر اخلاقی و غیر انسانی پس از پیروزی انتخابات، تحقیر احزاب یا نامزدهای دیگر و حتی هواداران آنهاست. چنین کاری نشان دهنده پلیدی درون آدمی است. پیامبر اکرم می فرماید: «حَسْبُ ابْنِ آدَمَ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يُحَقِّرَ آخَاهُ الْمُسْلِمَ؛ در بدی فرزند آدم همین بس که برادر مسلمان خود را کوچک شمارد».

در روایت دیگری از رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده است: «هیچ مسلمانی را خوار و حقیر مشمار؛ زیرا کوچک آنان هم نزد خداوند بزرگ است».

۳. وفاداری

«وَ الْمُؤْفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا؛ آنان که چون عهد بندند، به عهد خود وفادارند» (بقره: ۱۷۷)

بایسته است برگزیده ملت، صداقت خود را به وفاداری امانتی که از طرف خدای تعالی و مردم به عهده او واگذار شده است، نشان دهد؛ زیرا بهترین صداقت، وفای به عهد است. عهدی که با مردم می بندد تا در خدمت آنان باشد. علی بن ابی طالب علیه السلام می فرماید: «احسن الصدق الوفاء بالعهد؛ بهترین صداقت، وفای به عهد است».

بخش دوم: ملاکهای اخلاقی و ارزشی در انتخابات

با توجه به اینکه انتخابات یک مجموعه وسیع عملیاتی است که دارای ابعاد گوناگون می باشد و به وسعت پهناور ایران گسترش دارد و از نظر زمانی نیز مدت قابل توجهی از یک دوره زمانی را به خود اختصاص می دهد لذا ملاکهای اخلاقی و ارزشی در آن نقش بسزایی دارد. بدین لحاظ اخلاق به معنای وسیع کلمه می تواند در انتخابات نقش جامع و کلیدی را ایفا نماید و به لحاظ اینکه شاخص اصلی انقلاب ما فرهنگی عقیدتی بوده و مردم جامعه ما از اعتقادات والای اسلامی برخوردارند، لذا تاثیر اخلاقیات در هر یک از ارکان نظام از جمله انتخابات تضمین سلامت آن و موجب تداوم انقلاب خواهد بود.

با توجه به اینکه پیامبر اکرم (ص) هدف بعثت خود را تکمیل مکارم اخلاقی می نامد (انی بعثت لا تمم مکارم اخلاق) و این جمله در معنای وسیع کلمه بدان معناست که اخلاق و ارزشهای اخلاقی در تمامی امور و همه زیرساخت‌های اجتماعی باید حاکمیت پیدا کند، بدین سان انتخابات نیز باید نه تنها بطور کامل توأم با اخلاق باشد بلکه هدف انتخابات نیز معطوف به اخلاق و ارزش ها باید باشد که این خود مقوله دیگری است.

انتخابات بر مبنای اخلاق

منظور این است که تمام ارکان انتخابات و نیز اجزاء و افراد و مراحل اجرایی آن بر اساس ارزش ها و معیارهای اخلاقی صورت گیرد و از هر گونه اعمال غیر اخلاقی پرهیز شود این همان چیزی است که مورد تقاضای همه مردم ماست زیرا رعایت اخلاق در انتخابات مطابق ارزشها در واقع نوعی تضمین سلامت انتخابات خواهد بود و موجب ایجاد اطمینان در مردم و آرامش جامعه می باشد.

ارکان انتخابات

در هر انتخابات ارکان و اجزاء آن عبارتند از: «عوامل اجرایی و قوانین و مقررات مربوط، نامزدها، رای دهندگان» برای اینکه به طور دقیق تر نقش اخلاق را در رابطه با هر کدام از این ارکان مشخص نماییم در این زمینه اخلاق را به دو بخش «**اخلاق عمومی و اخلاق اختصاصی**» تقسیم نموده و هر کدام را جداگانه به بحث می گذاریم.

الف: اخلاق عمومی

منظور آن دسته از ارزشها و معیارهای اخلاقی می باشد که تمامی ارکان و اجزاء انتخابات و تمامی افرادی که به هر نحوی با انتخابات سر و کار دارند باید رعایت نمایند و در تمام مراحل انتخابات ساری و جاری خواهد بود که عبارتند از:

۱- الف: رعایت تقوا

تقوا به معنای عام آن یعنی خودداری از گناه و صیانت نفس از خطا کردن و خدا را در همه حال ناظر بر خود دانستن می باشد. و باید سعی نمود تا این ویژگی در افراد به صورت یک خصیصه یا ملکه درآید تا بتواند در مواقع حساس اثرگذار باشد. در جای جای نامه های سیاسی - اجتماعی حضرت علی (ع) به فرمانداران و کارگزاران حکومتی در هر مسئله ای پیوسته ابتدا آن حضرت توصیه به تقوا نموده اند که این نشان می دهد تقوا رابطه مستقیم با عملکرد افراد در هر پست و مقامی دارد.

بنابراین تقوا در تمامی مراحل انتخابات و برای همه افراد اعم از رای دهندگان و عوامل اجرایی و نامزدها می تواند نقش گسترده و تعیین کننده ای داشته باشد.

خداوند در قرآن کریم می فرماید: و من یتق ا... یجعل له مخرجا (۱) یعنی اگر در کارهایتان تقوا پیشه کنید خداوند راه های خروج از مشکلات را بر روی شما می گشاید و نیز در آیه دیگری می فرماید: «یا ایهاالذین آمنوا ان تتقوالله یجعل لکم فرقانا» (۲) یعنی ای کسانی که ایمان آورده اید اگر در کارهایتان پرهیزگاری به خرج دهید خداوند راههای تشخیص خوب و بد را به شما عطا می نماید.

بنابراین در هر انتخابات باید از هر عملی که گناه محسوب می شود پرهیز نمود زیرا دست زدن به هر عملی که خلاف تقوا باشد موجب برچیده شدن روح تقوا از انتخابات خواهد شد و در نتیجه خیر و برکت از جامعه رخت بر خواهد بست و به لحاظ شرعی نیز هر کس در حد خود مسئول و پاسخگو می باشد.

نکته ای که در اینجا باید متذکر شویم کار بر اساس تقوای جمعی می باشد. با توجه به اینکه انتخابات یک امر جمعی محسوب می شود و عناصر و عوامل آن مثل دانه های زنجیر به هم متصل می باشند لذا باید روح تقوای جمعی حاکم باشد چنانکه مقام معظم رهبری در جریان انتخابات مجلس هفتم فرمودند.

مجموعه ها و جمع ها و جریان ها علاوه بر تقوای فردی اعضاء خود باید در نگاه کلان از تقوای جمعی نیز برخوردار باشند چرا که در غیر این صورت افراد متقی حاضر در این جریانها نیز به علت خطای عمومی جمع به انحراف و خطا می افتند.

بنابراین چنانچه تلاش کنیم تا روح عنصر تقوا اعم از فردی و جمعی همچون چتری در تمام مراحل انتخابات حاکم گردد. در اینصورت ضمن برخورداری از اجر معنوی و پاداش اخروی شاهد انتخاباتی سالم، قوی و با محتوای عالی خواهیم بود.

۲-الف: انجام وظیفه

در هر انتخابات هر یک از افراد از رای دهندگان تا نامزدها و مجریان امور وظایفی قانونی و مشخص بر عهده آنها می باشد که به لحاظ اخلاقی همه افراد موظف هستند وظایف خود را به خوبی انجام دهند. زیرا هرگونه کم کاری یا مسامحه موجب نقصان کار با کاهش کیفیت امور خواهد بود و هنگامی که تمامی افراد به طور جدی به فکر اجرای مطلوب و انجام وظایف به نحو احسن باشند به طور قطع آن کارها با کمترین نواقص و بهترین کیفیت به ثمر خواهد رسید و انتخابات نیز به عنوان یک جریان اجتماعی از این قاعده مستثنی نمی باشد چنانکه پیامبر اکرم (ص) می فرماید: کلکم راع و کلکم مسئول عن رعیه (۳) یعنی همه شما در هر جایگاهی که هستید در حکم رهبری آن جریان را دارید و همه شما در عین حال نسبت به دیگر افراد که پایین تر از شما قرار دارند مسئول و پاسخگو می باشید.

بدین ترتیب به لحاظ اخلاقی هر کس در هر مرتبه از مراتب انتخابات که قرار دارد باید بر اساس وجدان خود احساس مسئولیت نماید و نسبت به انجام وظایف خود به نحو کامل و احسن انجام وظیفه نموده و از هرگونه کوتاهی خودداری نماید.

۳-الف: منویات رهبری

یکی از نکات مهم در سلسله مباحث اخلاق و عرفان رعایت حال رهبر و مولاست که در همه حال وظیفه هر فرد اخلاق محور است که ملازم حال قائد خود باشد که المتقدم عنهم مارق و المتأخر عنهم زاهق و اللازم لهم لاحق (۴)

یعنی کسانی که از امام خود جلو بیافتند گمراه می شوند و کسانی که از امام خود عقب بمانند نابود می گردند و کسانی که همراه امام هستند از هدایت شدگان محسوب می گردند.

با عنایت به اینکه نظام سیاسی - اجتماعی کشور ما بر محور ولایت فقیه می باشد و با توجه به اینکه از ابتدای انقلاب تاکنون در حوادث سخت و سرنوشت ساز و تلاطم انقلاب راهبردهای ولی امر، انقلاب را نجات داده است و درایت و هوشیاری رهبری در هر زمان و تبعیت ولایی مردم از ایشان مهم ترین عامل خنثی کننده توطئه های دشمنان بوده است پس بنابراین بر همگان به خصوص عوامل و ارکان انتخابات لازم است که در تدبیر امور و اجرای انتخابات پیوسته دغدغه های رهبری و منویات معظم له را در نظر گیرند و با توجه به منویات و رهنمودها و تذکرات ایشان حرکت کنند.

قرآن کریم چه زیبا سخن گفته که خطاب به مسلمانان می فرماید: مومنین کسانی هستند که هنگامی که در امر مهمی با پیامبر اکرم (ص) همراه می شوند قبل از اینکه برای هر موضوعی اقدام نمایند از او اجازه می گیرند (۵)

بنابراین به لحاظ وظیفه شرعی و ملاحظات اخلاقی باید همه عوامل موثر در انتخابات و ارکان امور انتخابات ضمن بالا بردن هوشیاری و آگاهی خود پیوسته مترصد رهنمودهای رهبر معظم انقلاب باشند تا ضمن ادای تکلیف شرعی و اخلاقی خود موجب برگزاری انتخاباتی باشکوه و ارزشمند نیز شده باشند.

۴-الف) سعه صدر و تحمل

از آنجا که انتخابات در یک مقطع زمانی خاص صورت می گیرد و انبوهی از کارها و مجموعه ای از وظایف و عملیات علاوه بر کارهای روزمره به سراغ افراد می آید و موجب فشردگی کارها شده و صبر و حوصله مخصوص را می طلبد و از طرف دیگر در چنین مقطع حساس که دشمنان نیز از قبل در تدارک توطئه بوده و علاوه بر این دوستان سطحی نگر یا غافل هم هستند که مجموعه اینها موجب می شود تا تمامی عناصر انتخابات از سعه صدر و تحمل بالایی برخوردار باشند و از هرگونه تعجیل و بی حوصلگی پرهیز نمایند و استقامت در مقابل کج روی ها و توطئه ها و مشکلات پیش آمده را با بردباری همراه با تدبیر مرتفع نمایند.

امام خمینی (ره) می فرماید: راه حق گرفتاری دارد، هر راه حقی مشکلات دارد، شیاطین نشسته سر راه حق که مردم را منحرف کنند، مال حالا نیست زمان پیغمبر هم همین طور بود آنها هم از دوستان مخالفت می دیدند (۶)

در هر صورت این تحمل و بردباری که با درایت و هوشیاری نیز باید همراه باشد مستلزم همکاری و همیاری همگان است و تنها در سطح مسئولین کفایت نمی کند چنانکه خداوند به پیامبرش می فرماید: فاستقم كما امرت و من تاب معك (۷) یعنی ای پیامبر آن چنان که امر شده ای استقامت ورز و کسانی که با تو هستند نیز باید اینگونه باشند. در هر صورت همراهی همگان در اینگونه موارد بسیار مهم است.

ب: اخلاق اختصاصی

منظور آن دسته از امور اخلاقی و ارزشها می باشد که برای هر فرد یا گروهی که در انتخابات نقشی دارند بر حسب نوع وظیفه و مسئولیتی که به عهده دارند نکات اخلاقی خاصی را که می بایست رعایت نمایند مورد بحث قرار می دهد.

۱-ب) در رابطه با عوامل اجرایی

مجموعه عواملی که به واسطه آنها انتخابات اجراء می شود شامل دو دسته می شود:

اول: شورای نگهبان در مرکز و شهرستان ها

دوم: وزارت کشور در مرکز و استانداری ها و فرمانداری ها و نیز عوامل اجرایی در کنار صندوق های رای و هیئت های اجرایی با توجه به اینکه این عوامل مجموعه بزرگ انسانی را در شبکه انتخابات تشکیل می دهند لذا تاثیر معیارهای اخلاقی و ارزشها علاوه بر آنچه در قسمت الف بیان شد از معیارهای اختصاصی اخلاق نیز برخوردارند که در رابطه با این عوامل به شرح زیر می توان نام برد:

۱-۱-ب) آگاهی از قوانین

از وظایف اولیه اخلاقی و اجتماعی هر کسی که مسئولیتی را می پذیرد این است که به شرح وظایف خود آشنا گردیده و در اولین فرصت تمامی قوانین و مقررات و نیز بخشنامه ها و همه شیوه نامه هایی که در رابطه با آن شغل تا آن لحظه صادر شده مطالعه نماید و طبیعی است که دست اندرکاران انتخابات نیز از این رویه مستثنی نیستند.

لذا هر یک از مسئولین امور انتخاباتی موظف هستند از تمام قوانین و مقررات مربوطه در این زمینه اطلاعات لازم را کسب نمایند چنانکه در مسائل شرعی هم طبق نظر مراجع تقلید مسائل روزمره که انسان با آنها سر و کار دارد یاد گرفتن آنها واجب است (۸) و نیز خداوند در قرآن کریم درباره کسانی که به حق عمل نمی کنند و موجب ظلم می شوند می فرماید: در روز قیامت خطاب به آنها گفته می شود: وقفوا هم انهم مسئولون (۹) یعنی ایشان را نگه دارید و مورد بازخواست قرار دهید زیرا همانا ایشان از مسئولین هستند. در هر صورت آگاهی از قوانین و مقررات مربوط قدم اول انجام وظیفه می باشد.

۲-۱-ب) اجرای قانون

از اهم وظایف مسوولین این است که در آن محدوده ای که مسئولیت دارند به قانون عمل کنند که این دومین گام در ایفای نقش می باشد و باید تلاش نمود از هرگونه قانون گریزی پرهیز نمود زیرا دوام و بقاء جامعه در گرو عمل به قوانین و مقررات می باشد چنانکه در آیات متعدد قرآن شرط ایمان را اقدام به عمل صالح ذکر نموده است (الذین آمنوا و عملوا الصالحات) و

نیز در سوره عصر زندگی انسان ها را یکپارچه در حال ضرر و زیان می داند مگر اینکه ایمان آوردند و عمل نیکو انجام دهند و یکدیگر را به حق و استقامت دعوت کنند.

با توجه به اینکه قانون گرایی یکی از مصادیق عمل صالح است بنابراین عوامل اجرایی انتخابات باید در عمل به قانون از دیگران سبقت گیرند. در این زمینه امام خمینی (ره) می فرماید: «اما در مقام تدبیر امور مملکت و در مقام اداره یک مملکت باید همه شماها و همه کسانی که دست اندرکار هستند و همه ملت بپذیرند آن چیزی را که قانون اساسی پذیرفته است؛ آن چیزی را که مجلس به آن رای می دهد و شورای نگهبان آن را موافق قانون و سوابق شرع می داند. باید بپذیرند قانون را بپذیرند هی نگویید قانون و خودتان خلاف قانون بکنید بپذیرید قانون را همه تان روی مرز قانون عمل کنید اگر همه روی مرز عمل بکنند اختلاف دیگر پیش نمی آید. (۱۰)

در هر صورت رعایت قوانین و مقررات در همه جا و همه وقت مهم است لیکن در مسائل انتخاباتی مهم تر است چنانکه در جریان فتنه سال ۸۸ مشاهده کردیم مقام معظم رهبری برای بیرون رفت از فتنه تاکید بر عمل به قانون می نمودند و جناح مقابل بر گریز از قانون اصرار می ورزید. در هر صورت لازمه اخلاق انتخاباتی مقرراتی بودن و عمل به قوانین کلی و جزئی می باشد.

۳-۱-ب) عدم اغماض از خطاها

سومین گلام پس از اجرای قانون برخورد با قانون شکنان می باشد. با توجه به اینکه انتخابات یک امر اجتماعی بوده و ممکن است افراد یا گروههایی به خاطر منافع شخصی یا حزبی از اجرای قانون تخلف ورزند و در نتیجه حیثیت سیاسی و اجتماعی نظام را مخدوش نمایند.

بنابراین مسئولین امور مختلف در هر سطح باید به دقت مراقبت نمایند نه تنها خود مرتکب خلاف و فساد نشوند بلکه با افراد خاطی در هر موقعیت و مقام نیز به شدت برخورد نمایند در این رابطه فرقی نمی کند که فساد کوچک باشد یا بزرگ یا فرد خاطی در رده های پایین انتخابات باشد یا بالا و عالی گر چه افراد هر چه در سطوح بالاتر باشند خطر آنها و خطای آنها نیز موثرتر خواهد بود لیکن باید توجه داشت که خطاهای کوچک نیز در اثر چشم پوشی مسئولین بالاتر به تدریج به خطاهای بزرگ و فساد در سطح وسیعتر تبدیل می گردد. در همین رابطه امام خمینی (ره) خطاب به مجلسیان می فرماید: «انحراف یک دفعه ایجاد نمی شود بلکه به تدریج واقع می گردد از این رو از اول باید جلو فساد را گرفت که رشد نکند.» (۱۱)

و همچنین مقام معظم رهبری در این رابطه فرمودند: «با دستمال کثیف نمی شود شیشه را پاک کرد بنابراین در درجه اول مراقب باشید که به هیچ وجه به فساد آلوده نشوید.» (۱۲)

با توجه به سیره پیامبر اکرم (ص) و پیشوایان دینی که در برابر خطاهای اجتماعی افراد کوتاه نمی آمدند و به خصوص اگر فردی وابستگی خانوادگی به آنها داشت شدیدتر برخورد می نمودند که مثال آن برخورد حضرت علی (ع) با عقیل و امثال آن می باشد بنابراین نتیجه می گیریم اخلاق انتخاباتی ایجاب می کند با خاطی و متخلف بطور قاطع برخورد شود تا موجب فزونی فساد نگردد و سلامت انتخابات نیز تضمین گردد.

۴-۱-ب) عدم دخالت سلیقه های شخصی

با توجه به اینکه موضوع انتخابات در بعضی موارد با سلیقه ها و گرایش های افراد و گروهها در ارتباط است لذا تمام دست اندرکاران انتخابات باید توجه کنند که از اعمال سلیقه های شخصی و حزبی و هرگونه خود رایی خودداری کنند زیرا رعایت اخلاق در انتخابات ایجاب می کند تا از اینگونه امور به دور باشد. چنانکه مقام معظم رهبری بارها فرمودند: «من هم مثل دیگران در انتخابات یک رای دارم (۱۳) و نیز مسئولین را از دخالت در امور انتخابات نهی فرموده اند.» (۱۴)

اعمال سلیقه یا اعمال نفوذ حزبی و جناحی سرآغاز فساد محسوب می شود و به تدریج ممکن است تبدیل به سهم خواهی و جریبان های بزرگ فساد تبدیل گردد. لذا به طور جدی باید جلوی اینگونه رفتارها که منشاء خصلتی یا منافع فردی و گروهی را به دنبال دارد گرفته شود و چنانچه در مواردی قانون ساکت است باید با مراجعه به رای اکثریت عمل نمود. توصیه حضرت امام خمینی (ره) به شورای نگهبان چنین است: از شورای محترم نگهبان می خواهیم و توصیه می کنم با کمال دقت و قدرت وظایف اسلامی و ملی خود را ایفا نمایند و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند (۱۵)

۵-۱-ب) دشمن شناسی

در اخلاق اسلامی به دشمنی شیطان با انسان توجه ویژه ای شده است. بطوریکه خداوند در قرآن کریم از او به عنوان دشمن آشکار نام می برد (۱۶) زیرا اوست که با وسوسه های خود موجب لغزش انسان می شود گر چه زمینه اولیه یعنی هوای نفس در وجود انسان قرار دارد با این حال از تحریک های شیطانی و تاثیر آن در منحرف شدن انسان نباید غافل بود. اما یکی از عواملی که کار شیطان را راحت می کند و موجب انحراف افراد و جامعه از صراط مستقیم می گردد توطئه هایی است که از طرف دشمنان و مخالفان صورت می گیرد که گاه از زبان دوستان نیز ممکن است مطرح گردد.

اینجاست که دشمن شناسی و آگاهی از شگردهای آنها می تواند کمک قابل توجهی در خنثی نمودن نقش های آنها داشته باشد.

با توجه به اینکه از ابتدای انقلاب اسلامی پیوسته به خصوص در مواقع انتخابات شاهد فعالیت های عناصر ضد انقلاب بوده ایم لذا ساده انگاری و سطحی نگری است که فکر کنیم دشمن از پای درآمده به خصوص در هنگام انتخابات که حساس تر است. موضوع دشمن شناسی و نقشه کشی دائمی آنها در قرآن کریم و نهج البلاغه به طور مبسوط بیان شده چنانکه خداوند در سوره اسباء به نقشه کشی شبانه روزی دشمن اشاره می کند (۱۷) و در سوره مائده می فرماید: لا تزال تطلع علی خائنه منهم (۱۸) یعنی دشمنان متناسب با مسائل روز توطئه می نمایند از آنها غفلت نورزید.

در همین رابطه امام خمینی (ره) می فرماید: ابرقدرتهای چپاولگر بین المللی با تدریج و ظرافت در کشور ما و کشورهای اسلامی دیگر رخنه کرده و با دست افراد ملتها کشور را به دام استثمار می کشانند. باید با هوشیاری مراقب باشید و با احساس اولین قدم نفوذی به مقابله برخیزید و به آنان مهلت ندهید (۱۹)

بنابراین تمامی دست اندرکاران انتخابات باید هوشیاری خود را حفظ نموده و به خوبی نقشه های دشمن را رصد نمایند تا ضمن فائق آمدن بر شیطان بتوانند توطئه ها و شگردهای دشمنان را در رابطه با انتخابات خنثی نمایند که این خود از مصادیق بصیرت است.

۶-۱-ب) امانتداری

امانتداری و امین بودن یکی از توصیه های مهم اخلاقی می باشد و همگان از خیانت در امانت نهی گردیده اند. با توجه به اینکه یکی از مصادیق های واقعی امانت و امانتداری مربوط به عوامل اجرایی انتخابات حفظ آراء مردم می باشد لذا باید بکوشند تا در این امر مهم غفلت یا کوتاهی صورت نگیرد. چنانکه امام خمینی (ره) در این رابطه می فرماید: شما الان امانت بزرگی از دست این ملت تحویل گرفته اید و مقتضای امانتداری این است که آن را به طور شایسته حفظ کنید و به طور شایسته به نسل آینده تحویل بدهید و هر کس در هر جا هست و هر جا خدمت می کند یکی از اموری که برای او بسیار مهم است امانت است امین باشد (۱۹)

بنابراین عوامل اجرایی در تمامی سطوح از پای صندوق های رای گرفته تا شورای نگهبان باید چنان عمل کنند که اعتماد مردم را جلب نموده و در امانتداری زبانزد خاص و عام باشند.

۲-ب) اخلاق اختصاصی در رابطه با نامزدها

نامزدهای انتخاباتی یکی از ارکان مهم انتخابات می باشند که نقش آنها در شکل گرفتن انتخابات و نوع رفتار آنها در عکس العمل مردم بسیار اثر گذار است. نامزدها علاوه بر آنچه در اخلاق عمومی ذکر شد به موارد زیر به عنوان «اخلاق اختصاصی نامزدها» باید توجه نمایند:

۱-۲-ب) قصد خدمت

در هر کاری اول باید قصد و هدف را مشخص نمود. در اخلاق اسلامی نیز نیت در هر کاری اهمیت ویژه ای دارد و با توجه به اینکه نمایندگی مجلس شورای اسلامی نوعی وکالت گرفتن از مردم برای انجام امور آنها می باشد بنابراین حداقل نیت در این کار مهم باید قصد خدمت کردن برای مردم و گره گشایی از مشکلات جامعه مسلمین باشد چنانکه شهید بهشتی فرمودند: «ما شیفتگان خدمتیم نه تشنگان قدرت» حاکی از این است که خدمتگزاری برای ملت یک ارزش محسوب می شود.

حضرت امام خمینی (ره) بارها مسئولین نظام را به این نکته گوشزد می کردند به طوری که در مجموعه صحیفه امام واژه خدمتگزاران ۶۸ مرتبه و خدمتگزاری ۸ مرتبه و خدمتگزار ۴۶۲ مرتبه به کار رفته است که نشانه والایی این واژه در دیدگاه امام خمینی (ره) می باشد (۲۰) چنانکه می فرماید: «خدمت به مردم باید به عنوان یک وظیفه باشد بدون منت و بزرگ تصور کردن خود.» (۲۱)

و نیز می فرمایند: «خدمتگزاری در جمهوری اسلامی مجاهده در راه خداست.» (۲۲)

و نکته دیگر این است که چنانچه این خدمتگزاری با اخلاص توأم گردد به مراتب از ارزش والاتری برخوردار است زیرا اخلاص موجب می شود تا اعمال انسان از انگیزه های مادی پاک گردد و عمل برای رضای خدا صورت گیرد. در این صورت هر عمل خالصانه از برکت خاصی برخوردار می گردد که موجب آبادی دنیا و آخرت انسان می شود.

امام خمینی (ره) در توصیه به مسئولان می فرمایند: «شما اخلاص داشته باشید و برای خدا به بندگان خدا خدمت کنید و ثنا و اجر را از او طلب کنید که او جزای شما را عطا می فرماید.» (۲۳)

مقام معظم رهبری می فرمایند: «برای خدا کار کنید تا مقام و مسئولیت به دامی برای به هدر رفتن عمرتان تبدیل نشود.» (۲۴)

پس چه قدر خوب است که نامزدهای انتخاباتی به نیت تقرب به درگاه الهی کارشان را آغاز کنند و تا پایان راه ثابت بوده و حوادث و پیش آمدها نتوانند خللی در نیت نیکوی آنان وارد آورد.

۲-۲-ب) دور کردن عوامل شیطانی

با توجه به اینکه در اخلاق اسلامی توصیه فراوان شده در هر کاری مراقب دخالت شیطان و عوامل او در امورتان باشید زیرا او قسم یاد کرده بندگان خدا را از راه مستقیم بدور نماید (۲۵) لذا بر هر کس به خصوص مسئولان نظام از جمله نامزدهای انتخاباتی لازم است که با دقت مظاهر شیطانی را شناسایی نموده و به شدت از آنها پرهیز نمایند. از جمله مصادیق و مظاهر امور شیطان عبارتند از:

- چشم داشتن به منافع شخصی
- ترجیح دادن دوستان و خویشان بر سایر مردم
- به فکر مقام و موقعیت خود بودن
- تلاش برای تثبیت منافع و تقویت مقام
- ملاحظه کاری و ترس از دست دادن مقام
- گرایش به زندگی تجملاتی
- دور شدن از توده مردم
- گرایش به صاحبان مقام و منصب
- دچار خودرایی و خود محوری شدن

- توجیه اشتباهات
- انتقام جویی از دوستان و همکاران منتقد
- هنگام قانون‌گذاری ترجیح منافع حوزه انتخابی بر منافع ملی
- از موضع قدرت با ضعیفان برخورد کردن
- خضوع و خشوع در مقابل مستکبرین داخلی یا خارجی
- تکبر ورزیدن
- اختلاف افکنی، شکستن وحدت

...و

چنانچه هر یک از مسئولین به خصوص نمایندگان و نیز نامزدهای انتخاباتی ملاحظات فوق را رعایت نکنند نه تنها تمام موارد بلکه یک مورد از موارد بالا کافی است که انسان را سرنگون کند. چنانکه مقام معظم رهبری در دیدار خرداد ۹۰ با نمایندگان مجلس شورای اسلامی که سال آخر نمایندگی را طی می کنند فرمودند: اگر کسی به خاطر تامین نمایندگی در مجلس بعدی به صاحبان ثروت و قدرت نزدیک شود خدا از این کار بسیار زشت نمی گذرد و انتقام الهی حتما بر سرنوشت او اثر خواهد گذاشت.

در ضمن باید توجه داشت که دام های شیطانی رنگارنگ بوده و در هر زمان و هر موقعیت متناسب با مسائل و شرایط خاص خود چهره جدیدی به خود می گیرد که شناختن آنها و پرهیز از آنها کار آسانی نیست مگر اینکه توفیقات الهی همراه انسان گردد (الا عبادک منهم المخلصین)

۳-۲-ب) عدم نفاق

به لحاظ اخلاق اسلامی و ارزش های انسانی هر یک از نامزدهای انتخاباتی باید بطور دقیق ویژگی ها و امکانات و توانایی های خود را شناسایی نموده و با شرایط نامزدی در مجلس شورای اسلامی و خواست های مردم تطبیق دهد چنانچه این تطبیق در محدوده صدردرصدی قرار گرفت اعلام نامزدی نماید در غیر اینصورت مجبور خواهند شد چهره نفاق به خود گرفته و آنچه ندارد وانمود کند و آنچه نباید دانسته باشد و دارد وانمود کند که ندارد و...

از جمله مواردی که در این زمینه باید دقت شود عبارتند از:

- راستگویی و پرهیز از دروغگویی
- پرهیز از وعده های نشدنی و غیر قابل دسترسی

- کوچک کردن کارهای دیگران

- منصوب کردن خود به ارزشها یا صاحبان ارزشها

در هر صورت منافقانه ظاهر شدن در صحنه انتخابات بدترین چیزی است که ممکن است پیش آید. و نامزدها باید به طور جدی از آن پرهیز نمایند.

۴-۲-ب) تبلیغات سالم

نقش اخلاق در تبلیغات نامزدها این است که به آنها جهت درست می دهد و از انحراف نگه می دارد و موجب می شود تا مردم هم گمراه نشوند و انتخابات نیز سالم برگزار گردد.

مقام معظم رهبری در این باره می فرمایند: در شناختن نامزدها نباید تبلیغات رنگی و متنوع و با وعده‌های بزرگ و غیر عملی عمران و آبادانی را ملاک قرار داد چرا که اینگونه کارها وظیفه دولت است و وظیفه نماینده مجلس شناخت و تصویب قوانین مورد نیاز و مشخص کردن مسیر حرکت قوای مجریه و قضائیه است (۲۶) نشانه های رعایت اخلاق و ارزشها در تبلیغات انتخاباتی عبارتند از:

- ساده بودن تبلیغات

- عدم استفاده از تشریفات، زرق و برق و تجملات

- کم خرج بودن تبلیغات و پرهیز از اسراف و تبذیر

- تلاش زیاد نکردن برای تبلیغات

- محتوای منطقی داشتن

- پرهیز از پرگویی، انحراف از اصول و...

- تلاش برای بالا بردن شناخت مردم و بینش و بصیرت آنها

- اعلام برنامه به جای وعده دادن

- تاکید بر انجام وظیفه

- خود را آنگونه که هست نشان دادن

۳-ب) اخلاق اختصاصی رای دهندگان / شرایط و آداب رای دادن

با توجه به اینکه مجلس شورای اسلامی از ارکان مهم نظام کشور محسوب می‌گردد بنابراین شرکت در انتخابات فراتر از یک وظیفه اخلاقی بلکه یک تکلیف شرعی محسوب می‌گردد و هر گونه کم‌توجهی و سهل‌انگاری در این زمینه تبعات سوء و خسارات غیر قابل جبرانی را به دنبال دارد لذا هر فرد ایرانی باید در رابطه با انتخابات مجلس شورای اسلامی احساس مسئولیت خاص داشته و از هر گونه تسامح در این زمینه پرهیز نماید.

حضرت امام خمینی (ره) در وصیت نامه سیاسی - عبادی خود ضمن تاکید بر شرکت در تمام انتخابات عدم حضور و تسامح را تا حد گناهان کبیره می‌شمارد و چنین می‌فرماید: از این قرار عدم دخالت ملت از مراجع و علمای بزرگ تا طبقه بازاری و کشاورز و کارگر و کارمند و همه و همه مسئول سرنوشت کشور و اسلام می‌باشند چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آینده و چه بسا که در بعضی مقاطع عدم حضور و مسامحه گناهی باشد که در راس گناهان کبیره است (۲۷)

بنابراین در وجوب شرکت در انتخابات جای شک نیست؛ لیکن از آنجا که به جا آوردن هر یک از فرایض دینی دارای آداب خاص خود می‌باشد که شرکت در انتخابات نیز از این امر مستثنی نمی‌باشد پس چنانچه رای دادن با رعایت آداب مربوط به آن صورت گیرد ضمن مقبول واقع شدن آن از اجر وافر نیز برخوردار خواهیم بود.

۱-۳-ب) بینش و آگاهی رای دهندگان

با توجه به اینکه انتخابات در هر مقطع زمانی از پیچیدگی و ظرافت‌های خاص خود برخوردار است بنابراین رای دهندگان نیز باید با آگاهی و بینش کافی پای صندوق‌های رای حاضر شوند تا بتوانند از عهده مسئولیت مهمی که بر گردن آنهاست برآیند.

امام علی (ع) می‌فرماید: انما البصیر من سمع ففکر و نظر فابصر و انتفع بالعبر ثم سلک جددا واضحا یتجنب فیه الصرعه المهاوی (۲۸) یعنی همانا بصیر کسی است که می‌شنود و می‌اندیشد و با دقت نگاه می‌کند و بینا می‌گردد و اهل عبرت آموزی است و سپس در راه روشن جدید گام می‌گذارد که او را از افتادن در مهالک دور می‌کند.

بنابراین هر رای دهنده مکلف است تمام تلاش خود را به کار گیرد تا با کسب آگاهی‌های لازم به حداقل بینش در رابطه با انتخابات نایل آید در اینصورت است که از اجر فراوان شرکت در انتخابات بهره‌مند گردیده و به وظیفه الهی خود عمل نموده است. چنانکه مقام معظم رهبری فرمودند: «تا زمانیکه مردم با شور، شعور، بصیرت و عزم راسخ در میدان هستند لطف الهی شامل خواهد شد.» (۲۹)

۲-۳-ب) تحقیق و بررسی

از جمله وظایف اخلاقی رای دهندگان این است که چشم بسته رای ندهند. بدانند صرف حضور در انتخابات رافع تکلیف نمی‌باشد بلکه این حضور باید با کیفیت و اثرگذاری مثبت باشد به همین لحاظ تحقیق و بررسی کردن که نتیجه آن درست و خوب انتخاب کردن است مقدمه واجب شرکت در انتخابات می‌باشد. خداوند دوباره در قرآن می‌فرماید: واسئلو اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون (۳۰) یعنی در مسائلی که آگاهی ندارید از کسانی که اهلیت آن را دارند سوال کنید.

حضرت امام خمینی (ره) در وصیت نامه خود در رابطه با دقت در انتخابات می فرماید: «از روی کمال دقت و با مشورت با مراجع عظام هر عصر و علمای بزرگ سرتاسر کشور و متدینین و دانشمندان متعهد ... گیرد.»

۳-۳-ب) انتخاب اصلح

همانگونه که هر عمل شرعی و اخلاقی ممکن است در کنارش عوامل مخرب پیدا شده و آن را فاسد نماید در انتخابات نیز چنانکه انسان دقت نکند ممکن است افکار شیطانی و عوامل مادی از قبیل منافع شخصی یا حزبی و مانند اینها دخالت نمایند و در نتیجه نه تنها انتخابات نیکو صورت نمی گیرد بلکه اجر معنوی آن را نیز از دست داده و چه بسا بابت این رای خود مواخذه گردد.

بنابراین با کمال دقت و هوشیاری و با وسواس تمام باید مقدمات حضور در پای صندوق را فراهم آورد و همانگونه که سعی می کنیم عبادتی مانند نماز یا روزه را به خوبی انجام دهیم باید تلاش کنیم این امر مهم سیاسی - اجتماعی را همچون یک عبادت تلقی کنیم تا نتیجه آن انتخاب صالحترین نامزدها باشد.

امام خمینی (ره) می فرمودند: سعی کنید مثل مدرس را به مجلس بفرستید و در این رابطه در وصیت نامه خود می فرماید: «وصیت اینجانب به ملت در حال و آتیه آن است که با اراده مصمم خود و تعهد خود به احکام اسلام و مصالح کشور در هر دوره انتخابات وکلای دارای تعهد به اسلام و جمهوری اسلامی که غالباً بین متوسلین جامعه و محرومین می باشند و غیر منحرف از صراط مستقیم به سوی غرب یا شرق و بدون گرایش به مکتب های انحرافی و اشخاص تحصیل کرده و مطلع بر مسائل روز و سیاستهای اسلامی به مجلس بفرستید.» (۳۲)

مقام معظم رهبری نیز می فرماید: «مسئله دیگری که حائز اهمیت فراوان است تلاش و دقت مردم برای شناخت نماینده اصلح است.» (۳۳)

نامزد اصلح کیست؟

- ۱) به معنی واقعی کلمه متدین و مقید به احکام اسلامی باشد.
- ۲) ولایی بوده و در جهت اجرای منویات رهبری کوشا باشد.
- ۳) از بینش و بصیرت برخوردار باشد.
- ۴) دشمن شناس باشد.
- ۵) اهل جهاد و ایثار بوده و از خودگذشتگی داشته باشد.
- ۶) دارای امتیازی از ارزشهای انقلاب باشد.

- (۷) در برخورد با مفاسد مقاوم باشد.
- (۸) اهل سازش کاری و کوتاه آمدن در مقابل زیاده خواهان نباشد.
- (۹) استکبارستیز باشد.
- (۱۰) ساده زیست بوده و از تشریفات و تجملات دوری گزیند.
- (۱۱) پیگیر و خستگی ناپذیر باشد.
- (۱۲) موقعیت‌شناس، حساس، به روز و حتی به لحظه باشد.
- (۱۳) دوراندیش، ژرف‌اندیش و جامع نگر باشد.
- (۱۴) اقتضاء زمان و مکان را در نظر گیرد.
- (۱۵) از گرایش‌های شرقی و غربی و لیبرالی و مانند آنها بدور باشد.
- (۱۶) در امور مادی و دنیوی چشم پاک و دل سیر باشد.
- (۱۷) صاحب‌منصبان و سرمایه‌داران در نزد او جایگاه ویژه‌ای نداشته باشند.
- (۱۸) برای مردم اهلیت قائل باشد.
- (۱۹) از جمود، ارتجاع و تحجر به دور باشد.
- (۲۰) از زندگی اشرافی و روحیه استکباری متنفر باشد.
- (۲۱) اهل زد و بند و باندبازی نباشد.
- چگونه نامزد اصلح را بیابیم:
- (۱) آثار تدین در اعمال و گفتار او مشهود باشد.
- (۲) مراجعه به سابقه شغلی و کاری و محلی و...
- (۳) چنانچه نامزد سابقه نمایندگی دارد بررسی نطق‌های پیش از دستور، موضع‌گیری‌ها، میزان حضور و غیاب، میزان فعال بودن در کمیسیونها و صحن علنی، میزان فعال بودن در تهیه طرحها و..
- (۴) اگر اهل حزب یا گروه هستند بررسی حزب و گروه او
- (۵) بررسی سخنرانی‌ها و مواضع انتخاباتی

- ۶) بررسی سخنرانی‌ها و مواضع انتخاباتی
- ۷) بررسی وضعیت خانوادگی و سطح زندگی و نحوه معاشرت
- ۸) بررسی مواضع در رابطه با استکبار جهانی، نظام اسلامی و ولایت فقیه

منابع:

- ۱) سوره طلاق آیه ۳
- ۲) سوره انفال آیه ۳۰
- ۳) محمدی ری شهری میزان الحکمه ج ۴ ص ۳۲۷ به نقل از صحیح مسلم ج ۳ ص ۱۴۵۹
- ۴) امام زین العابدین - صلوات شعبانیه - مفاتیح الجنان اعمال مشترک ماه شعبان
- ۵) سوره نور آیه ۶۲
- ۶) صحیفه امام ج ۹ ص ۳۰
- ۷) سوره هود آیه ۱۱۲
- ۸) رساله عملیه مراجع باب تقلید، مسئله ۱۱ رساله امام خمینی (ره)
- ۹) سوره صافات آیه ۲۵
- ۱۰) ذاکری علی اکبر اخلاق مسئولان ص ۷۵ و به نقل از صحیفه امام ج ۱۴ ص ۳۷۸
- ۱۱) صحیفه امام ج ۱۸ ص ۲۰۲
- ۱۲) در دیدار با نمایندگان دوره هشتم مجلس
- ۱۳) خطبه های نماز جمعه ۲۶ خرداد ۸۸
- ۱۴) در دیدار با نمایندگان دوره هشتم خرداد ۹۰
- ۱۵) وصیت نامه ص ۷۰
- ۱۶) انه لکم عدو مبین
- ۱۷) سوره سباء آیه ۳۳

- (۱۸) سوره مائنه آیه ۱۳
- (۱۹) وصیت نامه ص ۶۹
- (۲۰) ذاکری علی اکبر اخلاق مسئولان ص ۶۰ چاپ دوم - دفتر نشر آثار امام
- (۲۱) صحیفه امام ج ۱۰ ص ۱۵۵
- (۲۲) همان ج ۱۳ ص ۵۱۶
- (۲۳) همان ج ۱۷ ص ۴۲۳
- (۲۴) دیدار با نمایندگان دوره هفتم مجلس شورای اسلامی
- (۲۵) سوره زمر آیه ۸۴ قال فبعر تک لاغوبنهم اجمعین الا عبادک منهم المخلصین
- (۲۶) در دیدار با نمایندگان دوره هشتم مجلس شورای اسلامی خرداد ۹۰
- (۲۷) وصیت نامه امام خمینی (ره) ص ۷۱
- (۲۸) محمدی ری شهری میزان الحکمه ج ۱ ص ۱۵۸ به نقل از شرح نهیج البلاغه ابن ابی الحدید ج ۹ ص ۱۵۸
- (۲۹) سخنرانی رهبری در جمع مردم فارس ۱۳۹۰/۲/۳
- (۳۰) سوره نحل آیه ۴۶ و سوره انبیاء آیه ۸
- (۳۱) وصیت نامه امام خمینی (ره) ص ۷۲
- (۳۲) وصیت نامه امام خمینی (ره) ص ۶۸
- (۳۳) در دیدار با نمایندگان دوره هشتم مجلس شورای اسلامی خرداد ۹۰

بخش سوم: هفت نکته مهم پیرامون اخلاق انتخاباتی

حجت الاسلام والمسلمین عالم زاده نوری، معاون تهذیب و تربیت حوزه های علمیه به بیان مطالبی با موضوع رعایت تقوای جمعی به عنوان یک تکلیف الهی و آیین نامه رفتاری کارگزاران انتخابات پرداخته که متن آن به این شرح است:

در اصل شصتم قانون اساسی جمهوری اسلامی آمده است: «در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکای آرای عمومی اداره شود، از راه انتخابات، انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراهای و نظائر اینها یا از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون است، معین می گردد».

یکی از فعالیت‌ها و کنش‌های مهم سیاسی در نظام جمهوری اسلامی، شرکت در انتخابات یا همه‌پرسی‌هاست.

شرکت در انتخابات، به نوعی در فرهنگ اسلامی، شرکت در تعیین سرنوشت محسوب می‌شود. از آنجایی که خداوند متعال انسان‌ها را صاحب اختیار و اراده آفریده، به آنها هم در زندگی فردی و هم در زندگی اجتماعی قدرت داده است تا هم سرنوشت خود را مشخص کنند و به نوعی در شکل‌دهی به آینده خود، مشارکت داشته باشند.

اساساً این ویژگی انسان است که معماری شخصیت و معماری جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند، به دست خودش سپرده شده است، خداوند متعال می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»، خدای متعال در جوامع انسانی تغییری ایجاد نمی‌کند تا خود آنها در بین خودشان تغییر ایجاد کنند.

حضور در انتخابات را بیش از آنکه یک بازی سیاسی تلقی کنیم باید یک وظیفه دینی و الهی تلقی کنیم. ما موظف هستیم مکلف هستیم از باب وظیفه بندگی و عبودیت همانطور که آینده خودمان را باید خوب و سعادت‌مند رقم بزنیم آینده جامعه‌مان را هم باید مشارکت کنیم تا خوب و سعادت‌مند شود، این به یک وظیفه الهی تبدیل می‌شود.

در واقع انسان‌ها دو نوع اراده دارند:

۱. اراده فردی: اراده فردی آنها اقتضا می‌کند که تلاش کنند تا آینده خود را خوب رقم بزنند، با انجام دادن کارهای خیر، زندگی سعادت‌مندان‌های برای زندگی شخصی خودشان پدید آورند.

۲. اراده جمعی: یعنی انسان‌ها با هم جمع شوند، مشارکت کنند و یک کار جمعی اجتماعی، یک حرکت کاروانی قافله‌ای را انجام دهند تا سعادت اجتماعی خودشان را فراهم بکنند.

بنابراین اینجا هم جای بندگی کردن، عبودیت کردن، اطاعت ورزیدن و جای ارتباط با خداست و طبعاً باید دین محور، و ارزش‌های اسلامی حاکم باشد و به عنوان یک مسئولیت شرعی اجتماعی، انسان‌ها در این موضوع مشارکت کنند.

اگر بخواهم از باب نمونه و مثال به ذهن نزدیک بکنم، فرض کنید که یک راننده‌ای غفلت کرده و نتوانسته ماشینش را کنترل کند و چرخ ماشین در جوی آبی افتاده است و هر چه تلاش می‌کند نمی‌تواند ماشین را از جوی آب در بیاورد. من به تنهایی هیچ کمکی نمی‌توانم بکنم چون ماشین سنگین است، و در این مورد من به صورت فردی هیچ تکلیفی از باب «لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا»، ندارم.

اما یک تکلیف جمعی اینجا وجود دارد و هر یک از ما به تنهایی قادر نیستیم اما اگر یک نفر چند نفر دیگر را با خود همراه کند و همه با هم جمع شوند و زیر آن ماشین را بگیرند، می‌توانند ماشین را از آن مخمصه نجات دهند. در این مورد یک تکلیفی وجود دارد، اما تکلیف فردی نیست، قرار است یک کار بزرگی انجام بگیرد و آن توسط احاد انسان‌ها انجام نمی‌گیرد، بلکه توسط جماعت انجام می‌گیرد.

مسئله انتخابات و مشارکت سیاسی یک کار اختیاری بزرگ است که توسط یک جماعت انجام می‌گیرد. در واقع نوعی رقم زدن آینده‌ی یک اجتماع است که توسط یک امت انجام می‌گیرد.

این یک تکلیف جمعی است و احتیاج به اراده جمعی دارد و طبیعتاً باید به عنوان یک طاعت جمعی و سجده جمعی و امتثال امر خدای متعال که به صورت جمعی اتفاق می‌افتد، صورت بگیرد.

بنابراین ما در انتخابات با خدا طرف هستیم و باید در این مواجهه با خدای متعال تقوای جمعی را رعایت کنیم.

موضوع بحث را اخلاق انتخابات، انتخاب کرده‌اند، ما می‌توانیم با این نگاه که مشارکت در انتخابات یک تکلیف الهی و مسئولیت در مقابل خدای متعال است، بجای کلمه اخلاق، تقوای انتخابات بگذاریم.

بعضی از نکات مهمی که باید در این تقوای انتخاباتی یا اخلاق انتخاباتی رعایت شود، از این قرار است:

۱. قانون محوری و قانون گرایی: در واقع قانون یک کشور، به نوعی ناموس اخلاقی آن کشور است و رعایت حرمت آن بر همگان الزامی است.

قوانین مصوب یک کشور، مرجع تعیین وظایف و تعیین حقوق همه افراد و نهادهاست. بنابراین وقتی که به قانون عمل می‌شود، ما به نوعی حقوق دیگران را رعایت کرده‌ایم و به وظایف خود عمل کرده‌ایم.

۲. وفای به عهد و امانتداری: یکی از مهمترین فضایل اخلاقی در انتخابات امانتداری است که در همه ارکان انتخابات از مجریان تا ناظران گرفته تا کسانی که به عنوان مردم در این انتخابات نقش آفرینی می‌کنند، بایستی امانت داری را رعایت کنند و در همه مراحل انتخابات خود را نسبت به این رای که رد و بدل می‌شود و در صحت و سلامت برگزاری انتخابات مسئول بدانند.

۳. احساس تعلق و مسئولیت جمعی: نفس مشارکت در انتخابات یک حرکت جمعی محسوب می‌شود بنابراین انسان‌ها باید در این حرکت جمعی تعهد لازم را داشته باشند و خود را در پیشگاه خداوند متعال مسئول بدانند.

۴. پاسخگویی و نقد پذیری: داشتن سعه صدر، روحیه نقدپذیری و پاسخگویی یک فضیلتی است که تخلفات و اشتباهات را کاهش می‌دهد و کسانی را که در عرصه قدرت حضور پیدا می‌کنند، تعدیل می‌کند و در تلطیف فضای حاکم بر مراحل مختلف انتخابات نقش آفرینی زیادی دارد.

۵. وفاق و اعتماد اجتماعی: در این حرکت جمعی که اتفاق می‌افتد ما با یک مشارکت مسئولانه می‌خواهیم اجتماع رو به سوی یک نقطه آرمانی حرکت بدهیم. طبعاً این یک حرکت جمعی، کاروانی، امتی و حرکتی است که نیاز به انسجام اجتماعی دارد.

مشارکت در انتخابات یکی از مصادیق این حرکت جمعی منسجم است و نباید خودمان به انسجام اجتماعی آسیب وارد کند. هر کاری در انتخابات که انسجام اجتماعی را به هم می‌زند و در واقع این جمعی را که قرار است به صورت کاروانی و امتی حرکت کنند بر می‌آشوبد ممنوع است و ضد کارکرد است و قرار است در این حرکت جمعی همه با یکدیگر به سوی یک افق متعالی حرکت بکنیم نه اینکه طوری با یکدیگر درگیر شویم که حرکت کردن جمعی به سمت آن افق متعالی ناممکن یا سخت شود، نباید ضدکارکرد پیدا کند.

پرهیز از زمینه‌های بدگمانی و تفرقه و ایجاد وفاق و اعتماد متقابل و هر کاری که باعث شود این پیوندها بیشتر شود طبعاً در انتخابات ضروری است.

۶. حق محوری و انصاف: انصاف را در بعضی از تعاریف با اشاره به قاعده عام اخلاقی که مورد توافق همه مکاتب اخلاقی است، تفسیر کرده‌اند و گفته‌اند هر چرا که برای خود نمی‌پسندی برای دیگران هم نپسند و هر چه را برای خودت می‌پسندی، برای دیگران هم نپسند.

اگر چنین مسئله برای انتخابات وجود داشته باشد هم برای کسانی که نامزد انتخاباتی می‌شوند و کسانی که مسئولان برگزاری انتخابات هستند و هم برای کسانی که در رای دادن مشارکت می‌کنند طبیعتاً انسجام اجتماعی بیشتر می‌شود و همبستگی و استقلال و اقتدار ملی رعایت می‌شود.

طبعاً پاکدستی و پرهیزکاری مالی هم بسیار مهم است تقوا به عنوان نکته عزیمت همه ارزش‌های اخلاقی است و تقوای مالی یکی از مهمترین مصادیق تقوا محسوب می‌شود و نشانه رعایت ارزش‌ها در انتخابات است و کسانی که در انتخابات مشارکت می‌کنند باید در همه مراحل، مسائل اقتصادی و مالی را رعایت بکنند. اینطور نباشد که برای یک حضور اجتماعی که از سر انجام وظیفه شکل می‌گیرد مثلاً مشکلات مالی پدید بیاید.

۷. رعایت منافع ملی و مصالح اجتماعی: همه شرکت کنندگان در انتخابات باید هضم و دوراندیشی داشته باشند و نسبت به منافع کشور و مصالح جامعه اسلامی با حساسیت و دقت عمل کنند تا انتخابات به کلیت نظام اسلامی آسیبی وارد نکند.

به این نکته نیز باید توجه داشت که مشارکت در انتخابات و تعیین سرنوشت اجتماعی نوعی نقش آفرینی صحیح محسوب می‌شود. تمرین فرهنگ پذیری و تمرین اداره جمعی امور جامعه و اراده جمعی محسوب می‌شود و طبیعتاً مرحله‌ای از رشد جامعه است.

این نکات، کلیاتی هستند که در اخلاق یا تقوای انتخاباتی باید ملاحظه شوند. علاوه بر این‌ها ما باید به صورت خاص رفتارهای ارزشمند و رفتارهای غیرارزشمند را از تمام اطراف مشارکت در انتخابات مسئولین، ناظران، نامزدها، توده مردم، شخصیت‌ها و نخبگان و از تمام کسانی که به نوعی در انجام این حرکتی جمعی اثرگذار هستند، باید تک به تک با تفصیل بیشتری بیان کنیم.

اگر بخواهیم کمی نزدیک‌تر و ناظر به میدان‌تر، آیین نامه رفتاری اعضایی که در این حرکت جمعی درگیر می‌شوند را بیان کنیم به صورت جزئی و کاربردی بدین گونه است:

در این حرکت جمعی چند نفر یا چند گروه حضور دارند:

۱. **مجریان یا کارگزاران انتخابات** از وزارت کشور و بازوهای اجرایی آن تا ناظران شورای نگهبان و سایر افراد هستند.

طبعاً اجرای قوانین آیین نامه‌های انتخاباتی به دور از اعمال سلیقه‌های جناحی و شخصی، یکی از وظایف مهم محسوب می‌شود.

پیروی از تفسیر مراجع ذی صلاح رسمی از قوانین و مقررات انتخاباتی حتماً باید صورت بگیرد و تعامل دوستانه با کسانی که دخیل در انتخابات هستند در جهت برگزاری سالم‌تر و آرام‌تر و پرهیز از کارشکنی و التهاب آفرینی باز همینطور از ضوابط اخلاقی مرتبط با مجریان و کارگزاران است که باید صورت بگیرد.

بکارگیری افراد آموزش دیده و با تجربه و دارای حسن، رفتار حسن اخلاق و حسن سلوک اجتماعی داشته باشند، حفظ بی‌طرفی کامل در تعامل با گرایش‌های مختلف سیاسی که در انتخابات رقابت می‌کنند، فراهم آوردن زمینه یکسان برای همه نامزدها به دور از تبعیض و به دور از ویژه خواهی و تلاش در جهت مشارکت حداکثری صاحبان حق رای یعنی کسانی که می‌توانند در انتخابات شرکت کنند، اطلاع رسانی دقیق و به موقع وظایفی که به مراجع ذی صلاح و ذی ربط محول شده، تعامل نسبت به گروه‌های مختلف (قومی، مذهبی، جنسیتی، طبقاتی و صنفی)، صیانت از آراء ملت و حساسیت نسبت به تقلب و دستکاری در رأی مردم، انتقال پذیری و پاسخگویی در برابر مراجع قانونی و افکار عمومی، حفظ بی‌طرفی در اظهارات رسمی، همکاری با ادارات ارگان‌ها مجریان و ناظران در جهت آرام‌تر برگزار کردن انتخابات، آموزش همگانی برای شرکت آگاهانه و مسئولانه در انتخابات به دور از تهدید و تطمیع کادر اداری و مردم، صیانت از اطلاعات شخصی و محرمانه و طبقه‌بندی شده سازمان‌ها و افراد و خصوصاً نامزدها و داوطلبان از جمله وظایفی است که بر عهده وزارت کشور و مجریان کارگزاران می‌باشد.

۲. **نیروهای نظامی و انتظامی** هم طبعاً باید با کسانی که می‌خواهند نظم عمومی را به هم بزنند و هنجارهای اجتماعی را بشکنند، برخورد قاطع و ضابطه‌مندی داشته باشند و حفاظت شعب رای را بر عهده بگیرند و نسبت به حریم حدود قانون حساسیت داشته باشند و برخورد بدون اغماض با قانون شکنان و نقش حرفه‌ای خود را به خوبی ایفا بکنند.

ناظران انتخابات چه ناظران شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی و چه سایر کسانی که مسئولیت نظارت بر انتخابات را دارند باید به قوانین و مقررات انتخابات احترام بگذارند و بی‌طرفی را در انتخابات رعایت بکنند، افراد آموزش دیده و با تجربه را به کار بگیرند، به تعداد کافی ناظر در شعب اخذ رای وجود داشته باشد و گزارش به موقع و شفاف و کامل به صورت تخلفات انتخاباتی به مراجع قانونی ارائه دهند و از برخورد گزینشی با انتخابات پرهیز کنند، با مجریان انتخابات رفتار صمیمانه داشته باشند، رسیدگی به موقع و دقیق نسبت به شکایات و گزارش‌ها داشته باشند به دور از تبعیض بین افراد و جریان‌های انتخاباتی، در حفظ اسرار و اطلاعات طبقه‌بندی داوطلبان و نامزدها دقت داشته باشند، انتقادپذیری و پاسخگویی در برابر مراجع مربوطه و افکار عمومی باشند و زمینه را برای برخورد قاطع با تخلفات فراهم کنند.

۳. **مطبوعات و رسانه‌ها**، چه رسانه‌های دولتی و عمومی و چه رسانه‌های خاص بایستی احترام به قانون انتخابات را توجه داشته باشند و مردم را به مشارکت تشویق کنند و ارزش‌های اخلاقی انتخابات را ترویج بکنند و زمینه بدون تبعیضی برای جریان‌ها و نامزدهای انتخاباتی فراهم کنند، بی‌طرفی کامل را رعایت کنند و سعی کنند تا آرامش و نظم عمومی رو در اجرای انتخابات نگه دارند و از ایجاد جوسازی به نفع یا ضرر جریان یا نامزد خاصی پرهیز کنند.

۴. **نخبگان و شخصیت‌های تاثیرگذار، عالمان و کسانی که به نوعی در فرهنگ عمومی جامعه تأثیرگذار هستند** نیز باید برای رشد آگاهی عمومی مردم، نشاط اجتماعی، مشارکت آگاهانه و حداکثری مردم در انتخابات تلاش کنند و اینکه مردم بدانند که به عنوان یک وظیفه الهی و مسئولیت عبودی و در انتخابات شرکت کنند و اینکه انتخابات به نوعی یک حرکت جمعی برای تعیین سرنوشت اجتماعی محسوب می‌شود.

توجه به ارزش‌های ملی و دینی بدهند و در سخنرانی‌ها و موضع‌گیری‌ها و فرهنگ سازی‌های خودشان اصول ارزش‌های حاکم را حتماً گوشزد بکنند، در شناسایی احزاب و جریان‌های سیاسی و نامزدهای انتخاباتی دقت و مطالعه بکنند تا اظهار نظرهای مسئولانه داشته باشند، به ایجاد روحیه نقد منصفانه و اخلاقی از عملکرد ارکان انتخابات طبعاً باید کمک بکنند، وقار و منزلت اجتماعی را در مواجهه با نفی یا ضرر جریان‌های انتخاباتی حفظ کنند و هوشیاری در برخورد با مخالفان نظام و بیگانگان و مغرضان حتماً باید داشته باشند.

۵. داوطلبان و نامزدها و هواداران آنها وظایف اخلاقی خاصی را دارند و باید تقوا را رعایت کنند از جمله احترام به قانون و مقررات انتخاباتی در همه مراحل انتخابات اصول ارزش‌های اساسی نظام اسلامی را حتماً باید پایبند باشند. اسلامیت، جمهوریت، استقلال، آزادی و عدالت جزء ارزش‌های حاکم بر جمهوری اسلامی است و در ضمن انتخابات نباید مخدوش شوند. نگاه وظیفه‌گرایانه و خدایسندانه در نامزد کردن خود و قرار دادن خود در معرض انتخابات داشته باشند از انگیزه‌های مادی و هواپرستان طبعاً باید پرهیز کنند اگر احياناً در هر یک از مراحل انتخابات اطلاع پیدا کردن که فرد شایسته‌تری وجود دارد، طبعاً وظیفه اخلاقی و دینی که در روایات هم به آن اشاره شده این اقتضا را می‌کند که شخص از داوطلبی و نامزدی انتخابات کناره‌گیری کند و انصراف دهد و مصالح عمومی و ملی را به منافع شخصی یا گروهی ترجیح دهد.

متانت یا سعه صدر اسلامی در صورت رد صلاحیت شدن یا عدم احراز صلاحیت، لازم است، از جنجال آفرینی اجتناب شود، رعایت انصاف و ادب در برخورد با رقبا، احترام گذاشتن به قواعد اخلاقی رقابت و یک برادری را از خود نشان دهند نه یک دشمنی را، رعایت اعتدال در هزینه‌های مالی و پرهیز از اسراف و زیاده‌روی در تبلیغات انتخاباتی، توجه به عزت نفس و کرامت انسانی و پرهیز از تهدید و تطمیع و وامدار شدن نسبت به صاحبان قدرت و ثروت، حفظ هوشیاری تبلیغاتی و پرهیز از اعتماد به بیگانگان و رسانه‌های معاند نظام و پرهیز از افشای اسرار نظام، رعایت انصاف در تبلیغات و پرهیز از زیر سوال بردن دستاوردهای نظام و نادیده گرفتن خدمات و زحمات دولت‌ها و مسئولان گذشته، آموزش قوانین انتخابات و مفاد منشور اخلاقی اعضای ستاد انتخاباتی خودشون و تاکید به حفظ و رعایت آنها همکاری با برگزارکنندگان انتخابات برای سالم‌تر برگزار کردن این آیین ملی و پذیرفتن نتیجه انتخابات و پیگیری اعتراض یا شکایت از طریق نهادهای قانونی و تسلیم شدن در مقابل رای مردم و واگذاری آرام و سالم قدرت به جریان پیروز در انتخابات از جمله وظایفی است که بر عهده داوطلبان کاندید در انتخابات می‌باشد.

انتخاب‌کنندگان یا توده مردم که در این حرکت ملی شرکت می‌کنند، علاوه بر حفظ قانون و احترام به مقررات انتخابات ابتدا باید آگاهی لازم درباره قوانین مربوط به رای‌دهندگان را بدست آوردند و و آن قوانین را دقیق رعایت کنند مشارکت فعال و مسئولانه داشته باشند و به وظایف خود به عنوان یک وظیفه شرعی با دقت انجام دهند، برای شناخت نامزدهای انتخاباتی و جریان‌هایی که به عنوان کاندید در انتخابات شرکت می‌کنند تلاش کنند تا تصمیم متعهدانه بگیرند؛ آگاهی از معیار انتخاب صحیح و دوری از رفتار هیجانی و عاطفی و شتاب زده و تعصبی، طرفداری حزبی و عشیره‌ای این‌ها همه باید رعایت بشود، احترام و ادب نسبت به نامزدهای جریان رقیب، احترام به اهتمام به نظارت اجتماعی انجام امر به معروف و نهی از منکر در انتخابات به منظور برگزاری انتخابات سالم و آرام و تشویق دیگران به شکل محترمانه برای حضور در انتخابات و مشارکت در این حرکت جمعی از جمله وظایف است که به عهده توده مردم می‌باشد.

توجه به یک حرکت جمعی کاروانی الهی برای تعیین سرنوشت اجتماعی همراه با سعادت و عزت بسیاری از وظایف ما را معلوم می‌کند.

فصل سوم: اهمیت مشارکت حداکثری در انتخابات

به مناسبت چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، گزیده‌ای از بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره «اهمیت مشارکت حداکثری» در چهار بخش تقدیم می‌شود.

معجزه انتخابات در حل مشکلات کشور

شرکت در انتخابات یک وظیفه و وظیفه اسلامی است، هم وظیفه میهنی و ملی است و حفظ عزت و شوکت کشور به این وابسته است، هم وظیفه سیاسی است، هم وظیفه اخلاقی است؛ حقوق مردم اقتضاء میکند که در این میدان وارد شوند.

* حفظ عزت کشور وابسته به حضور در انتخابات است

آحاد ملت ما باید بدانند آنچه بکارند، میدروند. بعضی ممکن است در رأی‌گیری شرکت نکنند؛ بعد بگویند چرا فلان کار نشد. شما باید شرکت میکردید و آن کسی را که فکر میکنید میتواند این کار را انجام دهد و می‌پسندید، انتخاب میکردید تا آن‌طور که میخواهید، بشود.

نمی‌شود ما در انتخابات شرکت نکنیم؛ بعد نتیجه انتخابات احیاناً آن‌طور که ما می‌پسندیم، نشود؛ سپس بگوییم چرا نشد! بله، وقتی انسان شرکت نکند، همین است. همه باید شرکت کنند؛ این یک وظیفه است؛ هم وظیفه اسلامی است، هم وظیفه میهنی و ملی است و حفظ عزت و شوکت کشور به این وابسته است، هم وظیفه سیاسی است، هم وظیفه اخلاقی است؛ حقوق مردم اقتضاء میکند که در این میدان وارد شوند. «۲۸/۲/۱۳۸۰».

* انتخابات سنگر کشور است

حضور شما در پای صندوقهای رأی بارزترین مظهر حضور مردمی است و این پشتوانه‌ی انقلاب و کشور است. اگر حضور مردم ضعیف شود، آن وقت [دشمن] استنتاج می‌کنند که بین مردم و نظام فاصله افتاده است؛ در این صورت راه را برای دخالت و سلطه و پنجه انداختن دوباره بر کشور هموار می‌بینند؛ از این جهت متوجه انتخاباتند.

پس اهمیت اول انتخابات به خاطر این است که انتخابات سنگر کشور است؛ حضور مردم در پای صندوقهای رأی، مصون‌ساز سرنوشت ملت و مردم است و دشمن را از تعرض و تجاوز و پُروی بیشتر باز می‌دارد. «۲/۱۱/۱۳۸۲».

* معجزه انتخابات در حل مشکلات کشور

مشارکت یعنی حضور پُرشور مردم در انتخابات. اگر حضور پُرشور مردم در انتخابات باشد، این وحدت ملی را نشان میدهد، این انگیزه‌ی ملت ایران را برای حضور در صحنه نشان میدهد؛ انگیزه‌ی ملت ایران و وحدت ملی، قدرت ملی به وجود می‌آورد؛ قدرت ملی موجب امنیت کشور می‌شود؛ وقتی کشور امنیت پیدا کرد، آن وقت علم در آن کشور پیشرفت میکند، اقتصاد در آن کشور به شکوفایی میرسد، مشکلات گوناگون فرهنگی و اقتصادی و سیاسی در کشور قابل حل می‌شود؛ مشارکت یک چنین معجزه‌ای میکند.

انتخابات در کشور تحوّل ایجاد میکند. بعضی‌ها اسم تحوّل را می‌آورند، اظهار طرف‌داری از تحوّل میکنند، اما عملاً آن چیزی که مقدمه‌ی حتمی تحوّل است، مورد بی‌اعتنائی‌شان قرار می‌گیرد؛ یعنی انتخابات. با انتخابات می‌شود در کشور تحوّل ایجاد کرد. «۲/۱۰/۱۴۰۲».

همه در انتخابات شرکت کنند/ بهانه‌جویی نکنیم

انتخابات یک فریضه است؛ همه باید شرکت کنند؛ همه باید خود را موظف بدانند برای اینکه در انتخابات شرکت کنند. بهانه‌جویی نباید بشود. بعضی از حرف‌ها بهانه‌جویی است. گاهی بهانه‌جویی حقیقی است، گاهی بهانه‌جویی برای این است که مردم دلسرد بشوند.

* مستکبران در مقابل مردم‌سالاری ما درمانده‌اند

در هر برهه‌ای سعی گردانندگان تبلیغات خصمانه‌ی استکبار جهانی بر این بوده است که حضور مردم را کم‌رنگ کنند؛ انگیزه‌ی مردم را کم کنند؛ همت آن‌ها را، امید آن‌ها را نسبت به انتخابات از بین ببرند یا کم‌رنگ کنند. البته به توفیق الهی نتوانسته‌اند. این نشان‌دهنده‌ی اهمیت انتخابات است.

آن کسانی که دم از دموکراسی و مردم‌سالاری و حقوق مردم و نظام‌های مردمی می‌زنند و با این بهانه کشورگشایی می‌کنند، کشتار می‌کنند، فاجعه‌آفرینی می‌کنند، آن‌ها در مقابل مردم‌سالاری ملت ایران درمانده‌اند. این برای آن‌ها یک مشکل حل‌ناشدنی است. «۱۹/۱۱/۱۳۸۶».

* انتخابات، بهترین شکل تحول در عین ثبات

این انتخابات‌ها یکی از بزرگترین محسناتش این است که از رکود جلوگیری میکند. بهترین شکل ادامه‌ی یک نظام اجتماعی این است که در عین ثبات، تحول داشته باشد. رکود بد است و ثبات خوب است.

ثبات یعنی استقرار؛ یعنی این چهارچوب، این هندسه، در جای خود محفوظ باشد، مستقر باشد، ریشه‌دار باشد؛ در عین حال در داخل این چهارچوب، تحولات، مسابقات و رقابتها وجود داشته باشد. این بهترین شکل است که کشتی نظام در دریاهای طوفانی بتواند بدون دغدغه حرکت کند ... بنابراین همه‌ی تحولات باید در چهارچوب باشد.

اگر چنانچه کسی وارد میدان رقابت انتخاباتی و مسابقه‌ی انتخاباتی بشود، اما بخواهد چهارچوب را بشکند، او از قاعده‌ی نظام خارج شده است، از قواعد حرکت انتخاباتی خارج شده؛ این غلط است، این درست نیست. باید همه چیز در چهارچوب نظام باشد. این چهارچوب، قابل تغییر نیست. «۶/۱۲/۱۳۸۸».

*** همه در انتخابات شرکت کنند**

انتخابات یک فریضه است؛ همه باید شرکت کنند؛ همه باید خود را موظف بدانند برای اینکه در انتخابات شرکت کنند. بهانه‌جوئی نباید بشود. بعضی از حرف‌ها بهانه‌جوئی است. گاهی بهانه‌جوئی حقیقی است، گاهی بهانه‌جوئی برای این است که مردم دلسرد بشوند.

انتخابات در کشور ما در مقایسه‌ی با انتخابات‌هایی که ما می‌بینیم در دنیا دارد انجام می‌گیرد و خبرش را داریم، جزو سالم‌ترین هاست؛ انتخابات خوبی است. «۱۹/۱۱/۱۳۸۶».

*** بر سر خدمت رقابت کنید**

انتخابات می‌تواند مایه‌ی اتحاد باشد؛ می‌تواند تشجیع‌کننده‌ی به سرعت عمل و پیشرفت باشد؛ با رقابت مثبت.

هر گروهی سعی کنند برای خدمتگزاری به این ملت، سهم متناسب با خودشان را که لایق خودشان می‌دانند، به دست بیاورند؛ هیچ اشکالی ندارد. این رقابت مثبت به جامعه نشاط می‌بخشد، ما را زنده‌دل می‌کند، روح جوانی را بر جامعه‌ی ما حاکم می‌کند. «۲۱/۷/۱۳۸۶».

برکات داخلی و خارجی حضور مردم در انتخابات

یکی از برکات حضور مردم همین است که وقتی دشمنان نگاه میکنند و می‌بینند که مردم پشت سر نظام هستند، احساس میکنند که نمی‌شود با این نظام معارضه کرد؛ چون با یک ملت نمیشود معارضه کرد.

*** حادثه‌ی بسیار مهم**

[اینکه] اکثریت هفتاد و چند درصدی کشور بیایند به نظام جمهوری اسلامی «آری» بگویند، تأیید کنند، به آن اعتماد کنند، خیلی مهم است. حالا بعضی‌ها متأسفانه بگوییم از روی کج‌فهمی - یا چه بگوییم، نمیدانم - انکار میکنند؛ میگویند «رأی مردم ربطی به نظام اسلامی و تأیید نظام اسلامی ندارد!» چرا آقایان؛ حتی کسانی که ممکن است در دل از نظام اسلامی گله‌مندی هم داشته باشند، اما وقتی می‌آید در چهارچوب نظام رأی میدهد، معنایش این است که این چهارچوب را قبول میکند و به آن اعتماد میکند و آن را کارآمد میدانند که در چهارچوب آن دارد حرکت میکند. این قریب ۴۲ میلیون رأی ملت، هفتاد و چند درصد، رأی به نظام اسلامی و اعتماد به نظام اسلامی بود. حادثه‌ی بسیار مهمی بود. «۱۴/۰۳/۱۳۹۶».

* شکوه و عزت و عظمت ملی

انتخابات حائز اهمیت است، همیشه؛ در بعضی از مقاطع اهمیت بیشتری دارد. توصیه‌ی من به مردم عزیزمان این است که اولاً همان‌طور که قبلاً عرض کردیم، همه شرکت کنند در انتخابات؛ همه، هر کسی که ایران را دوست دارد، هر کسی که جمهوری اسلامی را دوست دارد، هر کسی که شکوه و عزت و عظمت ملی را دوست دارد، در این انتخابات شرکت کند. «۰۷/۱۲/۱۳۹۴»

* همراه نظام

در همه‌ی دنیا، انتخابات پرشور، مظهر زنده بودن و حضور بالاراده و عزم راسخ یک ملت در عرصه‌هاست. هر جا انتخابات با شرکت گسترده‌ی مردم باشد، این نشانه‌ی این است که ملت در آن کشور بیدارند، هوشیارند و با نظام خود همراهند. «۱۰/۱۲/۱۳۹۰».

* برکات حضور مردم

یکی از برکات حضور مردم همین است که وقتی دشمنان نگاه میکنند و می‌بینند که مردم پشت سر نظام هستند، احساس میکنند که نمی‌شود با این نظام معارضا کرد؛ چون با یک ملت نمیشود معارضا کرد «۰۶/۱۲/۱۳۸۸»

* انتخابات، اعتماد بالای مردم

کدام اعتماد از این بالاتر که مردم می‌آیند در عرصه ی انتخابات وارد میشوند، به نظامشان، به دولیشان اعتماد می‌کنند، رأی خود را به آنها میسپارند و منتظر میمانند که نتیجه ی این رأی گیری را از آنها بشنوند؟ این اعتماد بالای مردم است. «۱۲/۰۵/۱۳۸۸».

* انتخابات، مردم سالاری دینی

انتخابات در کشور ما یک حرکت نمایشی نیست. پایه ی نظام ما همین انتخابات است. یکی از پایه‌ها، انتخابات است. مردم سالاری دینی با حرف نمی‌شود؛ مردم سالاری دینی با شرکت مردم، حضور مردم، اراده ی مردم، ارتباط فکری و عقلانی و عاطفی مردم با تحولات کشور صورت می‌گیرد؛ این هم جز با یک انتخابات صحیح و همگانی و مشارکت وسیع مردم ممکن نیست. «۰۱/۰۱/۱۳۸۸».

* خسارت به دشمن از انتخابات

امروز تبلیغات دشمنان سوگند خورده ی این ملت متوجه این است که این انتخابات را کمرنگ و بی‌رونق کند. معنای کار آنها چیست؟ از انتخابات شما ضرر می‌بینند. انتخابات شما جمهوری اسلامی را در دنیای اسلام و در افکار عمومی عالم به درستی معنی میکند؛ آنها از این ناراحتند؛ لذا با انتخابات مخالفند. اگر به تبلیغات دشمنان نگاه کنید، میبینید همه بر ضد انتخابات است. گاهی به‌طور صوری ممکن است از یک نامزد انتخابات حمایت کنند - با تفسیری که خودشان دارند - اما حقیقت این است که از اصل انتخابات ناراحتند و نمیخواهند انتخابات پُرشوری در این کشور اتفاق بیفتد. «۱۴/۰۳/۱۳۸۴».

مهمترین مسئله در انتخابات

این که چه کسی انتخاب شود، مسأله اول نیست؛ مسأله دوم است. مسأله اول این است که مردم، همه در انتخابات شرکت کنند؛ پُرشور شرکت کنند، آگاهانه شرکت کنند، فکر کنند، تحقیق کنند و آن کسی را که میخواهند، انتخاب کنند.

* انتخابات، فقط یک پدیده سیاسی نیست

انتخابات، مظهر حضور مردم، مظهر احقاق حق و مظهر توانایی و اقتدار ملی برای یک کشور است. امروز در دنیا - چه در کشور ما و چه در هر جای دیگر - روی این حساب میشود که چند درصد از کسانی که میتوانند رأی بدهند، در یک انتخابات شرکت کردند و رأی دادند. از نظر مردم دنیا و تحلیلگران و سیاستگذاران عالم، آن نظامی مستحکم است که تعداد بیشتری از مردمش در هنگام انتخابات پای صندوقها بیایند و رأی بدهند. این نشانه استحکام یک نظام است؛ که بحمدالله ما این را

در انتخابات‌های گوناگونی که در این سال‌های متوالی داشته‌ایم، همیشه نشان داده‌ایم و مردم حضور قوی ای داشته‌اند. هم حق و هم تکلیف مردم است که بیایند و سرنوشت کشورشان را به‌دست خودشان معین کنند؛ زیرا که کشور متعلق به مردم است. مهم این است که در روز انتخابات، ان‌شاءالله همه مردم - زن و مرد، پیر و جوان و هرکس که از لحاظ قانونی میتواند رأی بدهد - بروند و رأی بدهند و انتخابات را پرشور و پررونق کنند. هرکس که به نظام اسلامی علاقه دارد، در این انتخابات شرکت خواهد کرد. شرکت خواهد کرد. هرکس که به سربلندی نظام جمهوری اسلامی علاقه‌ای دارد، در این انتخابات شرکت خواهد کرد. پیش‌بینی من این است: آن‌چنان که ما از این ملت بزرگ و آگاه و هوشمند تاکنون حضور در همه صحنه‌ها را دیده‌ایم، ان‌شاءالله در این انتخابات هم پرشور و با علاقه شرکت میکند و حضور خودش را اعلام خواهد کرد و در واقع طرفداری‌اش را از اسلام و نظام اسلامی نشان خواهد داد. «۲۶/۱۱/۱۳۷۸».

*** انتخابات هم برای ملت ایران مهم است، هم برای دشمن**

برای ملت ایران چه چیزی اهمیت دارد؟ برای ملت ایران اهمیت دارد که بعد از گذشت بیست سال [از انقلاب]، در صحنه سیاسی کشور، یک حضور قوی، پُرنشاط و پرشور داشته باشد و با رأی و اراده خود، قوه مقننه‌اش را شکل دهد. برای دشمن چرا مهم است؟ دشمن اولاً مایل است که در این انتخابات، مردم حضور چشمگیری پیدا نکنند، تا بتواند بگوید که مردم با انقلاب و نظامشان قهرند! ثانیاً میخواهد که مردم تحت تأثیر غوغاها و تهمت‌زنیها و هوچیگریها، دچار دهشت شوند و نتوانند نمایندگان حقیقی خودشان را به مجلس بفرستند؛ تحت تأثیر تبلیغات فریبنده و رنگین قرار گیرند و نتوانند عناصری را که به آنها دل میبندند و اطمینان میکنند، پیدا کنند و به مجلس بفرستند. «۱۳/۱۱/۱۳۷۸».

*** حضور در صحنه انتخابات**

حضور شما مردم ایران در صحنه‌ی انتخابات، و شرکتتان در این انتخابات عظیم و تعیین کننده و مهم، استکبار جهانی و عمال و بوقها و تبلیغاتچی‌هایشان را تا سر حد جنون عصبانی کرد. «۲۶/۰۳/۱۳۷۲».

*** معنای شرکت در انتخابات**

شرکت وسیع مردم در انتخابات یعنی مردم، انقلاب، امام، دولت جمهوری اسلامی و نظام را دوست دارند. اما معنایش این نیست که مردم، روی یکایک کارهای مسؤولین بخشهای مختلف، صحه میگذارند. «۲۶/۰۳/۱۳۷۲».

* مهمترین مسئله در انتخابات چیست؟

این که چه کسی انتخاب شود، مسأله اول نیست؛ مسأله دوم است. مسأله اول این است که مردم، همه در انتخابات شرکت کنند؛ پرشور شرکت کنند، آگاهانه شرکت کنند، فکر کنند، تحقیق کنند و آن کسی را که میخواهند، انتخاب کنند. انتخابات، خودش مهم است. حضور مردم در انتخابات مهم است. «۱۵/۰۷/۱۳۷۷».

* تلاش برای انتخابات پرشور

همه باید تلاش کنند که ... انتخابات، پرشور برگزار شود. این انتخابات، نشان‌دهنده واقعی حضور مردم در صحنه سیاسی کشور باشد. هر انتخاباتی که پرشور شود، کشور را بیمه میکند. انتخابات ریاست جمهوری سال گذشته [۱۳۷۶]، پرشور برگزار شد. اقبال مردم زیاد بود و به میزان زیادی کشور را بیمه کرد، دشمن را مأیوس نمود و مواردی از توطئه‌های سیاسی را که آنها داشتند خنثی کرد. «۱۵/۰۷/۱۳۷۷».

فصل چهارم : ره‌توشه انتخاباتی

در آستانه چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ویژه نامه «ره‌توشه انتخاباتی» در 7 بخش تقدیم علاقه‌مندان می‌شود.

بخش اول: وظایف مبلغان در تبلیغ انتخابات ریاست جمهوری

یاید مردم را امیدوار کرد. درست است که ما در ایران با مشکلات عدیده ای مواجهیم؛ اما اگر رئیس جمهور کارآمد، فعال، مؤمن و متدین انقلابی سر کار بیاید، می تواند آثار و برکات خوبی برای جامعه به ارمغان بیاورد. درست است که وضعیت اقتصادی کشور ما نابسامان است و از این جهت چندان موفق نبوده و حتی ناکامی هایی هم داشته ایم؛ اما در عرصه های دیگری از انقلاب اسلامی به موفقیت های چشم‌گیری رسیده ایم.

* ضرورت حضور در انتخابات

یکی از بحث‌هایی که در ایام تبلیغ ماه مبارک رمضان با آن مواجه هستیم و مبلغان عزیز قاعدتاً در معرض پرسش قرار می‌گیرند، بحث انتخابات ریاست جمهوری است. اولاً ممکن است مردم از مبلغ بپرسند که اصلاً در انتخاب شرکت بکنیم یا نه؟ وضعیت اقتصادی کشور مناسب نیست و مردم می‌گویند که ما به هر رئیس جمهوری رأی می‌دهیم و انتخاب می‌شود، مسیر خود را می‌رود و چندان به وضعیت معیشت مردم توجهی ندارد؛ لذا گله مند هستند و خیلی اوقات گله‌هایشان بجاست. اما چه باید کرد؟ آیا ما در برابر این حوادث و قضایایی که اتفاق می‌افتد باید بی‌تفاوت باشیم؟ به هر حال چه بخواهیم و چه نخواهیم، مردم با مشارکت حداقلی یا حداکثری کسی را به عنوان رئیس جمهور انتخاب می‌کنند. حال که چنین است، از نظر عقلانی همه مکلف اند در انتخابات حضور پیدا کنند، به شخص اصلاح رأی بدهند و نمی‌توانند در انتخاب یا عدم انتخاب اصلاح بی‌تفاوت باشند. پس بهتر است مردم را ترغیب کنیم به اینکه در انتخابات حضور پیدا کنند. حضور مردم در انتخابات، یعنی حضور در سرنوشت خودشان.

* ایجاد امید در مردم

باید مردم را امیدوار کرد. درست است که ما در ایران با مشکلات عدیده‌ای مواجهیم؛ اما اگر رئیس جمهور کارآمد، فعال، مؤمن و متدین انقلابی سر کار بیاید، می‌تواند آثار و برکات خوبی برای جامعه به ارمغان بیاورد. درست است که وضعیت اقتصادی کشور ما نابسامان است و از این جهت چندان موفق نبوده و حتی ناکامی‌هایی هم داشته‌ایم؛ اما در عرصه‌های دیگری از انقلاب اسلامی به موفقیت‌های چشم‌گیری رسیده‌ایم.

موفقیت‌های علمی و پزشکی ایران بسیار خوب بوده است. اوایل انقلاب برای ایران از بنگلادش و پاکستان طبیب می‌فرستادند و حتی بعضی از آنها پزشک نبودند و طبابت می‌کردند؛ اما حالا بیمارانی از اروپا برای درمان به ایران می‌آیند. پزشکی ایران هم از نظر علمی، هم از نظر مهندسی پزشکی و هم از نظر دارو رشد چشم‌گیری داشته است. اینکه در وضعیت کرونا کشور ما توفیق پیدا می‌کند واکسنی تولید کند که انواع و اقسام ویروس‌های کووید نوزده را پاسخ بدهد و واکسینه بکند، نشان از همان رشد چشم‌گیر است که توانسته به این ظرفیت برسد. در حوزه سلول‌های بنیادی هم، مراکز مختلفی توفیقات خوبی داشته‌اند. بحث لقاح مصنوعی و مقوله‌هایی که مربوط به حوزه‌ی فرزندآوری می‌شود نیز، رشد خوبی داشته است. مقوله‌هایی مثل نانوتکنولوژی، بیوتکنولوژی هسته‌ای و عرصه‌های دیگر هم، ایران جزء کشورهای سوم تا ششم دنیاست.

حالا سؤال این‌جاست که چطور ایران توانست در این عرصه‌ها به موفقیت‌هایی برسد و در عرصه‌های اقتصادی، بازرگانی، واردات و صادرات نتوانسته‌ایم به موفقیت‌بارزی برسیم؟ در حالی که پیشرفت‌های بالا، بسیار دشوارتر و پیچیده‌تر از مقوله‌ی اقتصاد و معیشت است. اگر گفته شود ما در تحریمیم، جواب درستی نیست؛ آیا مثلاً در ابزارآلات نظامی تحریم نیستیم؟ آن‌جا که بیشتر در تحریم‌ایم! آیا در ساخت ناوها، ناورها و زیردریایی‌ها در تحریم نیستیم؟ آیا در زمینه‌ی نانوتکنولوژی یا بیوتکنولوژی هسته‌ای در تحریم نیستیم؟ در این موارد که تحریم خیلی بیشتر است و جدی‌تر تا در حوزه تغذیه. آن‌جا که تحریم بیشتر است، موفقیت بیشتری داشته‌ایم و این‌جا که کمتر، موفقیت ما محدودتر است؛ سرش چیست؟

* راز دستیابی کشور به موفقیت در امور اقتصادی

راز این مطلب در یک نکته است؛ اینکه هر جا نیروهای جوان انقلابی و مؤمن حضور داشته اند، توانسته اند دست‌آوردهای بزرگی داشته باشند و هر جا آنان نبوده اند، شکست خورده ایم. البته بعضی‌ها از نظر سنی پیرند؛ اما روحیه و نشاط جوانی دارند. وقتی در مجموعه‌ای نشاط جوانی و روحیه انقلابی نباشد، موفق نمی‌شویم. برای مثال در ساخت پراید موفق نمی‌شویم، در مسئله گندم مشکل پیدا می‌کنیم و در تهیه دان طیور هم گرفتار می‌شویم؛ چون متولیان، جوان مؤمن و انقلابی نیستند.

* ویژگی‌های فرد انقلابی

منظور از انقلابی بودن چیست؟ بعضی‌ها انقلابی‌گری را بد می‌فهمند؛ اما مقام معظم رهبری (مدظله العالی) می‌فرمایند، انقلابی کسی است که توحید و تقوا در رأس امورش باشد. اگر کسی گرفتار شرک، ولو شرک خفی است یا تقوا و ورع لازم را ندارد، انقلابی نیست، هر چند شعارهای انقلابی بدهد. توحید و تقوا، در رأس انقلابی بودن و انقلابی ماندن است. ویژگی دوم انقلابی‌گری، عقلانیت است. انقلابی‌گری به این معنا نیست که افراد مثل سرخ‌پوستان حمله کنند، هیاهو نمایند و کاری انجام دهند. خیر، باید در کارها عقلانیت حاکم باشد. ویژگی دیگری که حضرت آقا برای انقلابیون ذکر کردند، تلاش برای حفظ استقلال کشور است. استکبارستیزی هم ویژگی دیگر است. باید باور کنیم که استکبار به دنبال نابودی کشور است. انقلابی کسی است که استکبارستیز باشد. ویژگی دیگری انقلابی بودن، جذب حداکثری و دفع حداقلی است. عده‌ای خودشان را از قطار انقلاب بیرون می‌اندازند و دیگر نمی‌خواهند به آن برگردند. ما باید تلاش کنیم که چنین افرادی به انقلاب برگردند و جذب حداکثری داشته باشیم. اگر این ویژگی‌ها به مدیریت جهادی ضمیمه شود که مقام معظم رهبری (مدظله العالی) آن را هم از ویژگی‌های انقلابی‌گری می‌دانند و اگر ما دولت جوان، مؤمن و انقلابی داشته باشیم که توحید و تقوا در رأس کارش باشد، دنبال استقلال کشور باشد، استکبارستیز باشد و دغدغه جذب حداکثری و مدیریت جهادی داشته باشد، قطعاً به نتیجه می‌رسیم.

* حاج قاسم سلیمانی مصداق عینی مؤمن انقلابی

ادعایی که مطرح می‌کنیم، صرفاً ادعای نظری نیست و عینیت عملی پیدا کرده که نمونه اش حاج قاسم سلیمانی است. حاج قاسم سلیمانی وقتی با طالبان، القاعده یا داعش مواجه می‌شود که در اطراف ما حضور داشتند و دنبال هجوم به تشیع، اسلام، انقلاب و حتی برادران اهل سنت بودند، وارد عمل شدند. ایشان با همین نگاه انقلابی، یعنی نگاه به استقلال کشور، استکبارستیزی، مدیریت جهادی و جذب حداکثری که توحید و تقوا در رأس همه بود، جریان مقاومت را بین المللی کرد. در

میان برادران حشدِ شعبی عراق، هم شیعه بود، هم سنی، هم مسیحی و هم ایزدی؛ یعنی ادیان مختلف، جریان مقاومت را دنبال می کردند.

*** نیاز کشور به مدیرانی همچون شهید سلیمانی و شهید فخری زاده**

اگر ما مدیری جهادی و انقلابی چون حاج قاسم در دولت داشته باشیم، آیا وضعیت اقتصادی، معیشتی، کشاورزی و صنعتی ما به همین شکل می ماند؟ حاشا و کلا! ما در عرصه های هسته ای و دفاعی، مدیریتی جهادی، شجاع، عالم، عاقل، مدیر و مدبر، چون دانشمند شهید حاج محسن فخری زاده را داشتیم که عالم بود، فیزیک دان بود، اهل حکمت بود، اهل ادبیات بود، بسیار متواضع بود و مدیریت جهادی داشت. او، تفکری انقلابی به معنای دقیق کلمه داشت و اهل عمل کردن بود، نه اینکه فقط حرف بزند. بعد از شهادت ایشان نیز، حضرت آقا توصیه کردند که همه کارهایشان ادامه پیدا کند و چیزی زمین نماند.

شهید حاج محسن فخری زاده موفق شد در عرصه های مختلف نظامی، دفاعی و هسته ای، مدیری توانمند باشد؛ چون انقلابی بود.

*** موفقیت کشور در زمینه های مختلف**

نمونه هایی که مطرح شد، نشان می دهد که نباید مردم در حالت ناامیدی بمانند. ما هم نباید سخنانی بگوییم که مردم مأیوس شوند. امروز واقعیت تلخی وجود دارد و برخی دولت مردان ضعیف، ناکارآمد، پیر و فرسوده در رأس امور هستند که اهل تدبیر نیستند. آنان وضعیت اقتصادی کشور را به این جا رسانده اند که مردم نتیجه می گیرند که انقلاب ناکام مانده یا شکست خورده است. اگر انقلاب شکست خورده، چطور در مسائل هسته ای شکست نخورده است؟ چطور در نانو تکنولوژی و بیوتکنولوژی شکست نخورده است؟ چطور در علم و پزشکی شکست نخورده است؟ گستره پیروزی های ما در انقلاب، خیلی بیشتر از گستره شکست هایمان است.

*** موفقیت ها، مرهون نیروهای جوان و انقلابی**

هر جا پیروزی حاصل شده است، به خاطر این بوده که جوانان مؤمن و انقلابی حضور داشته اند. واکسن کرونا هم اخیراً در کشور ما، توسط دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد ساخته شده است؛ یعنی جوان هایی با هدایت عده ای از دانشمندان، این واکسن را تولید کرده اند. این واکسن را فقط چند کشور در دنیا توانسته بسازند. ساخت واکسن کرونا در ایران، یک پیروزی و اعجاز است و کرامت و توفیق بزرگی به شمار می آید. این ها توفیقات بزرگی است که باید برای مردم بازگو شوند. ممکن

است برخی سؤال کنند، پس چرا سفره ما کوچک شده است و درست می گویند! باید به آنها حق بدهید. البته باید این را به مردم انتقال بدهید که هر جا جوانان مؤمن و انقلابی بوده‌اند، شاهد رشد بوده ایم. هر جا نیروی انقلابی حضور داشته است، عدالت، مبارزه با فساد، رشد، بالندگی و پیشرفت وجود داشته و هر جا انقلاب دست ناهلان افتاده است، آسیب دیده ایم.

گروهی هستند که همه ناکارآمدی‌ها و ناتوانی‌ها را به تحریم نسبت می دهند و حل مشکلات را در ایجاد رابطه با آمریکا جست وجو می کنند؛ آمریکایی که دنبال تجزیه کشور ماست، همان طور که دنبال تجزیه سوریه و عراق بود. آمریکا به مردم خودش هم رحم نمی کند. بالاترین آمار مرگ و میر در ماجرای کرونا در آمریکا وجود دارد. وقتی سیل، زلزله یا طوفانی اتفاق می افتد، گاهی چند روز برق چند ایالت آمریکا قطع است. پنجاه میلیون نفر، فقیر کارتن خواب در این کشور سیصد میلیونی هست! آن وقت انتظار داریم که آمریکا به داد ایران و مردم ما برسد؟ واضح است ایران وقتی به موفقیت دست پیدا می کند و کامیاب می شود که جوان مؤمن و انقلابی در رأس امور باشد. باید به جوان انقلابی اعتقاد و ایمان داشته باشیم.

*** دلیل تاکید رهبری بر دولت جوان انقلابی**

تعبیر دولت جوان انقلابی که مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمود، سرش این است که به تجربه ی ۴۲ سال اخیر توجه دارد. ایشان به وضوح دیده‌اند که هر جا پیشرفتی بوده، به دست چنین افرادی بوده است. در سال‌های جنگ و در رشد و پیشرفت‌های علمی همین بوده و اگر بخواهیم وضع معیشتی و اشتغال هم اصلاح بشود و مردم امنیت شغلی و اقتصادی پیدا کنند، باید جوانان مؤمن و انقلابی وارد میدان شوند.

*** شنیدن سخنان مردم درباره ی مشکلات و انتخابات**

توصیه من این است عزیزانی که به سفر تبلیغی می روند و با مردم ارتباط دارند، حتماً به سؤالات متعدد آنان درباره انتخابات پاسخ بدهند. اگر فرد یا افرادی درد دلی و انتقادی از هر شخصی دارند، با حوصله گوش بدهید. حتی ممکن است نقدهایی نسبت به رهبری داشته باشند؛ باز هم با حوصله بشنوید. سیره مقام معظم رهبری این است؛ شما هم حلم داشته باشید و عصبانی نشوید. بعضی از مردم مشکلات اقتصادی دارند، با حوصله گوش کنید و بعد با طمأنینه، با علم، با منطق و با اخلاق پاسخ و توضیح بدهید.

*** بیان لزوم شرکت در انتخابات و انتخاب اصلاح**

باید برای مردم توضیح دهید که اگر در انتخابات شرکت نکنند، فردی ناصالح و حتی ناکارآمد رأی می آورد و باز هم بعد از چهار یا هشت سال، شما می نالید. به جای اینکه هشت سال بنالیم و اعتراض و نقد کنیم، یک روز در انتخابات حضور پیدا کنیم و به فرد اصلح رأی می دهیم. اصلح، کسی است که دغدغه ی اصلی اش مسائل اقتصادی کشور باشد. اصلح، کسی است که دغدغه ی اصلی اش معیشت مردم باشد و بداند معیشت مردم را چگونه حل کند. اصلح، کسی است که با فساد اقتصادی و رانت خواری مقابله کند؛ فرقی هم نمی کند که از جناح چپ باشد یا راست، از اصول گرایان باشد یا اصلاح طلبان. هر کسی که فساد اقتصادی دارد، سر اختاپوسی درست کرده و دست و پاهایی برای خویش ایجاد نموده، باید از بین برود.

وقت انتخابات که رسید، باید مردم را دعوت کرد که سخنان داوطلبان را بشنوند و ببینند کدام یک نه تنها می خواهند با فساد مبارزه کنند، بلکه باید بگویند چگونه می خواهند مبارزه کنند. آنها باید تصریح کنند که آیا برای مبارزه با اختاپوس های اصلاح طلب و اصول گرا که فساد اقتصادی دارند، راهکار دارند یا نه؟ راه مبارزه شان چیست؟ اینکه صرفاً شعار عدالت و مبارزه با فساد بدهند، کافی نیست. این شرایط، بسیار کلیدی است. داوطلبان باید چگونگی توجه به معیشت مردم و اشتغال زایی برای آنان را توضیح دهند. برای مثال وقتی ما در ایران خودروسازی داریم، چرا قطعات باید از چین وارد شود. اگر این قطعات در داخل تولید شود، یعنی هزاران جوان اشتغال پیدا می کنند. چرا باید دان طیور از خارج وارد شود؟ آیا تولید ذرت و سویا در ایران میسر نیست؟ اگر این کالاها در ایران تولید شوند، چند هزار نفر اشتغال پیدا می کنند؟ چرا باید چینی ها بیایند در خلیج فارس و ماهی های ما را بگیرند، ببرند و به دنیا عرضه کنند. اگر همین کشتی هایی که نیروی دریایی سپاه و ارتش می سازند در اختیار ماهی گیران خودمان بگذارند، مردم می توانند در صید ماهی، تولید خوراکی ها از آبزیان و توزیع آن در جهان نقش پررنگی داشته باشند و شغل های زیادی را فراهم کنند. خلاصه هم باید مردم را تشویق کرد که در انتخابات حضور پیدا کنند، هم تشویق کرد که از نظام و انقلاب مایوس نشوند و هم ترغیب به انتخاب اصلح کرد. منتخب آینده ی مردم نباید در پی ارتباط با آمریکا باشد و همه چیز را به تحریم و برجام وصل کند. بله، ارتباطات بین المللی باید داشته باشیم. در کار اقتصادی، ارتباط بین المللی یک اصل است؛ ولی اصل اول، قدرت داخلی است. اگر قدرت داخلی به حد نصابی برسد، کشورهای دیگر حاضر می شوند با ما قرارداد ببندند، معامله کنند و ارتباط اقتصادی برقرار نمایند.

* معرفی شاخص های فرد اصلح

وقتی انتخابات نزدیک شد، مردم از مصادیق هم می پرسند. در این هنگام، آیا باید مبلغان ورود کنند یا نه؟ پاسخ این است که وقتی به حجت شرعی می رسید، ورود کنید؛ اما نه همچون ورود احزاب. وقتی شخصی چون عضو حزبی است از داوطلبش دفاع می کند، من موافق نیستم طلبه ها و مبلغان دخیل و گرفتار شوند. در شأن یک طلبه نیست که خود را در چارچوب حزب محدود کند؛ اما اگر شخصی را ذی صلاح و اصلح تشخیص دادید که دغدغه ی معیشت مردم را واقعاً دارد و به راهکار هم اندیشیده است، او را به مردم معرفی کنید. مبلغی که می خواهد در منطقه ای کار فرهنگی و تبلیغ دین انجام بدهد، نباید وارد دعوای مصادیق انتخابات شود. تأکید من بیشتر بر این است که مبلغان به مردم امید بدهند، آنان را تشویق به حضور در انتخابات کنند و مضرات عدم حضور را برایشان توضیح دهند. بیان ویژگی های فرد اصلح و داوطلب جوان انقلابی هم لازم

است؛ این ها توضیح داده شود. اگر به مصداق اصلی هم رسیدید و مردم سؤال کردند، بعد از منبر بگویید. روی منبر، تا می توانید شاخص ها را بگویید، ویژگی ها را بشمارید و تشویق به حضور در انتخابات کنید.

اهل بیت عصمت و طهارت(ع) هم، همیشه براساس تکالیف شرعی در امور سیاسی و اجتماعی ورود می کردند. اگر قرار بود امام حسین(ع)، امام حسن مجتبی(ع) یا امام کاظم(ع) و یا ائمه‌ی دیگر مایوس شوند و مردم را به ناامیدی سوق بدهند، الآن از شیعه چیزی باقی نمانده بود. امروز اگر شیعه در سراسر جهان گسترش دارد، منشأ گسترشش امید، معرفت، عقلانیت، حلم، شجاعت، صبر و تدبیر بوده است؛ انقلاب اسلامی هم به همین ویژگی ها نیازمند است.

* بیان معارف دین و اهل بیت(ع) در ماه مبارک رمضان

مبلغین گرامی، تا می توانید معارف اسلامی و سیره اهل بیت(ع) را به مردم منتقل کنید؛ به‌ویژه در این ایام مبارک ماه رمضان، باید معارف اهل بیت(ع)، محبت خاندان رسالت(ع) و آموزه های ائمه(ع) و سیره‌ی عملی آنان را تبلیغ و ترویج کنید. باید به مردم انس با اهل بیت(ع) و توسل به آنان را یاد بدهید. البته مردم بسیاری از این مسائل را می دانند و نباید خسته شوند. مردم باید بدانند که انس و ارتباط با اهل بیت(ع)، منشأ تقرب آنها به خداست: «وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ» [۱] وقتی اهل بیت(ع) می فرمایند که «وَاللَّهِ نَحْنُ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ» [۲] یا «نَحْنُ وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى» [۳] یعنی اسمای حسناى الهی اهل بیت(ع) هستند. ماه مبارک رمضان، ماه نهج البلاغه و ماه امیرالمؤمنین نیز هست؛ پس باید ماه انتقال معارف و حکمت‌های آن حضرت به مردم باشد. این معارف را به مردم انتقال دهید. البته همه شما استادید و بسیار بیش از بنده مستحضرید که در کنار این معارف، حتماً بحث امید و نشاط و اینکه ما مسؤولیم برای حفظ انقلاب اسلامی و ثمره‌ی خون شهیدان، باید در نظر باشد. شجره طیبه و حسنه‌ی که از این انقلاب تا این جا رسیده، با خون پاک شهیدان رشد کرده است و ما به تعبیر امام(ره)، نباید بگذاریم به دست ناهلان بیفتد؛ لذا تلاش کنیم در انتخابات شرکت نماییم، به مردم امید بدهیم، تا ان شاءالله شخص اصلح و انقلابی‌سکان‌دار اجرائیات کشور شود.

حجت الاسلام والمسلمین عبدالحسین خسروپناه

فهرست منابع

قرآن

۱. ابن ابی الحدید، عبد الحمید بن هبۀ الله؛ شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید؛ محقق / مصحح: ابراهیم، محمد ابوالفضل؛ قم: مکتبۀ آیۀ الله المرعشی النجفی، ۱۴۰۴ ق.

۲. کلینی، محمد بن یعقوب؛ الکافی (ط-الإسلامیة)؛ محقق / مصحح: غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد؛ تهران: دار الکتب الإسلامیة، ۱۴۰۷ ق.

پی نوشت ها:

[۱]. مائده: ۳۵.

[۲]. عبدالحمید بن هبةالله ابن أبی الحدید؛ شرح نهج البلاغه لابن أبی الحدید؛ ج ۱۶، ص ۲۱۱.

[۳]. محمد بن یعقوب کلینی؛ الکافی؛ ج ۱، ص ۱۴۴.

بخش دوم: منشور اخلاق اسلامی انتخابات

نامزدهای محترم برای اثبات شایستگی و برتری خویش بهتر است بجای تنقیص رقباء به بیان توانمندی ها و طرح برنامه های برتر خویش اکتفاء کنند؛ زیرا اسلوب اثباتی تبلیغاتی در آوردگاه انتخابات، توانمندی ها و موفقیت های سابق شخص را شفاف نموده و رأی دهندگان را به انتخاب اصلح رهنمون می سازد و از طرفی دیگر استفاده از هر گونه ابزار ظالمانه برای رسیدن به پیروزی در نهایت موجب شکست و سرافکندگی در برابر مردم و خدای متعال است.

مقدمه

جامعیت و در آمیختگی اسلامیت و جمهوریت در نظام مقدس جمهوری اسلامی، ابتکار بزرگ مرد قرن اخیر، حضرت امام خمینی(ره) بود که با تدبیر داهیانة رهبر عظیم الشان انقلاب، آیت الله العظمی امام خامنه ای(مدظله العالی)، تداومی توأم با تعالی و تکامل را تاکنون شاهد بوده است و به توفیق الهی آینده ای پرفروغ و توفیق را پیش رو دارد.

فراوانی برگزاری انتخابات با تنوع چشم گیر آن در این نظام مقدس، گویای احترام و ارزش گذاری و نقش بخشیدن حاکمیت به آراء مردم است؛ نقشی که در همه ساحت های کلان سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در گستره فراگیر تمامی شئون حاکمیت، تبلور مردم سالاری دینی است و نظام اسلامی در زمینه حاکمیت مردمی گویی سبقت را از کشورهای مدعی دموکراسی ربوده است.

بنابر فرمایشات مقام معظم رهبری(مدظله العالی) در بیانیه گام دوم «رعایت ارزش های اخلاقی و معنوی در تمامی عرصه ها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی بهشت می سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می آفریند.» [۳]

برگزاری انتخابات در چهار دهه گذشته در ایران اسلامی گرچه شاهد موفقیت های چشمگیر بوده، اما متأسفانه به دلایل گوناگون دارای آسیب ها، چالش ها، اختلافات، بروز برخوردهای غیراخلاقی و غیراسلامی و احياناً منازعات بوده که غالب آنها محصول بی توجهی به ارزش ها و بایسته های اخلاقی اسلامی انتخابات بوده است.

تدوین و انتشار منشورهای اخلاقی در عرصه های مختلف زندگی بشر، از راهکارهای مؤثر ترویج اخلاق و نهادینه سازی عمل به موازین اخلاقی است. مرکز مدیریت حوزه های علمیه با توجه به رسالت اساسی خود در پشتیبانی معنوی از نظام اسلامی، منشور ۱۵ ماده ای اخلاقی انتخابات را که برگرفته از فرهنگ فاخر اخلاقی اسلام عزیز می باشد با همکاری کلیه نهادهای حوزوی و اساتید برجسته، ارائه می نماید.

بنابراین بایسته است همه ی آحاد ملت ایران و مسؤولان نهادها و مؤسسات به ویژه سازمان های مربوط به انتخابات با رعایت مفاد این منشور، از سوءاستفاده دشمنان فرصت طلب پیشگیری نموده و ضمن شرکت حداکثری و دقت و ظرافت در گزینش و تبلیغ کاندیدای اصلح، انتخاباتی اخلاق نشان را برای درس آموزی همه جوامع بشری به ویژه مدعیان دروغین دموکراسی، در تاریخ ایران اسلامی به ثبت رسانیم.

امید است مسؤولان و گروه های دخیل در انتخابات، رهنمودهای وحیانی و حیات بخش برگرفته از آیات قرآن کریم را سرلوحه اقدامات و فعالیت های خود قرار دهند.

قَالَ عَلِيٌّ (ع): «مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا - [فَعَلَيْهِ أَنْ يَبْدَأَ] فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ وَ لِيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ وَ مَعْلَمٌ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنَ مَعْلَمِ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبِهِمْ: [۴] کسی که خود را رهبر مردم قرار داد، باید پیش از آن که به تعلیم دیگران پردازد، خود را بسازد، و پیش از آن که به گفتار تربیت کند، با کردار تعلیم دهد، زیرا آن کس که خود را تعلیم دهد و ادب کند سزاوارتر به تعظیم است از آن که دیگری را تعلیم دهد و ادب بیاموزد.

لازم می دانیم از همکاری همه نهادهای حوزوی و نمایندگان محترمشان که در جلسات متعدد کمیسیون اجتماعی سیاسی حوزه های علمیه در تدوین و غنی بخشی این منشور سهم داشته اند سپاس گزاری کنیم مانند: دفتر مقام معظم رهبری در قم، جامعه مدرسین، دفتر شورای نگهبان در قم، حوزه علمیه خواهران، دفتر تبلیغات اسلامی، دادسرای ویژه، وزارت اطلاعات و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

الف) اصول و ارزش های اخلاقی سیاسی، اجتماعی، عمومی انتخابات

در این بخش به اصول و نکاتی کلیدی و اساسی پرداخته شده است که به صورت کلی شامل تمامی دست اندرکاران انتخابات از جمله، مجریان، ناظران، نامزدها، منتخبان، انتخاب کنندگان و اصحاب رسانه می شود؛ اما در جنبه ی رفتاری و عملی، درباره هریک از این دسته های انتخاباتی، به صورت اختصاصی در بخش دوم موارد لازم بیان خواهد شد.

۱- دین محوری و ارزش گرایی اسلامی

در جامعه دینی ایران ما، چه اکثریت مسلمان و چه اقلیت‌های دینی به طور عمیق به دین گرایش دارند؛ قرآن کریم رمز دین‌گرایی انسان را فطرت الاهی او معرفی نموده است؛ «فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا» [۵] پیامبران هم طبق بیان امیرمؤمنان علی(ع) برای یادآوری آگاهی‌های فطری انسان‌ها آمده‌اند؛ «فَبَعَثَ فِيهِمْ رَسُولَهُ، وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَائَهُ، لِيَسْتَأْذِنُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ» [۶]؛ به جهت همین بیداری فطرت هاست که ملت ما طالب حاکمیت خدا و تحقق آموزه‌ها و ارزش‌های الهی هستند. حاکمیت یعنی برنامه ریزی و قانون گذاری برای زندگی بشر از تولد تا مرگ در همه ابعاد فردی و اجتماعی و ... ، و تنها کسی که شایستگی برای قانونگذاری دارد، فقط خداوند است و بس؛ «إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ» [۷] از این روی مردم رعایت اخلاق دینی و تلاش برای حاکمیت معنویت را ضروری می‌شمارند. این گرایش بستری مناسب برای برگزاری انتخاب الگو و انتخاب متدین‌ترین افراد است.

مقام معظم رهبری(مدظله العالی) درباره اهمیت این شاخص فرمودند:

- «رکن اصلی برای یک نماینده تدین است» (۱۳۸۳/۰۴/۱۳).

- «بی دینی و بی تقوایی هر جا باشد، انسان را آسیب پذیر می‌کند. اگر در جای حسّاس باشد، آسیب پذیری آن بسیار گران تمام خواهد شد.» (۱۳۸۲/۱۱/۲۴)

۲- حضور حداکثری

مقام معظم رهبری(مدظله العالی):

برگزاری پرشور انتخابات و حضور همگانی مردم در پای صندوق‌های رأی، تضمین کننده ی امنیت کشور خواهد بود زیرا دشمنان از پشتوانه ی مردمی نظام بیش از امکانات تسلیحاتی آن هراس دارند. (۱۳۹۸/۱۱/۱۶)

استقرار نظام حاکمیت اسلامی در ایران تحقق بخش آرزوی همه شهیدان تاریخ اسلام و ایران اسلامی بلکه تحقق بخش اهداف نهضت عاشورای امام حسین(ع) و مجاهدات همه ائمه معصومین(ع) در ایران است، چراکه امکان اجراء همه احکام اسلامی جز با وجود یک حاکمیت اسلامی وجود ندارد و از آنجایی که این نظام اسلامی دست دول استعماری غربی را از غارت سرزمین اسلامی ایران قطع نموده و زمینه های قطع ایادی آنان را از دیگر کشورهای اسلامی جهان فراهم می‌کند، سران استکبار ساکت ننشسته و همچون گذشته درصد هرگونه توطئه و ضربه برای سرنگونی این حکومت الهی می‌باشند در این شرایط بحرانی تاریخی دفاع از کیان حاکمیت یک فریضه الهی بلکه از اوجب واجبات بر همه آحاد ملت است. دشمنان کینه توز انقلاب اسلامی هر گاه که احتمال شکست نظام اسلامی را دهند، بی محابا به آن از ابعاد گوناگون حمله کرده که ده ها توطئه آنان در این چهل سال نشانه آن است. اما هر وقت که پشتیبانی قوی ملت از حاکمیت را مشاهده کنند حمله را به مصلحت خویش ندانسته و راه های دیگری می‌جویند.

حضور ده ها میلیونی ملت ایران در همه انتخابات چهار دهه انقلاب همچون حضور باشکوه در راه پیمایی های ۲۲ بهمن و روز جهانی قدس موجی از عزت و اقتدار ایران و پشتوانه قوی مردم جمهوری اسلامی و یأس و نومیدی دشمنان را در پی داشته است. بر این اساس است که بزرگ مرد الهی عالم ربانی و اسوه تقوی و قداست مرحوم آیت الله مشکینی تصریح می کرد که برای رفتن پای انتخابات وضو بگیرد و برای انجام این فریضه الهی قصد قربت کنید تا رضوان و خشنودی الهی را در برابر این جهاد فی سبیل الله بدست آورید.

ملت مسلمان ایران افتخار می کند که در راستای اجرای فرمان الهی (وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ) [۸] و تحقق (وَ أَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ) [۹] با برگزاری بیشترین تعداد انتخابات و مشارکت عمومی مردم ایران در انتخابات بیش از همه کشورهای مدعی دموکراسی، آرمان حاکمیت ملی و مردم سالاری دینی را تحقق بخشیده است. بر این اساس شایسته است برای نگهداری از این مدال جهانی هر یک از احاد ملت عزیز ایران علاوه بر شرکت حتمی خویش سعی در تشویق و مشارکت دادن دیگران و همگان داشته باشند و تلاش های مذبحخانه بوق های استکبار جهانی بر شبکه ها و فضاهاى مجازى گروهک های ضدانقلاب داخلی و خارجی را نقش بر آب نمایند.

حضور در انتخابات به فرموده حضرت امام(ره)، وجوب شرعی دارد؛ «یکی از وظایف مهم شرعی و عقلی ما برای حفظ اسلام و مصالح کشور، حضور در حوزه های انتخابیه و رأی دادن به نمایندگان صالح کاردان و مطلع براوضاع سیاسی جهان و سایر چیزهایی که کشور به آنها احتیاج دارد، می باشد.» [۱۰]

حضور هر یک از هموطنان عزیز و حضور بخشیدن به دیگران مصداق دفاع در برابر تهاجم دشمنان است که مورد عنایت خدای متعال است آنجا که فرمود: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُورٌ» [۱۱] در حقیقت خدا دوست دارد کسانی را که در راه او صف در صف چنانکه گویی بنایی ریخته شده از سرب اند جهاد می کنند.»

همچنین حضور حداکثری از مصادیق مهم بر و تقوای اجتماعی است که خدای متعال امر به آن فرموده است؛ «تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى» [۱۲] طبق بیان علامه طباطبایی(ره) «تعاون بر تقوا» [۱۳] به این معناست که جامعه مسلمین بر تقوا و یا به عبارتی بر ایمان و عمل صالح ناشی از ترس خدا اجتماع کنند، و این همان صلاح و تقوای اجتماعی است .

۳- انتخاب اصلح

مقام معظم رهبری(مدظله العالی):

آن کسانی که به وسیله ی شورای نگهبان صلاحیت آنها اعلام می شود، معنایش این است که این از حداقل صلاحیت مورد نیاز برخوردار است. در بین این کسانی که اعلام می شوند، افرادی هستند با صلاحیت های بالاتر، افرادی هستند در سطح پایین تر. هنر ملت ایران و مردم شهرها و حوزه های انتخابیه این است که دقت کنند، نگاه کنند، بشناسند اصلح را، بهترین را انتخاب کنند. (۱۳۸۶/۱۰/۱۲)

دقت مردم مؤمن در انتخاب شایسته‌ترین نامزدها، نقش کلیدی در سرنوشت آینده مدیریتی ارشد کشور و ریاست جمهوری و نیز تدوین قوانین و رویکردهای نمایندگان مجلس دارد. تأکیدات امام راحل (رض) و رهبر فرزانه انقلاب (مدظله العالی) بر انتخاب شخصیت‌های دارای شاخص ارزشی: مؤمن، انقلابی، با سوابق درخشان دینی، متخصص، شجاع، رنج فقر و محرومیت چشیده، ساده‌زیست و ضد اشرافی‌گری، مدافع طبقات محروم، ضد استثمار و استکبار، معتقد به توانمندی ملت و خودکفایی داخلی، می‌تواند نقشه راه انتخاب نمایندگان صالح برای ملت عزیز ایران باشد. چنان‌که قرآن کریم معیارهای پیشنهادی یکی از دختران حضرت شعیب (ع) را برای انتخاب حضرت موسی (ع) به عنوان کارگزار صالح، همین عناصر ارزشی توانمندی بر انجام مسؤولیت و امانت‌داری ارزش‌ها معرفی می‌کند. «قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ»؛ [۱۴] یکی از آن دو دختر (صفورا) گفت: ای پدر این مرد را (که به شجاعت و امانت آراسته است) به خدمت خود اجیر کن که بهتر کسی که باید به خدمت برگزینی کسی است که توانا و امین باشد.»

البته چنان‌که مردم باید درصدد شناسایی و انتخاب اصلح باشند، لازم است تا شخصیت‌های توانمند و انقلابی مؤمن که هم صلاحیت لازم را برای تصدی نمایندگان با مدیریت دارند و هم توان مندی‌های و صالح‌تر از دیگران اند قدم به پیش‌نهاده و با ثبت نام خویش در بین نامزدها آمادگی خویش را برای خدمت‌گزاری مردم اعلام نمایند. اما متأسفانه گاه شاهد وقوع افراط و تفریط در موضوع کاندیداتوری هستیم زیرا بسیاری از کسانی که خود می‌دانند اصلاً شایستگی و تخصص و توانمندی تصدی مقام ریاست جمهوری یا نمایندگی مجلس شورای خبرگان را ندارند اقدام به ثبت نام نموده که غالباً محصول انگیزه‌های مادی مانند کسب ثروت و قدرت و شهرت و ندرتاً محصول جهالت و خودبزرگ بینی است. ایشان باید بدانند که اگر بر فرض مورد تأیید مراجع قانونی قرار گرفته و رأی اکثریت مردم را نیز به دلایلی به دست آورند درحالی که توانمندتر و شایسته‌تر از آنها در جامعه وجود دارد طبق حدیث شریف امام صادق (ع) در لیست گمراهان و بدعت‌گذاران ثبت خواهد شد:

عَنْ الْفَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) يَقُولُ مَنْ خَرَجَ يَدْعُو النَّاسَ وَ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْهُ فَهُوَ ضَالٌّ مُبْتَدِعٌ وَ مَنْ ادَّعَى الْإِمَامَةَ وَ لَيْسَ بِإِمَامٍ فَهُوَ كَافِرٌ؛ [۱۵] فضیل بن یسار گفت از امام صادق (ع) شنیدم فرمود اگر از میان مردم کسی بیاید و خروج کند و دعوت به طرف خودش نماید و خودش را بعنوان ولی امر معرفی کند در حالی که در بین آنان شخص اعلم وجود داشته باشد این شخص گمراه است و بدعتی ایجاد کرده است.

چنان‌که بالعکس در بین حوزویان و دانشگاه‌ها و طیف‌های نخبه‌دیگر کشور شخصیت‌های توانمند و مخلص و متخصص و موقری هستند که اصلاً در این گونه میدان‌های انتخاباتی پا نمی‌گذارند، گرچه با داشتن سوابق مدیریتی موفق کشوری صلاحیت کامل برای ریاست جمهوری یا مجتهد متواضع و زمان‌شناسی و محترم که توانمندی نقش‌آفرینی کامل را در مجلس خبرگان دارد و یا اشخاصی به خاطر دانش و تخصص و سلامت و عدالت‌طلبی خویش شایستگی قانون‌گذاری در مجلس دارند اما به خاطر آلوده‌نشدن شخصیتشان به درگیری‌ها و آفت‌های اجتماعی حاصل انتخابات و یا احتمال رای نیابردن و یا اشتغال به خدمت‌خدمات بی‌دردسر در مقایسه با آن مدیریت‌های پرمشغله کلان‌انزوا و عزلت را ترجیح داده و میدان را برای ورود ضعیف‌تر آن آماده می‌کند. غافل از آنکه عزلت‌گزینی از مسؤولیت‌های سنگین اجتماعی در جامعه اسلامی در اسلام مذموم است و سیره انبیای الهی عرضه توانمندی خویش بر جامعه و اعلام آمادگی تصدی مدیریت‌های سنگین است چنان‌که حضرت یوسف (ع) وقتی شاهد بحران اقتصادی کشاورزی آینده‌کشور مصر شد، خود با صراحت پیشنهاد کرد که وزارت اقتصاد و خزانه‌داری و کشاورزی را به عهده بگیرد و برای اثبات لیاقت خویش دو ویژگی (امانت‌داری و دانش و

تخصص) خود را بیان کرد و فرمود: «قال اجعلني على خزائن الأرض إني حفيظٌ عليهم؛ [۱۶] يوسف به شاه) گفت: در این صورت مرا به خزانه داری مملکت منصوب دار که من در حفظ دارایی و مصارف آن دانا و بصیرم.»

۴- حفظ احترام و پرهیز از اهانت، تهمت، غیبت و تحقیر

دین مبین اسلام علاوه بر اینکه کرامت را بر سر همه انسان ها نهاده «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ» [۱۷] و محققا ما فرزندان آدم را بسیار گرامی داشتیم.»

احترام مسلمان و مؤمن را یک واجب تردیدناپذیر دانسته تا جایی که پیامبر بزرگوار اسلام حرمت مؤمن را بزرگ تر از حرمت کعبه خانه خدا شمرده و خطاب به کعبه فرمودند:

نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) إِلَى الْكَعْبَةِ فَقَالَ: مَرَحَبًا بِكَ مِنْ بَيْتِ، مَا أَعْظَمَكَ وَمَا أَعْظَمَ حُرْمَتَكَ، وَاللَّهِ إِنْ الْمُؤْمِنَ أَعْظَمَ حُرْمَةً عِنْدَ اللَّهِ مِنْكَ، لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى حَرَّمَ مِنْكَ وَاحِدَةً وَحَرَّمَ مِنَ الْمُؤْمِنِ ثَلَاثًا: دَمَهُ وَمَالَهُ وَأَنْ يُظَنَّ بِهِ ظَنُّ السَّوِّءِ؛ [۱۸] رسول خدا به کعبه نگاه کردم و خطاب کرد و فرمود آفرین بر تو ای خانه خدا چقدر بزرگی و چه قدر حرمت تو عظیم است، سوگند به خدا که حرمت مؤمن از حرمت تو بیشتر است.

کرامت و بزرگواری ذاتی انسان، هدیه الهی نسبت به این مخلوق ویژه است که در شکل ظاهری، نیروی تعقل و تفکر، دارا بودن اراده و اختیار نسبت به پیشرفت خویش، انتخاب خیر از شر و... نمود و بروز یافته است. کرامت انسانی در جای جای قرآن کریم مانند: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ» [۱۹] و سیره پیامبر اکرم (ص) و ائمه اهل بیت (ع) آنان که مظهر تام و اکمل کرامت، شرافت و بزرگواری هستند، با همه گستره و گوناگونی آن جلوه گر است.

مکتبی که حتی سخن زشت و ناسزا را نسبت به معبودهای مشرکان حرام می‌داند، «وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ؛ [۲۰] و به (معبود) کسانی که غیر خدا را می‌خوانند ناسزا نگویند که آنان نیز از روی جهل و دشمنی به خداوند ناسزا می‌گویند»، اجازه نمی‌دهد کسی به یک مسلمان اهانت کند.

تهمت، دروغ، تمسخر، تحقیر یک مسلمان نقل قول های ثابت نشده او از گناهان بزرگی است که عذاب های آخرتی و آثار نامناسب دنیایی دارد.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللُّغَابِ بِسْمِ الْأَسْمِ الْفُسُوقِ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ؛ [۲۱] ای کسانی که ایمان آورده‌اید، نباید مردانی مردان دیگر را به مسخره گیرند، شاید آنان نزد خدا از اینان بهتر باشند، و نباید زنانی زنان دیگر را به مسخره گیرند، شاید آنان نزد خدا از اینان بهتر باشند، و عیوب یکدیگر را فاش نسازید و یکدیگر را با لقب‌ها و عنوان‌های بد یاد نکنید. یاد کردن مردم به بدی پس از ایمان آوردن آنان نارواست، و کسانی که از این گناهان توبه نکنند آنان ستمکارند * ای کسانی که ایمان آوردید از بسیاری از گمان‌ها پرهیزید، چرا که بعضی گمان‌ها، گناه است.

امام رضا(ع) در مذمت شخص تهمت زننده می فرماید: «فَإِنِّي آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي أَنَّهُ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ وَ أَسْخَطَ وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِي دَعَوْتُ اللَّهَ لِيُعَذِّبَهُ»؛ [۲۲] من نفرین می کنم به کسی که آبروی شیعیان را بریزد. تعهد کردم کسی که آبروی مومنی را بریزد، در دنیا به زندگی نکبتی گرفتار شود، «وَوَكَانَ فِي الْأَخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ»؛ و در آخرت هم جزو زیانکاران باشد.»

متأسفانه دوره انتخابات زمینه آلوده شدن برخی نامزدها و طرفدارانشان به این رذایل اخلاقی وجود دارد و احیاناً انگیزه شدید طرفداران یک کاندیدا برای حمایت از وی و جدیت برای رای نیابردن رقیب باعث می شود که از هر توان و هنر و ابزار برای برگرداندن رای مردم از رقبا استفاده کنند، بر این اساس ممکن است مبلغان یک ستاد انتخاباتی به تجسس و کسب خبر و غیب جویی از زندگی شخصی و خانوادگی و گذشته رقیب (تجسس) و بازگو کردن عیوب واقعی رقیب در غیاب وی نزد دیگران (غیبت) و بازگو کردن عیب ها و انتقاداتی که از طریق شایعات مطلع شده و خلاف واقع است (تهمت) و گزارش کلمات و رفتار ثابت نشده و مشکوک در بین مردم (قول بدون علم) و مسخره کردن تحقیر کردن و حتی شخصیت و کوچک نشان دادن شخصیت رقیب نزد مردم (استهزاء) و احیاناً به کار بردن کلمات زشت و ناسزا و بی ادبانه و فحاشی (سب) بپردازند که همه این رذایل اخلاقی در جای جای آیات قرآن کریم صریحاً منع و تحریم شده است.

متأسفانه گاهی همین اشتباهات در مناظرات تلویزیونی کاندیداها رخ می دهد و با ارتکاب این گناهان و رذایل اخلاقی جو آرام جامعه را دچار چالش کرده و احیاناً موجب درگیری ها و زدوخوردها و کشتار و ناامنی می شوند.

بر این اساس، شایسته است تمامی کاندیداها و فعالان در عرصه تبلیغات انتخاباتی با بازخوانی دستورات اخلاقی اسلام عزیز، آخرت خود را به دنیای دیگران ن فروشند و با بهره گیری از شیوه های مشروع و گفت و گوهای دوستانه و عالمانه سیاسی، از گناهان پُرزیان زبانی پرهیز نمایند و گوش جان نشان نوای آسمانی قرآن را بشنود که «...إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا» [۲۳]

حضرت امام خمینی(ره) در این زمینه می فرماید: «از نمایندگان متوقع است که مراعات آداب اسلامی در محاورات بشود؛ که این امر آقایان را بهتر و آسان تر به حقیقت می رساند» [۲۴]

رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی) در این رابطه می فرماید:

رعایت تقوا و اخلاق و ادب اسلامی در گفتگوها و مباحثات، از جمله ی مسائل مهم و قابل توجه نمایندگان و مجلس محترم است. نمایندگان عزیز باید توجه کنند که هر کار و گفتار آنان، در جامعه منعکس می شود و تأثیر سیاسی و اخلاقی ویژه ای بر فضای کشور می گذارد. (۱۳۷۱/۰۳/۷)

حضرت امام خمینی(ره) درباره پرهیز از سخنان مخرب می فرماید:

گاهی بعضی نطق ها موجب تأسف بسیار و تأثر است؛ و چه بسا که اهانت به یک مسلمان و مؤمن را به حد اعلی می کشاند و حیثیات انسان ها را لکه دار می کند؛ و گاهی ارقام و اقلام بسیار از گوشه و کنار اعم از صحیح و فاسد جمع آوری می کند و با آبروی دولت و اشخاص، بلکه مجلس بازی می کند. [۲۵]

۵- روش تبلیغات اثباتی به جای سلبی و تخریب یکندیگر

نامزدهای محترم برای اثبات شایستگی و برتری خویش بهتر است بجای تنقیص رقباء به بیان توانمندی ها و طرح برنامه های برتر خویش اکتفاء کنند؛ زیرا اسلوب اثباتی تبلیغاتی در آوردگاه انتخابات، توانمندی ها و موفقیت‌های سابق شخص را شفاف نموده و رأی دهندگان را به انتخاب اصلح رهنمون می سازد و از طرفی دیگر استفاده از هر گونه ابزار ظالمانه برای رسیدن به پیروزی در نهایت موجب شکست و سرافکنندگی در برابر مردم و خدای متعال است.

در اوائل حکومت امیرالمؤمنین علی(ع) عده‌ای آمدند که آقا شما این افرادی که تو جامعه هستید - این متنفذین - یک مقداری ملاحظه ی اینها را بکن و سهم بیشتری از بیت المال به اینها بده، مخالفت اینها را موجب نشو و دلہایشان را جلب کن! حضرت فرمود: «أَتَمْرُونِي أَنْ أُطَلَّبَ النَّصْرَ بِالْجَوْرِ فِيمَنْ وُلِّيَتْ عَلَيْهِ؛ أَيَا بِهِ مِنْ أَمْرٍ مِي كُنَيْدُ تَا بَا سْتَمُ كَرْدَن دَر حَقِّ كَسَانِي كِه بَر أَنَان حُكُومَت دَارَم، پِيروزي بَجُويِم؟ «وَاللَّهِ لَا أَطُورُ بِهِ مَا سَمَرَ سَمِيرٌ وَمَا أُمَّ نَجْمٌ فِي السَّمَاءِ نَجْمًا؛ بِهِ خُدا سُوگُند تَا شَب و رُوز مِي آيِد و مِي رُود، و سِتارِه بِه دُنْبَال سِتارِه حُرُكَت مِي كُند، دَسْت بِه چَنِين كَارِي نَمِي زَنَم.» [۲۶]

آری در جلسات مناظره و گفتمان انتخاباتی می توان به بیان راه کارهای پیشنهادی خویش برای حل معضلات کنونی کشور و معرفی توانمندی ها و تخصصی های خود و سوابق مدیریتی و خدمتی خویش که اخلاقی ترین مناظره و مصداق صحیح جدال احسن است.

البته بر مسؤولان قانونی برگزاری انتخابات و وزارت کشور و صداوسیما و مسؤولان دیگر رسانه ها لازم است نظارت و دقت کامل بر روند و سخنرانی ها و محتوای مناظرات داشته باشند و ضمن توجیه اولیه و اُکید هر سخنران در هنگام مواجه شدن با یک سخن خارج از این ضابطه اخلاق اسلامی سخن او و میکروفنش را قطع کرده تا درس عبرتی برای دیگران گشته و جامعه را به خاطر ضعف مدیریت رسانه دچار مشکلات ننماید.

رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی) در این رابطه می فرماید:

رعایت تقوا و اخلاق و ادب اسلامی در گفتگوها و مباحثات، از جمله ی مسائل مهم و قابل توجه نمایندگان و مجلس محترم است. نمایندگان عزیز باید توجه کنند که هر کار و گفتار آنان، در جامعه منعکس می شود و تأثیر سیاسی و اخلاقی ویژه‌ای بر فضای کشور می گذارد. (۱۳۷۱/۰۳/۷)

۶- قانون‌مداری در همه مراحل انتخابات

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، میثاق ملی و شرعی ملت عزیز ایران است. تسلیم بودن در برابر قانون در همه مراحل انتخابات، اعم از تأیید صلاحیت ثبت نام کنندگان، فعالیت تبلیغات‌های انتخاباتی، پذیرش منتخب اکثریت و پرهیز نامزدهای غیر منتخب و هواداران آنها از مخالفت و جوسازی علیه منتخبین، نشان فرهنگ بالای اسلامی جامعه انقلابی ماست. از آنجا که قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به تأیید ولی فقیه رسیده و مشروعیت دینی پیدا کرده، لازم است همه مؤمنان در برابر قانون - گرچه خلاف نظرشخص آنان باشد - تسلیم باشند. زیرا تنها راه ثبات و امنیت یک جامعه و نظام، تبعیت عمومی

از قانون بوده و مقوله آزادی قانون‌گریزی اقلیت‌ها میدان را برای نقض همه قوانین توسط افراد ناراضی باز خواهد کرد و عامل فروپاشی اعتبار همه قوانین خواهد شد. قرآن کریم بر این اساس اختیار اعمال نظر شخصی مؤمنان را در برابر قوانین و تصمیمات اتخاذ شده خدا و رسولش سلب کرده است. «وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا» [۲۷] و هیچ مرد و زن مؤمنی را در کاری که خدا و رسول حکم کنند اراده و اختیاری نیست (که رأی خلافی اظهار نمایند) و هر کس نافرمانی خدا و رسول او کند دانسته به گمراهی سختی افتاده است». (پیغمبر زینب دختر عمه اش را به زید، غلام آزاد کرده خود تزویج کرد و زینب گفت: من از اشراف قریشم غلامی را به شوهری نپذیرم. این آیه نازل شد و پذیرفت).

رهبر فرزانه انقلاب (مدظله العالی) در این زمینه می‌فرماید:

«کسانی که این قانون اساسی و این ملت و کارها و شعارها و راه و اهدافش را قبول ندارند، نباید به مجلس بیایند.»
(۱۳۸۲/۱۰/۱۹)

۷- تبعیت کامل از دستورات رهبری

یکی از نعمت‌های بزرگ الهی به ملت ایران، تحقق و حاکمیت ولایت فقیه است. نعمتی که شیعیان و کل امت اسلامی بیش از هزار سال آرزوی آن را داشتند، چرا که اشراف فقیه جامع‌الشرایط، عامل مصونیت جامعه و نظام از انواع آسیب‌ها است. چنان‌که امام خمینی (ره) فرمود: «من به همه ملت، به همه قوای انتظامی، اطمینان می‌دهم که امر دولت اسلامی، اگر با نظارت فقیه و ولایت فقیه باشد، آسیبی بر این مملکت نخواهد وارد شد.» [۲۸] شایسته است ملت مؤمن و انقلابی در مواجهه با آراء و رویکردهای متفاوت سیاسی در جریان عظیم انتخابات، رهنمودهای ولی فقیه و رهبر فرزانه را معیار سنجش راه صحیح قرار داده و به فرمان خداوند در قرآن نسبت به تبعیت از ولی امر عمل نمایند که فرمود:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا؛ [۲۹] ای اهل ایمان، فرمان خدا و رسول و فرمانداران (از طرف خدا و رسول) که از خود شما هستند اطاعت کنید، پس اگر در چیزی کار به نزاع کشد آن را به حکم خدا و رسول بازگردانید اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید. این کار برای شما بهتر و خوش‌عاقبت‌تر خواهد بود.

اعتقاد به لزوم تبعیت از ولی فقیه یعنی اینکه جاهایی که ولی فقیه جامعه تشخیص می‌دهد که من تشخیص دیگری دارم، تعبداً تبعیت کنم و بگویم او بهتر از من می‌فهمد؛ در زمان امام علی (ع) برخی شیعه بودند و همراهی می‌کردند و حضرت را دوست داشتند، اما جایی که خلاف عقیده آنان بود، عمل نمی‌کردند، عبدالله بن عباس پسرعموی حضرت علی (ع) یک شخصی دانشمند اسلام‌شناس و علاقمند به حضرت بود وی گه‌گاهی با حضرت بحث می‌کرد و در مسائل اظهار نظر داده و احیاناً نظر حضرت را قبول نمی‌کرد حضرت با یک دستور و قانون کلی تکلیف او و دیگران را برای همیشه روشن کردند و به وی فرمودند:

وَقَالَ (ع) لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ وَ قَدْ أَشَارَ إِلَيْهِ فِي شَيْءٍ لَمْ يُوَافِقْ رَأْيَهُ: لَكَ أَنْ تُشِيرَ عَلَيَّ وَ أَرَى، فَإِنْ عَصَيْتَكَ فَأَطِعْنِي؛ [۳۰] به عبدالله بن عباس در مورد رأیی که داده بود و موافق نظرش نبود، فرمود: بر تو است که رأی خود را با من در میان نهی. من در آن می نگرم، اگر نپذیرفتم، باید تو از رأی من اطاعت کنی.

در جایی امام علی(ع) را به صلح مجبور کردند، حضرت را خانه نشین کردند؛ در جریان امام حسن(ع) هم همراه ایشان و شیعه بودند اما در جایی صلح را تحمیل کردند. آنها شیعه‌ای بودند که منکر تبعیت از امام معصوم در عمل بودند.

خداوند در قرآن کریم قسم می خورد که این گونه افراد ایمان قلبی لازم ندارند:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيَسْلَمُوا تَسْلِيمًا؛ [۳۱] نه چنین است؛ به پروردگارت سوگند، که ایمان (واقعی) نمی آورند مگر زمانی که در مشاجرات و نزاع های خود، تو را داور قرار دهند، و در دل خود هیچ گونه احساس ناراحتی از قضاوت تو نداشته باشند (و در برابر داوری تو) کاملاً تسلیم باشند.

التزام عملی به ولایت فقیه یک اصل است چنانچه امام عزیزمان فرمود: «پشتیبان ولایت فقیه باشید تا به مملکت شما آسیبی نرسد.»

۸- حفظ وحدت ملی در گرو احترام متقابل

حفظ وحدت اسلامی و انسجام ملی، پرهیز از شعارهای تفرقه‌آمیز مذهبی و قومی، به رسمیت شناختن همه نامزدهای تایید صلاحیت شده نظام، احترام به آراء طیف های جامعه به نامزدهای گوناگون یکی از نشانه های جامعه رشید است، چنان که برچسب زدن به یکدیگر موجب جنگ تبلیغاتی و تنازع رسانه‌ای و تنش‌های اجتماعی است که به قول قرآن کریم مستلزم هدر رفتن توان و عمر و سرمایه جامعه است «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ» [۳۲] و باید به شدت از آن پرهیز کرد.

امیرالمومنین علی(ع) خطر تفرقه را این چنین هشدار می دهند که اگر مسلمانان دست از اتحاد برداشته و از هم گسسته شوند گرگ های درنده جهانی آنها را خواهند درید: «فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ، وَإِيَّاكُمْ وَ الْفُرْقَةَ، فَإِنَّ الشَّادَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ كَمَا أَنَّ الشَّادَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذَّبِّ؛ [۳۳] دست خدا بر سر جماعت است، از تفرقه بپرهیزید، زیرا شخص تکرو، شکار شیطان است همان گونه که گوسفند تکرو، طعمه گرگ است». آن چه از جامعه مؤمن و انقلابی ایران انتظار می رود پرهیز از تشدید اختلافات مذهبی و قومی و حزبی و جناحی و نیز تأکید بر وحدت و همدلی و همکاری ستادهای تبلیغاتی نامزدهای گوناگون با یکدیگر در برگزاری انتخاباتی الگو و اسلامی است که یکی از انتظارات ارواح پاک شهیدان است که برای حاکمیت ارزش‌های اسلامی و انقلابی جان خویش را تقدیم نمودند.

مقام معظم رهبری(مدظله العالی) در همین رابطه خطاب به نمایندگان مجلس فرمودند:

هر گفتار و کرداری در مجلس که به فرسایش نظام و بر افروختن چالش‌های جناحی بینجامد؛ همبستگی ملی را سست و دشمن را به نفوذ در صفوف ملت و مسؤولان امیدوار کند؛ مردم را از کارگشائی نمایندگان خود نومید و در راستگویی آنان به تردید افکند؛ بی گمان در سمتی مخالف با وظیفه ی نمایندگی است. (۱۳۸۳/۰۳/۶)

۹- حفظ اقتدار و اسرار نظام و پرهیز از سیاه نمایی

حفظ سیمای اقتدار نظام اسلامی در داخل و عرصه بین الملل و صیانت از اسرار درونی نظام و پرهیز از بزرگ نمائی کاستی‌ها که منجر به الفاء ناکارآمدی نظام و یأس مردم می شود از ضرورت‌های مهم قابل توجه در تبلیغات انتخاباتی است؛ زیرا گاه تأکید بر ناکامی دولت و مجلس و دستگاه‌های گذشته جهت تحقیر و عدم شایستگی رقیب موجب سیاه‌نمایی و بزرگ‌نمایی کاستی‌های نظام اسلامی می شود که یکی از ترفندهای دشمنان اسلام بوده تا قشرهای متوسط و ساده لوحانی که به مجرد شنیدن ناکامی‌ها بر رفاه زندگی خویش ترسیده و از مواضع اسلامی و انقلابی خویش دست بردارند. در این گونه شرایط بحرانی لازم است سخنرانان و مصلحان و نامزدها، قوت قلب به جامعه داده و اقتدار نظام اسلامی متکی به اراده ذات لایزال الهی را به مردم گوشزد نمایند؛

وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ؛ [۳۴] و از روی نادانی به خدا گمان ناحق می بردند (از روی انکار) می گفتند: آیا ممکن است ما را قدرتی به دست آید؟ بگو: تنها خداست که بر عالم هستی فرمانرواست. (منافقان از ترس مؤمنان) خیالات باطل خود را که در دل می پرورند با تو اظهار نمی دارند، (با خود) می گویند: اگر ما را قدرت و پیروزی بود (شکست نمی خوردیم) و در اینجا کشته نمی شدیم.

رهبر فرزانه انقلاب (مدظله العالی) در این زمینه می فرماید:

«نماینده ی مجلس، چون نماینده ی این ملت عزیز است، باید عزت این ملت را حفظ کند.» (۱۳۷۴/۰۳/۸)

۱۰- حق محوری و رعایت انصاف و عدالت

خدای متعال به همه ی افراد با ایمان دستور می دهد که عدالت را در تمام امور - گرچه به ظاهر به ضرر خویش یا بستگان منجر شود - رعایت نمایند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ؛ [۳۵] ای اهل ایمان، نگهدار عدالت باشید و برای خدا گواهی دهید هر چند بر ضرر خود یا پدر و مادر و خویشان شما باشد»، (برای هر کس شهادت می دهید) اگر فقیر باشد یا غنی، خدا به (رعایت حقوق) آنها اولی است، پس شما (در حکم و شهادت) پیروی هوای نفس نکنید تا مبادا عدالت نگاه ندارید. و اگر زبان را (در شهادت به نفع خود) بگردانید یا (از بیان حق) خودداری کنید خدا به هر چه کنید آگاه است.

امام صادق (ع) در باره ی این مهم می فرماید: «إِنَّ مِنْ حَقِيقَةِ الْإِيمَانِ أَنْ تُؤْتَرَ الْحَقَّ وَ إِنْ ضَرَّكَ عَلَى الْبَاطِلِ وَإِنْ نَفَعَكَ وَ أَنْ لَا يَجُوزَ مِنْطِقَكَ عِلْمَكَ؛ [۳۶] از نشانه ها و آثار ایمان حقیقی آن است که حق را گر چه به زیان شما باشد بپذیرید و

باطل را گرچه به سود شما باشد، نپذیرید.» اجرای صحیح و دقیق عدالت و انصاف مبتنی بر قانون انتخابات توسط مسؤولان ارجمند نسبت به میدان دادن و حمایت از تبلیغات انتخاباتی نامزد‌های گوناگون، همچنین پرهیز از تبعیض در حمایت‌های قانونی بر اثر حب و بغض با افراد، یک وظیفه قرآنی است؛ «وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا» [۳۷] ای اهل ایمان، برای خدا پایدار و استوار بوده و به عدالت و راستی و درستی گواه باشید»، و البته شما را نباید عداوت گروهی بر آن دارد که از راه عدل بیرون روید، عدالت کنید که به تقوا نزدیکتر (از هر عمل) است، و از خدا بترسید، که البته خدا به هر چه می کنید آگاه است. که می تواند از حاشیه ها و شایعه پراکنی ها کاسته و فضای عمومی و نظم و امنیت جامعه را سالم نگاه داشته و بهانه های واهی را از دست افراد بحران ساز بگیرد؛ از این رو از کارگزاران محترم انتخابات و صدا و سیما و به ویژه اصحاب رسانه های جمعی انتظار می رود تا با انجام وظایف بر مناسبات قانون و رعایت اصل بی طرفی که تکلیفی شرعی است، زمینه هرگونه تنش و ابهام را در کلیه مراحل انتخابات محو نمایند. چنانکه کاندیدها و مبلغان ستاد های انمتهای باید با اعتراف به کمالات واقعی رقبا انصاف و عدالت را اجرا نموده و خود را در لیست بی انصافان و ظلمه قرار ندهند.

مقام معظم رهبری(مدظله العالی) درباره اهمیت عدالت و حق محوری می فرمایند:

«عدالت، شعار اصلی و هدف بزرگ انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی بوده و هست». (۱۳۸۴/۰۵/۱۲)

۱۱- وفای به عهد و امانت داری

نامزدهای تأیید شده ی گران قدر با تدبیر در نطق های انتخاباتی خود، با در نظر داشتن وفای به عهد در وعده های شان، نسبت به اجرایی بودن وعده های انتخاباتی و پرهیز از وعده های ناممکن و خارج از اختیار یا مستلزم عدالت گریزی و رانت خواری عنایت لازم را بذل نموده و در صورت پیروزی در این آزمون پرمسئولیت، با تمام توان بر عهد خود با مردم مبنی بر قانونگرایی اسلامی و عدالت ورزی پایدار باشند که «إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا» [۳۸] همه به عهد خود باید وفا کنید که البته (در قیامت) از عهد و پیمان سؤال خواهد شد.

امام صادق(ع) در این باره فرمود: «مَنْ أَوْثَمَنَ عَلَىٰ أَمَانَةٍ وَكَلَّ ابْلِيسُ بِهِ مَاءَ شَيْطَانٍ مِنْ مَرَدَّةِ أَعْوَانِهِ لِيُضِلُّوهُ وَيُوسِسُوا وَيُهْلِكوهُ، إِلَّا مَنْ عَصَمَهُ اللهُ» [۳۹] هر گاه کسی امانتی را به عهده گرفت، ابلیس صد شیطان سرکش خود را بر او می گمارد تا آنچنان وی را اغوا و وسوسه کنند تا به شقاوت و نگون بختی اش منتهی گردد، مگر آن کس که خدا او را حفظ و مصونیت بخشد.»

بر همین اساس حضرت امام خمینی(ره) امانت‌داری را یکی از شاخص‌های مهم نمایندگان مجلس معرفی می نماید:

«اشخاصی که امین هستند، اشخاصی که معروف است پیششان به امانت، به دیانت، به خدمت به مردم، آنها را تعیین کنند.» [۴۰]

۱۲- تبلیغات سالم و پرهیز از اسراف و سوء استفاده از امکانات دولتی

استفاده از شگردهای ناشایست تبلیغاتی غربی و صرف هزینه های گزاف همراه با اسراف و تبذیر برای جلب آراء مردم، شایسته نامزدهای صالح نظام اسلامی و کسانی که تصمیم دارند مسؤولیت های این نظام را بپذیرند، نیست؛ چرا که جلب آراء مردم با استفاده از ابزار پول و پذیرایی و بنرها و عکس های فراوان و تبلیغات گران قیمت و کاروان های تبلیغاتی و اسراف و تبذیر، روشی شیطنانی است؛ «إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ»؛ [۴۱] که مبذران و مسرفان برادران شیطان هاینده، و شیطان است که سخت کفران (نعمت) پروردگار خود کرد و اسراف مورد مذمت بزرگان دین می باشد. امام علی(ع) فرمود: «السَّرْفُ مَثْوَاهُ وَالْقَصْدُ مَثْرَاهُ»؛ [۴۲] اسراف موجب هلاکت است و میانه روی مایه زیاد شدن ثروت» از این جهت، نامزدهای گرامی با مدیریت مقتدرانه هواداران، از پدیده های مذکور پیشگیری نمایند تا پرسش های بی پاسخ نسبت به چرایی و چگونگی این رویدادهای غیراخلاقی، موجب فاصله فراوان بین مردم و آنان نگردد. علاوه بر اینکه سوء استفاده از امکانات دولتی و بیت المال و ظرفیت ها و نفوذ پست های حکومتی برای تبلیغات شخصی مشروع نبوده و به شدت باید از آن پرهیز شود.

مقام معظم رهبری(مدظله العالی) در این زمینه می فرماید:

ساده زیستی و پرهیز از اسراف و پرهیز از هزینه کردن بیت المال در امور شخصی و غیر ضروری، شرط لازم برای حفظ پیوند حقیقی با مردم است. ترویج فرهنگ اشرافی گری و تجمل و سفرهای پرهزینه و بیهوده ی خارجی از کیسه ی مردم، دور از شأن نمایندگی و عامل گسیخته شدن پیوند نماینده با مردم است (۱۳۸۳/۰۳/۶).

۱۳- حفظ هشیاری در برابر سوء استفاده دشمنان انقلاب اسلامی

دشمنان قسم خورده جمهوری اسلامی ایران در سال ۸۸ به بهانه وقوع تقلب در انتخابات با بسیج جریان های ضد انقلاب بیرونی و درونی و با تمام قوای خود وارد صحنه شده و انتخابات را بستری برای آشوب و اغتشاش و خسارت به اماکن عمومی و دولتی تبدیل کردند و طعم شیرین پیروزی مردم با حضور حداکثری در انتخابات را در کام آنان تلخ نمودند؛ تا حدی که به فرموده ی مقام معظم رهبری آنان کشور را به لبه پرتگاه رساندند. فتنه ۸۸ اولین و آخرین پروژه دشمن نبود که ملت عزیز ما تجربه کرده، بلکه دشمنان امت اسلام در تمامی طول تاریخ، همیشه مترصد فرصتی بوده و هستند تا به مجرد ظهور یک بهانه و غفلت مردم از سرمایه ها و قدرت دفاعی خویش، حمله ویرانگری علیه امت اسلامی را رقم بزنند.

وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْلُوبُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَدَىٰ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخَذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا؛ [۴۳] زیرا کافران آرزو و انتظار دارند که شما از اسلحه و اسباب خود غفلت کنید تا ناگهان یکباره بر شما حمله ور شوند. و چنانچه بارانی یا مرضی شما را از برگرفتن سلاح به رنج اندازد باکی نیست که اسلحه را فروگذارید ولی از دشمن برحذر باشید؛ خدا برای کافران عذابی سخت خوارکننده مهیا ساخته است.

از این روی بر همگان لازم است از هم اکنون، با بصیرت لازم و بازشناسی و تفکیک توطئه های دشمنان از تحرکات خودی؛ «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي»؛ [۴۴] بگو: طریقه من و پیروانم همین است که خلق را به خدا با

بینایی و بصیرت دعوت کنیم»، و خدا را از شرک و شریک منزله دانم و هرگز به خدای یکتا شرک نیاورم. در صحنه انتخابات حاضر شده و دشمنان اسلام و انقلاب را با هوشیاری تمام مایوس نمایند.

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این خصوص می فرماید:

«نماینده مردم باید دارای فهم و درک سیاسی باشد و مسائل کشور را بفهمد؛ هم مسائل خارجی و توطئه های دشمنان را و هم مسائل داخلی و نیازهای مردم و اولویتهای کشور را.» (۱۳۷۱/۰۱/۷)

۱۴- شیرینی اُفت پس از انتخابات

اُفت و همدلی که از نعمات بزرگ الهی است، دژی محکم در برابر دشمنی ها خواهد بود. قرآن کریم در این باره می فرماید: «وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ» [۴۵] نعمت خدا را بر خود، یاد کنید که زمانی دشمن یکدیگر بودید و او [بود که] میان دل های شما ، الفت انداخت.»

متأسفانه گه گاه برگزاری هر یک از انتخابات، مولد اختلافات بوده و جامعه عزیز ما تا مدتی پس از هر انتخابات رنج اختلاف محصول رفتارهای غیراخلاقی انتخابات را باید تحمل می کرد. اکنون شایسته است جامعه رشید ایران با تمسک به ریسمان الهی و تعظیم در برابر اخلاق اسلامی و رعایت فضائل رفتاری پس از انجام انتخابات طعم شیرینی میوه الفت را بچشند؛ «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» [۴۶] و همگی به رشته (دین) خدا چنگ زده و به راه های متفرق نروید.»

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در این باره فرمودند:

«شادمانی یا ناشادمانی، نباید کسی را وادار به رفتار غیرخردمندانه کند.» (۱۳۹۲/۰۳/۲۵)

۱۵- انتخابات، آزمون الهی

در پایان باید اذعان داشت که رأی دهندگان، نامزدها و همه عوامل دست اندرکار انتخابات، این آزمون بزرگ را در محضر الهی برگزار می نمایند و هر یک از آنان باید پاسخ قانع کننده ای برای کارهای خود، در دادگاه عدل الهی داشته باشند.

در همین راستا امام راحل فرمودند: «مسئله انتخابات، یک امتحان الهی است که گروه گرایان را از ضوابط گرایان ممتاز می کند، و مؤمنین و متعهدین را از مدعیان جدا می نماید» [۴۷]

ب) آیین رفتاری انتخابات [۴۸]

۱- مجریان و برگزارکنندگان (وزارت کشور، هیأت های اجرایی، نیروهای انتظامی و...

۱. اجرای قوانین و آیین نامه های انتخاباتی، به دور از اعمال سلیقه های جناحی، حزبی و شخصی.
۲. پیروی از تفسیر مراجع رسمی صلاحیت دار از قوانین و مقررات انتخابات و پرهیز از اظهار یا اعلان تفسیر سلیقه ای.
۳. تعامل دوستانه و سازنده با ارکان دخیل در انتخابات، در جهت برگزاری هرچه سالم تر و آرام تر آن.
۴. به کارگیری افراد آموزش دیده و باتجربه و دارای حسن سلوک، بدون توجه به گرایش های سیاسی.
۵. حفظ بی طرفی کامل در برخورد و تعامل با گرایش های مختلف سیاسی رقابت کننده در انتخابات.
۶. فراهم سازی یکسان زمینه رقابت سالم برای همه نامزدها، به دور از هر گونه تبعیض در اعطای فرصت ها و امکانات.
۷. اهتمام به مشارکت حداکثری صاحبان حق رأی.
۸. اطلاع رسانی دقیق و به موقع درباره وظایف محول به مراجع ذی ربط، رسانه ها و افکار عمومی.
۹. گزارش به موقع، شفاف و کامل تخلف های انتخاباتی به مراجع مربوط.
۱۰. برخورد و تعامل برابر با گروه های مختلف قومی، مذهبی، جنسیتی، طبقاتی، صنفی، حزبی و ...
۱۱. صیانت از آرای ملت و حساسیت درباره هر گونه تقلب و دست کاری، و جلوگیری از آن.
۱۲. انتقادپذیری و پاسخ گویی در برابر مراجع قانونی و افکار عمومی.
۱۳. حفظ بی طرفی در اظهارات رسمی درباره نامزدها و طرف داران آنان.
۱۴. همکاری صمیمانه و همدلانه مسؤولان سازمان ها، ادارات و ارگان ها با مجریان و ناظران در جهت برگزاری هر چه سالم تر و آرام تر انتخابات.
۱۵. تلاش سازمان ها، ادارات و ارگان ها در جهت آموزش همگانی برای شرکت آگاهانه و مسؤولانه در انتخابات، به دور از هر گونه تهدید و تطمیع کادر اداری و مردم.
۱۶. صیانت از اطلاعات شخصی، محرمانه و طبقه بندی شده سازمان های دولتی درباره انتخابات، به ویژه اطلاعات مربوط به نامزدها و داوطلبان.
۱۷. برخورد قاطع و ضابطه مند نیروهای انتظامی با برهم زندگان نظم عمومی و هنجارهای اجتماعی، و اهتمام جدی در انجام وظیفه انتظامی و حفاظتی در شعب اخذ رأی گیری.

۱۸. حساسیت قانونی نیروهای انتظامی، در قبال حفظ حریم و حدود و ضوابط قانونی و برخورد بدون اغماض با قانون شکنان.

۱۹. جتناب نیروهای نظامی از ورود به جناح بندی های سیاسی و جانب داری یا مخالفت با نامزدها، گروه ها، احزاب یا جریان های انتخاباتی، و توجه به ایفای نقش حرفه ای خود در اتحاد و همبستگی ملی.

۲- ناظران (شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی (در انتخابات شوراها) و قوه قضائیه و عوامل نظارتی آن ها)

۱. احترام و رعایت قوانین و مقررات انتخابات در حوزه نظارت.
۲. رعایت بی طرفی در نظارت و بررسی صلاحیت ها.
۳. به کارگیری افراد آموزش دیده و باتجربه، بدون توجه به گرایش های سیاسی.
۴. تأکید بر حضور کافی و مؤثر ناظران در همه شعب رأی گیری.
۵. نظارت بر گزارش به موقع، شفاف و کامل تخلف های انتخاباتی به مراجع مربوط.
۶. همکاری صمیمانه با مجریان و پرهیز از دخالت های غیر قانونی در کار آنان.
۷. اطلاع رسانی به موقع از رد صلاحیت ها با حفظ حیثیت اجتماعی افراد.
۸. رسیدگی دقیق و بهنگام به شکایات، با پرهیز از هر گونه تبعیض میان افراد و جریان های مختلف انتخاباتی.
۹. دقت در حفظ اسرار داوطلبان و نامزدها و صیانت از اطلاعات طبقه بندی شده انتخاباتی.
۱۰. رعایت حیثیت اجتماعی و آبروی نامزدها در تحقیقات محلی.
۱۱. انتقادپذیری و پاسخ گویی در برابر مراجع قانونی و افکار عمومی.
۱۲. تلاش قوه قضائیه در فراهم سازی زمینه برخورد قاطع با تخلف های انتخاباتی.

۳- مطبوعات و رسانه ها

الف: رسانه های دولتی و عمومی

۱. احترام به قوانین و مقررات انتخابات.
۲. اهتمام به آموزش و تشویق مردم به مشارکت در انتخابات.
۳. ترویج اصول و ارزش های اخلاقی انتخابات.
۴. فراهم سازی زمینه بدون تبعیض برای تبلیغات همه نامزدها و جریان های انتخاباتی.
۵. حفظ بی طرفی کامل انتخاباتی و صیانت از لوازم انتخابات آزاد.
۶. رعایت قواعد ناظر به آرامش و نظم عمومی در انتخابات، و پرهیز از هر گونه فضا سازی به سود یا زیان حزب یا نامزد خاص.

ب: رسانه های خصوصی

۱. احترام به قوانین و مقررات انتخابات.
۲. اهتمام به آموزش و عمق بخشیدن و رشد آگاهی عمومی در زمینه انتخابات و لوازم آن.
۳. ترویج ارزش های اخلاقی انتخابات و به کارگیری ادبیات صادقانه، وحدت بخش، امیدوارکننده و نشاط آور در عرصه انتخابات.
۴. ترویج نگاه وظیفه گرایانه و قانون مدار به تبلیغات انتخاباتی و پرهیز از نگاه کاسبکارانه به آن.
۵. حمایت معقول و اخلاقی از حزب و جریان متبوع با پرهیز از تخریب و نادیده گرفتن شایستگی های احزاب و جریان های رقیب.
۶. احترام به ارزش ها و دستاوردهای انقلاب و نظام اسلامی و پرهیز از انتشار مطالب موهن درباره افراد حقیقی و حقوقی.
۷. رعایت قواعد ناظر به حفظ آرامش و نظم عمومی، و پرهیز از جوسازی به سود یا زیان حزب یا نامزد خاص، و تحریک تعصبات قومی، مذهبی، صنفی، گروهی و محلی.
۸. کمک به ایجاد فضای نقد منصفانه و مشفقانه درباره عملکرد ارکان انتخابات و دوری از هرگونه اعتماد به گزارش ها و القانات بیگانگان و معاندان نظام اسلامی.

۴- نخبگان و شخصیت های تأثیرگذار

۱. احترام به قوانین و مقررات انتخابات و کمک به ترویج روحیه قانون گرایی در جامعه.
۲. تلاش برای رشد آگاهی عمومی، نشاط اجتماعی، و مشارکت آگاهانه و حداکثری در انتخابات.
۳. توجه و احترام به ارزش های دینی و ملی در بیانیه ها و سخنرانی ها و موضع گیری ها.
۴. توصیه به دقت و مطالعه در شناسایی احزاب، جریان های سیاسی یا نامزدهای انتخاباتی، و پرهیز از اظهارنظرهای غیر مسؤولانه.
۵. کمک به شناخت معیارهای نامزد اصلح و ایجاد روحیه نقد منصفانه و اخلاقی عملکرد ارکان دخیل در انتخابات.
۶. حفظ وقار و منزلت اجتماعی در مواجهه با سود یا زیان جریان های انتخاباتی.
۷. حفظ هشیاری در برخورد با مخالفان نظام و پرهیز از اعتماد به بیگانگان و معاندان.

۵- داوطلبان، نامزدها، احزاب و ستادهای انتخاباتی

۱. احترام به قوانین و مقررات انتخاباتی در همه مراحل انتخابات.
۲. احترام به اصول و ارزش های اساسی نظام اسلامی؛ مانند اسلامیت، جمهوریت، استقلال، آزادی و عدالت.
۳. نگاه وظیفه گرایانه و خدایسندانه به ثبت نام و قرار گرفتن در معرض انتخاب مردم، و پرهیز از انگیزه های مادی و هواپرستانه.
۴. کناره گیری و انصراف از داوطلبی و نامزدی در هر یک از مراحل انتخابات، در صورت آگاهی از حضور فرد یا افراد شایسته تر.
۵. ترجیح مصالح عمومی و ملی بر منافع شخصی و گروهی.
۶. حفظ متانت و شرح صدر اسلامی در صورت رد صلاحیت شدن، و دوری از جنجال آفرینی.
۷. رعایت انصاف و ادب در برخورد با رقبا و احترام به قواعد اخلاقی رقابت.

۸. رعایت اعتدال و پرهیز از اسراف و زیاده روی در هزینه ها.
۹. اهتمام به حفظ پاکیزگی محیط زیست و پرهیز از آلودگی های محیطی در تبلیغات.
۱۰. توجه به عزت نفس و کرامت انسانی و دوری از هر گونه تهدید یا تطمیع، خرید و فروش رأی، یا وام دار شدن به صاحبان ثروت و قدرت.
۱۱. حفظ هشیاری تبلیغاتی و پرهیز از اتکا و اعتماد به بیگانگان و رسانه های معاند نظام، یا افشای اسرار نظام.
۱۲. تعهد به شفاف سازی منابع مالی و هزینه های انتخاباتی، و اطلاع رسانی به افکار عمومی و عدم استفاده از امکانات دولتی و عمومی.
۱۳. رعایت انصاف در تبلیغات و اجتناب از زیر سؤال بردن دستاوردهای نظام اسلامی و نادیده گرفتن زحمات و خدمات دولت ها.
۱۴. تعهد به برنامه محوری در تبلیغات انتخاباتی، و پرهیز از کلی گویی و فریب افکار عمومی.
۱۵. آموزش قوانین انتخابات و مفاد منشور اخلاقی به اعضای ستاد انتخاباتی و تأکید بر حفظ و رعایت آن ها.
۱۶. همکاری صمیمانه و سازنده با برگزار کنندگان در جهت برگزاری هرچه سالم تر انتخابات.
۱۷. پذیرفتن نتیجه انتخابات و پیگیری اعتراض ها یا شکایت های احتمالی از طریق نهادهای قانونی.
۱۸. تبدیل فضای رقابت به فضای همکاری سازنده با جریان پیروز در انتخابات.

۶- انتخاب کنندگان

۱. احترام به قوانین و مقررات انتخابات، و همکاری با مجریان و عوامل انتخابات.
۲. کسب آگاهی درباره قوانین مربوط به رأی دهندگان و رعایت دقیق آن ها.
۳. مشارکت فعال و مسؤولانه در انتخابات، به منزله وظیفه ای دینی و ملی، و تشویق محترمانه سایر شهروندان به مشارکت در انتخابات.
۴. تلاش برای کسب آگاهی دقیق درباره نامزدها و احزاب و برنامه های آن ها، برای اتخاذ تصمیم متعهدانه در انتخاب اصلح.

۵. اهتمام به کسب آگاهی درباره معیارهای یک انتخاب درست و پرهیز از تعصبات قومی، مذهبی، محلی.

۶. رعایت احترام نامزدها و احزاب و طرف داران آن‌ها.

۷. اهتمام به نظارت اجتماعی و انجام درست فریضه امر به معروف و نهی از منکر در انتخابات برای پیشبرد اهداف یک انتخابات سالم.

۸. شناخت اهمیت و ارزش حق رأی، به منزله حقی غیرقابل واگذاری و معامله.

۹. احترام به نگرش‌ها و سلیقه‌های مختلف سیاسی، و پرهیز از بدبینی و بدگمانی.

۱۰. هوشیاری در برابر تبلیغات بیگانگان.

بایسته است تا با نگاه به عهد الهی خود با امام راحل، مقام معظم رهبری و شهیدان انقلاب اسلامی، انتخاباتی بصیرت مدار و اخلاق نشان را در تاریخ سیاسی جهان به ثبت رسانیم *إِنْ شَاءَ اللَّهُ*.

إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ؛ [۴۹] خدا اعمال بد و خوب خلق را گر چه به مقدار خردلی در میان سنگی یا در (طبقات) آسمان‌ها یا زمین پنهان باشد همه را (در محاسبه) می آورد، که خدا توانا و آگاه است.

فهرست منابع

قرآن کریم

۱. برقی، احمد بن محمد بن خالد؛ المحاسن؛ محقق / مصحح: محدث، جلال الدین؛ قم: دار الکتب الإسلامیة، ۱۳۷۱ ق.

۲. حر عاملی، محمد بن حسن؛ تفصیل وسائل الشیعة؛ تحقیق مؤسسه آل البيت(ع)؛ قم: مؤسسه آل البيت(ع)، ۱۴۰۹ ق.

۳. شریف الرضی، محمد بن حسین؛ نهج البلاغه؛ تصحیح صبحی صالح؛ چاپ اول، قم: هجرت، ۱۴۱۴ ق.

۴. طباطبایی، سید محمد حسین؛ المیزان فی تفسیر القرآن؛ قم: منشورات جماعه المدرسین فی الحوزه، ۱۴۱۷ ق.

۵. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی؛ بحار الأنوار (ط- بیروت)؛ محقق / مصحح: جمعی از محققان؛ بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق .

۶. محمدی ری شهری، محمد؛ گزیده حکمت نامه پیامبر اعظم(ص)؛ تلخیص مرتضی خوش نصیب، با همکاری جمعی از پژوهشگران؛ تهران: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۸۹ش.

۷. مفید، محمد بن محمد؛ الإختصاص؛ محقق / مصحح: غفاری، علی اکبر و محرمی زرنندی، محمود قم: المؤتمر العالمی لالیفیه الشیخ المفید، ۱۴۱۳ ق .

۸. منشور اخلاقی انتخاباتی جبهه مردمی در ۱۷ بند، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۶

۹. منشور اخلاقی انتخابات در جمهوری اسلامی ایران، کمیته تدوین و ترویج منشور اخلاقی انتخابات اردیبهشت ۱۳۸۸ش. (تهیه کنندگان: گروه اخلاق و تربیت پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم در ۱۴ اصل و آیین رفتار اخلاقی انتخابات)

۱۰. منشور اخلاقی انتخابات سازمان تبلیغات در ۱۴ اصل و آیین رفتار اخلاقی انتخابات

۱۱. منشور اخلاقی انتخابات وزارت کشور در ۲۰ بند، ۲۸ بهمن ۱۳۸۶ش.

پی نوشت ها:

[۱]. نساء: ۵۸.

[۲]. محمد بن یعقوب کلینی؛ الکافی؛ ج ۵، ص ۲۹۹.

[۳]. بیانیه گام دوم انقلاب.

[۴]. محمد بن حسین شریف الرضی؛ نهج البلاغه؛ ح ۷۳، ص ۴۸۰.

[۵]. روم: ۳۰.

[۶]. محمد بن حسین شریف الرضی؛ نهج البلاغه؛ خ ۱، ص ۴۳.

[۷]. انعام: ۵۷.

[۸]. آل عمران: ۳.

[۹]. شوری: ۳۸.

[۱۰]. امام خمینی؛ صحیفه‌ی امام؛ ج ۱۸، ص ۱۵۲.

[۱۱]. صف: ۴.

[۱۲]. مائده: ۲.

[۱۳]. سید محمدحسین طباطبایی؛ المیزان فی تفسیر القرآن؛ ج ۵، ص ۲۶۶.

[۱۴]. قصص: ۲۶.

[۱۵]. محمد بن حسن حر عاملی؛ وسائل الشیعة؛ ج ۲۸، ص ۳۵۰.

[۱۶]. یوسف: ۵۵.

[۱۷]. اسراء: ۷.

[۱۸]. محمد محمدی ری شهری؛ گزیده حکمت نامه پیامبر اعظم 9؛ ص ۸۹.

[۱۹]. اسراء: ۷۰.

[۲۰]. انعام: ۱۰۸.

[۲۱]. حجرات: ۱۱-۱۲.

[۲۲]. محمد بن محمد مفید؛ الاختصاص؛ ص ۲۴۷.

[۲۳]. اسراء: ۳۶.

[۲۴]. امام خمینی؛ صحیفه امام؛ ج ۱۸، ص ۴۶۶.

[۲۵]. همان؛ ص ۴۶۸ و ۴۶۹.

[٢٦]. محمد بن حسين شريف الرضى؛ نهج البلاغه؛ خطبه ١٢٦، ص ١٨٣.

[٢٧]. احزاب: ٣٦.

[٢٨]. امام خمينى؛ صحيفه امام؛ ج ١٠، ص ٥٨.

[٢٩]. نساء: ٥٩.

[٣٠]. محمد بن حسين شريف الرضى؛ نهج البلاغه؛ حكمت ٣٢١، ص ٥٣١.

[٣١]. نساء: ٦٥.

[٣٢]. انفال: ٤٦.

[٣٣]. محمد بن حسين شريف الرضى؛ نهج البلاغه؛ ص ٣١.

[٣٤]. آل عمران: ١٥٤.

[٣٥]. نساء: ١٣٥.

[٣٦]. احمد بن محمد بن خالد برقى؛ المحاسن، ج ١، ص ٢٠٥.

[٣٧]. مائده: ٨.

[٣٨]. اسراء: ٣٤.

[٣٩]. محمد بن محمد مفيد؛ الإختصاص؛ ص ٢٤٢.

[٤٠]. امام خمينى؛ صحيفه امام؛ ج ١٠، ص ٥٢٥.

[٤١]. اسراء: ٢٧.

[٤٢]. محمدباقر بن محمد تقى مجلسى؛ بحار الأنوار؛ ج ٦٦، ص ٣٧٩.

[٤٣]. نساء: ١٠٢.

[٤٤]. يوسف: ١٠٨.

[۴۵]. آل عمران: ۱۰۳.

[۴۶]. همان.

[۴۷]. امام خمینی؛ صحیفه امام؛ ج ۱۸، ص ۳۳۶.

[۴۸]. وزارت کشور، ستاد انتخابات؛ اصول و ارزش‌های اخلاقی انتخابات؛ سال ۱۳۹۴.

[۴۹]. لقمان: ۱۶.

بخش سوم: علل و آثار مشارکت حداکثری در انتخابات از نگاه امامین انقلاب

مشارکت سیاسی و حضور حداکثری در انتخابات، در اندیشه‌ی حضرت امام(ره)، هم حق و هم تکلیف است؛ بدین بیان که از یک سو، حق اولیه‌ی هر فرد است از حق خود استفاده کند: «هر کسی... حق اولی‌اش این است که خودش انتخاب بکند یک چیزی را که راجع به مقدرات مملکت خودش است.» از سوی دیگر، حضور حداکثری تکلیفی شرعی است: «نگوید که دیگران رأی می‌دهند. من هم باید رأی بدهم، تو هم باید رأی بدهی، آن روستایی هم که در کنار مزرعه خودش کار می‌کند باید رأی بدهد. تکلیف است. این یک تکلیف الهی است.»

مقدمه

به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری خردمندان و قاطعانه حضرت امام خمینی(ره) و سرنگونی رژیم استبدادی شاهنشاهی، برای اولین بار آزادی سیاسی، مردم‌سالاری دینی و احقاق حقوق مردم ایران فراهم شد. تأکیدات حضرت امام و نیز مقام معظم رهبری(مدظله العالی) به منظور حضور مردم در انتخابات، نشانگر اهتمام جدی این دو شخصیت الهی برای حضور حداکثری در انتخابات است. در منظومه فکری امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری(مدظله العالی)، انتخابات ابعاد گسترده‌ای دارد؛ اما در این نوشتار، دو محور «بایستگی مشارکت مردم در انتخابات» و «علل و آثار مشارکت حداکثری مردم در انتخابات» تبیین می‌شود.

الف) بایستگی مشارکت مردم در انتخابات

در هر جامعه‌ای، انسان‌هایی با انگیزه‌های متفاوت وجود دارند. از آن‌جا که انسان ذاتاً موجودی اجتماعی است، تأمین این خواست‌ها و عملی کردن این انگیزه‌ها نیز، تنها در همین حیات اجتماعی میسر است. به همین جهت حرکت کلی یک جامعه تعیین‌کننده و بر جهت‌گیری‌های فردی آن جامعه نیز تأثیرگذار خواهد بود. این امر در جوامع بهره‌مند از حکومت‌های

متکی بر آرای مردم، جلوه و نمود بیشتری دارد؛ به همین دلیل مشارکت عمومی مردم، در چنین جوامعی از نقش تعیین کننده ای برخوردار است.

در اندیشه سیاسی حضرت امام(ره) و مقام معظم رهبری(مدظله العالی)، حضور حداکثری و فعال مردم در عرصه‌ی انتخابات یک اصل است و اهمیت ویژه ای دارد؛ زیرا مشارکت در تعیین سرنوشت اجتماعی و سیاسی، حق همه آحاد جامعه و اصلی عقلانی و شرعی است. لزوم احساس مسؤولیت انسان نسبت به سرنوشت فردی و جمعی خویش، از ارزش‌های پذیرفته اسلام است؛ به گونه ای که این مطلب در آیات، روایات و سیره مسلمانان مورد تأکید قرار گرفته است. بر همین اساس، مشارکت افراد در اداره ی امور اجتماعی و تعیین کارگزاران، از حقوق اولیه هر مسلمانی به حساب می آید. طبیعی است که هر انسانی حق دارد از حق خود استفاده نماید و در سرنوشت جامعه ی خود تأثیرگذار باشد. از همه مهم‌تر اینکه در جامعه‌ی دینی، حفظ نظام و تعیین سرنوشت جامعه وظیفه الهی است؛ از این رو حضرت امام خمینی(ره) همواره در پیام‌ها و سخنرانی‌های خویش، بر اهمیت انتخابات و ضرورت مشارکت حداکثری مردم در انتخابات تأکید داشتند: «این وظیفه ای است الهی، وظیفه ای است ملی، وظیفه ای است انسانی... همه ما باید در انتخابات شرکت بکنیم.»^[۱]

در منظومه فکری حضرت آیت الله خامنه‌ای(مدظله العالی) نیز، شرکت در انتخابات مظهر احقاق حق و وظیفه الهی است؛ چنانچه ایشان فرمود:

انتخابات، فقط یک پدیده سیاسی نیست. انتخابات، مظهر حضور مردم، مظهر احقاق حق است... هم حق و هم تکلیف مردم است که بیایند و سرنوشت کشورشان را به دست خود معین کنند... این حق مردم است و متعلق به آن‌ها؛ اما تکلیف هم هست...^[۲]

ب) علل و آثار بایستگی حضور حداکثری در انتخابات

یکی از پرسش‌های مهم، چرایی شرکت حداکثری مردم در انتخابات است؛ یعنی فلسفه و دلیل حضور حداکثر در انتخابات چیست که حضرت امام(ره) و مقام معظم رهبری(مدظله العالی) بدان تأکید نموده اند؟

امام خمینی(ره)، لزوم حداکثری را تکلیف عقلی و شرعی دانسته و آن را موجب حفظ جمهوریت نظام می داند. مقام معظم رهبری(مدظله العالی) نیز، ضمن تکلیف خواندن لزوم حداکثری، عزت مندی، وفاق ملی، اقتدار ملی، استقلال، تحکیم نظام، آبروی اسلام، آبروی ملت و تقویت نظام جمهوری اسلامی را به عنوان عوامل و آثار لزوم حضور حداکثری یاد کرده است. فرازهایی از سخنان رهبر انقلاب که بیانگر دلایل لزوم و چرایی حضور حداکثری مردم و مشارکت سیاسی همگانی است، به شرح زیر است:

درست در نقطه مقابل خواست دشمنان، همه ی ما باید در انتخابات حضور فعالی داشته باشیم. انتخابات، آبروی ملی ماست. انتخابات، یکی از شاخصه های رشد ملی ماست. انتخابات، وسیله ای برای عزت ملی است... حضور شماست که نظام را

تحکیم می کند، پایه های آن را مستحکم می نماید، آبروی ملت ایران را زیاد می کند، استقامت کشور را در مقابل دشمنی ها زیاد می کند و دشمن را از طمع ورزیدن به کشور و از فکر ضربه زدن و توسعه (ی برنامه اش) و فساد و فتنه منصرف می کند. این یک مسئله ی بسیار مهم است؛ پس مسئله اول، شرکت در انتخابات است.^[۳]

حضور مردم، یکی از آن عناصری است که دشمن را ناکام می کند... همه باید در انتخابات شرکت کنند. این موجب می شود که نظام جمهوری اسلامی تقویت بشود.^[۴]

بر این اساس با مروری بر رهنمودهای امام راحل(ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی(مدظله العالی)، می توان عوامل زیر را از آثار و علل بایستگی حضور حداکثری در همه انتخابات - به ویژه انتخابات ریاست جمهوری - دانست که در کنار عوامل دیگر، سبب لزوم حضور حداکثری است: «مسئله ی مهم درباره انتخابات، حضور حداکثری است... هر چه جمعیت بیشتر در انتخابات شرکت کند، استحکام نظام و اعتبار کشور بالاتر خواهد رفت... بنده این عقیده را [در مورد حضور حداکثری] از قبل هم داشته ام و همیشه هم رویش اصرار کرده ام.»^[۵]

۱) حفظ حق و انجام تکلیف الهی

در خصوص تکلیف و حق بودن حضور حداکثری در مشارکت های سیاسی و انتخابات، دو رویکرد وجود دارد. برخی آن را حق می دانند؛ یعنی حق همه شهروندان است که برای تعیین سرنوشت خود، در حکومت نقش داشته باشند؛ چنانچه حضرت علی(ع) در بیان حقوق متقابل مردم و حکومت می فرماید: «... فَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا بِوَلَايَةِ أَمْرِكُمْ وَ لَكُمْ عَلَيَّ مِنْ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي لِي عَلَيْكُمْ»^[۶] خداوند برای من بر شما حقی قرار داد که زمامداری شما را برعهده ام نهاد و شما را نیز بر من حق است، همانگونه که مرا بر شما. البته این حق به معنای بی تفاوتی یا عدم شرکت در مسائل سیاسی نیست. بر همین اساس است که در اسلام برخی از وظایف مردم، مانند اطاعت از رهبر مطرح شده است. از سوی دیگر، اسلام به انسان ها این حق را داده است که خودشان سرنوشت کشورشان را تعیین و آزادانه مسؤولان و رهبران کشور را انتخاب کنند. بر این اساس عدم حضور در پای صندوق های رأی، مذموم و ناپسند است؛ زیرا پشت پازدن به وظیفه شهروندی است که در هیچ جای دنیا پسندیده نیست. طبق این دیدگاه، شرکت در انتخابات وظیفه ای شهروندی است و کسی نباید در انجام این وظیفه کوتاهی کند.

رویکرد دوم این است که حضور مردم در عرصه ی سیاسی، تکلیف الهی است؛ یعنی در جامعه دینی، همه ی انسان ها باید در تعیین سرنوشت خویش اثرگذار باشند؛ بنابراین هر یک از شهروندان، باید این حضور همگانی را تکلیف الهی بدانند.

مشارکت سیاسی و حضور حداکثری در انتخابات، در اندیشه ی حضرت امام(ره)، هم حق و هم تکلیف است؛ بدین بیان که از یک سو، حق اولیه ی هر فرد است از حق خود استفاده کند: «هر کسی... حق اولی اش این است که خودش انتخاب بکند یک چیزی را که راجع به مقدرات مملکت خودش است.»^[۷] از سوی دیگر، حضور حداکثری تکلیفی شرعی است: «نگویید که

دیگران رأی می دهند. من هم باید رأی بدهم، تو هم باید رأی بدهی، آن روستایی هم که در کنار مزرعه خودش کار می کند باید رأی بدهد. تکلیف است. این یک تکلیف الهی است.» [۸]

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) نیز، مشارکت سیاسی و حضور در انتخابات را هم حق می داند و هم تکلیف الهی:

انتخابات یک حق است و یک وظیفه. ما هر کدام به عنوان یک فرد از افراد این ملت، هم حق داریم در انتخابات شرکت کنیم و هم وظیفه. کسانی که به نظام جمهوری اسلامی معتقدند، قانون اساسی را قبول دارند، هم از این حق می خواهند استفاده کنند، هم این وظیفه را می خواهند انجام دهند. [۹]... اولاً روز انتخابات روز یک جشن ملی است... ثانیاً روز احقاق حق مدنی ملت است که می خواهند بیابند رأی بدهند و شرکت خودشان در اداره ی امور کشور را - که حق آن هاست - به دست بیاورند؛ ثالثاً یک تکلیف شرعی است. [۱۰]

همچنین ایشان در جواب سؤالی درباره ی اصل وجوب حضور در انتخابات و هم درباره ی واجب عینی بودن آن، فرمود: «شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی، برای افراد واجد شرایط یک وظیفه ی شرعی، اسلامی و الهی است - و این - واجب عینی است.» [۱۱]

مهم تر از همه اینکه طبق نظر امام راحل (ره)، اگر عدم شرکت در انتخابات موجبات صدمه به اسلام را فراهم نماید و مصالح اجتماعی را در خطر اندازد، همه مسؤول هستند و باید در برابر خداوند جواب گو باشند؛ از این رو هشدار می دهند:

و اگر خدای نخواستہ بر اسلام یا کشور اسلامی، از ناحیه ی عدم دخالت در سرنوشت جامعه، لطمه و صدمه ای وارد شود، یک یک تمام ملت در پیشگاه خدای قهار توانا مسؤول خواهیم بود و نسل های آینده که ممکن است از کناره گیری های کنونی مورد هزار گونه تجاوز واقع شوند، ما را نبخشند. پس، یکی از وظایف مهم شرعی و عقلی ما برای حفظ اسلام و مصالح کشور، حضور در حوزه های انتخابیه و رأی دادن است. [۱۲]

۲) حفظ جمهوریت نظام اسلامی

امام خمینی (ره) با طرح اندیشه ی حکومت اسلامی و نظریه سازی ولایت فقیه، نظام اسلامی را تشکیل دادند که در آن همه ی مردم، توانایی مشارکت در تقسیم و توزیع قدرت سیاسی را دارند. انقلاب اسلامی ایران که با رهبری خردمندان و تدبیر امام (ره) با حضور پرشور مردم به پیروزی رسید، مردم ایران را در آستانه ی تشکیل نظامی قرار داد که ضرورت آن احساس می شد.

بر این اساس حضرت امام (ره) در شکل گیری و استمرار نظام اسلامی، بر دو مؤلفه ی «اسلامیت» و «جمهوریت نظام» سخت پافشاری نمود؛ چنانچه فرمود: «ما خواستار جمهوری اسلامی هستیم. جمهوری، فرم و شکل حکومت را تشکیل می دهد و اسلامی، یعنی محتوای آن فرم قوانین الهی است.» [۱۳] جمهوریت، یعنی شرکت همه ی مردم در انتخابات؛ چنانچه

امام(ره) در پاسخ به خبرنگار مجله‌ی عرب‌زبان «المستقبل» که سؤال کرده بود، آیا منظور از حکومت اسلامی مد نظر امام خلافت اسلامی است، فرمودند: «حکومت جمهوری اسلامی مورد نظر ما، از رویه‌ی پیامبر اکرم(ص) و حضرت علی(ع) الهام خواهد گرفت و متکی به آرای عمومی ملت خواهد بود و شکل حکومت با مراجعه به آرای ملت تعیین خواهد گردید.» [۱۴]

همچنین امام(ره) در پاسخ به سؤال خبرنگاری که می پرسد شکل این جمهوری چگونه خواهد بود، می فرماید: «مهم ضوابطی است که در این حکومت باید حاکم باشد. مهم‌ترین آنها عبارت است از اینکه اولاً متکی به آرای ملت باشد... و دیگر اینکه در مورد این افراد نیز خط مشی سیاسی و اقتصادی و سایر شئون اجتماعی و کلیه ی قواعد و موازین اسلامی مراعات شود.» [۱۵]

این اظهارات امام(ره)، در اصل اول قانون اساسی نیز متبلور است: «حکومت ایران، جمهوری اسلامی است که ملت ایران براساس اعتقاد دیرینه اش به حکومت حق و عدل قرآن، در پی انقلاب اسلامی پیروزمند خود به رهبری مرجع عالی‌قدر تقلید، آیت‌الله العظمی امام خمینی(ره)، در همه پرسی دهم و یازدهم فروردین ماه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و هشت هجری شمسی... با اکثریت ۹۸/۲ درصد، کلیه ی کسانی که حق رأی داشتند به آن رأی مثبت داد.» [۱۶]

در اندیشه مقام معظم رهبری(مدظله العالی) نیز، بر دو عنصر جمهوریت و اسلامیت نظام تأکید شده است: «در این کشور و در این نظام، اسلام با جمهوریت همراه است. جمهوریت ما از اسلام گرفته شده و اسلام ما اجازه نمی دهد در این کشور مردم سالاری نباشد. ما نخواستیم جمهوریت را از کسی یاد بگیریم؛ اسلام این را به ما تعلیم داد و املا کرد. این ملت، متمسک به اسلام و معتقد به جمهوریت است.» [۱۷]

حال این سؤال پیش می آید که آیا حفظ جمهوریت نظام، بدون مشارکت حداکثر مردم امکان‌پذیر است؟ آیا آبروی نظام، بدون حضور همگانی حفظ می شود؟ بر این اساس حضرت امام(ره) و رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی) بر حضور همگان بر انتخابات تأکید و آن را آبروی نظام می داند: «آبروی جمهوری اسلامی، به انتخابات و حضور مردم در پای صندوق های رأی و تأثیر یکایک مردم در انتخاب مدیران کشور است.» [۱۸] همچنین ایشان در پیام نوروزی سال ۱۴۰۰ فرمود: «ملت عزیز ایران در سال جدید، در تحقق خواست اصلی و مهم اینجانب، یعنی حضور پرشور همه ی واجدان شرایط در انتخابات، بر عزت و اقتدار و آبروی ایران خواهد افزود و با درخشش واقعی در انتخابات، شکوه خود را به رخ دشمنان خواهد کشید.» [۱۹]

۳) حفظ استقلال و آزادی

یکی از بزرگ ترین دست‌آوردهای انقلاب اسلامی، استقلال در عرصه‌ی سیاسی و اقتصادی است؛ یعنی زمانی که جهان به دو بلوک شرق و غرب تقسیم شده بود و شاه نیز به‌عنوان یکی از مهره های اصلی آمریکا در خاورمیانه، سیاست های تجاوزگرانه‌ی غرب، به‌ویژه آمریکا را پیاده می کرد، بقیه ی کشورهای مسلمان و جهان سوم نیز چاره ای نمی دیدند، جز اینکه تحت سیطره‌ی یکی از دو قطب حاکم آن زمان قرار بگیرند. انقلاب اسلامی در چنین شرایط حساسی، با شعار نه شرقی و نه غربی، نظام سلطه در جهان را در هم شکست و در مقابل دشمنان، چون کوه استوار ایستاد و استقلال خود را حفظ کرد. حضرت امام(ره)، علت بدبختی ملت ایران را دخالت قدرت های بزرگ می دانست: «ما اجازه نخواهیم داد که دولت های

ابرقدرت در مقدرات مملکت ما دخالت کنند. گذشت آن زمان که این ها بدون چون و چرا در این امور دخالت می کردند.» [۲۰] رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) نیز فرموده اند: «انقلاب اسلامی با ایستادگی در مقابل نظام سلطه، توانست به ملت ایران هویت و آرمان بدهد.» [۲۱]

اما حفظ این حاکمیت و استقلال، نیاز به حفظ و پاسداری دارد؛ زیرا حفظ استقلال است که غرب، به ویژه آمریکا را به وحشت انداخته است؛ چنانچه «نوام چامسکی» [۲۲] می گوید: «تا زمانی که ایران، مستقل باقی بماند و در برابر سلطه‌ی آمریکا سر تسلیم فرود نیاورد، دشمنی ها و مخالفت های آمریکا ادامه خواهد داشت. جمهوری اسلامی ایران از نظر آمریکا، غیرقابل پذیرش است؛ چون از استقلال خود چشم پوشی نمی کند.» [۲۳] «مارتین ایندایک» [۲۴] از موضع ضعف و عجز حقیقی و گستاخی تصنعی می گوید: «مجازات و تنبیه انقلاب اسلامی، درس عبرتی برای کشورهای خواهد بود که در مسیر استقلال و رهایی از سلطه‌ی آمریکا گام برمی دارند.» [۲۵]

بر این اساس مردمی که برای کسب استقلال و آزادی جنگیده و با دادن هزاران شهید توانسته‌اند حق حاکمیت خویش را در کشور برقرار کنند، هرگز زیر بار ذلت نخواهند رفت؛ چنانچه مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمود: «ملت ما یک ملت باعزت است؛ به استقلال، عزت و کرامت خود اهمیت می دهد و تحقیر و اهانت را از کسی قبول و تحمل نمی کند.» [۲۶] البته برای حفظ و نگهداری استقلال و آزادی خود نیز، به همت و توان بالایی نیاز دارد. یکی از توانایی ها و راه‌های حفظ استقلال، حضور حداکثری در انتخابات است. به عبارت دیگر شرکت کنندگان در انتخابات با توجه کامل به این موضوع مهم در عرصه‌ی فعالیت‌های انتخاباتی، می توانند از تمامیت ارضی کشور حراست کنند و استقلال آن از بیگانگان را حفظ نمایند. حضرت امام (ره) فرمود: «مثل زمان رژیم سابق نیست. در رژیم سابق شما نمی‌توانستید و قدرت نداشتید. امروز قدرت دارید برای اینکه حفظ کنید حیثیت اسلام را و حفظ کنید مصالح کشور را و حفظ کنید استقلال خودتان را و حفظ کنید آزادی خودتان را...» [۲۷] رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) فرمود: «همه ی کسانی که به نظام جمهوری اسلامی و به استقلال کشور معتقدند، به آینده ی کشور اهمیت می دهند و دل‌شان برای منافع ملی می سوزد، باید در انتخابات شرکت کنند.» [۲۸]

یکی از مسائل مهمی که در آموزه های دینی بدان اهمیت داده شده است، اتحاد و همبستگی است؛ چنانچه در قرآن از اتحاد به عنوان نعمت یاد [۲۹] و بدان تأکید شده است: «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» [۳۰] و همگی به ریسمان الهی چنگ زنید و از اختلاف و پراکندگی بپرهیزید.» منظور از عدم تفرق در این آیه، اجتماع مسلمانان است به گونه ای که فواید این اجتماع نصیب آنان گردد؛ چراکه در غیر این صورت، موجب زوال قدرت آنان و شکست شان خواهد شد: «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ» [۳۱] و نزاع (و کشمکش) نکنید، تا سست نشوید و قدرت (و شوکت) شما از میان نرود و صبر و استقامت کنید که خداوند با استقامت کنندگان است.»

انسجام و وحدت ملی، در عرصه های مختلف انقلاب ظهور و نمود پیدا کرد و موجب شد انقلاب به ثمر بنشیند؛ چنانچه امام (ره) می فرماید: «ملتی که با هوشمندی و پیوستگی همه‌ی طبقات از روحانی تا دانشگاهی، از منبری تا بازاری، از دانشجوی داخلی تا خارجی، از کارگر تا دهقان بپاخاسته و تب و تاب اسلام عدالت پرور دارد، پیروز است.» [۳۲] از سوی دیگر حفظ استقلال جامعه‌ی اسلامی، منوط به همبستگی ملی است: «اگر استقلال کشور را می خواهید... با هم اعتصام کنید به حبل الله... تا مملکت شما مستقل شود.» [۳۳]

بی تردید یکی از ابزار مهم ایجاد همبستگی و انسجام ملی، انتخابات حداکثری است. انتخابات حداکثری است که زمینه ی وفاق و وحدت ملی را فراهم می نماید؛ چنانچه مردم با همبستگی انقلاب را به وجود آوردند. بر این اساس ایجاد و استمرار آن نیز، منوط به حضور حداکثری مردم در انتخابات است. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمودند:

انتخابات، یکی از میدان های مهم همبستگی است... مهم این است که مردم در این میدان گزینش، همبستگی خود را نشان دهند. ملت ایران این فرصت گزینش را تا قبل از انقلاب اسلامی در هیچ دوره ای نداشت. انقلاب اسلامی است که این فرصت را در اختیار ملت ایران گذاشته است. [۳۴]

4) افزایش عزت مندی

یکی از شاخصه های مهم جامعه دینی، عزت مندی و عزت افزایی است. عزت مندی در خداواری و بهره گیری از آموزه های دینی شکل می گیرد: «وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ» [۳۵] عزت از آن خدا و از آن پیامبر او و از آن مؤمنان است، لکن منافقان نمی دانند. امام صادق (ع) فرمود: «إِنَّ اللَّهَ فَوَّضَ إِلَى الْمُؤْمِنِ أُمُورَهُ كُلَّهَا وَ لَمْ يُفَوِّضْ إِلَيْهِ أَنْ يَكُونَ دَلِيلًا أَمَا تَسْمَعُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ وَ لِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ» [۳۶] خداوند اختیار همه ی کارها را به مؤمن داده، اما این اختیار را به او نداده است که دلیل باشد. مگر نشینده ای که خدای تعالی می فرماید، عزت از آن خدا و رسولش و مؤمنین است.»

یکی از عوامل مهم شکل گیری و استمرار عزت مندی در سطح داخل و خارج کشور، حضور همه جانبه ی مردم در عرصه ی انتخابات و مشارکت سیاسی است؛ زیرا جامعه ای عزت مند است که از پشتوانه و سرمایه ی اجتماعی بیشتر برخوردار باشد و همه ی مردم در صحنه های سیاسی و اجتماعی حضور داشته باشند. چنانچه سرگذشت انقلاب و جمهوری اسلامی نشان داد که حضور حداکثری و مشارکت های سیاسی مردم، مهم ترین نقش را در ایجاد و افزایش عزت مندی و ابهت جمهوری اسلامی داشت و از ایران اسلامی، کشور عزت مند ساخت که «حتی در دنیای غیرمسلمان، امروز عزت و ابهت ملت ما بسیار برجسته است و این را همه تصدیق می کنند و از نشانه ها و عکس العمل های خارجی اش هم این را می فهمیم.» [۳۷]

رهبر فرزانه انقلاب (مدظله العالی) از این عزت مندی به عنوان نعمت یاد نموده، همگان را به قدردانی از آن فرا می خواند:

در امر کیفیت حضور جمهوری اسلامی در دنیای امروز، بحمدالله جمهوری اسلامی موفقیت داشته: «وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ.» الحمدلله جمهوری اسلامی مؤمن، مشمول این آیه ی شریفه شده و این عزت را دارد! خدا را شکر می کنیم و این را باید نگه داریم؛ با عقل، با تدبیر، با فکر درست... با نوع تصمیم گیری ها، نوع حرف زدن ها، باید این عزت را حفظ کنیم. [۳۸]

بر این اساس، ایشان باور دارند که عزت مندی و استمرار آن، به حضور همه جانبه ی مردم در همه ی انتخابات - به ویژه ریاست جمهوری - نیاز دارد؛ زیرا همان علت که سبب پیروزی انقلاب و عزت مندی جمهوری اسلامی گردید، موجب عزت - افزایشی جمهوری است: «این که بنده اصرار می کنم همه در انتخابات شرکت کنند، برای این است که انتخابات وقتی همگانی

شد و وقتی همه شرکت کردند، کشور عزت پیدا می کند، نظام جمهوری اسلامی عزت پیدا می کند» [۳۹] در جایی دیگر فرمودند: «امروز در دنیا، عزت و عظمت ملت ایران - که دشمن هم به آن اقرار می کند - به برکت همین انقلاب و این حضور مردمی است و ملت ایران، این را از دست نخواهند داد.» [۴۰] «آحاد ملت عظیم الشان ایران اسلامی، به خوبی آگاهند که حضور آنان با این روحیه ایمانی در صحنه های اساسی و حیاتی کشور، اسلام، انقلاب، عزت، شرف و آبروی ملت ما را در دنیا حفظ کرده است.» [۴۱] «ملت هوشیار ایران، درست در نقطه ای مقابل خواست دشمن، فعال، پرشور و شعور و همراه با درک و آگاهی کامل، در پای صندوق های رأی حضور خواهد یافت؛ چراکه انتخابات آبروی ملی، وسیله ای برای افزایش عزت ملی و از جمله شاخص های رشد ملی است.» [۴۲]

5) اقتدار و امنیت افزایی

یکی از مؤلفه های موفقیت نظام سیاسی، برخورداری از مقبولیت اجتماعی و جایگاه مردمی است. هرچه سرمایه ی اجتماعی نظام بیشتر باشد، میزان امنیت و اثرگذاری آن در داخل و در سطح جهانی افزایش می یابد. چنین نظامی، می تواند در معادلات سیاسی و اجتماعی جهانی نقش ایفا کند و در مقابل تهدیدات دشمن مانند کوه استوار ایستادگی نماید. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمود:

مردم عزیز ما باید بدانند که حضور آنها در عرصه های مختلف، تعیین کننده است. تعیین کننده ی چه؟ تعیین کننده ی امنیت ملی. اگر مردم در صحنه حضور داشته باشند، کشور در امنیت باقی خواهد ماند. اینکه شما می بینید دشمن های پُرو، وقیح و گردن کلفت در مقابل جمهوری اسلامی از هر عمل سختی اجتناب می کنند، به خاطر حضور مردم است؛ می ترسند. [۴۳]

حضور و مشارکت بالای مردم در انتخابات گوناگون، نماد رضایت آنها از حاکمیت و توانایی کارگزاران در مدیریت و اداره ی کشور است. افزایش رضایت و مشروعیت مردمی نظام سیاسی، اعتبار بین المللی را برای کشور به همراه داشته و نظام را در مواجهه با تهدیدات و زیاده خواهی های دشمنان توانا می کند؛ چنانچه رهبر فرزانه (مدظله العالی) فرمود: «حضور در انتخابات، یکی از مستحکم ترین وسیله هایی است که این ملت می تواند آن را مثل یک زره پولادین در مقابل خود و در مقابل حمله ی دشمنان و سوء نیت و بددلی مستکبران و دخالت کنندگان نگاه دارد.» [۴۴] به همین دلیل «جیمز ریچارد (کارشناس روابط بین الملل)» گفته است: «ایران، قدرت اول منطقه و بازیگر بسیار فعال و اثرگذار در سطح جهان است و قدرت و نفوذی که ایران در کشورهای منطقه دارد، آمریکا ندارد؛ این نشانه ی دیپلماسی فعال ایران، در بیش از سی سال گذشته بوده است.» [۴۵]

یکی از راهکارهای مهم تحقق اقتدار و امنیت افزایی، حضور گسترده ی مردم در پای صندوق های رأی است؛ چنانچه حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی) در پیام سال ۱۴۰۰، حضور و مشارکت مردم در انتخابات را از لحاظ بین المللی نشان دهنده ی اقتدار ملی دانستند: «آنچه بیش از توان دفاعی و قدرت دیپلماسی زمینه ساز اقتدار کشور است، خود مردم و هوشیاری و پُرانگیزه و سرپا بودن آنهاست و مظهر این حضور و اقتدار، از همه مهم تر در انتخابات است.» [۴۶] همچنین ایشان در خصوص نقش حضور حداکثری در امنیت افزایی جهانی فرمودند:

برگزاری پرشور انتخابات و حضور همگانی مردم در پای صندوق های رأی، تضمین کننده ی امنیت کشور خواهد بود؛ زیرا دشمنان از پشتوانه ی مردمی نظام، بیش از امکانات تسلیحاتی آن هراس دارند.^[۴۷]... ملت عزیز ما در همه ی نقاط کشور این را بدانند که حضور گسترده ی آنها در پای صندوق رأی، در آینده ی کشور تأثیر دارد، در امنیت، در استقلال.^[۴۸]

6) تبلور مردم سالاری دینی

دموکراسی به مفهوم حکومت مردم یا مردم سالاری دینی، از دست آوردهای بزرگ جامعه بشری در قرن های اخیر است و از پایه های اصلی رشد و توسعه کشورها به شمار می آید. از ویژگی های منحصر به فرد انقلاب اسلامی، توجه به مردم سالاری دینی است. انتخابات به عنوان رکن اصلی مردم سالاری، از همان ابتدا مورد توجه مسؤولان نظام واقع شد و تاکنون چندین بار با رعایت معیارهای شناخته شده، انتخابات برگزار شده است.

همه پرسى نظام جمهوری اسلامی در فاصله ی کمتر از دو ماه از انقلاب اسلامی، با رأی ۹۸ درصدی مردم در فروردین ۱۳۵۸، اولین نشانه ی اهمیت و استقبال از مردم سالاری بوده است. به دنبال آن همه پرسى قانون اساسی، تشکیل مجلس شورای اسلامی، انتخاب رئیس جمهور... به صورت منظم و در موعد مقرر، از نشانه های این اهتمام به شمار می رود.

بر همین پایه، رهبر معظم انقلاب همواره بر اهمیت رأی و نظر مردم پافشاری داشته و فرموده اند: «هیچ کس در نظام اسلامی نباید مردم، رأی مردم و خواست مردم را انکار کند... بدون آرای مردم، بدون حضور مردم و بدون تحقق خواست مردم، خیمه نظام اسلامی سر پا نمی شود و نمی ماند.»^[۴۹] ایشان در جای دیگر فرمودند: «مردم سالاری دینی یا مردم سالاری اسلامی، یک اندیشه ی نو و یک تجربه ی نو برای بشریت بود که به وسیله ی نظام جمهوری اسلامی و امام بزرگوار عرضه شد.»^[۵۰]

استمرار و نهادینه سازی مردم سالاری، نیاز به راهکار دارد و از مهم ترین راهکار آن، حضور مردم در انتخابات است؛ زیرا مردم رکن مهم نظام هستند و در شکل گیری و استقرار جمهوری اسلامی و استمرار آن نقش بسیار مؤثری دارند؛ از این رو حضرت امام(ره)، همواره بر نقش اثرگذار و تاریخ ساز مردم در نظام اسلامی تأکید داشت و در وصیت نامه ی سیاسی الهی خویش، آنان را به حضور فعال، قوی و هوشیارانه در انتخابات های مختلف و شناخت توطئه ها دعوت کرد تا مردم سالاری دینی نظام خدشه ناپذیر بماند.^[۵۱] بر این اساس است که امروزه جمهوری اسلامی از کشورهایی است که بیشترین انتخابات را دارد و این، همان استمرار مردم سالاری دینی است که با حضور حداکثری نمود پیدا می کند. مقام معظم رهبری(مدظله العالی) فرمود:

انتخابات، مظهر اراده ی ملی است؛ نماد مردم سالاری اسلامی است. ما که مسئله ی مردم سالاری اسلامی را در مقابل دموکراسی لیبرال غربی مطرح کردیم، مظهر مردم سالاری اسلامی همین حضور مردم در انتخابات است.^[۵۲] انتخابات جلوه ی بسیار زیبا و جذاب مشارکت عمومی است...^[۵۳] که دنیا حسرت آن را می برند... خیلی از آنها حسرت این آزادی و این مردم سالاری را که در این جا هست می برند.^[۵۴]

7) نماد خدا باوری، مردم باوری و خود باوری

یکی از نمادهای مهم جمهوری اسلامی که آن را از برخی کشورهای دیگر متمایز می کند، اسلامی بودن آن است؛ یعنی ماهیت و هویت جامعه را اسلام تشکیل می دهد و دستورها و آموزه های دینی در آن اجرا می شود؛ اما این نماد زمانی ظهور و بروز می کند که مشارکت عمومی در انتخابات شکل گرفته و مردم در عرصه ی انتخابات ظاهر شوند. به دلیل اینکه مردم ایران مسلمان اند، شرکت در انتخابات را تکلیف الهی می دانند و به دستورها و آموزه های دینی پایبند هستند و این همان حاکمیت و حرکت اسلامی است که رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) بدان اشاره نموده است: «انتخابات، نماد حرکت اسلامی در کشور ماست. انتخابات، هدیه ی اسلام به ملت ماست. امام بزرگوار ما، حکومت اسلامی به روش انتخاباتی را به ما یاد داد...» [۵۵] بر این اساس اگر انتخابات حداکثری در جامعه ایجاد نشود، این عنصر محقق نمی شود. از سوی دیگر جمهوری اسلامی، مبتنی بر آرای عمومی و مردم باوری است؛ زیرا انتخابات، مظهر اراده ی آحاد مردم است و این امر نیز، با حضور حد اکثری ایجاد می شود. حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی) فرمود:

مسئله ی انتخابات، مسئله ی بسیار مهم، اساسی و تعیین کننده ای است. اهمیت انتخابات از جهات گوناگونی است. یکی از آنها این است که نظام ما نظامی است متکی بر ایمان ها، عواطف و علایق مردم. اساساً سر شکست ناپذیری نظام ما این است که به مردم متکی است. این چیز مهمی است... [۵۶] انتخابات، مظهر هر سه باوری است که در امام وجود داشت و باید در ما وجود داشته باشد. مظهر خدا باوری است، چون تکلیف است. وظیفه و تکلیف ماست که در سرنوشت کشور دخالت کنیم. تک تک آحاد ملت این تکلیف را دارند. مظهر مردم باوری است، چون انتخابات مظهر اراده ی آحاد مردم است. مردم اند که مسؤولان کشور را به این وسیله انتخاب می کنند و مظهر خود باوری است، چون هر کسی که رأی در صندوق می اندازد، احساس می کند به سهم خود در سرنوشت کشور دخالت و سهم خود را تعیین کرده است؛ این، خیلی چیز مهمی است. پس انتخابات هم مظهر خدا باوری است، هم مظهر مردم باوری است و هم مظهر خود باوری. [۵۷]

8) افزایش کارآمدی نظام اسلامی

یکی از عواملی که باعث دلسرد شدن مردم از حضور در عرصه های همچون انتخابات می شود، عملکرد نامناسب مسؤولان و نیز ناکارآمدی نهادهایی است که به صورت انتخابی شکل یافته اند. با این حال راهکار مقابله با چنین مشکلی، فاصله گیری از انتخابات و مشارکت های عمومی نیست؛ بلکه این امر با مسؤولیت پذیری منتخبان و ارتقا و افزایش کارایی نظام ایجاد می شود. به عبارت دیگر به یک اعتبار، کارآمدی نظام به دو مقوله نظر دارد: نخست اینکه مردم با حضور حداکثری در انتخابات، مسؤولان را انتخاب و سپس از آنها حمایت کنند تا بتوانند در مدیریت و اداره ی کشور خوب ظاهر شوند؛ یعنی از یک منظر می توان گفت، همه ملاک ها و معیارهایی که برای انتخاب کارگزاران نظام اسلامی مشخص شده، معطوف به کارآمدی

است؛ وگرنه ذات مسئولیت در نظام اسلامی برای فرد مسؤول، جایگاه و شأن خاصی به همراه ندارد و آنچه اهمیت دارد، انجام وظیفه است.

از سوی دیگر مشارکت عمومی، نشان‌گر آن است که نظام در مقبولیت و کارآمدی خود موفق بوده است؛ زیرا مردم با شرکت در انتخابات، میزان گرایش خود به نظام را نشان می‌دهند. امروزه دشمنان وانمود می‌کنند که نظام اسلامی ایران مقبولیت خود را از دست داده است؛ زیرا حضور آنها در انتخابات کاهش یافته است. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمود: «امروز تبلیغات دشمنان سوگندخورده ی این ملت، متوجه این است که این انتخابات را کم‌رنگ و بی‌رونق کند.» [۵۸] بر این اساس آنچه به‌عنوان محور کلیدی بحث انتخابات می‌تواند مورد توجه قرار گیرد، مسئله‌ی کارآمدی است. کارآمدی تا آن‌جا در مسئله‌ی مدیریت کشور اهمیت دارد که می‌تواند شاخصه‌ی برای مشروعیت داشتن یا مشروعیت نداشتن کارگزاران در نظام اسلامی قرار گیرد. رهبر فرزانه‌ی انقلاب (مدظله العالی)، درباره‌ی نسبت بین کارآمدی و مشروعیت می‌فرماید:

مشروعیت همه ما، بسته به انجام وظیفه و کارایی در انجام وظیفه است. بنده روی این اصرار و تکیه دارم که روی کارایی‌ها و کارآمدی مسؤولان، طبق همان ضوابطی که قوانین ما متخذ از شرع و قانون اساسی است، بایست تکیه شود. هر جا کارآمدی نباشد، مشروعیت از بین خواهد رفت. اینکه ما در قانون اساسی برای رهبر، رئیس‌جمهور، نماینده‌ی مجلس و برای وزیر شرایطی قائل شده‌ایم و با این شرایط گفته‌ایم این وظیفه را می‌تواند انجام بدهد، این شرایط، ملاک مشروعیت برعهده گرفتن این وظایف و اختیارات و قدرتی است که قانون و ملت به ما عطا می‌کند. [۵۹] آنچه برای مردم در این انتخابات و همه-ی گزینش‌های ملی و انتخابات‌ها مهم است، این است که سطح کارآمدی نظام روزبه‌روز ارتقا پیدا کند؛ این، اساس مسئله است. اگر مردم دنبال رئیس‌جمهور یا دنبال نماینده‌ی مجلس می‌گردند یا دنبال دیگر کسانی هستند که می‌خواهند آنها را با انتخاب تعیین کنند، در پی آن هستند که انسان‌های کارآمدی را بر اریکه‌ی مسئولیت بنشانند تا بتوانند سطح کارآمدی نظام را افزایش بدهند و مشکلات مادی و معنوی مردم را حل کنند؛ این، خواست مردم است... مردم می‌خواهند کسانی مسؤولیت‌ها را بر عهده بگیرند که دلسوز، باکفایت و کارآمد باشند. [۶۰]

در نتیجه، کارآمدسازی نظام جمهوری اسلامی را می‌توان مهم‌ترین دست‌آورد انتخابات دانست؛ انتخاباتی که در آن مردم با حضور حداکثری رأی‌دهندگان با آگاهی کامل و مبتنی بر فهم صحیحی از شرایط و نیازها و اولویت‌های کشور، به نامزدهایی رأی دهند که شایسته‌ترین افراد برای تصدی مسئولیت انتخاب‌کنند. از این رو، بهترین راهکار جهت افزایش کارآمدی نظام، انتخاب مسؤولان شایسته و حضور همه‌جانبه مردم در عرصه‌های سیاسی است.

فهرست منابع

کتاب

۱. جمعی از نویسندگان؛ انقلاب چهل ساله: نگاهی به دستارودهای جمهوری اسلامی؛ قم: مؤسسه بوستان کتاب، چاپ سوم، ۱۳۹۹ش.

۲. خمینی، روح الله؛ صحیفه ی امام؛ تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره)، چاپ چهارم، ۱۳۸۶ش.
۳. شریف الرضی، محمد بن حسین؛ نهج البلاغه؛ محقق / مصحح: صالح، صبحی؛ قم: هجرت، چاپ اول، ۱۴۱۴ق.
۴. شیخ حر عاملی، محمد بن حسن؛ وسائل الشیعة؛ محقق / مصحح: مؤسسه آل البيت(ع)، قم: مؤسسه آل البيت(ع)، چاپ اول، ۱۴۰۹ق.
۵. طباطبایی، محمدحسین؛ المیزان فی تفسیر القرآن؛ بیروت: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، چاپ دوم، ۱۳۹۰ق.
۶. مکارم شیرازی، ناصر؛ تفسیر نمونه؛ تهران: دار الکتب الإسلامیة، چاپ دهم، ۱۳۷۱ش.

سایت ها و نشریات

مجله پرسمان، فروردین ۱۳۹۱، ش ۱۱۱.

. <https://farsi.khamenei.ir>

. www.shora-gc.ir/fa/news

. <http://pajuhesh.irc.ir/product/book/show.text/id>

پی نوشت ها:

[۱]. امام خمینی(ره)؛ صحیفه امام؛ ج ۱۸، ص ۳۸۱.

[۲]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲> [۲۹۹۴]

[۳]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳> [۶۶۴۲]

[۴]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴> [۳۶۲۶۶]

[۵]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵> [۳۶۲۸۳]

[۶]. محمد بن حسین شریف الرضی؛ نهج البلاغه؛ ص ۳۳۴.

[۷]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۴، ص ۴۹۲.

[۸]. همان؛ ج ۱۵، ص ۱۵.

[۹]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۱۸۹۰>.

[۱۰]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۴۹۸۹>.

[۱۱]. <https://farsi.khamenei.ir/treatise-content?id=۳۲۳>.

[۱۲]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۱۸، ص ۳۳۶.

[۱۳]. همان؛ ج ۵، ص ۳۹۸.

[۱۴]. همان؛ ص ۴۳۷.

[۱۵]. همان؛ ص ۴۳۷.

[۱۶]. www.shora-gc.ir/fa/news.

[۱۷]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۷۲۸۲>.

[۱۸]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۳۷۹۸>.

[۱۹]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۳۷۹۸>.

[۲۰]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۶، ص ۳۰۹.

[۲۱]. <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=۳۶۷۵۸>.

[۲۲]. نویسنده و نظریه پرداز مشهور آمریکایی.

[۲۳]. مجله ی پرسمان، فروردین ۱۳۹۱، ش ۱۱۱.

[۲۴]. معاون اسبق خاورمیانه‌ای وزارت خارجه ی آمریکا.

[۲۵]. جمعی از نویسندگان؛ انقلاب چهل ساله؛ ص ۲۳.

[۲۶]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۶>

[۲۷]. امام خمینی؛ صحیفه امام؛ ج ۱۲، ص ۱۸۲.

[۲۸]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۲۸>

[۲۹]. آل عمران: ۱۰۳ (ر. ک: طباطبایی؛ المیزان فی تفسیر القرآن؛ ج ۳، ص ۳۶۷).

[۳۰]. همان.

[۳۱]. انفال: ۴۶.

[۳۲]. <http://pajuhesh.irc.ir/product/book/show.text/id۳۲>

[۳۳]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۹، ص ۱۶۷.

[۳۴]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۴>

[۳۵]. منافقون: ۸ (ر. ک: ناصر مکارم شیرازی؛ تفسیر نمونه؛ ج ۲۴، ص ۱۶۳۳۰).

[۳۶]. شیخ حر عاملی؛ وسائل الشیعه؛ ص ۱۷۶.

[۳۷]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۷>

[۳۸]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۳۸>

[۳۹]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۹>

[۴۰]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۰>

[۴۱]. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=۴۱>

[۴۲]. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=۴۲>

[۴۳]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۳>

[۴۴]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۴>

[۴۵]. جمعی از نویسندگان، انقلاب چهل ساله، ص ۲۳.

[۴۶]. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=۴۶>

[۴۷]. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=۴۷>

[۴۸]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=۴۸>

[۴۹]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۹>

[۵۰]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=۵۰>

[۵۱]. امام خمینی؛ صحیفه‌ی امام؛ ج ۲۱، ص ۴۲۱ - ۴۲۲.

[۵۲]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۲>

[۵۳]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۳>

[۵۴]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۴>

[۵۵]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۵>

[۵۶]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۶>

[۵۷]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۷>

[۵۸]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۵۸>

[۵۹]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۹>

[۶۰]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-print?id=۶۰>

بخش چهارم: وظایف و اخلاق انتخاباتی مردم

بی تردید یکی از اصول مهم جمهوری اسلامی روابط عزت‌مندانه و حسنه با کشورها است و هر کشوری که از این اصل پیروی کند، ایران اسلامی از آن استقبال می‌کند، اما اگر کشوری مانند آمریکا استقلال و عزت و اقتدار کشور ما را خدشه دار

نماید و قصد سلطه بر کشور ما داشته باشد، ایران مقتدر در برابر این سیاست خصمانه و انگیزه ظالمانه مقابله می نماید. براین اساس مبارزه با آمریکا به خاطر خصوصیات این کشور است.

مقدمه

«جمهوریت»، یکی از عناصر مهم تشکیل دهنده ی جمهوری اسلامی است که در جهت عینیت بخشیدن به آن، در ایران عزت‌مند، به طور میانگین هر ساله شاهد یک انتخابات مردمی هستیم. افتخارآمیزتر اینکه انتخابات برگزار شده در کشور ما، از نظر رعایت اخلاق و موازین اخلاقی، در مقایسه با بسیاری از کشورهای مشابه، درخشان‌ترین سابقه را برجای گذاشته است؛ اما نباید فراموش کرد که بد اخلاقی های انتخاباتی، هرچند اندک، زینده ی جامعه ی اسلامی ارزشی و فضیلت‌گرا و نیز با اهداف بلند نظام اسلامی هم‌سویی ندارد؛ نظامی که همه ی ارکان تصمیم‌گیری و مدیریت آن را باید صالحانی تشکیل دهند که قرآن، فراهم سازی زمینه‌هایی را در عرصه های فردی، اجتماعی و الهی به دست و همت آنان نوید داده است:

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ؛ [۱] همان کسانی که هر گاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم، نماز را برپا می دارند، زکات می دهند، امر به معروف و نهی از منکر می کنند و پایان همه ی کارها از آن خداست.

بر این اساس باید برای برپایی ارزش‌ها در همه ی حوزه های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (امر به معروف) و مقابله با ضد ارزش‌ها در همه ی ابعاد (نهی از منکر) و توجه به نیازهای جامعه (ایتاء زکات) گام برداشت.

بدین ترتیب، مهم ترین رسالت اخلاقی انتخابات، تحقق کامل این نوید قرآنی است. به همین دلیل، از آغاز تا پایان تبلیغات و از پیروزی یا شکست تا پس از آن، نامزدها و هوادارانشان و پیروشدگان و شکست خوردگان در انتخابات، باید اخلاق انتخاباتی و آداب اسلامی را رعایت کنند.

نوشتار پیش رو، اخلاق انتخاباتی و وظایف مردم را تبیین می نماید و در دو محور زیر سامان یافته است:

الف) اخلاق انتخاباتی

۱) شرکت در انتخابات

یکی از اصول اخلاق انتخابات، شرکت در آن است. شاید برخی تصور کنند که بعد از گذشت سال‌ها از انقلاب، شرکت در انتخابات مهم نیست یا اگر ما هم شرکت نکنیم، دیگران شرکت می کنند و حال اینکه اولین وظیفه ی اخلاقی مردم شرکت در انتخابات است؛ زیرا هر انسانی وظیفه دارد در تعیین سرنوشت خود و جامعه ی خویش نقش داشته باشد و در بهبود آن بکوشد.

یکی از راه های ایجاد تغییر، شرکت در انتخابات است: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»؛ [۲] خداوند سرنوشت هیچ قوم و ملتی را تغییر نمی دهد، مگر آن که آنان آنچه را در خودشان است، تغییر دهند.»

مشارکت در انتخابات و تعیین سرنوشت در هر نظامی، علاوه بر جنبه های شرعی - که ممکن است - داشته باشد، به عنوان یک حق نیز قلمداد می شود؛ حقی که صاحب حق باید از آن دفاع و آن را «استیفا» نماید؛ یعنی باید تمام حق خود را مطالبه کند و هر گونه بی اعتنائی به آن اقدامی نارواست. پرواضح است که عدم توجه به این موضوع، موجب از بین رفتن حق خواهد شد. به همین دلیل مشارکت در انتخابات، ضرورتی فراتر از تکلیف شرعی است؛ چنان که مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرموده اند: «انتخابات، فقط یک پدیده ی سیاسی نیست. انتخابات، مظهر حضور مردم و مظهر احقاق حق است... هم حق و هم تکلیف مردم است که بیایند و سرنوشت کشورشان را به دست خود تعیین کنند.» [۳]

از همه مهم تر اینکه امروزه شرکت در انتخابات از هر زمانی دیگر اهمیت بیش تری دارد؛ زیرا دشمنان وانمود می کنند که انقلاب پایگاه مردمی خود را از دست داده است. بر این اساس این پشتوانه ی مردم است که تبلیغات دشمنان را خنثی و اقتدار و عظمت جمهوری اسلامی را به نمایش می گذارد. امام راحل (ره) نیز، شرکت در انتخابات و وظیفه ی ملی و شرعی می داند: «این وظیفه ای است الهی، وظیفه ای است ملی، وظیفه ای است انسانی و وظیفه ای است که ما باید به آن عمل بکنیم. همه مان باید در انتخابات شرکت کنیم.» [۴]

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمود: «درست در نقطه ی مقابل خواست دشمنان، همه ی ما باید در انتخابات حضور فعالی داشته باشیم. انتخابات، آبروی ملی ماست. انتخابات، یکی از شاخص های رشد ملی ماست. انتخابات، وسیله ای برای عزت ملی است.» [۵]

۲) احترام متقابل و دوری از تهمت

لازمه ی انتخابات سالم، ایجاد فضای سالم و اجتناب از تشنج است. این امر محقق نخواهد شد، مگر با رعایت اصل «احترام متقابل» و دوری از «حرمت شکنی»، «تهمت» و «افترا». متأسفانه گاهی فضای انتخاباتی ما به گونه ای است که طرفداران نامزدها به رقیبان و طرفداران آنها بی احترامی و تهمت می زنند؛ در حالی که رسول خدا (ص) فرمود:

مَنْ بَهَتَ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ قَالَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ أَقَامَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَىٰ تَلٍّ مِنْ نَارٍ حَتَّىٰ يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ فِيهِ؛ [۶] کسی که به مرد یا زن مؤمنی بهتان بزند، یا چیزی درباره ی او بگوید که در او نیست، خدای عزوجل بر تلی از آتش نگهش می دارد تا از عهده ی گفته ی خود برآید.

این زبان است که انسان را به چنین سرنوشتی دچار می سازد. حضرت امام (ره) فرمود:

از آقایان کاندیداها و دوستان آنان انتظار داریم که اخلاق اسلامی - انسانی را در تبلیغ برای کاندیدای خود مراعات و از هر گونه انتقاد از طرف مقابل که موجب اختلاف و هتک حرمت باشد خودداری نمایند که برای پیشبرد مقصود، ولو اسلامی باشد، ارتکاب خلاف اخلاق و فرهنگ، مطرود و از انگیزه های غیراسلامی است. [۷]

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمود: «آنچه در انتخابات لازم است، رقابت سالم است؛ رقابت بدون تهمت زنی و بدگویی به یکدیگر.» [۸]

۳) پرهیز از تفرقه

در هر جامعه ای، سلیقه های گوناگون وجود دارد. با این حال گروه ها باید با وجود اختلاف سلیقه ها و تعدد آرا در برابر منافع مشترک خود وحدت کلمه داشته باشند و از تفرقه و اختلافات پرهیزند. هم چنین طرفداران نامزدها، باید بکوشند از تجاوز به حقوق دیگر هواداران نامزدها خودداری کنند؛ زیرا اهانت به هر شکل ممکن، وحدت کلمه را از بین می برد و زمینه ی حق کشی و انحراف را پدید می آورد. باید فضایی سالم و آرام فراهم کرد تا مردم بتوانند به درستی و با فراغ بال، درباره ی نامزدها، برنامه ها، شعارها و اهداف آنان تصمیم گیری کنند. اختلاف، فضایی را ایجاد می کند که قوه ی عقل از کار می افتد و تنها پیروی از هوا و هوس و تعصب های خشک و نادانی بر جای می ماند. همین امر، ما را به ورطه ی نابودی نزدیک می کند. حضرت علی (ع) می فرماید: «الْخِلَافُ يَهْدِمُ الرَّأْيَ» [۹] اختلاف، نابودکننده ی اندیشه است.

حضرت امام (ره) فرمود:

من دارم به شما آقایان عرض می کنم، همه توجه به این داشته باشید که دنبال اختلاف نروید. فردا ممکن است انتخابات پیش بیاید؛ خب، در موقع انتخابات البته صحبت ها خواهد شد. دنبال این نروید که به هوای نفسانی خودتان برای خودتان درست کنید. می خواهد یک قضیه ای واقع بشود در ایران، دنبال این نباشید که به نفع من باشد. آن یکی بگوید به نفع من باشد. این مبدأ اختلاف است. انبیا و اولیا و کسانی که وارسته از دنیا هستند، این معانی را ندارند. [۱۰]

۴) انتخاب نامزد اصلح

گزینه ی انتخاب اصلح، خواست انسان است؛ زیرا انسان همیشه طالب کمال مطلوب خویش است و حکم عقل نیز، به گزینش شایسته ترین هاست.

بنابراین بر آحاد افراد لازم است، ضمن بررسی ویژگی های افراد، بهترین و شایسته ترین ایشان را برای تصدی امور و کارگزاری نظام اسلامی انتخاب کنند؛ زیرا واگذاری مدیریت کلان کشور به چنین افرادی، از اهمیت ویژه برخوردار است.

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در آغاز سال ۱۴۰۰، درباره ی اهمیت و خصوصیات ریاست جمهوری فرمود:

ریاست جمهوری، خیلی مسئله ی مهمی است؛ یعنی مهم ترین و مؤثرترین مدیریت کشور، ریاست جمهوری است. اینکه حالا بعضی ها می گویند رئیس جمهور اختیاراتی ندارد، رئیس جمهور تدارکاتچی است، رئیس جمهور دوازده درصد یا پانزده درصد اختیارات دارد - چه جوری هم محاسبه می کنند من نمی دانم! چند سال است که از این حرف ها گاهی گوشه و کنار زده می شود - همه ی این ها خلاف واقع است؛ یا از روی بی مسؤولیتی گفته می شود، یا از روی بی اطلاعی و یا خدای نکرده

غرض ورزی ای در کار است. این جوری نیست. رئیس جمهور [ی] یکی از پُرمشغله ترین و پُرمسؤولیت ترین دستگاه ها است... تقریباً همه ی مراکز مدیریتی کشور در اختیار رئیس جمهور است. [۱۱]

بنابراین باید کسی را به عنوان رئیس جمهور انتخاب کرد که دارای ویژگی هایی باشد که مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در آغاز سال ۱۴۰۰ به برخی از آن ها اشاره نمود:

... به نظر می رسد هر کسی که به دنبال سعادت کشور است، یک چنین رئیس جمهوری می خواهد. اولاً با کفایت باشد و دارای مدیریت و کفایت مدیریتی. ثانیاً بالیمان باشد. اگر بی ایمان بود، نمی شود به او اعتماد کرد. آدم بی ایمان کشور را، منافع کشور را، مردم را یک وقتی می فروشد؛ پس باید بالیمان باشد. بعد، عدالت خواه باشد و ضد فساد. این، یکی از مهم ترین خصوصیات است که باید در رئیس جمهور وجود داشته باشد. [۱۲]

بنابراین اگر انسان اصلح بر مسند قدرت قرار نگیرد، موجب گمراهی و فساد مردم می شود و این امر، بزرگ ترین عامل زوال دولت ها به حساب می آید؛ چنانچه حضرت علی (ع) فرمود: «إِذَا مَلَكَ الْأَرَادِلُ هَلَكَ الْأَفْاضِلُ»؛ [۱۳] آن گاه که لثیمان حاکم گردند، صاحبان فضیلت هلاک می گردند.

از این رو لازم است مردم با برخی خصوصیات نامزد اصلح آشنا شوند، تا در انتخاب اصلح مشکل ایجاد نشود. رهبر فرزانه ی انقلاب (مدظله العالی) فرمود:

... نکته ی بعدی در باب انتخابات، این است که مردم باید به فکر شناخت اصلح باشند؛ چون امر کوچکی نیست. مسئله ی انتخابات، مسئله ی سپردن سرنوشت بخش عمده ی امکانات کشور به یک نفر و یک مجموعه است؛ سرنوشت مسائل اقتصادی، مسائل فرهنگی، روابط خارجی و مسائل گوناگون دیگر... در بین این مجموعه نگاه کنیم و کسی را که اصلح است، انتخاب کنیم. این هم وظیفه ی بسیار مهمی است. [۱۴]

ب) ویژگی های نامزدها

در جامعه دینی ویژگی های متعددی برای مسؤولان عالی کشور لحاظ شده است که رئیس جمهور نیز باید واجد آن ویژگی ها باشد. برخی از آنها عبارتند از:

۱. تقواگرایی

تقواگرایی، برای همگان لازم است؛ اما برای نامزدها و مسؤولان کلان، از اهمیت ویژه برخوردار است. به دلیل اینکه اینان با جان، مال و آبروی مردم ارتباط دارند و نقش بنیادی در اصلاح و فساد جامعه. پیامبر اکرم (ص) فرمود: «صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا

صَلَحًا صَلَحَتْ أُمَّتِي وَإِذَا فَسَدَا فَسَدَتْ أُمَّتِي؛ دو گروه از امت من هستند که اگر اصلاح شوند، امتم اصلاح می شود و اگر فاسد گردند، امت فاسد می گردد.» گفته شد که آن دو گروه کدامند و حضرت پاسخ دادند: «الْفُقَهَاءُ وَالْأُمَرَاءُ؛ [۱۵] فقیهان و امیران.»

حضرت علی(ع) نیز فرمود: «فَلَيْسَتْ تَصْلُحُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِصَلَاحِ الْوَلَاءِ...»؛ [۱۶] پس کار رعیت سامان نمی یابد، مگر به شایستگی و درست کاری حکمرانان.»

طبیعی است داوطلبان و مسؤولانی می توانند به اصلاح جامعه بپردازند که خود تقوامدار باشند؛ از این رو علی(ع) مالک اشتر را به رعایت تقوا سفارش نمود: «أَمْرُهُ بِتَقْوَى اللَّهِ وَإِثَارِ طَاعَتِهِ وَاتِّبَاعِهِ مَا أَمَرَ بِهِ فِي كِتَابِهِ.» [۱۷]

از سوی دیگر تقوا و انگیزه ی دینی، سبب می شود انسان جذب ریاست و قدرت نگردد و تنها برای اجرای احکام الهی و اقامه ی حق حکومت کند. حضرت علی(ع) بارها دلیل پذیرش حکومت را اقامه ی حق اعلام کرد. عبدالله بن عباس می گوید که در منطقه ی ذی قار در گذرگاه جنگ بصره، محضر امیر مؤمنان(ع) رسیدم. دیدم نعلین خود را وصله می زند. در این حال رو به من کرد و گفت: «این نعل چقدر ارزش دارد؟» در پاسخ گفتم: «قیمتی ندارد.» فرمود: «به خدا قسم، این نعل کهنه در نظر من ارزشمندتر از حکومت بر شما است؛ مگر آن که بتوانم حقی را برپا دارم، یا جلوی باطلی را بگیرم.» [۱۸]

بر این اساس باید توجه داشت که مسئله ی خدمت به مردم و مسؤولیت پذیری در نظام اسلامی، به بهانه ای برای قدرت طلبی و هواپرستی نشود؛ زیرا ریاست طلبی با تقواگرایی مسؤولان همسویی ندارد و اگر کسی که صلاحیت کاری را ندارد خود را برای آن کار مطرح کند و آن قدرت را بطلبد، درواقع در جهت هلاکت خویش قدم برداشته است.

امام رضا(ع) فرمود: «مَنْ طَلَبَ الرَّئِاسَةَ لِنَفْسِهِ هَلَكَ فَإِنَّ الرَّئِاسَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا لِأَهْلِهَا؛» [۱۹] هر کس برای خود ریاست بطلبد، هلاک شده است. ریاست جز برای کسانی که صلاحیت آن را دارند، مجاز نیست.» بر همین اساس است که انسان های ریاست طلب و محب قدرت، مورد لعن اولیای دین قرار گرفته است. امام صادق(ع) فرمود: «مَلْعُونٌ مَنْ تَرَأَسَ مَلْعُونٌ مَنْ هَمَّ بِهَا مَلْعُونٌ مَنْ حَدَّثَ بِهَا نَفْسَهُ؛» [۲۰] ملعون است کسی که ریاست طلبی کند، ملعون است کسی که بر آن همت گمارد و ملعون است کسی که به فکر آن باشد.»

۲. ساده زیستی

ساده زیستی، نگاه منطقی و خردگرایانه ی انسان های دانا به زندگی ناپایدار دنیاست که در پرتو آن، آرامش درون و برون حاصل می شود و با نوع شناخت انسان و نگرش او به زندگی دنیا مرتبط است؛ از این رو اگر مسؤولان و مدیران حکومتی این امر را رعایت کنند، بهتر می توانند به نظام و مردم خدمت کنند که در آموزه های دینی، سخت به این امر توجه شده است.

سیره و گفتار حضرت پیامبر(ص) و امیر مؤمنان(ع) نیز شاهد بر این ادعاست. از سوی دیگر در نظام جمهوری اسلامی، مردم انتظار دارند مسؤولان آنها ساده زیست باشند. امروزه اگر مردم یاد و خاطره ی مرحوم رجایی را پاس می دارند، بدان جهت است که طعم تلخ فقر را چشیده و برنامه های او برای محرومیت زدایی بود. مهم تر از همه اینکه ساده زیستی مسؤولان آینده ی کشور، از دو جهت اهمیت دارد: اول آن که آنان پاسداران ارزش ها هستند و باید الگو باشند. دوم: ساده زیستی آنان

موجب می شود که مسؤولان با فقر و درد محرومان جامعه بیش تر آشنا شوند و سیاست هایی را در رفع مشکلات آنها اتخاذ نمایند. نامزدها و مسؤولانی که طعم فقر را نچشیده اند، نمی توانند درد فقیران را درک کنند. حضرت علی(ع) هم فلسفه ی ساده زیستی حاکمان اسلامی را هم دردی با فقیران می داند: «خداوند بر حاکمان عادل واجب کرده است که زندگانی خویش را در سطح مردم فقیر قرار دهند، تا رنج فقر، مستمندان را ناراحت نکند.» [۲۱]

حضرت امام(ره) فرمود:

توجه داشته باشید رئیس جمهور و وکلای مجلس از طبقه ای باشند که محرومیت و مظلومیت مستضعفان و محرومان جامعه را لمس نموده و در فکر رفاه آنان باشند؛ نه از سرمایه داران، زمین خواران و صدرنشینان مرفه و غرق در لذات و شهوات که تلخی محرومیت و رنج گرسنگان و پابرهنگان را نمی توانند بفهمند. [۲۲]

مقام معظم رهبری(مدظله العالی) نیز، به خاطر اهمیت امر، همگان به ویژه مسؤولان را به ساده زیستی و زهدگرایی سفارش کرد:

ما [که هم مسؤول حکومتی هستیم و هم روحانی] باید بیشتر مواظب باشیم؛ دیگران هم باید مواظب باشند، شما هم که دانشجویید، یا استادی، باید مواظب باشید، شما هم که رئیسید، باید مواظب باشید؛ همه باید مواظب باشند که به دام تکلفات و تعینات زندگی نیفتند و در اشرافی گری و این ها غرق نشوند. [۲۳]

۳. استکبارستیزی

یکی از شاخصه های مهم انقلاب اسلامی استکبار ستیزی است؛ استکبارستیزی به گونه ای با هویت و ماهیت انقلاب اسلامی درآمیخته است که می توان این آرمان را صفت ذات انقلاب و جزو مفاهیم مَقوم ماهیت آن قلمداد کرد. یعنی در صورت کنارگذاشتن استکبارستیزی، انقلاب اسلامی بدون تردید دستخوش بی هویتی خواهد شد. معمار کبیر انقلاب امام خمینی سیاست اصلی انقلاب را حول محور تقابل و منازعه آشتی ناپذیر با کانون های استکبار جهانی در شرق و غرب و گسست کامل از آنان تعریف می نمود: «من بارها گفته ام و در این روز بزرگ می گویم [تا] قطع تمام وابستگی ها به تمام ابرقدرت های شرق و غرب، مبارزات آشتی ناپذیرانه ملت ما علیه مستکبرین ادامه دارد.» [۲۴]

بی تردید یکی از اصول مهم جمهوری اسلامی روابط عزت مندانه و حسنه با کشورها است و هر کشوری که از این اصل پیروی کند، ایران اسلامی از آن استقبال می کند، اما اگر کشوری مانند آمریکا استقلال و عزت و اقتدار کشور ما را خدشه دار نماید و قصد سلطه بر کشور ما داشته باشد، ایران مقتدر در برابر این سیاست خصمانه و انگیزه ظالمانه مقابله می نماید. براین اساس مبارزه با آمریکا به خاطر خصوصیات این کشور است، چنانکه رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی) به این صفات اشاره نموده است:

آنچه ما با آن مخالفیم عبارت است از حاکمیت ظلم و طغیان و استکبار؛ ... ما با هیچ ملّتی به عنوان ملّت مخالفی نداریم؛ با هیچ نژادی، با هیچ ملّتی؛ ما با استکبار مخالفیم، با ظلم مخالفیم، با طغیان علیه ارزش های انسانی و الهی مخالفیم. امروز آمریکا مظهر اینها است؛ مظهر ظلم است، مظهر استکبار است... [۲۵]

از سوی دیگر داشتن روحیه استکبارستیزی ریشه در عمق تعالیم اسلامی دارد و تمامی کسانی که خود را پیرو راه قرآن و مکتب اهل بیت(ع) می دانند، موظف به ستیز با مستکبران هستند. در برخی کشورها حاکمان برای ادامه قدرت و ریاست خود، حاضرند مصالح و منافع کشور و ملّت خود را نابود کنند و با پشتیبانی کافران و مستکبران، بر کشور و مخالفین چیره شوند. اینان تحت سلطه کافران مانند عبد ذلیل زندگی می کنند تا حاکمیت ننگین خود را ادامه دهند؛ مانند زمان پهلوی که بردگی آنان در مقابل آمریکا و اروپا کاملاً واضح بود. قرآن هرگونه سلطه پذیری مسلمانان را نهی می نماید: «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» [۲۶] خدا تا ابد اجازه نداده است که کافران کم ترین تسلطی بر مومنان داشته باشند.»

اما ایران اسلامی با تمام قدرت در برابر روحیه استکباری آمریکا ایستاد و این سیاست نتایج مثبتی داشته است: چنانچه رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی) فرمود: «به کوری چشم آنهايي که می خواستند جمهوری اسلامی را از بین ببرند، ما ریشه دارتر شدیم، توانایی مان بیشتر شد، قدرتمان بیشتر شد، پیشرفت بیشتری کردیم؛ به کوری چشم دشمن» [۲۷]

بی تردید این موفقیت ناشی از روحیه و رویکرد استکبارستیزی رهبر فرزانه انقلاب و پشتوانه مردم از این رویکرد خردمندانه و هوشمندانه است:

کلّ ملّت ایرانند، جوان های ما، مردم انقلابی ما و مردم مؤمن ما هستند که در مقابل زورگویی های استکبار ایستاده اند. و هر ملّتی و هر کشوری که مردمش یکپارچه، یک جهت، یکدل، در مقابل دشمن بایستند، دشمن هیچ تعرضی نمی تواند به اینها بکند، هیچ غلطی نمی تواند بکند... [۲۸]

استکبارستیزی یکی از مهم ترین شاخصه های انقلاب اسلامی است که هرگز محدود به زمان خاصی نبوده و نیست و این امر از پشتوانه عقل و شرع برخوردار است، چنانچه رهبر فرزانه فرمود:

...ستیزه گری با این استکبار، با این پدیده، عین عقلانیت است. حالا بعضی ها می گویند «آقا! این خلاف عقلانیت است، خلاف تدبیر است»؛ نه، خلاف تدبیر نبود؛ این درست عین عقلانیت بود؛ تسلیم شدن و زیر بار رفتن، ضدّ عقلانیت بود. [۲۹]... مبارزه ی با استکبار در انقلاب اسلامی و در میان ملّت ما یک حرکت معقول و منطقی و دارای پشتوانه ی علمی، و یک حرکت خردمندانه است. [۳۰]

بی تردید روحیه سازش کاری برخی مسؤولان، ناشی از غرب زدگی و وابستگی قلبی به تمدن غربی و ناشی از تفکر اشرافی گری و لیبرالی است که گاهی این علاقه مندی ها به غرب به اندازه ای افزایش می یابد که از آرمان ها و آموزه های دینی و اسلامی فاصله گرفته می شود. فاصله گیری از آرمان های انقلاب اسلامی موجب می شود تا برخی مسؤولان این واقعیت را نپذیرند که کشور ما به عنوان یک کشور عزتمند، مستقل، توسعه یافته و پیشرفته است. از این رو، انتظار می رود رییس جمهور آینده جمهوری اسلامی و دیگر مسؤولان محترم این سخن امام را که فرمود: «اشخاصی که نه مایل به طرف شرق

هستند و نه مایل به طرف غرب، بلکه در صراط مستقیم انسانیت و اسلام هستند، آنها را انتخاب کنید. سرنوشت خودتان را به اشخاص امین بدهید.» [۳۱] مد نظر قرار داده و به هنموذهای رهبرفرزانه انقلاب حضرت آیت الله خامنه‌ای که بارها به کارگزاران نظام سفارش نمود که همیشه روحیه استکبار ستیزی را حفظ و عزت‌مندان جمهوری اسلامی را سکانداری کنید که عزت از آن خدا است: «وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ» [۳۲] عزت از آن خدا و از آن پیامبر او و از آن مؤمنان است، لکن منافقان نمی دانند.»

۴. مردم مداری

حق تعیین سرنوشت و مشارکت در امور سیاسی، یکی از طبیعی‌ترین حقوق افراد است. در انتخابات، مردم حق حاکمیت را که مربوط به همه ی آنان است، برای مدتی به افراد منتخب خود منتقل می کنند. دولت و مجلس که این حقوق به آنها انتقال یافته است، به صورت اقتداری مشروع به وضع و اجرای قانون می پردازند؛ پس در حقیقت مردم با رأی خود، کسانی را برمی‌گزینند تا به جای آنها مدت معینی تصمیم‌گیری کنند. نکته ی مهم در این قضیه، این است که لازم است داوطلبان در ارتباط دائم با مردم باشند، تا بتوانند در تصمیم‌گیری‌های کلان کشور، نظر مردم را بدانند و مشکلات آنان را منعکس سازند؛ در غیر این صورت، دولت و نماینده تکلیف خود را به خوبی انجام نداده است.

بر این اساس یکی از ویژگی‌های مهم نامزدها، مردمی بودن آنان است. اگر مسؤولی پایگاه مردمی بودن خود را از دست داد، بی تردید در ایفای مسؤولیت خود موفق نیست. پایگاه مردمی در صورتی به وجود می آید که مسؤولان خود را تافته ی جدابافته تلقی نکنند و از مردم و در میان آنان باشند؛ زیرا اگر مشکلات مردم را از زبان آنان نشوند، چگونه می توانند سیاست‌های معقول و منطقی برای رفع مشکلات آنها اتخاذ کنند؟ مسؤولانی که در اتاق‌های دربسته به فعالیت‌های خود بپردازند و از دیدگاه‌ها و خواسته‌های مردم فاصله گرفته و مردم مدت‌ها انتظار بکشند که موفق به دیدار آنان شوند، هیچ‌گاه موفق نخواهند بود. حضرت علی(ع) به مالک اشتر می فرماید: «... بخشی از اوقات خود را به حاجت‌مندان اختصاص ده، با آنان در مجمع عمومی بنشین، برای خداوندی که تو را آفریده خضوع کن و سپاهیان و پاسداران را از جمع آنان دور گردان تا آنها بدون پروا و هراس با تو صحبت کنند.» [۳۳]

از همه مهم‌تر اینکه مسؤولان باید با مردم مهربان باشند. حضرت علی(ع) به مالک اشتر فرمود: «مهربانی با مردم را پوشش دل خویش قرار ده و با همه، دوست و مهربان باش. مبادا، چو نان حیوان شکاری باشی که خوردن آنان را غنیمت دانی! زیرا مردم دو دسته‌اند: دسته ای برادر دینی تو و دسته ای دیگر، همانند تو در آفرینش هستند.» [۳۴]

امام راحل(ره) فرمود:

در هر صورت من عرضم به آقایان این است که توجه کنید به اینکه هم صلاح خود شماست و هم صلاح کشور شماست و هم صلاح ملت است که شما با مردم دوست باشید. مردم احساس کنند که این‌ها دوست‌های آنها هستند که آمده‌اند. در هر صورت... هر کدام در هر جا که هستید، مردم را همراه خود نگه‌دارید. مردم ما واقعاً خوب‌اند. شاید نظیر ملت ایران در هیچ جا نباشد. [۳۵]

۵. امانت داری

حکومت از دیدگاه اسلام، امانت الهی است و فلسفه ی وجودی آن برای اجرای قوانین الهی، برقراری عدالت، احقاق حق و... است. حضرت علی(ع) فرمود:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنِ الَّذِي كَانَ مِنَّا مُنَافَسَةً فِي سُلْطَانٍ وَلَا التَّمَسَّ شَيْءٌ مِنْ فُضُولِ الْحُطَامِ وَلَكِنْ لِنَرِدَ الْمَعَالِمَ مِنْ دِينِكَ وَ نَظْهَرَ الْأَصْلَاحَ فِي بِلَادِكَ فَيَأْمَنَ الْمَظْلُومُونَ مِنْ عِبَادِكَ وَ تَقَامَ الْمُعْطَلَةُ مِنْ حُدُودِكَ؛ [۳۶] بارخدا یا تو آگاهی آنچه از ما صادر شده (جنگ ها)، نه برای میل و رغبت در سلطنت بوده و نه برای به دست آوردن چیزی از متاع دنیا، بلکه برای این بود که (چون فتنه و فساد در شهرها شیوع یافت و ستم بر مردم وارد شد و حلال و حرام تغییر کرد خواستیم) آثار دین تو را (که تغییر یافته بود) بازگردانیم و در شهرهای تو، اصلاح و آسایش را برقرار نماییم تا بندگان ستم کشیده ات در امن و آسودگی بوده و احکام تو که ضایع مانده جاری گردد.

هم چنین آن حضرت در نامه ای به عامل آذربایجان می نویسد: «وَ إِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بِطُعْمَةٍ وَلَكِنَّهُ فِي عُنُقِكَ أَمَانَةٌ؛ [۳۷] مبادا بینداری حکومتی که به تو سپرده شده، شکاری است که به چنگ افتاده است. خیر، امانتی بر گردنت گذاشته شده است.»

ملاحظه می شود بدین ترتیب حاکمان و مدیران جامعه، امانتی سنگین بر دوش دارند که باید آن را خوب حفظ کرده و به مقصد برسانند. امام صادق(ع) از پیامبر اعظم(ص) روایت می کند: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ أَخْلَفَ بِالْأَمَانَةِ؛ [۳۸] از ما نیست کسی که به امانت پشت کند.»

۶. صداقت

صداقت، یکی از عناصر ارزشی در اسلام است. رسول خدا(ص) فرمود:

لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَ صَوْمِهِمْ وَ كَثْرَةِ الْحَجِّ وَ الْمَعْرُوفِ وَ طَنَطَنَتِهِمْ بِاللَّيْلِ، انظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ؛ [۳۹] برای امتحان مردم، نگاه به زیادی نماز و روزه ی آنها و کثرت حج و نیکی کردن آنها به مردم و سروصدای آنها در عبادات شبانه نکنید، نگاه به راست گویی و امانت داری شان کنید.

به فرموده ی امام صادق(ع)، صداقت سرلوحه ی دعوت همه ی پیامبران در مسائل معاشرتی و اخلاقی، راست گویی و امانت داری بوده است: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يَبْعَثِ الْأَنْبِيَاءَ إِلَّا بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ؛ [۴۰] خدای عزوجل هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر با راست گویی و برگرداندن امانت به نیکوکار یا بدکار.»

به گفته ی سعدی:

طاعت آن نیست که بر خاک نهی پیشانی

صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست [۴۱]

با توجه به نقش سازنده ی صداقت در روابط اجتماعی و سیاسی، رعایت آن برای همگان اهمیت دارد؛ اما رعایت آن برای مسؤولان از اهمیت ویژه ای برخوردار است؛ زیرا صادقانه برخورد مسؤولان با مردم و گفتن حقایق و واقعیات به آنان، نقش بنیادی در جلب رضایت و اعتمادسازی دارد. اعتماد مردم به دولت مردان، بزرگ ترین سرمایه ی اجتماعی برای آنان است. بر این اساس صداقت در نامزدها و مسؤولان، از بهترین عوامل موفقیت در کار و حافظ آبرو و برآورنده ی وجاهت اجتماعی است. چنانچه مسؤول در محیط کار و صحنه های اجتماعی از صداقت لازم برخوردار باشد، موفقیت او حتمی است؛ در غیر این صورت حتی اگر فرضاً در ابتدای کار و با اغفال دیگران رسوا نگردد، سرانجام روزی با دریده شدن پرده ها، دروغ گویی اش آشکار می شود. با توجه به نقش صداقت در شیوه ی زمامداری، حضرت علی(ع) به مالک اشتر توصیه می کند که با مردم صادقانه برخورد نماید و از وعده و شعارهایی که همراه عمل نیست پرهیز کند؛ چراکه وعده های بدون عمل و نشان دادن غیرواقع به صورت واقع، موجب خشم خدا و مردم می شود. حضرت خطاب به مالک اشتر فرمود:

از منت نهادن بر رعیت به جهت احسانی که نموده ای یا بیش از حد جلوه دادن آنچه کرده ای، پرهیز و نیز از دادن وعده ای که خُلف می کنی، احتراز کن؛ چه منت نهادن، احسان را بی ارزش می کند و زیاده نگری، روشنایی حق را می برد و خُلف وعده، موجب خشم خدا و مردم می شود. [۴۲]

متأسفانه بعضی نامزدهای ریاست جمهوری، برای تقویت مواضع خویش از واقعیت های اجتماعی و ظرفیت های کشوری، تبیین نادرستی می کنند و این گونه است که هم مسؤولان فعلی را متهم می کنند و هم مطالباتی را در مردم ایجاد می کنند که وعده های توخالی از آب درمی آید و دولت های آینده را نیز، به بی کفایتی و دروغ متهم می کند. قرآن می فرماید: «كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ» [۴۳] نزد خدا بسیار موجب خشم است، سخنی بگویید که به آن عمل نمی کنید.»

امام صادق(ع) می فرماید: «وَلَا تَعِدَنَّ أَخَاكَ وَعَدًّا لَيْسَ فِي يَدِكَ وَفَاؤُهُ» [۴۴] هرگز به برادرت وعده ای نده که انجام آن به دست تو نیست.»

رهبر معظم انقلاب اسلامی(مدظله العالی) نیز می فرماید: «کسانی که وارد عرصه ی انتخابات می شوند، نباید به مردم وعده های نادرست و در باغ سبز غیرمنطقی نشان بدهند؛ بلکه باید با سخنان منطقی و منطبق بر واقعیت و توکل بر خدا پیش بروند.» [۴۵]

ج) تحقیق و مشورت درباره ی نامزدها

بعد از آشنایی با برخی خصوصیات نامزدها، لازم است مردم تحقیق و مشورت های لازم را نیز انجام دهند. فضای انتخابات به گونه ای است که ممکن است برخی را در انتخاب فرد اصلح دچار مشکل کند. در چنین فضایی، بایسته است که مردم با

دقت داوطلبان را بشناسند. لازمه ی این امر آن است که مردم هوش مندانه و با دقت، ویژگی های نامزدها را بررسی کنند؛ از این رو امام راحل(ره) می فرماید:

من امیدوارم اشخاصی که کاندیدا شدند برای ریاست جمهوری، شما توجه کنید و کسی که از همه متعهدتر به اسلام، سوابق خوب، پیوسته به هیچ طرفی، نه شرقی باشد، نه غربی باشد، نه غرب زده باشد، نه شرق زده باشد، مسلمان باشد، پیرو احکام اسلام را انتخاب کنید. [۴۶]

در این مرحله، انسان با توجه به ویژگی هایی که اشاره شد، می تواند با مشورت دیگران و با تفکر و تحقیق، نامزد اصلح را از میان نامزدها برگزیند. حضرت علی(ع) می فرماید: «رَأَى الرَّجُلَ مِيزَانُ عَقْلِهِ؛ [۴۷] میزان عقل فرد، اندیشه ی اوست.»

رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی) نیز، در جواب سؤالی درباره ی انتخاب نامزد اصلح فرمود: در ایام انتخابات جهت شناخت کاندیدای مناسب، می بایست نواقص و عیوب و امتیازات آنها را در گذشته و حال تفحص کرد تا فرد لایق را پیدا نمود. آیا صحبت کردن پشت سر کاندیداها برای انتخاب فرد اصلح، جایز است؟ ملاک چیست؟ در امور مربوط به انتخابات در حد مشاوره، اشکال ندارد. [۴۸]

د) اخلاق انتخاباتی طرفداران نامزدها بعد از انتخابات

طرفداران کاندیداها بعد از انتخابات نیز، وظایف اخلاقی و دینی دارند که به برخی از آنها اشاره می شود:

۱. پرهیز از تحقیر رقیبان و طرفداران آن ها

یکی از رفتارهای ناسالم و غیراخلاقی پس از پیروزی در انتخابات، تحقیر احزاب یا نامزدهای دیگر از سوی هواداران رقیب پیروز است. چنین کاری، نشان دهنده ی بی شخصیتی است. پیامبر اکرم(ص) می فرماید: «حَسْبُ ابْنِ آدَمَ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يُحَقِّرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ؛ [۴۹] در بدی فرزند آدم همین بس که برادر مسلمان خود را کوچک شمارد.»

انتظار می رود طرفداران کاندیداها ی ریاست جمهوری، اخلاق اسلامی را رعایت کنند و بعد از انتخابات، به هواداران طرف مقابل احترام بگذارند و بار دیگر فضای صمیمیت قبل از انتخابات را به جامعه برگردانند؛ زیرا هرگونه بی احترامی به هواداران و رقیبان انتخاباتی، جامعه ی عقلانی ما را زیر سؤال برده و موجب کینه و کدورت می شود.

۲. تمکین به نتیجه ی انتخابات

در جامعه ممکن است به لحاظ وسعت تبلیغات، یک جناح سیاسی موفق به برنده شدن در انتخابات گردد و گروه مقابل به فرد برنده ی انتخابات اعتقاد نداشته باشند؛ اما با توجه به اینکه اکثریت پذیرفته اند که این فرد سکان اداره ی امور کشور را در

دست گیرد، سایر گروه ها و جناح های سیاسی و طرفداران دیگر نامزدها، با پذیرش این انتخابات و فرد برنده از فردای همان روز، همچون گذشته به کار و فعالیت خود ادامه داده و چیزی را ازدست رفته ندانند.

در این صورت، روح تعامل در هنجار سیاسی کشور توسعه می یابد و انتخابات اخلاقی، چهره ی خویش را برای رشد و تعالی یک کشور می گشاید. انتخاباتی که با مشارکت حداکثری صورت می گیرد و با نظارت هزاران بازرس امین از میان مردم نظارت می شود، در نهایت باید با تمکین مردم به رأی اکثریت و نتیجه ی انتخابات همراه شود. [۵۰] مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فرمود:

هر کسی با هر تعداد رأیی که از طرف اکثریت مردم بر طبق چهارچوب قانون اساسی انتخاب شد، مشروع است، دولت قانونی است و باید مردم او را قانونی بدانند و تا آن جا که می توانند، به او کمک کنند؛ [البته] حقوق دوجانبه ای برقرار است. [۵۱]

به قلم: حجت الاسلام والمسلمین علی رضا انصاری

فهرست منابع

قرآن کریم

۱. ابن ابی الحدید، عبد الحمید بن هبّه الله؛ شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید؛ محقق / مصحح: ابراهیم، محمد ابوالفضل؛ قم: مکتبه آیت الله المرعشی النجفی، ۱۴۰۴ ق .
۲. ابن بابویه، محمد بن علی؛ الأمالی (للسدوق)؛ تهران: کتابچی، ۱۳۷۶ ش .
۳. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی؛ تحف العقول؛ محقق / مصحح: غفاری، علی اکبر؛ قم: جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ / ۱۳۶۳ ق .
۴. خمینی، روح الله؛ صحیفه امام؛ تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸ ش.
۵. شریف الرضی، محمد بن حسین؛ نهج البلاغه؛ محقق / مصحح: صالح، صبحی؛ قم: هجرت، چاپ اول، ۱۴۱۴ ق .
۶. قمی مشهدی، محمد بن محمدرضا؛ الدقائق و بحر العرائب؛ تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد اسلامی، چاپ اول، ۱۳۶۸ ش .
۷. قیومی اصفهانی، جواد؛ صحیفه الإمام الرضا (ع)؛ قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۱ ش.

۸. کلینی، محمد بن یعقوب؛ *الكافی*؛ تحقیق و تصحیح علی اکبر غفاری و محمد آخوندی؛ تهران: دار الکتب الإسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ ق.
۹. لیثی واسطی، علی بن محمد؛ *عیون الحکم و المواعظ (للیثی)*؛ محقق / مصحح: حسنی بیرجندی، حسین؛ قم: دار الحدیث، ۱۳۷۶ ش.
۱۰. مجلسی، محمدباقر؛ *بحار الأنوار*؛ تحقیق و تصحیح جمعی از محققان؛ بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق.
۱۱. مفید، محمد بن محمد؛ *الأمالی (للمفید)*؛ محقق / مصحح: استاد ولی، حسین و غفاری علی اکبر؛ قم: کنگره شیخ مفید، ۱۴۱۳ ق.
۱۲. مکارم شیرازی، ناصر؛ *تفسیر نمونه*؛ تهران: دار الکتب الإسلامیه، چاپ دهم، ۱۳۷۱ ش.
۱۳. ورام بن ابی فراس، مسعود بن عیسی؛ *مجموعه ورام، آداب و اخلاق در اسلام / ترجمه تنبیه الخواطر*؛ مترجم: عطایی، محمد رضا؛ مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ اول ۱۳۶۹ ش.

پایگاه های اینترنتی

۱. <http://www.farsnews.com>

۲. <https://ganjoor.net>

۳. <http://www.bartarinha.ir>

۴. <https://farsi.khamenei.ir>

پی نوشت ها:

[۱]. حج: ۴۱.

[۲]. رعد: ۱۱.

[۳]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۹۹۴>

- [۴]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۱۸، ص ۳۱۸.
- [۵]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۵۶۴۲>.
- [۶]. جواد قیومی اصفهانی؛ صحیفه الإمام الرضا؛ ج ۷؛ ص ۴۹.
- [۷]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۱۲، ص ۱۳.
- [۸]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۸۹۲۳>.
- [۹]. محمد بن حسین شریف الرضی؛ نهج البلاغه؛ ص ۵۰۷.
- [۱۰]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۲۰، ص ۲۲۸.
- [۱۱]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۷۵۷۶>.
- [۱۲]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۷۵۷۶>.
- [۱۳]. علی بن محمد لیشی واسطی؛ عیون الحکم و المواعظ؛ ص ۱۳۴.
- [۱۴]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-print?id=۳۰۶۳>.
- [۱۵]. حسن بن علی ابن شعبه حرانی؛ تحف العقول؛ ص ۵۰.
- [۱۶]. محمد بن یعقوب کلینی؛ الکافی؛ ج ۸، ص ۳۵۳.
- [۱۷]. محمد بن حسین شریف الرضی؛ نهج البلاغه؛ ص ۴۲۷.
- [۱۸]. همان، ص ۱۰۳.
- [۱۹]. محمدباقر مجلسی؛ بحار الانوار؛ ج ۷۰، ص ۱۵۴.
- [۲۰]. محمد بن یعقوب کلینی؛ الکافی؛ ج ۲، ص ۲۹۸.
- [۲۱]. عبد الحمید بن هبة الله ابن أبی الحدید؛ شرح نهج البلاغه؛ ج ۱۱، ص ۲۳۷.
- [۲۲]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۲۱، ص ۴۲۲.

[۲۳]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۲۳> [۲۰۷۱]

[۲۴]. امام خمینی؛ صحیفه امام؛ ج ۱۲، ص ۱۴۸.

[۲۵]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۲۵> [۱۱۴۵]

[۲۶]. نساء: ۱۴۱.

[۲۷]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-print?id=۲۷> [۳۹۴۵۷]

[۲۸]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=۲۸> [۳۶۳۰۷]

[۲۹]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۲۹> [۱۱۴۵]

[۳۰]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۳۰> [۱۱۴۵]

[۳۱]. امام خمینی؛ صحیفه امام؛ ج ۸، ص ۳۸۵.

[۳۲]. منافقون: ۸ (ر. ک: ناصر مکارم شیرازی؛ تفسیر نمونه؛ ج ۲۴، ص ۱۶۳۳۰).

[۳۳]. حسن بن علی ابن شعبه حرانی؛ تحف العقول؛ ص ۱۴۲.

[۳۴]. عبد الحمید بن هبة الله ابن ابي الحديد؛ شرح نهج البلاغه؛ ص ۴۲۷.

[۳۵]. امام خمینی؛ صحیفه ی نور، ج ۱۳، ص ۱۸۹.

[۳۶]. پیشین؛ ص ۱۸۹.

[۳۷]. همان؛ ص ۳۶۶.

[۳۸]. محمد بن یعقوب کلینی؛ الکافی؛ ج ۵، ص ۱۳۳.

[۳۹]. محمد بن علی ابن بابویه؛ الامالی (للسدوق)؛ ص ۳۰۳.

[۴۰]. پیشین؛ ج ۲، ص ۱۰۴.

[۴۱]. <https://ganjoor.net/saadi/mavaez/ghasides/sh> [۷]

[۴۲]. عبد الحمید بن هبة الله ابن ابي الحديد؛ شرح نهج البلاغه؛ ج ۱۷، ص ۱۱۳.

[۴۳]. صف: ۳.

[۴۴]. حسن بن علی ابن شعبه حرانی؛ تحف العقول؛ ص ۳۶۷.

[۴۵]. <http://www.bartarinha.ir/fa>

[۴۶]. امام خمینی؛ صحیفه ی امام؛ ج ۱۱، ص ۴۸۵.

[۴۷]. علی بن محمد لیشی واسطی؛ عیون الحکم و المواعظ؛ ص ۲۷۰.

[۴۸]. <https://farsi.khamenei.ir/treatise-content?id=۳۲۳>

[۴۹]. مسعود بن عیسی ورام بن ابی فراس؛ مجموعه ی ورام؛ ص ۱۲۲.

[۵۰]. <http://www.farsnews.com>

[۵۱]. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-print?id=۲۹۲۳۶>

بخش پنجم: حضور در انتخابات از نگاه قرآن

از آن جا که حضور در انتخابات به معنای تقویت نظام برخاسته از خون هزاران شهید است، تعاون بر تقوا و بر آست و حضور نیافتن در انتخابات، به معنای پاسخ دادن به خواست دشمنان نظام جمهوری اسلامی و مصداق تعاون بر اثم و هم سو شدن با دشمنان؛ بنابراین قطعاً کسانی که دل در گرو نظام جمهوری اسلامی دارند و متعبد به قرآن اند، حاضر نمی شوند از حضور در انتخابات کوتاهی کنند.

مقدمه

در آستانه ی برگزاری سیزدهمین دوره ی انتخابات ریاست جمهوری در نظام جمهوری اسلامی، جا دارد با نگاه قرآنی میزان اهمیت حضور در انتخابات و رفتن پای صندوق برای انتخاب فرد اصلح را مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهیم تا بیشتر به رسالت و تکلیفی که در این عرصه ی سیاسی بر دوش ماست آگاه شویم.

تدبر در آیات قرآن کریم بیانگر این معناست که به دلایل متعدد، حضور در انتخابات وظیفه و تکلیف شرعی است که تحت هیچ عنوانی نمی توان از انجام آن سر باز زد.

۱. حضور در انتخابات، تعاون در نیکی

از منظر قرآنی، آنچه حلقه ی مؤمنانه و متدینانه ی صالحین را از فاسقین متمایز می کند، تعاون بر نیکی و برّ و نیز فاصله گرفتن از تعاون بر اثم و همیاری با دشمنان است؛ از همین روست که می فرماید: «وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَ لَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ» [۱] و در انجام نیکی ها و دوری از ناپاکی ها یکدیگر را یاری دهید و هرگز در گناه و ستم، به هم یاری نرسانید و از خداوند پروا کنید که همانا سخت کیفر است.»

ناگفته پیداست از آن جا که حضور در انتخابات به معنای تقویت نظام برخاسته از خون هزاران شهید است، تعاون بر تقوا و برّ است و حضور نیافتن در انتخابات، به معنای پاسخ دادن به خواست دشمنان نظام جمهوری اسلامی و مصداق تعاون بر اثم و هم سو شدن با دشمنان؛ بنابراین قطعاً کسانی که دل در گرو نظام جمهوری اسلامی دارند و متعبد به قرآن اند، حاضر نمی شوند از حضور در انتخابات کوتاهی کنند.

۲. حضور در انتخابات، مصداق عمل صالح

لازمه ی باور مؤمنانه، داشتن رفتار و عمل مؤمنانه است و داشتن عمل و رفتار مؤمنانه، حضور جدی و شایسته در انجام عمل صالح است؛ چراکه این، پیام و درس قرآنی است: «فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَ لَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا» [۲] پس هر که به دیدار پروردگارش (در قیامت و به دریافت الطاف او) امید و ایمان دارد، کاری شایسته انجام دهد و هیچ کس را در عبادت پروردگارش شریک نسازد.»

یکی از رفتارهای شایسته مؤمنانه، بدون شک که مصداقی از تعاون در برّ و نیکی نیز به شمار می رود، حضور در انتخابات است. این کار موجب تقویت نظام جمهوری اسلامی و یأس مستکبرین جهان و در رأس همه آمریکا خواهد بود.

با تأمل در آیه ی مبارکه، به آسانی می توان به این نتیجه رسید که حضور در انتخابات به معنای پیوستن به حلقه ی مؤمنانه و تعاون و همیاری بر تقوا و برّ است. شرکت نکردن و حضور نیافتن در این امر نیز به معنای تعاون بر اثم و راضی شدن به ستم مستکبرین است؛ از همین رو رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) می فرماید:

انتخابات، سرمایه گذاری عظیم ملت ایران است؛ مثل اینکه شما سرمایه ی سنگین و عظیمی را در بانک می گذارید، بانک با آن کار می کند و شما از سودش استفاده می کنید. ملت ایران سرمایه گذاری عظیمی می کند، سپرده گذاری بزرگی انجام می دهد و سود آن را می برد. آرای یکایک شما مردم، سهمی است از همان سرمایه گذاری و سپرده گذاری. هر رأیی که شما در صندوق می اندازید، مثل این است که دارید بخشی از پول آن سپرده را تأمین می کنید. یک رأی هم اهمیت دارد. هرچه انتخابات پرشورتر باشد، عظمت ملت ایران بیشتر در چشم مخالفان و دشمنانش دیده خواهد شد، برای ملت ایران حرمت بیشتری خواهند گذاشت و دوستان شما هم در دنیا خوشحال می شوند. [۳]

۳. حضور در انتخابات، مبارزه با سلطه دشمنان

از الفبای فرهنگ و باور قرآنی، این است که کفار تحت هیچ عنوانی حق ندارند بر مؤمنین استیلا پیدا کنند و آنها را تحت سلطه قرار دهند؛ از همین رو قرآن کریم به عنوان یک ضابطه و اصل می فرماید: «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» [۴] و خداوند هرگز کافران را بر مؤمنان تسلطی نداده است»

امام علی(ع) نیز می فرماید: «اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّىٰ عَنِ الْبِقَاعِ وَ الْبَهَائِمِ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ لَا تَعْصُوهُ؛ [۵] از خدا نسبت به بندگان و شهرهایش پروا کنید که دارای مسؤولیت هستید. حتی نسبت به زمین‌ها و حیوانات و خداوند را اطاعت کنید و از نافرمانی او بپرهیزید.»

شرکت نکردن در انتخابات، حضور نیافتن پای صندوق رأی و شانه خالی کردن از این تکلیف، قطعاً به معنای زمینه سازی سلطه ی کفار و مستکبرین خواهد بود. امتی که پیام قرآنی (سلطه ناپذیری) را دریافته و با نفس مسیحایی رهبر عارف و سالکی چون امام خمینی(ره) و خلف صالحش رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله خامنه ای(مدظله العالی) رشد معنوی و سیاسی یافته، هرگز چنین خطایی نمی کند که پس از چهل سال مبارزه با سلطه طلبان، با حضور نیافتن در انتخابات راه سلطه ی کفار را فراهم نماید.

۴. حضور در انتخابات، زمینه سازی برای نصرت خدا

هرچند ممکن است با محاسبات مادی و ظاهری دشمنان از نظر «عده»، یعنی تعداد نفر و جمعیت نظامی و «عده»، یعنی تسلیحات برتری داشته باشند، امروز جمهوری اسلامی به صورت معجزه آسایی در اوج اقتدار نظامی قرار دارد و همین موجب وحشت استکبار جهانی شده است. اگر هم در جهاتی آسیب پذیر باشد، آنچه در محاسبات دشمنان قرار نمی گیرد امدادهای غیبی و نصرت حق تعالی است؛ از همین رو قرآن کریم خطاب به سپاه اسلام و همه ی کسانی که دنبال نصرت رساندن حق اند، وعده داده و می فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَ يَثِّبَ أقدامَكُمْ؛ [۶] ای کسانی که ایمان آوردید، اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می کند و گام‌هایتان را استوار می سازد.» بی تردید شرکت در انتخابات، به معنای نصرت و یاری رساندن به جبهه ی حق و مستضعفین است. اگر چنین نصرت خالصانه ای انجام گیرد، نباید شک کرد که نصرت الهی نصیب امت اسلامی خواهد شد.

۵. حضور در انتخابات، مصداق تغییر در سرنوشت

انتخاب رئیس قوه ی مجریه، به معنای مسلط ساختن وی بر سرنوشت کشور در حوزه ی مدیریتی، سیاسی و فرهنگی است و این سرنوشت، با رأی مستقیم مردم رقم می خورد. حال که این چنین است، نباید اجازه بدهیم هر کسی سرنوشت کشور را برعهده گیرد. باید با حضور اکثریت و انتخاب اصلح، سرنوشت سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی، به شایسته ترین فرد محول شود؛ چراکه این پیام قرآنی است: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ؛ [۷] همانا خداوند حال قومی را تغییر نمی دهد تا آن که آنان حال خود را تغییر دهند و هرگاه خداوند برای قومی آسیبی بخواهد، پس هیچ برگشتی برای آن نیست و در برابر او، هیچ دوست و کارساز و حمایت کننده ای برای آنان نیست.»

۶. حضور در انتخابات، مصداق شکر نعمت

بدون شک نظام جمهوری اسلامی، نعمتی است که به برکت رهبری فقیه بلندمرتبه، عارف و سالک، حضرت امام خمینی(ره) در کشور ما استقرار پیدا کرده و سی سال پس از وی، همان راه با صلابت و قدرت بیشتر، توسط مقام معظم رهبری(مدظله العالی) ادامه پیدا کرده است. براساس آموزه‌ی وحیانی و قرآنی، کمترین وظیفه شکر این نعمت است. یکی از راه‌های شکر نعمت، حضور در انتخابات است که تأیید دیگری بر مشروعیت و مقبولیت نظام جمهوری اسلامی است؛ چرا که قرآن می‌فرماید: «لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ» [۸] اگر شکرگزاری کنید، (نعمت خود را) بر شما خواهم افزود و اگر ناسپاسی کنید، مجازاتم شدید است.»

۷. حضور در انتخابات، سپردن امانت به اهلش

از منظر قرآن، حکومت امانت الهی است و باید آن را به دست فردی سپرد که شایستگی عملیاتی کردن محتوایش (همان اوامر و نواهی الهی و اجرای عدالت) را داشته باشد؛ از همین رو می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا» [۹] همانا خداوند فرمانتان می‌دهد که امانت‌ها را به صاحبانش بدهید و هرگاه میان مردم داوری کردید، به عدل حکم کنید. چه نیک است آنچه خداوند شما را بدان پند می‌دهد. بی‌گمان خداوند شنوای بیناست.»

حضور امت اسلامی در پای صندوق انتخابات و انتخاب شخص شایسته، به معنای سپردن حکومت و امانت به اصلح است که وظیفه‌ی شرعی و تکلیف دینی است و آیه‌ی مبارکه برعهده‌ی همه گذاشته است. کسی که تعهد دینی دارد، نمی‌تواند شانه از انجام این تکلیف خالی کند؛ از همین رو رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی) می‌فرماید:

یقیناً ورودی‌های میدان سیاست باید کنترل شود. میدان اداره‌ی کشور و مدیریت کشور است؛ مگر شوخی است؟ یک کشور را می‌خواهند دست یک نفر بسپرنند؛ لذا باید ورودی‌های این میدان کنترل شود و معلوم گردد کسی که دارد می‌آید، کیست؛ اصلاً عرضه‌ی این کار را دارد یا ندارد؛ بعد، اعتقاد به این کار دارد یا ندارد؛ بعد، اصلاً می‌فهمد در کشور چه کار باید کرد یا نه. ملاک‌هایی وجود دارد. باید کسانی باشند که این ملاک‌ها را ببینند و بسنجند. قانون اساسی این را پیش بینی کرده است. شما معیارها را می‌دانید. خوشبختانه کشور ما کشور جوانی است؛ لذا چهره‌ی جوان کشور اقتضا می‌کند، نشاطی خوب و قوی و جوانانه در کل دستگاه اجرایی وجود داشته باشد. نگاه کنید و ببینید واقعاً چه کسی طرفدار انقلاب، طرفدار دین، طرفدار عدالت و طرفدار عدم تبعیض بین فقیر و غنی است؛ چه کسی کفایت و دنبال‌گیری و نشاط لازم را دارد؛ چنین کسی را پیدا کنید. [۱۰]

به قلم: حجت الاسلام والمسلمین میرتقی قادری

پی‌نوشت‌ها:

[۱]. مانده: ۲.

[۲]. کشف: ۱۱۰.

[۳]. بیانات مقام معظم رهبری؟ مد؟، ۱۳۸۸/۰۱/۰۱

۲۲۳۵۱https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=

[۴]. نساء: ۱۴۱.

[۵]. محمد دشتی؛ ترجمه ی نهج البلاغه؛ خ ۱۶۶.

[۶]. محمد: ۷.

[۷]. رعد: ۱۱.

[۸]. ابراهیم: ۷.

[۹]. نساء: ۵۸.

[۱۰]. بیانات مقام معظم رهبری؟ مد؟ در دیدار با دانشجویان بسیجی، ۱۳۸۴/۳/۵

۳۲۹۲https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=

بخش ششم: موانع پیشرفت انقلاب اسلامی

یکی از دلایل زمان بری تحقق اهداف، عقب ماندگی زیاد ایران از کشورهای پیشرفته در گذشته بوده است. وضعیت سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه در زمان طاغوت، با اهداف مورد نظر انقلاب اسلامی فاصله بسیار زیاد داشت. رژیم گذشته نه تنها در سیاست، بلکه در اقتصاد، فرهنگ، آموزش، علم و تکنولوژی و... وابسته بود. این مسأله موجب شده بود تا این رژیم و این کشور در همه عرصه ها از کشورهای پیشرفته بسیار عقب بماند.

مقدمه

هنگامی که از موانع تحقق اهداف انقلاب سخن می‌گوییم، باید توجه داشته باشیم که اولاً مقصود تنها برخی از اهداف انقلاب است؛ و ثانیاً در همان مواردی که اهداف انقلاب به طور کامل برآورده نشده، به تحقق نسبی آنها توجه شود و نباید حکم کلی در مورد آنها صادر کرد.

یکی از اشتباهات در داوری نسبت به تحقق یک هدف یا هر موضوع دیگر، این است که نگاه به آن، به صورت سیاه یا سفید، و همه یا هیچ باشد؛ یعنی اعتقاد بر این باشد که آن موضوع یا هدف مذکور، یا به طور کامل به سرانجام رسیده، یا اصلاً تحقق نیافته است، حتی اگر به بخش اعظم آن دست یافته باشیم؛ یا گاهی که اهداف دارای مراحل است و برخی از مراحل تحقق یافته، اما چون به مرحله آخر نرسیده، داوری در مورد آن به گونه ای باشد که گویا هیچ توفیقی در آن حاصل نشده است؛ مثلاً عدالت اجتماعی و رفع تبعیض ها و کوتاه شدن دست خیانتکاران از بیت المال مسلمانان یکی از اهداف انقلاب اسلامی بوده است و بی تردید این هدف تا حد و اندازه خاصی تحقق یافته است؛ اما افراد بسیاری بدون توجه به دستاوردهای بسیاری در این زمینه، به آن به طور کامل پاسخ منفی می‌دهند؛ یعنی گویا انقلاب در تحقق چنین هدفی هیچ توفیقی نداشته یا به هیچ مرحله ای از این مراحل نرسیده است؛ زیرا نگاه آنان به این مسأله نگاه حداکثری است و چون این چشم انداز (کامل و ۱۰۰٪) تحقق نیافته، پس آن را به طور کامل انکار می‌کنند. چنین داوری اشتباه بزرگی است. با چنین داوری ای درباره تحقق اهداف، حتی حکومت امام علی(ع) نیز حکومت عادلانه نخواهد بود، یا آن حضرت را در تحقق حکومت عادلانه نباید موفق بدانیم؛ زیرا در زمان حکومت حضرت آن گونه که امام می‌خواست، به دلایل بسیار، عدالت و اهداف فرهنگی، اقتصادی و... به طور کامل تحقق نیافت و مدینه فاضله مورد نظر آن حضرت محقق نشد. برخی از فرمانداران حضرت به مردم ظلم و به بیت المال خیانت می‌کردند و تنها زمانی که حضرت از این امر آگاه می‌شدند، آنها را عزل می‌کردند؛ مانند شکایتی که سوده همدانی از فرماندار شهر نزد امیرالمؤمنین برد، [۱] یا فرماندارانی که خائن بودند و پس از مدتی به معاویه پیوستند، [۲] و نیز برخی از ظلم ها و خیانت هایی که به آن حضرت گزارش نمی‌شد. آن حضرت همچنین در ابتدای حکومت وعده داده بودند که تمام اموالی که به ناحق از بیت المال مسلمانان به تاراج رفته بود، به بیت المال برگرداند، [۳] اما عملاً به دلیل کارشکنی ها موفق به انجام این هدف نشدند؛ یا آن حضرت تلاش داشتند برخی از کجروی ها و تحریف های صورت گرفته در دین را اصلاح کنند، اما به دلیل عدم پذیرش مردمان از انجام آنها منصرف شدند. [۴] همچنین برخی از اهدافی که امام به دلیل سستی یاران، موفق به انجام آنها نشدند. [۵] با این همه بی تردید حکومت آن حضرت(ع) حکومت عادلانه و الگوی موفق در تحقق اهداف اسلام بوده است؛ زیرا به طور نسبی و در شرایط خاص خود توانست اهداف اسلام را محقق سازد.

رهبر معظم انقلاب می‌فرماید:

پس از تشکیل حکومت حقه نبی اکرم(ص) و حتی سال ها بعد از آن بزرگوار، هنوز در جامعه افراد ضعیف و فقیر دیده می‌شدند؛ امیرالمؤمنین(ع) را مشاهده می‌کنیم که به خانه ایتام و فقرا می‌رفتند؛ کسانی که بچه هاشان شب شام نداشتند و مادر با آب گرمی که روی چراغ گذاشته بود، آنها را سرگرم می‌کرد! این حوادث مربوط به چه سال هایی است؟ چقدر از انقلاب پیامبر گذشته بود؟ نزدیک به چهل سال از هجرت پیامبر گذشته بود و این حوادث اتفاق افتاده بود. [۶]

ایشان همچنین در مورد تحقق نسبی اهداف انقلاب فرموده اند:

علی‌رغم آنچه دشمنان ما می‌خواستند و امروز تبلیغ می‌کنند، ما پیشرفت کرده ایم. معنای این پیشرفت‌ها این نیست که ما به هدف‌های خود رسیده ایم. من بارها گفته‌ام، الان هم می‌گویم، بنده به عنوان یک طلبه انقلابی معتقد به اسلام و انقلاب، اعتقاد این است که در بسیاری از اهداف خود هنوز در نیمه راه هستیم. ما عدالت اجتماعی و بنیان کنی فقر و آبادسازی همه جانبه کشور را می‌خواستیم؛ اما هنوز به آن مقاصد نرسیده ایم.^[۷]

ایشان با بیان این سخن، در عین حال تأکید دارد که برخی از مسیرهای سخت انقلاب و اهداف آن را پشت سر گذاشته و از آنها عبور کرده ایم^[۸] و به اهداف میانی انقلاب دست یافته ایم؛ اگرچه به هدف یا اهداف نهایی انقلاب نرسیده ایم.^[۹]

با توجه به این نکته، مقصود از بررسی موانع تحقق اهداف انقلاب، آن است که چه موانعی موجب شده اهداف انقلاب به نتیجه مطلوب نرسد و به طور کامل تحقق نیابد؛ این موانع در دو بخش موانع درونی و موانع بیرونی تنظیم شده است.

۱- موانع درونی

الف) زمان بر بودن تحقق اهداف انقلاب

برخی از اهداف انقلاب که اهداف بنیادین، ریشه‌ای و عمیق هستند، برای تحقق خود به زمان طولانی نیاز دارند؛ زیرا انقلاب به معنای تغییر ریشه‌ای و عمیق ساختار گذشته و کاشتن نهال جدید و تازه است و باید مدتی بگذرد تا این نهال رشد کند و به ثمر رسد. تفاوت انقلاب با اصلاحات دیگر در ساختار یک نظام، این است که اصلاحات دیگر با ظاهر و روبنا سروکار دارند؛ اما انقلاب تغییر ساختار و زیربنا را هدف قرار می‌دهد؛ همان‌گونه که رهبر انقلاب فرمودند:

انقلاب فقط شورش کردن، به خیابان ریختن و جنجال کردن نیست. انقلاب یعنی تغییر بنیادین همه نهادهای اصلی زندگی جامعه؛ تغییر بنیادین آنچه غلط و کج و نابجاست، به آنچه صحیح و مستقیم و بجاست...؛ این امری است که به تدریج و در طول زمان با تلاش و مجاهدت دائمی انجام می‌گیرد؛ مشروط بر اینکه روح و خواست و ضرورت انقلاب در مردم باقی بماند.^[۱۰]

ایشان همچنین در مورد فرایند تدریجی و گسترده بودن اهداف انقلاب فرموده است:

عزیزان من! انقلاب یک امر دفعی نیست؛ یک امر تدریجی است. یک مرحله انقلاب که تغییر نظام سیاسی است، دفعی است؛ اما در طول زمان، انقلاب باید تحقق پیدا کند. این تحقق چگونه است؟ این تحقق به آن است که آن بخش‌هایی که عقب مانده و تحول پیدا نکرده است، تحول پیدا کند؛ و روز به روز راه‌های جدید، کارهای جدید، فکرهای جدید و روش‌های جدید، در چارچوب و بر پایه آن ارزش‌ها در جامعه به وجود بیاید و پیش برود، تا آن ملت بتواند با نشاط و با قدرت به سمت هدف خودش حرکت کند. آینده بسیار روشنی پیش روی ماست که به سمت آن در حرکتیم؛ آینده‌ای که ملت ایران خواهد توانست به برکت اسلام و نظام اسلامی، هم عدالت اجتماعی و رفاه مادی داشته باشد، و هم به استقلال کامل دست یابد. از روز اول پیروزی انقلاب، ما به سمت این آینده حرکت کرده ایم.^[۱۱]

در واقع اهداف انقلاب دارای گستره ای است که از اهداف ابتدایی، آغاز و به اهداف متوسط و سپس نهایی، ختم می شود؛ و چنانچه از زمان بر بودن تحقق اهداف سخن می گوئیم، مقصود رسیدن به اهداف نهایی انقلاب است. رهبر انقلاب با اشاره به زمان بر بودن تحقق اهداف نهایی می فرماید:

فرایند تحقق هدف های اسلامی، یک فرایند طولانی و البته دشوار است. به طور نسبی انسان به آن اهداف نزدیک می شود؛ اما تحقق آن ها، بسیار طولانی است. قدم اول که پرهیجان تر و پُرسروصداتر از همه است، ایجاد انقلاب اسلامی است. کار آسانی نبود؛ لیکن این آسان ترین است. قدم بعدی، ترتیب نظام اسلامی بر انقلاب اسلامی است، یعنی هندسه عمومی جامعه، اسلامی بشود؛ که این هم شد. قدم بعدی - که از این ها دشوارتر است - ایجاد دولت اسلامی است. دولت نه به معنای هیئت وزیران؛ یعنی مجموعه کارگزاران حکومت؛ یعنی من و شما. ما باید به معنای واقعی کلمه، در درون این نظام اسلامی، اسلامی شویم. این مشکل تر از مراحل قبلی است. [۱۲]

یکی از دلایل زمان بری تحقق اهداف، عقب ماندگی زیاد ایران از کشورهای پیشرفته در گذشته بوده است. وضعیت سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه در زمان طاغوت، با اهداف مورد نظر انقلاب اسلامی فاصله بسیار زیاد داشت. رژیم گذشته نه تنها در سیاست، بلکه در اقتصاد، فرهنگ، آموزش، علم و تکنولوژی و... وابسته بود. این مسأله موجب شده بود تا این رژیم و این کشور در همه عرصه ها از کشورهای پیشرفته بسیار عقب بماند؛ و پر شدن این فاصله، به طور طبیعی به زمان بسیار نیاز دارد. در حوزه علمی و آموزشی، علی رغم تلاش های بسیار پس از انقلاب برای بهبود این وضعیت و موفقیت های بسیار در عرصه علم و فناوری، کشور ما همچنان از برخی از کشورهای پیشرفته در مواردی عقب مانده است. اگرچه امروز در آمارهای رسمی جهانی، شاخصه های رشد علمی و فناوری ایران از بسیاری از کشورهای جهان، حتی کشورهای پیشرفته و صنعتی نیز بیش تر است؛ [۱۳] اما این رشد هنوز نتوانسته است کاستی ها و فاصله زیاد در گذشته را به طور کامل جبران کند.

از نظر روابط اجتماعی و سیاسی و تعامل دولت و ملت، با یک تاریخ ۲۵۰۰ ساله از بدبینی و فاصله میان دولت و ملت روبه رو هستیم که پر شدن این خلأ، زمان طولانی ای را طلب می کند. در عرصه فرهنگی میراث دار نظام آموزشی ای هستیم که خلایق و پیشرفت در آن کمتر مبنا قرار داشت و مدرک گرایی از شاخصه های اصلی بوده است که متأسفانه همچنان سایه آن بر سر نظام اسلامی باقی مانده است. از نظر اقتصادی نیز نظام گذشته در مسأله توسعه، بر اساس ساخت فیزیکی جامعه و توجه به سطح و ظواهر استوار بوده است. تغییر بنیادین چنین ساختاری، با توجه به مشکلات بسیاری که پس از انقلاب و در طول جنگ تحمیلی به وجود آمد، بسیار مشکل و زمان بر خواهد بود. رسیدن به آزادی های مدنی و اجتماعی و عقیدتی و... با توجه به متغیرهای بسیاری که در آن وجود دارد، زمان طولانی ای را می طلبد.

بنابراین آنچه در این جا حائز اهمیت است، این است که نظام اسلامی در مسیر رسیدن به اهداف انقلاب حرکت می کند و اگرچه در مقطعی حرکت نظام به سوی آن اهداف، کند بوده، اما این حرکت هیچ گاه متوقف نشده است و برخی از اهداف ابتدایی و متوسط را نیز پشت سر گذاشته است. ضمن آن که باید این نکته را نیز مؤکداً یادآور شویم که هدف نهایی اسلام و رسیدن به جامعه فاضله و کامل در آینده ای نزدیک یا دور با ظهور ولی عصر(عج) تحقق خواهد یافت و نباید کسی داعیه تحقق آن نظام عادلانه جهانی، یا حتی در سطح کشور ایران را داشته باشد و تنها باید خود را در مسیر رسیدن به آن هدف

نهایی و هر چه نزدیک تر شدن به آن بدانیم؛ همان گونه که امام(ره) بارها فرمودند که باید نهایت تلاش ما این باشد تا انقلاب را به دست صاحب اصلی آن برسانیم [۱۴] و این انقلاب را به جایی برسانیم که مقدمه ظهور فراهم شود. [۱۵]

ب) فقدان الگو و نرم افزار

بی تردید هر نظام و کشوری برای دستیابی به اهداف و توسعه در ابعاد مختلف، به الگو و نرم افزارهایی نیاز دارد و نظام اسلامی ایران نیز از آن بی نیاز نیست. این نرم افزار و الگو - جز آنچه در صدر اسلام و به شکل ساده و بسیط شکل گرفته بود - وجود نداشت، به صورت اجرایی در جهان امروز، دارای سابقه نبود و پیش از انقلاب نیز چارچوب های آن ترسیم نشده بود. [۱۶] اگرچه امام به عنوان معمار انقلاب و با طرح نظریه ولایت فقیه و نیز رهبری با تدوین و ابلاغ اصول نظام اسلامی، کلیات آن را بیان فرموده اند، اما پیاده سازی آنها به طرح ها و الگوی عملی و جزئی و مشخص نیاز دارد؛ بنابراین لازم است این موضوع توسط اندیشمندان و متخصصان اندیشیده، ساخته و کامل شود تا بر اساس آن انقلاب اسلامی در مسیر درست به سوی دستیابی به اهداف خود حرکت کند. این الگو و نرم افزارهای آن در طول ۴۰ سال انقلاب به تدریج و گاهی به صورت مقطعی طراحی و اجرا شده است و تا حد و اندازه ای نیز موفق بوده است؛ اما فراهم آمدن الگوی کامل و جامع توسعه اقتصادی و فرهنگی و پیاده سازی آنها به سالیان بسیار نیاز دارد. این عامل نیز از عوامل کند شدن دستیابی به برخی از اهداف انقلاب بوده است.

ج) ناامنی و درگیری های داخلی

پس از وقوع انقلاب، در حالی که برای پیشبرد اهداف انقلاب به حضور همه اقشار جامعه و امنیت و شروع سازندگی نیاز بود، این کشور با توطئه های بسیاری مواجه شد؛ از جمله مخالفت گروهک های بسیاری با نظام و انقلاب که از پیش وجود داشتند یا پس از انقلاب به وجود آمدند و بعضاً به جنگ و درگیری مسلحانه با انقلاب نیز اقدام کردند که برخی از آنها مانند سازمان مجاهدین خلق (منافقین) هنوز وجود دارند و به این کشور و اهداف انقلاب ضربه می زنند؛ ایجاد غائله و شورش و ناامنی در بسیاری از شهرها و استان های مرزی کشور، مانند غائله بلوچستان، آذربایجان، ترکمن صحرا، کردستان که مورد اخیر تا سالیان درازی ادامه یافت و خسارات بسیاری بر این کشور تحمیل کردند؛ و با ترور شخصیت های بزرگ نظام و متخصصان و کارشناسان، انقلاب و ملت ما را از سرمایه های ارزشمندی محروم کردند که برای تحقق اهداف انقلاب از اهمیت بسزایی برخوردار بودند و نقش بسیاری داشتند.

این موارد و موارد مشابه دیگر، موجب نابودی سرمایه های مادی، معنوی، اقتصادی و... بسیاری شده است که می توانست در جهت توسعه کشور و تحقق اهداف انقلاب به خدمت گرفته شود.

د) سیاست زدگی

بزرگ شدن نقش سیاست در اندیشه و عمل و افکار مسؤولان، یکی از موانع تحقق اهداف انقلاب در ابعاد دیگر خود بوده است. این عامل موجب شده عوامل اقتصادی، فرهنگی و... پیشرفت جامعه و تحقق اهداف آن کمتر مورد توجه قرار گیرد یا مغفول واقع شود. پررنگ شدن نقش سیاست موجب می شود افکار و اندیشه های متخصصان که باید در خدمت پیشرفت

اقتصادی و فرهنگی و...، به کار گرفته شود، در خدمت اهداف سیاسی و یا حتی استحکام موقعیت سیاسی یک گروه و حزب درآید. همچنین موجب می شود طرح ها و راهکارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... برای تحقق اهداف انقلاب که افراد دیگر گروه های سیاسی طرح می کنند، نادیده گرفته شود.

در جامعه ما پس از انقلاب، متأسفانه سیاست بیش از حد فربه شده و به نوعی زیربنای تمام امور دیگر (اقتصاد، فرهنگ و...) قرار گرفته است و عده بسیاری از دریچه سیاست به همه چیز نگاه می کنند؛ در حالی که انقلاب پیامبر، یک انقلاب فرهنگی و بعثت ایشان برای تکمیل اخلاق انسان ها [۱۷] و گسترش عدالت در تمام ابعاد آن [۱۸] بوده است، اما پرداخت بیش از حد به سیاست، موجب غفلت، یا کم توجهی به اهداف دیگر انقلاب شده است.

هـ) رفاه زدگی و اشرافی گری مسؤولان

مسؤولان نظام اسلامی به اندازه عوامل رژیم گذشته به این آفت آلوده نشده اند؛ اما متأسفانه رگه هایی از این آفت، کم و بیش و با شدت و ضعف در میان برخی از مدیران نظام راه یافته و بارها در کلام امام(ره) و رهبری نسبت به آن هشدار داده شده است.

رهبر معظم انقلاب می فرماید:

از جمله چیزهایی که روند حرکت به سمت عدالت را در جامعه کند می کند، نمود اشرافی گری در مسؤولان بالای کشور است. اشرافی گری دو عیب دارد؛ عیب دومش از عیب اولش بزرگ تر است. عیب اول اشرافی گری، اسراف و... است؛ اما عیب دوم بدتر است و آن این است که فرهنگ سازی می کند؛ [۱۹]

و هنگامی که چنین چیزی فرهنگ سازی شود، نه تنها مسؤولان، بلکه تمام مردم به سوی آن کشیده می شوند. علاوه بر تضعیف عدالت خواهی، موجب راحت طلبی می شود و مسؤولانی که به این آفت آلوده می شوند، طبعاً سختی ها را تحمل نخواهند کرد؛ در حالی که لازمه تحقق اهداف انقلاب، تحمل و بردباری در برابر سختی ها و مشکلات است.

در این جا باید رخنه فرصت طلبان و افراد فاقد صلاحیت به ساختار نظام اسلامی را نیز یادآور شویم؛ کسانی همچون بنی صدر. اگرچه این رخنه ها گسترده نبود؛ اما در حد و اندازه خود موجب مشکلاتی برای کشور و عقب ماندگی انقلاب در دستیابی به اهداف خود شده است. دلسوزان و متفکران نظام اسلامی از ابتدا خطر چنین عاملی را گوشزد کرده اند. استاد مطهری با یادآوری انقلاب مشروطه و قدرت گرفتن فرصت طلبان، این خطر را از همان ابتدای انقلاب و حتی پیش از آن یادآور شده بود. [۲۰]

و) سوء مدیریت مدیران

سوء مدیریت ابعاد مختلفی دارد. یکی از آنها توجه نداشتن برخی از مسؤولان نظام به موضوعات و اهداف مهم و مهم انقلاب بوده است. برخی از مسؤولان نظام، موضوع های مهم تر را واگذاشته و به مسائل فرعی تر پرداختند. مثلاً یکی از موضوعات

مهمی که از اهداف اصلی انقلاب نیز بوده، توجه و گسترش عدالت در جامعه بوده است؛ اما اموری دیگر - مانند آنچه در سیاست زدگی بیان شد یا پرداختن به موضوعات دیگر یا سختی تلاش برای گسترش عدالت در جامعه - موجب شد از این امر مهم تر سر باز زنند یا نسبت به آن، اهمال و سستی بورزند. رهبر انقلاب با اشاره به همین موضوع می فرماید:

عدالت از چیزهایی است که نباید آن را فراموش کرد. شما نهج البلاغه را که نگاه می کنید، می بینید در سرتاپای نهج البلاغه عدالت وجود دارد. اعتقاد جدی بنده این است که بسیاری از ناکامی های امروز ما در عرصه رسیدن به هدف های انقلاب و اداره مطلوب کشور، به دلیل کم اعتنایی به عدالت است.^[۲۱]

۲- عوامل خارجی

تردیدی نیست که یکی از مهم ترین موانع تحقق اهداف انقلاب، عوامل خارجی و دشمنان این نظام و انقلاب بودند و هستند که در ابعاد مختلف در رسیدن انقلاب به اهداف انقلاب، کارشکنی و توطئه کرده اند؛ به بیان رهبر انقلاب «اگر دشمن توطئه نمی کرد، اگر دشمن به رهبری استکبار جهانی و در رأسش امریکای پلید و خبیث، علیه این مملکت فعالیت نمی کرد، خیلی از این کارها انجام شده بود».^[۲۲]

دشمنان خارجی انقلاب برای جلوگیری از اهداف آن و توسعه کشور در ابعاد مختلف توطئه کرده اند که مهم ترین نمود آنها را در تهاجم فرهنگی، اقتصادی و جنگ تحمیلی می توان دید.

الف) تهاجم فرهنگی

اصلاح فرهنگ طاغوتی به فرهنگ اسلام ناب و انقلاب، یکی از اهداف نظام اسلامی است که به شکل های مختلف و با بهره گیری از ابزارهای مختلف رسانه ای و تبلیغی، مورد تهاجم دشمنان نظام اسلامی قرار گرفته است. دشمنان با توجه به حجم رسانه ای گسترده ای که دارند و با استفاده از کارشناسان در امور مختلف و برپایی کنفرانس ها و تشکیل اتاق های فکر و برنامه ریزی، به شناسایی آسیب ها و ضعف های موجود در نظام اسلامی پرداختند و از آنها برای ضربه زدن به انقلاب و کند کردن قطار انقلاب در رسیدن به اهداف خود بهره گرفته اند.

ب) تحریم اقتصادی

استفاده از این ابزار نیز یکی دیگر از ابعاد تهاجم و توطئه دشمنان برای ایجاد مانع در تحقق اهداف انقلاب بوده است. ارتباط با ملت ها و دولت ها و سرمایه های جهانی، یکی از ابزارهای مهم پیشرفت و دستیابی به اهداف اقتصادی است. تحریم های اقتصادی مانع این ارتباط ها و دادوستد ایران با دیگر کشورها و ملت های جهان و کاهش سرمایه گذاری خارجی شده و باعث تحمیل شرایط سخت بر نظام اسلامی شده است. این مسأله مانع ورود بسیاری از ابزارها و مواد مورد نیاز برای توسعه اقتصادی کشور است. تحریم اقتصادی حتی برای بهره گیری از سرمایه ها و پیشرفت های علمی کشورهای دیگر، مانع ایجاد کرده است؛ و به بیان مقام معظم رهبری: «محاصره اقتصادی می کنند، برای اینکه شاید بتوانند وضع اقتصادی کشور را خراب و بحرانی کنند و مردم را دلسرد و از انقلاب جدا کنند».^[۲۳]

ج) جنگ تحمیلی

تهاجم نظامی و تحمیل جنگ ۸ ساله بر ملت ایران، بسیاری از سرمایه های انسانی و اقتصادی را که می توانست برای پیشبرد اهداف انقلاب مورد بهره برداری قرار گیرد، از بین برد یا به شدت به آن آسیب زد؛ همان گونه که رهبر انقلاب فرمودند:

اگر جنگ هشت ساله را بر ما تحمیل کردند، به خاطر این بود که ما دیرتر به بازسازی کشور و زنده کردن زمینه های عمران پیردازیم. استعمار و استکبار می دانند که اگر ملت ما به کمک مسؤولان و گردانندگان و مدیران دلسوز کشور بتواند ایرانی آباد و آزاد بسازد و اتحاد جامعه را کاملاً مرفه و برخوردار از عدالت اجتماعی و سایر ارزش های اسلامی کند و در زیر چتر شریعت مقدسه اسلام نگهدارد، در آن صورت، انقلاب بزرگ و شکوهمند ما به خودی خود و بدون آن که کسی تلاش کند، به همه کشورهای اسلامی صادر خواهد شد و الگوی دیگران قرار خواهد گرفت.^[۲۴]

این جنگ هشت ساله، نه تنها بسیاری از سرمایه های اقتصادی و انسانی کشور را به خود اختصاص داد، بلکه آسیب های روانی، اقتصادی و انسانی آن بعد از ۳۰ سال نیز کاملاً التیام نیافته است.

خسارات این جنگ ابعاد گسترده ای داشت که تنها خسارت اقتصادی آن ۱۱۰۰ میلیارد دلار برآورد شده است.^[۲۵] این مقدار خسارت در حالی است که بودجه یک سال کشور برای همه بخش ها تنها در حدود ۱۲۰ میلیارد دلار است که تنها ۲۰٪ آن صرف عمران می شود. اگر آن سرمایه عظیم در راه عمران و آبادانی و توسعه کشور به کار می رفت، نزدیک به ۳۵ سال عمران و آبادانی کشور را پیش می برد و تحقق اهداف انقلاب تا حد بسیار وسیع و گسترده تحقق می یافت.

نتیجه گیری

انقلاب اسلامی ایران، در حقیقت انقلاب ارزش ها بود و برای تحقق اهداف والای انقلاب تلاش های فراوانی صورت گرفته و بسیاری از آنها نیز محقق شده است، اما برخی از اهداف انقلاب، به دلیل موانع پیش رو، تحقق نیافته است. زمان بر بودن تحقق اهداف، فقدان الگو و نرم افزار مناسب، ناامنی و درگیری های داخلی، سیاست زدگی، رفاه زدگی و اشرافی گری مسؤولان و سوء مدیریت مدیران، موانع داخلی تحقق کامل اهداف انقلاب به شمار می روند و مشکلاتی مانند: تهاجم فرهنگی، تحریم اقتصادی و جنگ تحمیلی، موانع خارجی تحقق اهداف انقلاب محسوب می شوند.

به قلم: حجت الاسلام والمسلمین سیدمحمد اکبریان

فهرست منابع

کتب

قرآن

۱. ابن اعثم کوفی، أبو محمد أحمد؛ *الفتوح*؛ تحقیق علی شیری؛ بیروت: دارالأضواء، ۱۴۱۱ق/۱۹۹۱م.

۲. جعفری ولدانی، اصغر؛ *کانون بحران در خلیج فارس*؛ تهران: سازمان انتشارات کیهان، ۱۳۷۷ش.
۳. خمینی، روح الله؛ *صحیفه امام*؛ تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸ش.
۴. شریف الرضی، محمد بن الحسن؛ *نهج البلاغه*؛ تصحیح صبحی صالح؛ قم: انتشارات هجرت، ۱۳۹۵ق.
۵. کلینی، محمد بن یعقوب؛ *الکافی*؛ تحقیق و تصحیح علی اکبر غفاری و محمد آخوندی؛ تهران: دار الکتب الإسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ق.
۶. مجلسی، محمدباقر؛ *بحار الأنوار*؛ تحقیق و تصحیح جمعی از محققان؛ بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.
۷. مسعودی، ابوالحسن؛ *مروج الذهب و معادن الجواهر*؛ تحقیق محمد محیی الدین؛ بیروت: دار المعرفه، ۱۹۸۴م.
۸. مطهری، مرتضی؛ *نهضت های اسلامی در صد ساله اخیر*؛ تهران: صدرا، چاپ ۱۸، ۱۳۷۳ش.
۹. معادی خواه، عبدالمجید؛ *نخستین نیم قرن اول از تاریخ اسلام در آیین نهج البلاغه*؛ قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۰ش.

پایگاه های اینترنتی

۱. [http:// www.farsi.khamenei.ir](http://www.farsi.khamenei.ir)

۲. [http:// www.yon.ir](http://www.yon.ir)

پی نوشت ها:

[۱]. أبو محمد أحمد ابن اعثم کوفی؛ *الفتوح*؛ ج ۳، ص ۶۰-۶۱.

[۲]. ابوالحسن مسعودی؛ *مروج الذهب*؛ ج ۲، ص ۴۱۹.

[۳]. محمد بن الحسن شریف الرضی؛ *نهج البلاغه*؛ خطبه ۱۵.

[۴]. محمدباقر مجلسی؛ *بحار الانوار*، ج ۳۴، ص ۱۶۷؛ محمد بن یعقوب کلینی؛ *الکافی*؛ ج ۸، ص ۵۸.

[۵]. محمد بن الحسن شریف الرضی؛ نهج البلاغه، ص ۱۸۸-۱۸۹؛ عبدالمجید معادی خواه؛ نخستین نیم قرن اول از اسلام در آیینۀ نهج البلاغه؛ ص ۳۳۸.

[۶]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۶>

[۷]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۷>

[۸]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۸>

[۹]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۹>

[۱۰]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۰>

[۱۱]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۱>

[۱۲]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۲>

[۱۳]. <http://yon.ir/Md۱۳۱۸۹>

[۱۴]. روح الله خمینی؛ صحیفه امام؛ ج ۱۵، ص ۳۸۵؛ ج ۱۶، ص ۱۸۳؛ ج ۱۹، ص ۲۰۹.

[۱۵]. همان؛ ج ۸، ص ۳۸۴.

[۱۶]. مرتضی مطهری؛ نهضت‌های اسلامی در صد ساله اخیر؛ ص ۹۶-۹۸.

[۱۷]. «بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ»؛ محمدباقر مجلسی؛ بحار الانوار؛ ج ۱۶، ص ۲۱۰؛ ج ۶۷، ص ۳۷۲.

[۱۸]. ما پیامبران خود را با دلایل روشن فرستادیم و به آن‌ها کتاب و میزان نازل کردیم تا مردم به عدالت قیام کنند (حدید: ۲۵).

[۱۹]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۹>

[۲۰]. مرتضی مطهری؛ نهضت‌های اسلامی در صد ساله اخیر؛ ص ۹۳-۹۶.

[۲۱]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۱>

[۲۲]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۲>

[۲۳]. <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=۲۳>. ۱۹۲۶

[۲۴]. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۴>. ۲۱۳۳

[۲۵]. جعفری ولدانی؛ *کانون بحران در خلیج فارس*؛ ص ۲۸۲۵.

بخش هفتم: فواید و ملاک های حضور مردم در انتخابات و دیدگاه مراجع تقلید

اهمیت و ضرورت حضور مردم در انتخابات تا بدانجا است که قانون اساسی، امور نظام را بر آرای عمومی مردم مبتنی دانسته و چنین می گوید: «در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکای آرای عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می گردد.

ویژگی های افراد اصلح از منظر قرآن کریم

الف) علم، آگاهی، تعهد و امانتداری

«قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْكُمْ» [۱] (یوسف) گفت مرا سرپرست خزائن سرزمین مصر قرار ده که نگهدارنده و آگاهم.»

در این آیه شریفه علم و آگاهی و حفظ و امانتداری به عنوان دو شرط اساسی پذیرش مسؤلیت برشمرده شده است. روشن است که علم و آگاهی و حفظ و امانتداری در هر کاری متناسب با آن کار می باشد و با توجه به جایگاه مهم ریاست جمهوری افرادی که انتخاب می شوند باید به تناسب این جایگاه دارای علم و تعهد لازم باشند.

ب) قدرت و توان جسمی

«إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَ زَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ» [۲] خداوند او (طالوت) را بر شما برگزیده و او را در علم و قدرت وسعت بخشیده است.»

در این آیه شریفه علم و توانایی ملاک گزینش طالوت از سوی خداوند معرفی شده است. این دو ملاک با تناسب هر کاری برای افرادی که عهده دار آن می شوند، ضروری است؛ زیرا بدون برخورداری از توانایی علمی و جسمی لازم، امکان انجام مناسب آن کار وجود نخواهد داشت.

ج) توجه به ارزش ها و نیازهای جامعه

«الَّذِينَ إِن مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ: [۳] کسانی که هرگاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم، نماز را بر پا می دارند و زکات می دهند و امر به معروف و نهی از منکر می کنند.» ریاست جمهوری با بهره مندی از اختیارات و امکانات گسترده باید در مسیر بندگی خداوند (اقامه نماز)، برپایی ارزش ها در همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (امر به معروف) و مقابله با ضد ارزش ها در همه ابعاد (نهی از منکر) و توجه به نیازهای جامعه (ایتاء زکات) گام بردارد. [۴]

ضرورت شرکت در انتخابات ریاست جمهوری

انتخابات و مشارکت مردم در تعیین سرنوشت سیاسی خودشان امروزه به عنوان مهم ترین نماد مردم سالاری شمرده می شود، این پدیده مهم در کشورهای مختلف در قالب های گوناگون و با اهداف متعددی برگزار می شود، همچون فرایند تعیین شکل نظام، فرایند برای تصمیم گیری در مورد مسأله مهم مثل قانونی خاص و یا تصمیم گیری نسبت به بخشی از قلمرو جغرافیایی، انتخاب رئیس قوه مجریه، انتخاب اعضای قوه مقننه و ...، همچنین انتخابات به عنوان یک راهکار دموکراتیک در سطوح مختلف قابل بهره گیری است، به عنوان مثال علاوه بر انتخابات های معمولی که در سطح ملی برگزار می شود، اصناف، گروه ها، تشکل ها، انجمن ها، احزاب و ... برای پیشبرد برنامه های خود از این راهکار استفاده می کنند.

بر این اساس در ضرورت اصل وجود انتخابات و کارکردهای مثبت و مفید آن در وضعیت کنونی جهان هیچ شک و تردیدی وجود ندارد، با این حال در کشور ما برخی افراد، در مورد ضرورت یا اهمیت مشارکت مردم در انتخابات های ملی همچون انتخابات ریاست جمهوری، شوراها، مجلس خبرگان و شورای اسلامی تردیدهایی را مطرح می کنند که ریشه های آن عمدتاً به مسائل دیگری باز می گردد، مثل کارنامه ناموفق برخی مسؤولان منتخب، چنانکه گاهی نیز این نارضایتی ها ریشه در تبلیغات منفی دشمنان نظام دارد که اگر این تردیدها از طریق تبیین درست ضرورت های مشارکت در انتخابات رفع شوند، آمار مشارکت نیز به مراتب بالا خواهد رفت. [۵]

تأثیر حضور مردم در انتخابات و تقویت نظام جمهوری اسلامی

در نظام جمهوری اسلامی ایران، مقبولیت مردمی در کنار مشروعیت الهی، یکی از ارکان شکل دهنده این نظام است و قوت و ضعف این مسأله نیز مرتبط با میزان حضور و نقش آفرینی مردم است، از طرفی در شرایط کنونی مقبولیت مردمی نقش مستقیمی در امنیت ملی کشورها ایفا می کند، به گونه ای که هر کشوری از پشتیبانی و حمایت های مردمی بالا برخوردار باشد، به لحاظ امنیت ملی نیز از جایگاه بالاتری برخوردار خواهد بود.

از طرفی دیگر یکی از تجلی گاه های مقبولیت مردمی نظام عبارت است از انتخابات که طی آن هر چه میزان مشارکت مردم در انتخابات بالاتر باشد، نشان دهنده مقبولیت بالای آن نظام خواهد بود و به همین تناسب با بالا رفتن میزان مقبولیت نظام، جایگاه امنیت ملی نیز تقویت خواهد شد، این مسأله به ویژه در شرایط کنونی که امنیت، به اصلی ترین دغدغه جهانیان تبدیل شده است و پیرامون کشور ما را نیز موجی از ناامنی ها فرا گرفته است، بیش از هر زمان دیگری باید مورد توجه قرار گیرد، اگر این نکته را نیز اضافه کنیم که در سال های اخیر حامیان نظام سلطه تلاش کرده اند تا با متهم کردن کشورها به برخی اتهامات که نتیجه آن تقابل میان مردم و نظام حاکم است، زمینه دخالت خویش در آن کشور و نقض حاکمیت و امنیت ملی آن کشور را فراهم کند، ضرورت مشارکت هر چه بیشتر در انتخابات و نمایش پیوند میان مردم و نظام آشکارتر خواهد شد.

امام خمینی(ره) نیز بر نقش مشارکت مردم در عرصه های مختلف از جمله انتخابات ها در حفظ و تقویت امنیت ملی کشور عنایت داشتند، چنانکه در این زمینه می فرمودند: «آگاهی مردم و مشارکت و نظارت و همگامی آنها با حکومت منتخب خودشان، خود بزرگترین ضمانت حفظ امنیت در جامعه خواهد بود.» [۶] مقام معظم رهبری(مدظله العالی) نیز همواره بر این نکته مهم تأکید داشته و معتقدند: «انتخابات مال رهبری نیست، مال ایران اسلامی است، مال نظام جمهوری اسلامی است، همه باید بیابند در انتخابات شرکت کنند، این موجب می شود که نظام جمهوری اسلامی تقویت بشود، پایداری آن و ماندگاری آن تأمین بشود، کشور در حصار امنیت کامل باقی بماند» [۷] بنابراین با چنین نگاهی می توان دریافت حتی اگر افرادی به لحاظ برخی مسائل دل خوشی از برخی از ارکان و اجزای نظام نداشته باشند، باز هم به خاطر تأمین امنیت ملی خود باید در این انتخابات مشارکت کنند. [۸]

شرکت در انتخابات حق مردم یا تکلیف؟

مشارکت در انتخابات و تعیین سرنوشت در هر نظامی علاوه بر جنبه های شرعی که دارد، به عنوان یک حق نیز قلمداد می شود، حقی که در همه جوامع و مکاتب بشری به عنوان فضیلت و ارزش شناخته می شود و با عناوینی همچون «حق انتخابگری»، «حق مشارکت در تعیین سرنوشت» و ... شناخته می شود، از طرفی ویژگی هر حقی این است که صاحب حق باید از آن دفاع کرده و در پی احقاق و عملی ساختن و یا به اصطلاحی علمی تر «استیفا» آن باشد یعنی باید تمام حق خود را مطالبه کند، چرا که هر گونه بی اعتنایی نسبت به آن اقدامی نارواست که به از بین رفتن حق، منجر خواهد شد.

بر این اساس مشارکت در انتخابات علاوه بر جنبه های شرعی گامی در راستای مطالبه و دفاع از حق مسلمی است که هر ایرانی دارد و به همین دلیل برای مشارکت در انتخابات ضرورتی فراتر از تکلیف شرعی وجود دارد که باعث می شود تا ضرورت داشته باشد، هر ایرانی ولو اینکه کاری با تقلید و تکلیف شرعی نداشته باشد و یا اساساً غیر مسلمان باشد و یا هیچ تعلق خاطری به نظام جمهوری اسلامی نداشته باشد نیز در انتخابات مشارکت کند، چنانکه مقام معظم رهبری نیز به همین موضوع بارها اشاره کرده و فرموده اند: «این (انتخابات) یک حق و در عین حال یک تکلیف است. حق آحاد مردم ماست که نظر بدهند؛ تکلیف آنها هم همین است.» [۹]

به هر حال در اعمال این حق به تبلیغات برخی که ثمربخش بودن آن را مورد تشکیک و انکار قرار می دهند، نباید توجه کرد، (به ویژه در مواردی که ثمربخش نبودن ظاهری اعمال این قبیل حق ها ناشی از این است که همگان تلاش نمی کنند تا به درستی از این حق بهره بگیرند، چون اگر مردم، با بصیرت و چشمانی باز و فارغ از جاروجنجال و هیاهوهای تبلیغاتی و فضای احساسی تلاش کنند تا در فضایی که برای اعمال حق تعیین سرنوشت فراهم شده است، از این حق مسلم خود استفاده کرده و بهترین انتخاب را انجام دهند، در آن صورت رئیس جمهور یا نمایندگان بر سر کار خواهند آمد که تأمین کننده منافع واقعی مردم خواهند بود و تیر دشمنان نیز در بی ثمر نشان دادن استفاده مردم از حق مشروع خود به سنگ خواهد خورد. [۱۰]

فواید شرکت در انتخابات و رأی مردم به رئیس جمهور

پاسخ: نظام سیاسی ما که از نوع «جمهوری اسلامی» است مردم در آن ستون اصلی هستند که به تحقیق باید گفت اگر این مردم در شکل گیری، تثبیت و تداوم انقلاب اسلامی حضور نداشتند اساساً انقلابی رخ نداده و تا کنون نیز تداوم نیافته بود. این حضور بگونه ای بوده است که بطور متوسط، ملت ایران در هر سال یک انتخابات برگزار کرده اند که می توان آن را در دنیا کم نظیر دانست لذا برای اینکه اهمیت و فائده رأی مردم روشن گردد به چند نکته اشاره می کنیم:

الف) اهمیت و ضرورت حضور مردم در انتخابات

اهمیت و ضرورت حضور مردم در انتخابات تا بدانجا است که قانون اساسی، امور نظام را بر آرای عمومی مردم مبتنی دانسته و چنین می گوید: «در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آرای عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رییس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می گردد» [۱۱]

ب) نقش رئیس جمهور در کشور

از آنجا که رئیس جمهور بر اساس اصل ۱۱۳ قانون اساسی، دومین مقام رسمی کشور پس از مقام رهبری به شمار می آید طبعاً انتخاب این شخصیت حقوقی، بسیار مهم باشد و از این طریق مردم به طور غیر مستقیم، در مسائل کشور نقش آفرین بوده و موثر می باشند. [۱۲]

با دقت در بیانات امام راحل و همچنین رهبر معظم انقلاب، به خوبی می توان تعیین کننده بودن حضور مردم را در صحنه انتخابات های گوناگون، به دست آورد. امام(ره) می فرماید: «اصل حضور مردم در انتخابات، حتی از انتخاب اصلح هم مهم

تر است». زیرا بنا به فرمایش امام(ره) «عظمت ملت ایران را حضور مردم در انتخابات نشان می دهد.» و «حضور مردم در انتخابات یکی از همان نمایش‌های عزم راسخ و قدرت و تصمیم ملت ایران است». به همین دلیل است که امام خمینی(ره) فرمودند: «توده‌های مردم، اصل و تعیین کننده و تصمیم گیرنده اند و آنها هستند که جریان‌ها را هدایت می کنند» و «آنچه انقلاب و ایران را حفظ کرده حضور مردم در صحنه است»^[۱۳]

ج) خنثی نقشه‌های دشمنان

باید توجه داشت که اگر گاهی زرمه‌های عدم تاثیر حضور مردم در انتخابات در سرنوشت کشور مطرح می گردد بی شک نقشه ای است که همواره پس از انقلاب از سوی دشمنان ملت ایران مطرح گردیده است. لذا در این جهت، رهبری معظم انقلاب در بیانی چنین می فرماید: «(دشمنان) همیشه سعی کرده اند انتخابات‌های ما را کم فروغ کنند تا مردم اطراف عرصه ی انتخابات را خالی بگذارند، به صندوق‌های رأی اعتنائی نکنند»^[۱۴]

د) انجام تکلیف شرعی

بر اساس نگاه دینی، انتخابات، هم حق مردم و هم تکلیفی شرعی می باشد. در این رابطه رهبری معظم انقلاب در بیانی چنین می فرماید: «انتخابات، فقط یک پدیده ی سیاسی نیست. انتخابات، مظهر حضور مردم، مظهر احقاق حق و مظهر توانایی و اقتدار ملی برای یک کشور است... هم حق و هم تکلیف مردم است که بیایند و سرنوشت کشورشان را به دست خودشان معین کنند؛ زیرا که کشور متعلق به مردم است.»^{[۱۵] - [۱۶]}

راهکارهای افزایش مشارکت و حضور حداکثری مردم در انتخابات

مهمترین راهکارهای افزایش مشارکت عمومی و حضور حداکثری مردم در انتخابات عبارتند از:

الف) **آگاهی بخشی و بصیرت افزایی**؛ آگاهی بخشی و بصیرت افزایی در مردم، نقش مؤثری در افزایش مشارکت مردمی در انتخابات دارد. مردم اگر درک صحیحی از موقعیت و جایگاه کشور داشته باشند و حساسیت انتخابات ریاست جمهوری و نقش آن را در پیشبرد اهداف و برنامه های کشور و ناکامی دشمنان در دستیابی به اهداف خویش بشناسند، به یقین در عرصه انتخابات حضور پر رنگی پیدا خواهند کرد. مردم باید نسبت به این واقعیت آگاهی پیدا نمایند که نظام جمهوری اسلامی که بر پایه فرهنگ ناب اسلامی شکل گرفته است، با وجود مشکلات و ضعف‌هایی مدیریتی و داخلی و دشمنی‌ها و کارشکنی‌های خارجی توانسته است در مسیر پیشرفت گام برداشته و به دستاوردهای ارزنده ای در عرصه‌های مختلف دست یابد و افق

روشنی را فرا روی کشور روشن نموده است که ادامه این مسیر جز با پشتیبانی و همراهی مردم امکان پذیر نخواهد بود و انتخاب رییس جمهور شایسته نقش مهمی در روند حرکت کشور خواهد داشت.

مردم باید بدانند که حضور آنان در صحنه، خنثی کننده بسیاری از توطئه‌های دشمنان بوده و امنیت بیشتری را برای کشور به ارمغان خواهد آورد. امروز شاهدیم که چگونه قدرتهای غربی در برابر دستیابی کشور ما به فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای با وجود همه اعتمادسازی‌ها و رعایت مقررات آژانس اتمی، ایستادگی نموده و کارشکنی می‌کنند. روشن است که حضور پرشور و حداکثری مردم در عرصه انتخابات پیام روشنی برای این کشورها خواهد داشت و قدرت برتری را برای کشور ما به ارمغان خواهد آورد و آنان را در تنگنا قرار خواهد داد.

مقام معظم رهبری فرمودند:

گسترش مشارکت و حضور گسترده مردم در انتخابات اهمیت دارد. شور انتخاباتی در کشور و حضور مردم پای صندوق‌های رأی می‌تواند تهدیدهای دشمنان را بی‌اثر کند؛ می‌تواند دشمن را ناامید کند؛ می‌تواند امنیت کشور را تأمین کند. ملت عزیز ما در همه نقاط کشور این را بدانند؛ حضور گسترده آنها در پای صندوق رأی، در آینده کشور تأثیر دارد؛ در امنیت، در استقلال، در ثروت ملی، در اقتصاد، در همه مسائل مهم کشور تأثیر می‌گذارد. [۱۷]

ب) **شناخت و درک احساس مؤثر بودن مردم از رأی خویش**؛ طبق اصل ششم قانون اساسی در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکای آرای عمومی اداره شود از راه انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس، اعضای شوراهای و نظایر این‌ها و... لذا آگاهی و شناخت مردم از نقش مؤثرشان در اداره کشور و تعیین سرنوشت کشور می‌تواند انگیزه شرکت در آنان را افزایش داده و هرگونه ادعای بی‌فایده بودن رأی مردم و اتهام نمایشی بودن و بی‌اثر بودن آرای آنها تواند میزان مشارکت مردم را تضعیف و رو به کاستی ببرد، برای همین توجیه مردم در خصوص میزان نقش و تأثیری که در اداره آینده سیاسی کشور دارند و ملموس کردن این نقش و حق آنان در تعیین سرنوشت سیاسی کشور می‌تواند میزان مشارکت را به مراتب افزایش دهد.

ج) **شفافیت، صداقت و اطمینان بخشی**؛ یکی از عوامل افزایش مشارکت مردمی، ایجاد فضای شفاف و به دور از ابهام، صادقانه و اطمینان‌بخشی به مردم می‌باشد. رقابت‌های انتخاباتی در صورتی می‌تواند به حضور و مشارکت حداکثری مردم بیانجامد که از شفافیت و صداقت لازم برخوردار باشد و از هر گونه عوام‌فریبی و شعارزدگی پرهیز شود و برای برون‌رفت از مشکلات، برنامه‌های روشن، کاربردی و شفاف ارائه داده شود و مردم اطمینان پیدا نمایند که افرادی که پا در عرصه انتخابات گذارده‌اند، عزم و اراده جدی و برنامه روشنی برای برطرف نمودن مشکلات کشور و شکوفایی بیشتر آن دارا هستند. در صورتی که چنین اطمینانی از سوی نامزدها و جریان‌های سیاسی کشور برای مردم ایجاد شود، شاهد حضور حداکثری آنان در عرصه انتخابات خواهیم بود.

د) **پرهیز از سیاه‌نمایی شرایط کشور؛** هر چند وجود برخی از مشکلات به‌ویژه مشکلات اقتصادی، گرانی، تورم و نوسانات قیمت‌ها قابل انکار نیست، اما نامزدهای انتخاباتی و طرفداران آنان باید از سیاه‌نمایی و بزرگ‌نمایی مشکلات کشور و نادیده انگاشتن اقدامات و عملکردهای مثبت پرهیز نمایند و با ارزیابی منصفانه و منطقی از شرایط کشور، برای برطرف شدن مشکلات چاره‌اندیشی نموده و برنامه روشنی ارائه دهند. به هر حال دولت‌های گذشته دارای نقاط ضعف و قوتی بوده‌اند و در ارزیابی وضعیت کلی کشور باید به مجموعه این نقاط توجه شود و برای برطرف نمودن نقاط ضعف و کاستی‌ها و تقویت نقاط مثبت راهکارهایی معرفی گردد. سیاه‌نمایی وضعیت کشور ضمن اینکه انگیزه مشارکت را در مردم کاهش خواهد داد، دانسته یا نادانسته حرکت در راستای اهداف دشمنان محسوب خواهد شد.

ه) **برنامه و راه‌حل‌های روشن برای برون‌رفت از مشکلات؛** از عوامل مؤثر در افزایش انگیزه مشارکت در مردم و شکل‌گیری حضور حداکثری آنان، ارائه برنامه و راه‌حل روشن نامزدهای انتخاباتی برای برون‌رفت از مشکلات کنونی کشور و پرهیز از کلی‌گویی و ابهام‌گویی در این زمینه است. مردم باید در برنامه‌های نامزدهای انتخاباتی، راه‌حل و برنامه‌های روشن و ملموسی را برای برطرف شدن مشکلات کنونی کشور مشاهده نمایند تا انگیزه آنان برای حضور در انتخابات و بهتر شدن شرایط کشور و برطرف شدن مشکلات آن افزایش پیدا نماید.

و) **حضور سلايق و گرايش‌های متنوع با پرهیز از جناح‌بازی‌های سیاسی؛** حضور سلايق و گرايش‌های سیاسی متنوع و معتقد به نظام موجب ایجاد شور و نشاط فضای انتخاباتی و فضای رقابتی در کشور شده و این عاملی برای افزایش مشارکت مردمی خواهد بود. البته این تنوع نباید به گونه‌ای باشد که به جناح‌بازی سیاسی و رقابت‌های خسته‌کننده منجر شود و اعتماد مردم را به صداقت جریان‌ها و گروه‌های سیاسی متزلزل نماید و مردم را دچار سردرگمی در تصمیم‌گیری نماید.

ز) **نقش رسانه‌ها در ایجاد فضای رقابتی مناسب؛** رسانه‌های عمومی می‌توانند نقش مهمی در ایجاد انگیزه و هیجان سالم انتخاباتی در میان مردم ایجاد نمایند و با آشناسازی مردم با نامزدهای انتخاباتی، برنامه‌ها و اهداف آنان و گزینش نامزد اصلح و ایجاد فضای رقابتی عادلانه و به دور از جنجال‌آفرینی، بستر مناسبی را برای حضور حداکثری مردم فراهم نمایند. در این زمینه رسانه ملی، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و با توجه به گستره و پوشش عمومی این رسانه و تأثیرگذاری آن در میان مردم، این رسانه می‌تواند با برنامه‌ریزی دقیق و برگزاری مناظرات شفاف انتخاباتی، نقش مهمی را در افزایش انگیزه مشارکت عمومی ایفا نماید. [۱۸]

شرکت در انتخابات از نگاه مراجع تقلید

امام خمینی(ره):

وصیت من به ملت شریف آن است که در تمام انتخاب، چه انتخابات رئیس جمهور و چه نمایندگان مجلس شورای اسلامی و چه انتخابات خبرگان ... در صحنه باشند و اشخاصی که انتخاب می کنند روی ضوابطی باشد که اعتبار می شود، ... مراجع و علمای بزرگ تا طبقه بازاری و کشاورز و کارگر و کارمند، همه و همه مسئول سرنوشت کشور و اسلام می باشند؛ چه در نسل حاضر و چه در نسل های آتی؛ و چه بسا که در بعض مقاطع، عدم حضور و مسامحه، گناهی باشد که در رأس گناهان کبیره است. [۲۰]

رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی):

در قضاوت ناظران بین المللی نسبت به هر کشور، مسائلی نظیر میزان حضور مردم در انتخابات و چگونگی روی کار آمدن مسؤولان و نهادهایی نظیر مجلس، تأثیرگذار است، بنابراین شرکت انبوه مردم در انتخابات مجلس از این زاویه نیز کاملاً ضروری است.

ممکن است کسی از بنده خوشش نیاید اما اگر ایران را دوست دارد، باید به پای صندوق رأی بیاید، بنابراین هرکس به ایران علاقه مند است و امنیت کشور، حل شدن مشکلات و گردش صحیح نخبگانی را دوست دارد، در انتخابات شرکت کند. افراد مؤمن و انقلابی با انگیزه قوی در انتخابات شرکت خواهند کرد اما اگر کسی انگیزه دینی و انقلابی ندارد اما میهن عزیز را دوست دارد لازم است به پای صندوق های رأی بیاید. [۲۱]

آیت الله العظمی جوادی آملی:

نکته ای که هرگز نباید فراموشمان بشود همان جریان انتخابات است که ان شاءالله همه ما شرکت کنیم برای خود رأی قائلیم، نظر قائلیم و کشورمان را، کشور اهل بیت را، خون شهدا را مغتنم بشماریم هر کس که بین خود و بین خدای خود اصلح تشخیص دادیم او را هم انتخاب می کنیم هم خودمان شرکت کنیم هم هر کس از ما مشورتی خواست بخواهیم که در پای صندوق رأی شرکت کنند برای اینکه این یک قدرت ملی است، قدرت دینی است، قدرت اسلامی است که دشمن زدایی دارد. [۲۲]

آیت الله العظمی مکارم شیرازی:

باید با حضور پرشور خود در انتخابات، دشمنان را مأیوس کرد و ثابت کرد که تحریم ها و فشارها بر ما تأثیری ندارد، ثابت کرد ایران کشوری مستقل، قوی و نترس است و نظام جمهوری اسلامی نظامی پایدار است به همین دلیل تعبیر به لزوم می کنیم و می گوییم بر همه لازم است که در انتخابات شرکت کنند.

آیت الله العظمی نوری همدانی:

همه باید در صحنه حاضر شویم تا انتخابات خوبی انجام شود، با توجه به اوضاع و زمان فعلی شرکت در انتخابات واجب است؛ چراکه از مظاهر اسلام و از موضوعات مهم نظام اسلامی است، مردم نظام اسلامی را که مبتنی بر قرآن کریم و روایات اهل بیت(ع) است قبول دارند و به مسائل سرنوشت سازی مانند انتخابات اهمیت می دهند. باید در انتخابات حضور پرشوری داشته باشیم و توجه کنیم که دشمنان قسم خورده ما سرمایه گذاری کردند و در کمین هستند تا از هر فرصتی علیه انقلاب استفاده کنند.

آیت الله العظمی سبحانی:

رای دادن از الزامات شرعی است و حفظ نظام با شرکت در انتخابات میسر می شود... برای اینکه دشمن را خوار و سبک کنیم، همه مردم با آگاهی در انتخابات شرکت کنند، ما هم شرکت می کنیم.

حضرت آیت الله علوی گرگانی:

مردم باید خود را جزئی از نظام بدانند و در انتخابات شرکت کنند.

آیت الله العظمی مظاهری:

انتخابات، مایه تضمین جمهوری اسلامی است و از این جهت دشمنان انقلاب و جمهوری اسلامی همواره در صدد هستند تا این امتیاز ملی و اسلامی را کم رنگ و بی رونق کنند، اما ملت بزرگوار همواره با حضور در صحنه، آنان را ناامید ساخته اند.

آیت الله العظمی وحید خراسانی:

به طور کلی، تضعیف نظام جمهوری اسلامی ایران حرام است. و هرکاری که انجام آن باعث تضعیف نظام شود، لازم است ترک شود و هر کاری که ترک آن باعث تضعیف نظام شود، لازم است انجام داده شود.

آیت الله العظمی صافی گلپایگانی:

همه صحنه هایی که مردم حضور دارند، برای آن است که می خواهند دین را نگه دارند و در برابر دشمنان اسلام صف آرایی کنند و اجتماعی با این شکوه و عظمت، با انگیزه ای جز حفظ دین فراهم نمی شود.

آیت الله العظمی شبیری زنجانی:

در جایی که حیات مذهب حق متوقف بر شرکت باشد یا عدم شرکت موجب مفاسد عظیم تر در مجتمع گردد، شرکت کردن لازم است. [۲۳]

فهرست منابع

کتب

قرآن کریم

۱. خمینی، روح الله؛ صحیفه ی امام؛ تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره)، چاپ چهارم، ۱۳۸۶ش.

۲. قانون اساسی؛ اصل ۶.

پایگاه های اینترنتی

<https://www.pasokh.org>

. <https://farsi.khamenei.ir>

. <http://www.javadi.esra.ir>

. <http://www.shabestan.ir>

پی نوشت ها:

[۱]. یوسف: ۵۵.

[۲]. بقره: ۲۴۷.

[۳]. حج: ۴۱.

[۴]. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/>

[۵]. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/>

[۶]. امام خمینی؛ صحیفه‌ی امام؛ ج ۴، ص ۲۴۸.

[۷]. <https://farsi.khamenei.ir/others-page?id=>

[۸]. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/>

[۹]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=>

[۱۰]. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/>

[۱۱]. قانون اساسی؛ اصل ۶.

[۱۲]. همان.

[۱۳]. امام خمینی؛ صحیفه‌ی امام؛ ج ۱۷، ص ۴۵۳.

[۱۴]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=>

[۱۵]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۹۹۴>

[۱۶]. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/۹۴۷>

[۱۷]. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۲۲۳۳>

[۱۸]. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/۹۶۱>

[۱۹]. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=۳۶۵۶۹>

[۲۰]. امام خمینی؛ صحیفه‌ی امام؛ ج ۲۱، ص ۴۲۱.

[۲۱]. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=۴۴۸۱۶>

[۲۲]. <http://javadi.esra.ir>

[۲۳]. <http://www.shabestan.ir/mobile/detail/news/۸۹۶۱۴۱>

فصل پنجم: شاخصه‌های انتخاب اصلح

به مناسبت چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، گزیده‌ای از بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره «شاخصه‌های انتخاب اصلح» در چهار بخش تقدیم می‌شود.

رئیس جمهور باید تهذیب اخلاقی داشته باشد

(رئیس جمهور) باید تهذیب اخلاقی داشته باشد؛ نپرداختن به حواشی. اینها چیزهای لازمی است. بنده توصیه‌ام به همه‌ی دولت‌ها همیشه همین بوده است.

* با برنامه، با تدبیر و با حکمت باشد

انسان‌های با تدبیری باشند، با حکمت باشند. ما در سیاست خارجی گفتیم «عزت و حکمت و مصلحت»؛ در اداره‌ی کشور هم همین جور است، در مسائل داخلی هم همین جور است، در اقتصاد هم همین جور است؛ باید با برنامه، با حکمت، با تدبیر، با

نگاه بلندمدت و همه‌جانبه، با یک هندسه‌ی صحیح کارها را مشاهده کنند، نگاه کنند، وارد میدان شوند. «بیانات در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور، ۷/۲/۱۳۹۲»

*** سیاست‌های اقتصاد مقاومتی داشته باشد**

روزمره فکر کردن در مسائل اقتصادی، مضر است؛ تغییر سیاست‌های اقتصادی به طور دائم، مضر است - در همه‌ی بخشها، بخصوص در اقتصاد - تکیه کردن بر نظرات غیر کارشناسی، مضر است؛ اعتماد کردن به شیوه‌های تزریقی اقتصادهای تحمیلی شرق و غرب، مضر است.

سیاست‌های اقتصاد باید سیاست‌های «اقتصاد مقاومتی» باشد - یک اقتصاد مقاوم - باید اقتصادی باشد که در ساخت درونی خود مقاوم باشد، بتواند ایستادگی کند؛ با تغییرات گوناگون در این گوشه‌ی دنیا، آن گوشه‌ی دنیا متلاطم نشود؛ این چیزها لازم است. رئیس جمهوری که میخواهد این کشور بزرگ را اداره کند، این راه پرافتخار را به کمک مردم و برای مردم طی کند، باید اینچنین خصوصیتی داشته باشد. «بیانات در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور، ۷/۲/۱۳۹۲»

*** مهذب به اخلاق باشد، به حاشیه‌ها نپردازد و وعده بی‌مبنا ندهد**

(رئیس جمهور) باید تهذیب اخلاقی داشته باشد؛ نپرداختن به حواشی. اینها چیزهای لازمی است. بنده توصیه‌ام به همه‌ی دولت‌ها همیشه همین بوده است. میدانید من از دولت‌ها و از رؤسای جمهور در طول این سالهای متمادی همواره حمایت کردم؛ توصیه هم کردم، در موارد متعدد و زیادی از آنها توضیح هم خواستم.

تکیه این بوده است که برای مردم هزینه درست نکنند، مشکل درست نکنند، دغدغه‌آفرینی نکنند، مردم را دچار تشویش و نگرانی نکنند؛ البته وعده‌ی بیخود و بی‌مبنا هم ندهند، در باغ سبزه‌های بی‌منطق هم باز نکنند؛ منطقی، معقول، منطبق با واقعیت و با توکل به خدای متعال حرکت را پیش ببرند؛ ان‌شاء‌الله در آینده هم باید همین جور باشد. «بیانات در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور، ۷/۲/۱۳۹۲»

*** تدین، تعهد، آمادگی و توانائی انجام کار بزرگ مدیریت عالی اجرائی کشور را داشته باشد**

مدیریت عالی اجرائی در کشور، کار بزرگی است، کار مهمی است. یک کلمه حرف اثر میگذارد؛ یک اقدام کوچک یا بزرگ از سوی مجریان درجه‌ی یک کشور - رئیس جمهور، وزرا - اثر میگذارد؛ دستگاه اجرائی اینجور است. خدمت آنها، برای کشور تأثیرات عمیق دارد؛ خدای نکرده کوتاهی و تقصیر آنها، تأثیرات منفی زیادی دارد.

اینها موجب میشود که من و شما که میخواهیم انتخاب کنیم، دقت کنیم.

تعهد راه، تدین راه، آمادگی راه، توانائی‌ها را بسنجیم؛ طبق تشخیص عمل کنیم.

اگر من و شما که میخواهیم رأی بدهیم، با نیت صادق و خالص و برای انجام وظیفه و برای آینده‌ی کشور وارد میدان شویم و بخواهیم تصمیم بگیریم، ان شاء الله خدای متعال هم در این صورت دل‌های ما را هدایت خواهد کرد. خدای متعال دل‌ها را ان شاء الله هدایت میکند، به شرط این که آحاد مردم حقیقتاً درصدد این باشند که وظیفه‌شان را انجام دهند. «بیانات در دیدار دست اندرکاران برگزاری انتخابات، ۱۶/۰۲/۱۳۹۲»

خصوصیات مهم رئیس قوه مجریه از نگاه رهبر انقلاب

کسانی که در رأس قوه‌ی اجرائی قرار میگیرند، باید کسانی باشند که در مقابل فشارهای دشمنان مقاوم باشند؛ زود نترسند، زود از میدان خارج نشوند؛ این یکی از شرطهای لازم است.

* کار اجرایی بلد باشد و توانایی کشیدن بار سنگین اداره مملکت را داشته باشد

توجه داشته باشید؛ انتخابات یک حق است و یک وظیفه است. ما هر کدامان به عنوان یک فرد از افراد این ملت، هم حق داریم در انتخابات شرکت کنیم، هم وظیفه داریم. آن کسانی که به نظام جمهوری اسلامی معتقدند، قانون اساسی را قبول دارند، هم از این حق میخواهند استفاده کنند، هم این وظیفه را میخواهند انجام دهند. همه باید این وظیفه را انجام دهند. یکی وظیفه‌اش این است که بیاید صلاحیتهای خودش را در معرض انتخاب مردم قرار دهد.

هر کسی که در خود صلاحیتی احساس میکند و کار اجرائی بلد است، می‌آید و خود را در معرض انتخاب مردم میگذارد. اداره‌ی مملکت و کار اجرائی، کار کوچکی نیست. کارهای بزرگ و بارهای سنگینی بر دوش مجریان سطوح بالاست. ممکن است کسانی که در سطوح دیگری کار میکنند، ابعاد این سنگینی را هم بعضاً تشخیص ندهند که چقدر این بار سنگین است. آن کسانی که وارد میدان میشوند، باید کسانی باشند که در خود توانائی کشیدن این بار را بیابند؛ صلاحیتهائی را هم که در قانون اساسی است و شورای محترم نگهبان بر روی آنها تکیه خواهد کرد، در خودشان ملاحظه کنند و واقعاً وابسته و دلبسته‌ی به نظام و قانون اساسی باشند؛ بخواهند قانون اساسی را اجرا کنند؛ چون رئیس جمهور سوگند میخورد که قانون اساسی را اجرا کند؛ قسم دروغ که نمیشود خورد.

کسانی که این را احساس میکنند، در آن میدان می‌آیند؛ کسانی هم که نه، قصد ندارند در این صحنه حاضر شوند، در صحنه‌ی انتخاب کردن و کمک به پرورش شدن انتخابات شرکت خواهند کرد. «بیانات در دیدار مردم قم، ۱۹/۱۰/۱۳۹۱»

* نقاط قوت امروز را منهای نقاط ضعف موجود داشته باشد

این را همه بدانند که آنچه ما برای رئیس‌جمهور آینده نیاز داریم، عبارت است از امتیازاتی که امروز وجود دارد، منهای ضعفهایی که وجود دارد. این را همه توجه کنند؛ رئیس‌جمهور هر دوره‌ای باید امتیازات کسبی و ممکن‌الحصول رئیس‌جمهور قبلی را داشته باشد، ضعفهای او را نداشته باشد. هر کسی بالاخره نقاط قوتی دارد و نقاط ضعفی دارد. رؤسای جمهور — چه رئیس‌جمهور امروز، چه رئیس‌جمهور فردا — نقاط قوتی دارند و نقاط ضعفی هم دارند.

همه‌ی ما همین جوریم؛ نقاط قوتی داریم، نقاط ضعفی داریم. آن چیزهایی که امروز برای دولت و برای رئیس‌جمهور نقاط قوت محسوب میشود، اینها باید در رئیس‌جمهور بعدی وجود داشته باشد، اینها را باید در خود تأمین کند؛ آن چیزهایی که امروز نقاط ضعف شناخته میشود — که ممکن است شما بگوئید، من بگویم، دیگری بگوید — این نقاط ضعف را باید از خود دور کند. یعنی ما در سلسله‌ی دولتهائی که پشت سر هم می‌آیند، باید رو به پیشرفت باشیم، رو به تعالی و تکامل باشیم، تدریجاً بهترینهای خودمان را بفرستیم؛ هر کسی می‌آید، پایبند به انقلاب، پایبند به ارزشها، پایبند به منافع ملی، پایبند به نظام اسلامی، پایبند به عقل جمعی، پایبند به تدبیر باشد. اینجوری باید این کشور را اداره کرد.

کشور، کشور بزرگی است؛ ملت، ملت با عظمتی است؛ مسائل تشویق‌کننده و مبشر، فراوان است؛ مشکلات هم بر سر راه هر ملتی، و از جمله بر سر راه ما وجود دارد. آن کسانی که آماده‌ی این میدان میشوند، باید با کمال قوت، با کمال قدرت، با توکل به خدا، با اعتماد به توانائی‌های این ملت پیش بروند. «بیانات در حرم رضوی، ۱/۱/۱۳۹۲»

*** توانایی مدیریت اجرایی کشور را داشته باشد**

ما عرض کردیم سلائق مختلف و هر کسی که احساس میکند توانائی دارد، بیاید وسط میدان؛ توده‌ی مردم و جمعیت عظیم ده‌ها میلیونی ملت هم ان‌شاءالله وارد میدان خواهند شد؛ اما در محاسبه، آن کسانی که داوطلب میشوند، اشتباه نکنند؛ بدانند مدیریت اجرایی کشور یعنی چه. نه در ارزیابی نیازی که کشور به یک قدرت اجرایی دارد، اشتباه کنند، نه در ارزیابی توان خودشان اشتباه کنند. اگر چنانچه ارزیابی درستی انجام دادند، بیایند توی میدان؛ ملت هم نگاه میکند، انتخاب میکند. «بیانات در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور، ۷/۲/۱۳۹۲»

*** معتقد به قانون اساسی و دارای روحیه مقاوم در برابر دشمنان باشد**

نامزد انتخابات اولاً باید به خدا و به این انقلاب و به قانون اساسی و به این مردم ایمان و اعتقاد داشته باشد؛ ثانیاً دارای روحیه‌ی مقاوم باشد. این ملت اهداف بلندی دارد، کارهای بزرگی دارد، تسلیم نیست، کسی نمیتواند با این ملت با زبان زور حرف بزند. کسانی که در رأس قوه‌ی اجرایی قرار میگیرند، باید کسانی باشند که در مقابل فشارهای دشمنان مقاوم باشند؛ زود نترسند، زود از میدان خارج نشوند؛ این یکی از شرطهای لازم است. «بیانات در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور، ۷/۲/۱۳۹۲»

رئیس جمهورتان را با این ویژگی‌ها انتخاب کنید

رئیس جمهور، هم باید کاری باشد، هم باید مردمی باشد، هم باید مقاوم باشد، هم باید ارزشی باشد، هم باید باتدبیر باشد، هم باید پابند به قوانین و مقررات باشد - مجری قانون است - هم باید درد مردم را احساس کند، هم باید طبقات مختلف مردم را ببیند.

* کاری، مردمی، مقاوم، ارزشی، باتدبیر و قانون‌مدار باشد و درد مردم را حس کند

بارها گفته شده است که انتخابات، هم حق مردم است، هم وظیفه‌ی مردم است؛ هم باید حق را استنفاذ کنیم، هم باید وظیفه را بخوبی انجام دهیم. این انتخابات، یک چنین حالتی دارد.

کسانی هم که می‌خواهند صلاحیت‌ها را ملاحظه کنند و بر اساس آن تصمیم‌گیری کنند، همه چیز را در کنار هم باید ببینند.

رئیس جمهور، هم باید کاری باشد، هم باید مردمی باشد، هم باید مقاوم باشد، هم باید ارزشی باشد، هم باید باتدبیر باشد، هم باید پابند به قوانین و مقررات باشد - مجری قانون است - هم باید درد مردم را احساس کند، هم باید طبقات مختلف مردم را ببیند؛ اینها خصوصیتی است که در انتخاب آن کسی که ما می‌خواهیم کلید اجرائی کشور را به او بسپریم، نقش دارد. «بیانات در دیدار دست اندرکاران برگزاری انتخابات، ۱۶/۲/۱۳۹۲»

* پیش‌برنده کشور در عرصه‌های مادی و معنوی باشد

شما که در انتخابات شرکت می‌کنید، دنبال یک فرد اصلاحی می‌گردید که بتواند کشورتان را با همین سرعت، بلکه بیش از این، پیش ببرد؛ هم در عرصه‌ی مادی، هم در عرصه‌ی معنوی. شما دنبال انتخاباتید، برای اینکه کسی یا کسانی، دولتی، رئیس جمهوری بتواند عزت شما را بالا ببرد، استقلال شما را عمیق‌تر کند، وضع زندگی شما را بهتر و مرفه‌تر کند، گره‌ها را باز کند، امید و شور و شوقی در کشور به‌وجود آورد؛ اما دشمن شما درست بعکس، مایل است انتخاباتی انجام بگیرد - حالا که بنا است انجام بگیرد.

البته اگر می‌توانستند کاری کنند که انتخابات انجام نگیرد، آن کار را می‌کردند؛ اما حالا که بالاخره چاره‌ای ندارند و انتخابات انجام خواهد گرفت - که برای آینده‌ی کشور این محسّنات را نداشته باشد؛ بلکه کشور را به سمت وابستگی، به سمت ضعف، به سمت عقب‌ماندگی در صحنه‌های گوناگون حرکت دهد؛ کشور را به عقب بکشاند، به عقب براند؛ آنها هدفشان این است. پس دو تا هدف در مقابل هم قرار دارد: هدف ملت ایران، هدف جبهه‌ی دشمنان. «بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۲۵/۰۲/۱۳۹۲».

*** انسانی شایسته، وارسته، باعزم، مؤمن، انقلابی و با همت جهادی باشد**

هدف ملت ایران چگونه تأمین خواهد شد؟ با دو عامل، این هدف تأمین میشود: یک عامل این است که انتخابات، انتخابات گرم و پرشوری باشد؛ افراد زیاد شرکت کنند، مردم با شور و شوق شرکت کنند، بیایند پای صندوقها. دوم اینکه این انتخابات منتهی شود به انتخاب یک انسان شایسته‌ی وارسته‌ی باعزم مؤمن انقلابی با همت جهادی. با این دو چیز، مقصود ملت ایران حاصل میشود.

مقصود دشمن چگونه حاصل میشود؟ مقصود دشمن با این حاصل میشود که انتخابات اولاً سرد برگزار شود؛ مردم بی‌رغبت باشند، عده‌ی کمی شرکت کنند، یک عده‌ای بگویند: آقا چرا شرکت کنیم؟ فایده‌اش چیست؟ ما نمیخواهیم بیاییم. اینها دشمن را خوشحال میکند. ثانیاً نتیجه‌ای که از صندوقها بیرون می‌آید، نتیجه‌ای باشد که دولت را، به تبع دولت، ملت را به سمت وابستگی بیشتر، به سمت تبعیت بیشتر، به سمت قرار گرفتن در سیاستهای دشمنان قرار دهد؛ دشمن این را میخواهد.

پس ببینید، صحنه روشن است؛ معلوم است شما چه میخواهید، معلوم است دشمن چه میخواهد. حالا آن مطلب دوم که چگونه اصلح را پیدا کنیم و مشخصات یک انسانی که اصلح از دیگران است، چیست، نکاتی در این زمینه وجود دارد که ان شاء الله اگر بنده عمری داشتم، در آینده تا قبل از روز انتخابات عرض خواهم کرد. «بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۲۵/۰۲/۱۳۹۲».

*** همش بر حفظ عزت و حرکت کشور در جهت هدفهای انقلاب باشد**

آنچه که در این فاصله و در این فرصت مهم است، این است که مردم علاوه بر همت بر حضور، همت بر انتخاب خوب هم داشته باشند. همان طور که عرض کردیم، یک انتخاب خوب، یک انتخاب درست، نه فقط در طول چهار سال، گاهی در طول ده‌ها سال تأثیراتش برای کشور باقی میماند. برای انتخاب خوب باید فکر کرد، باید معیارها را شناخت. من ان شاء الله در آینده مطالبی عرض خواهم کرد؛ اما اجمالاً معیار اصلی این است که کسانی سر کار بیایند که همشان بر حفظ عزت و حرکت کشور در جهت هدفهای انقلاب باشد.

آنچه ما در این سالهای طولانی از خیرات و برکات به دست آورده‌ایم، به برکت هدفهای انقلاب بوده است؛ هر جایی که ما کم آوردیم، عقب ماندیم، شکست خوردیم، به خاطر غفلت از هدفهای انقلاب اسلامی و هدفهای اسلامی بوده است.

کسانی سر کار بیایند که مصداق: «انّ الذین قالوا ربّنا الله ثمّ استقاموا» باشند؛ اهل استقامت، اهل ایستادگی باشند؛ زرهی پولادین از یاد خدا و از توکل به خدا بر تن خودشان بپوشند و وارد میدان شوند. «بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۲۵/۰۲/۱۳۹۲».

شعار کاندیدها و معیار مردم در انتخاب نامزدها چگونه باید باشد؟

بینیم آن کسی که میتواند برای انقلاب، برای باز کردن گره مشکلات، برای ایستادگی در مقابل جبهه‌ی معاندان، و برای الگو کردن جمهوری اسلامی در چشم مستضعفان عالم، بیشتر و بهتر تلاش کند، کیست؟

* شعارهایی بدهد که منطبق با واقعیات کشور باشد

شعارها را نگاه کنید، ببیند شعارهایی که تعیین میکنند، چه جور شعارهایی است؟ گاهی بعضی‌ها - البته اشتباه میکنند - برای جلب آراء، شعارهایی میدهند که این شعارها از حدود قدرت و اختیاراتشان بیرون است؛ اینها را مردم هوشمند ما میتوانند بشناسند، مراقبت کنند، دقت کنند.

آنچه که برای مردم لازم است، آنچه که فوریت بیشتری دارد، آنچه که با واقعیات و امکانات کشور سازگار است، آنچه که به افزایش قدرت درونی ملت می‌انجامد، آنها را در شعارهایشان بگنجانند؛ این یکی از معیارها است. «بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۲۵/۰۲/۱۳۹۲»

* بتواند با امانت کامل بار سنگین ریاست جمهوری را بر دوش بکشد

شورای محترم نگهبان، خب مردمانی پرهیزگار، متقی و آگاهند؛ طبق قانون تشخیصی میدهند و عده‌ای به عنوان افرادی که صالحند، معرفی میشوند؛ من و شما باید نگاه کنیم بینیم در بین این صالحها کدام صالح‌ترند، کدام بیشتر به درد مردم میخورند، کدام بیشتر میتوانند این بار سنگین را بر دوش بکشند و با امانت کامل این راه را ادامه دهند و پیش ببرند؛ این را باید من و شما نگاه کنیم، بینیم، بشناسیم.

از افرادی که ممکن است ما را هدایت کنند، راهنمایی کنند، کمک بخواهیم؛ بالاخره خودمان را به حجت شرعی برسانیم. اگر انسان بر طبق حجت شرعی کار کرد، چنانچه بعداً غلط هم از آب دربیاید، باز سرفراز است، میگوید من تکلیفم را عمل کردم؛ اما اگر بر طبق حجت شرعی عمل نکنیم، بعد خطا از آب دربیاید، خودمان را ملامت خواهیم کرد؛ عذری نداریم، حجتی نداریم. «بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۲۵/۰۲/۱۳۹۲»

* بتواند برای باز کردن گره مشکلات، ایستادگی، عزت ملی و آینده کشور تلاش کند

خب، ما باید خودمان کارهای خودمان را منظم و مرتب کنیم.

مردم نگاه کنند به اظهارات داوطلبان محترمی که در این میدان وارد شدند، ما هم نگاه میکنیم؛ تشخیص بدهیم، ترجیح بدهیم، ببینیم آن کسی که میتواند برای انقلاب، برای کشور، برای آینده، برای عزت ملی، برای باز کردن گره مشکلات، برای ایستادگی قدرتمندانه و عزتمندانه در مقابل جبهه‌ی معاندان، و برای الگو کردن جمهوری اسلامی در چشم مستضعفان عالم، بیشتر و بهتر تلاش کند، کیست؟ «بیانات در دانشگاه امام حسین علیه‌السلام، ۱۳۹۲/۰۳/۰۶».

* ریخت‌وپاش و تبلیغات زیاد از اندازه نداشته باشد

رفتار داوطلبان در ریخت‌وپاش و خرج و تبلیغات زیاد از اندازه‌ی لازم میتواند ماها و آحاد مردم را نسبت به آنچه که بعداً پیش خواهد آمد، آگاه و هوشیار و بیدار کند.

آن کسی که یا از بیت‌المال هزینه میکند، یا از پول مشتبه به حرام بعضی‌ها استفاده میکند، نمیتواند اطمینان مردم را جلب کند؛ به این چیزها خیلی باید توجه کرد. «بیانات در دانشگاه امام حسین علیه‌السلام، ۱۳۹۲/۰۳/۰۶».

فصل ششم: حکم مقام معظم رهبری و آیت الله مکارم شیرازی درباره رای و انتخابات

حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای:

– آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران شرعاً واجب و عدم شرکت، حرام است؟

ج. شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه شرعی، اسلامی و الهی است.

– آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران واجب عینی است یا کفایی؟

ج. واجب عینی است.

– اگر شوهر به همسرش اجازه شرکت در انتخابات را ندهد یا رضایت نداشته باشد، تکلیف زن چیست؟

ج. شرکت در انتخابات منوط به اذن شوهر نیست.

- با توجه به نزدیکی زمان انتخابات آیا دعوت بسیج از نامزدها برای تبیین مواضع خود در مسجد اشکال دارد؟

ج. باید بر طبق قوانین و مقررات نظام اسلامی عمل شود.

- شخصی، توانایی انجام مسئولیت را در خود می بیند، آیا خود را در معرض مسئولیت قرار دادن و ثبت نام کردن در انتخابات بر او واجب است؟

ج. بر کسانی که حقیقتاً خود را دارای شرایط برای خدمتگزاری به نظام اسلامی می دانند، واجب کفایی است.

- عمل به تکلیف مقدم است یا رسیدن به نتیجه؟ چگونه می توان هم به تکلیف عمل کرد و هم به دنبال نتیجه مطلوب بود؟

ج. تکلیف گرایی با دنبال نتیجه قانونی و شرعی بودن، منافات ندارد؛ هر چند در انجام تکلیف تحقق نتیجه نیز مورد توجه است.

- در ایام انتخابات جهت شناخت نامزد مناسب، می بایست نواقص، عیوب و امتیازات آنها را در گذشته و حال تفحص کرد تا فرد لایق را پیدا نمود، آیا صحبت کردن پشت سر نامزدها برای انتخاب فرد اصلح، جایز است؟ ملاک چیست؟

ج. در امور مربوط به انتخابات در حد مشاوره، اشکال ندارد.

- به نظر معظم له معیارهای نامزد اصلح چه مواردی است؟

ج. با وجود شرایط قانونی، اهم معیارهای اصلح به شرح زیر است:

- تدین؛

- تعهد و خوشنامی؛

- وفاداری به انقلاب و ایستادگی در راه آن؛
 - عزم، اراده و نفوذ ناپذیری در مقابل دشمن و افراد ناصالح؛
 - دارای برنامه و کفایت لازم؛
 - مرعوب نشدن در مقابل دشمنان؛
 - ساده زیستی و دوری خود و بستگان از اشرافی گری؛
 - مردمی و آشنا به درد مردم، خدمتگزاری؛
 - اعتقاد واقعی به راه امام راحل(ره)؛
 - تقید به مسائل اخلاقی نظیر پرهیز از معامله گری، رشوه و توصیه پذیری و توجه به منافع طبقات محروم جامعه؛
 - تثبیت مواضع عزت آفرین، صحیح، عاقلانه و حکیمانه انقلاب و نظام؛
 - پرهیز از اسراف یا هزینه از بیت المال یا اموال شبهه ناک در تبلیغات و غیر آن؛
 - پرهیز از طرح اموری که در اختیار آنها نیست؛
 - شناخت اولویت ها و فوریت های نظام و مردم و پرداختن به آنها؛
- اگر اصلح را شناسیم وظیفه چیست؟ از طرفی اگر تحقیق کنیم و به شخص اصلح نرسیم می توانیم در انتخابات شرکت نکنیم؟
- ج. در تشخیص فرد اصلح می توانید از کسانی که به لحاظ تعهد دینی و بصیرت انقلابی مورد اعتمادند، کمک بگیرید و در هر صورت شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه شرعی است.
- رای سفید دادن در انتخابات چه حکمی دارد؟

ج. شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه شرعی، اسلامی و الهی و واجب عینی است و برای تشخیص فرد اصلح می توان از کسانی که به لحاظ تعهد دینی و بصیرت انقلابی مورد اعتمادند، کمک گرفت و در صورت عدم شناخت و تحقیق، یا تحقیق کافی و عدم وصول به نتیجه و تحیر در انتخاب اصلح، عمل به اصل وظیفه رای دادن، کافی است.

– خرید و فروش آراء در انتخابات چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.

– آیا استفاده از بیت المال جهت تبلیغات انتخابات اشکال دارد؟

ج. استفاده از اموال بیت المال بدون مجوز شرعی و قانونی جایز نیست و موجب ضمان است.

– در صورتی که به شخصی رأی داده شود و بعداً ایشان آن طور که باید به احکام اسلامی عمل نکند و موجب نارضایتی گردد، آیا فرد رأی دهنده در محضر خداوند متعال مسئول خواهد بود یا خیر؟

ج. اگر بر طبق موازین شرعی عمل کرده است، مسئول نخواهد بود.

– آیا تخریب نامزدها جهت رأی آوردن فردی که به نظر هواداران، اصلح می باشد، جایز است؟

ج. بیان ضوابط و شرایط و نقد کردن برای روشن شدن اذهان مانعی ندارد؛ ولی باید از هتک حرمت، تهمت و توهین اجتناب کرد.

– وظیفه اشخاصی که در جریان انتخابات، تخلفات تبلیغاتی از قبیل هتک حرمت اشخاص، تهمت، غیبت و مواردی از این قبیل را مرتکب شده اند، چیست؟

ج. در صورتی که حلالیت طلبیدن مفسده نداشته باشد باید از آنها حلالیت بطلبد و در صورت امکان جبران نماید؛ مثلاً گفته های خود را به هر کس که رسانده تکذیب کند.

- کسب درآمد ناشی از پخش دروغ و شایعه در فضای مجازی در ایام انتخابات و غیر آن چه حکمی دارد؟

ج. این گونه کسب درآمد، حرام است.

- با توجه به اهمیت شرکت در انتخابات در مراحل مختلف و از سوی دیگر، مستقر بودن برخی صندوق‌های اخذ رأی در مساجد، آیا رفتن به مسجد در حال جنابت و حیض، برای عمل کردن به این وظیفه مهم سیاسی عبادی جائز است؟

ج. باید به مناطقی بروند که صندوق در غیر مسجد باشد.

- حکم شرعی چسباندن پوست‌های تبلیغاتی در مکانی که صاحب آن مکان راضی نیست، چیست؟ اگر باعث کثیفی نمای ساختمان یا آسیب زدن به آن شود، آیا فرد ضامن است؟

ج. اگر عرفاً تصرف در مال او محسوب شود، حرام است و ضامن خسارات وارد شده می‌باشد.

- اگر نامزد انتخابات در تبلیغات خود وعده‌های نادرست و خلاف واقع یا وعده‌هایی خارج از توان و وظایف نمایندگی به مردم بدهد، آیا این کار جایز است؟

ج. نباید وعده‌هایی بدهد که توان انجام آن را ندارد و یا منع قانونی دارد.

- در جریان انتخابات، افراد در مجالس و سخنرانی‌ها، دانسته یا ندانسته، موضوعات مختلفی را به نامزدها نسبت می‌دهند؛ آیا بازگو کردن آنها شرعاً اشکال دارد؟

ج. اگر مطالب مذکور دروغ باشد یا اهانت به شخصی باشد، شرعاً جایز نیست.

- آیا کوتاهی نکردن در امور اجرایی انتخابات یک وظیفه قانونی است، یا شرعاً نیز اشکال دارد؟

ج. کوتاهی در امور اجرایی انتخابات، خیانت در امانت محسوب شده و شرعاً جایز نیست.

- آیا چاپ گسترده اوراق تبلیغاتی که اکثراً بدون مطالعه در معابر رها شده، یا سر از سطل زباله در می آورند، جایز است؟

ج. تبلیغات انتخاباتی مطابق قوانین اشکالی ندارد ولی باید از روش هایی استفاده نمایند که اسراف در آن رخ ندهد.

- اگر کارمند دولتی در وقت اداری به انجام اموری از قبیل تبلیغ برای نامزد دلخواه خود پردازد، جایز است؟

ج. در ساعات اداری باید طبق مقررات اداری به انجام وظایف محوله خود پردازد.

- انتشار هرگونه نتایج نظرسازی و نظرسنجی کاذب درباره انتخابات و نامزدهای انتخابات چه حکمی دارد؟

ج. دروغ و فریب و تقلب در انتخابات، جایز نیست.

- نامزدی زنان در انتخابات مجلس یا شوراها، در صورتی که شوهر او راضی نباشد، چه حکمی دارد؟

ج. شرکت در انتخابات برای بانوانی که شرایط لازم را دارند منوط به اجازه شوهر نیست؛ لکن در صورتی که نامزدی در انتخابات بر ایشان متعین نباشد باید از انجام اموری که موجب تضییع حق شوهر می شود اجتناب کنند.

- آیا در مناظرات تبلیغاتی یا سخنرانی های عمومی بیان اندیشه های نادرست نامزدها یا اشتباهات

سیاسی یا فساد مالی آنها جایز است؟ اگر با قصد روشنگری افکار عمومی باشد، چه حکمی دارد؟

ج. در صورتی که برای شناخت آنها لازم باشد و قصد هتک و اهانت نباشد، مانعی ندارد و گفتن نکات منفی در چارچوب قانون مانع ندارد.

– آیا انتقاد نامزدها در تبلیغات انتخاباتی از عملکرد مسئولان قبلی شرعاً اشکال دارد؟

ج. بیان ضوابط و شرایط و نقد کردن دیگران جهت روشن شدن اذهان مانعی ندارد؛ ولی باید از هتک حرمت و تهمت و توهین اجتناب نمود.

– افراد عادی و عموم مردم در قبال شایعات و مطالب دروغی که در فضای مجازی پخش و منتشر می شود، چه وظیفه ای دارند؟

ج. وظیفه امر به معروف و نهی از منکر به عهده همه افراد جامعه می باشد و باید از شایعات و مطالب دروغ جلوگیری کرد.

– تخلف از قوانین و مقررات جمهوری اسلامی در مسائل مربوط به انتخابات چه حکمی دارد؟

ج. مخالفت با قوانین برای هیچ کس و در هیچ جا جایز نیست.

– آیا ضعف و سستی برخی از مسئولان در اداره کشور را می توان دلیل شرکت نکردن در انتخابات قرار داد؟

ج. خیر، دلیل مذکور مانع از عمل به وظیفه شرعی نمی باشد.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

– مبنای فقهی حضرت تعالی در فتوا به وجوب شرکت مکلفین در انتخابات چه می باشد؟

ج. در جواب باید گفت آیا حفظ جان، مال، ناموس، دین و کشور واجب است؟ این از مسلمات است و باید اینها را حفظ کنیم و مقدمه واجب نیز واجب است.

- آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران شرعا واجب است؟

ج. شرکت در انتخابات برای همگان لازم و واجب است.

- آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران واجب عینی است یا کفایی؟

ج. شرکت در انتخابات برای همگان لازم و واجب است و واجب عینی می‌باشد.

- آیا شرکت نکردن در انتخابات معصیت و گناه است؟

ج. آری، ترک آن بدون عذر شرعی جایز نیست

- چرا شرکت در انتخابات لازم است؟

ج. همانطور که حفظ جان، مال، ناموس، دین و کشور واجب است و باید این‌ها را حفظ کنیم، رای دادن

نیز که مقدمه حفظ این موارد است واجب است. به عبارت دیگر مقدمه واجب نیز واجب است.

- اگر کسی نامزدهای انتخابات را نشناسد و روش تحقیق را نیز نداند، از نظر معظم له چگونه می‌توان

در مورد کاندیداهای انتخابات تحقیق مناسب انجام داد؟

ج. شما می‌توانید از اشخاص آگاه و متدین و دلسوز کمک بگیرید و همچنین مطالعه سوابق ایشان

می‌تواند به شما کمک کند

- آیا انتخاب کاندیدای اصلح غیر از شرایط قانونی شرایط و ویژگی خاص شرعی و دینی هم باید داشته

باشد؟

ج. بله - ویژگی‌های دینی دارد. باید باتقوا باشد، امین باشد، پاکدامن باشد، مدیر و مدبر باشد، آگاه باشد، خلاصه کسی باشد که هم دنیای مردم را حفظ کند هم دین مردم را حفظ کند. هم کشور را حفظ کند هم مکتب را حفظ کند.

- رای سفید دادن در انتخابات چه حکمی دارد؟

ج. شما می‌توانید از اشخاص آگاه و متدین و دلسوز کمک بگیرید و همچنین مطالعه سوابق ایشان می‌تواند به شما کمک کند و و اگر به شخص خاصی اعتماد نکردید می‌توانید رأی سفید بدهید، ولی تا جایی که ممکن است رای سفید ندهید.

- بر اساس شنیده‌ها، برخی از کاندیداهای انتخاباتی جهت پیروزی در میدان انتخابات به طرق مختلف مانند توزیع گوشی تلفن همراه و سیم کارت، پرداخت وجه نقد، توزیع غذای گرم، وعده امتیازات دولتی و غیر آن، اقدام به خرید آرای مردم می‌نمایند؛ شایان ذکر است که این وضعیت به گونه‌ای است که به سمت انتخابات سرمایه داری پیش می‌رود و در صورتی که این امر واقعیت داشته باشد مشکل ساز خواهد بود؛ با توجه به این مطلب، نظر حضرتعالی چه می‌باشد؟

ج. انتخابات اسلامی با انتخابات غربی مادی بسیار متفاوت است، استفاده از امور مالی و امتیازات مختلف برای خریدن آراء در انتخابات اسلامی مطلقاً جایز نیست و باید جداً از آن پرهیز کرد و کسانی که از این گونه طرق کسب آراء کنند، مشروعیت آن‌ها زیر سؤال است، و رأی دهندگانی که با این امور به افرادی رأی می‌دهند که صلاحیت ندارند نیز از نظر شرعی مرتکب خلاف شرع شده‌اند. اصولاً توسل به این امور دلیل بر عدم صلاحیت است. برادران و خواهران عزیز مراقب باشند سرنوشت نظام و کشورشان را با هیچ چیز مبادله نکنند و حتی در تبلیغات انتخاباتی خود از روش‌های غربی استفاده نکنند

- اگر کسی در رای گیری برای انتخاب فردی برای سمت خاص به فرد شایسته‌تر رای ندهد و به فرد دیگری رأی دهد از نظر شرع حکم این کار او چیست؟
ج. مرتکب کار خلافی شده و نباید در آینده تکرار کند.

- در انتخابات فقط باید به ((اصلح)) رای داد یا به ((صالح مقبول)) هم میتوان رای داد منظور جایی است که اصلح هم می باشد، اما مردم او را نمی شناسند و رأی نمی آورد؟
ج. در این فرض صالح مقبول مقدم است.

- اگر کسی را اصلح دانستیم و برای نظام و انقلاب مفید بود آیا واجب است برای او تبلیغ کنیم؟
ج. در فرض سوال تبلیغ برای چنین شخصی خوب است.

- آیا عدم شرکت در انتخابات از نظر دینی اشکال دارد؟ اگر این گونه است انداختن رأی سفید چه حکمی دارد؟

ج. شرکت نکردن در انتخابات جایز نیست و اگر به شخص خاصی اعتماد نکردید می توانید رأی سفید بدهید؛ ولی تا جایی که ممکن است رای سفید ندهید.

- با توجه به این که زن جهت شرکت در انتخابات می بایست از منزل خارج شود آیا واجب است از شوهر اجازه بگیرد؟ و اگر شوهر به همسرش اجازه شرکت در انتخابات را ندهد یا رضایت نداشته باشد تکلیف زن چیست؟

ج. زنان در چند مورد بدون اجازه شوهر می توانند از منزل خارج شوند از جمله برای رأی دادن در انتخابات و یا شرکت در راهپیمایی های ضروری.

- در ایام انتخابات جهت شناخت کاندیدای مناسب، می بایست نواقص و عیوب و امتیازات آن ها را در گذشته و حال تفحص کرد تا فرد لایق را پیدا نمود، آیا صحبت کردن پشت سر کاندیداها برای انتخاب فرد اصلح، جایز است؟

ج. در صورتی که در مقام مشورت برای رأی دادن به آن‌ها باشد اشکالی ندارد، ولی باید صفات آن‌ها را بیان کرد نه توهین و مذمت و تحقیر و تخریب و یا خدای نکرده تهمت به آن‌ها زده شود.

- در رقابتی که بین کاندیدها وجود دارد و وعده‌هایی که داده می‌شود، تا چه اندازه کاندیدها مجازند وعده دهند؟ آیا مجازند وعده فراتر از اختیاراتشان بدهند؟

ج. قطعا جایز نیست وعده‌های فراتر از اختیار بدهند، یا دروغ بگویند، یا کاری که میدانند نمیشود آن را مطرح کنند. ما اسم این را تدلیس می‌گوییم؛ نوعی تدلیس است. یعنی خلاف گویی و کار را بر مردم مشتبه ساختن این کار جایز نیست.

کاندیدها باید وعده‌هایی بدهند که میتوانند انجام دهند یا در توان آن‌ها هست که انجام بدهند. بعضی جاها میتوانند بگویند امیدوارم بتوانم فلان کار را بکنم؛ در صورتی که واقعا امیدواری باشد. اگر امیدوار نباشد، بگوید امیدواریم؛ آن هم دروغ و تدلیس است؛ بنابراین باید وعده‌هایی بدهند که امکان انجام آن را داشته باشند.

- در زمان تبلیغات انتخابات هستیم و به طور طبیعی ممکن است شایعاتی در مورد برخی کاندیدها و یا شخصیت‌های نظام مطرح شود، می‌خواهم حکم شایعه‌سازی و شایعه‌پراکنی را بدانم؟

ج. شایعه‌سازی و شایعه‌پراکنی، مطلقا در اسلام جایز نیست. در قرآن در دو سه جا صریحا این معنا تحریم شده *إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ*. در جاهای دیگر هم هست که شایعه‌پراکنی ممنوع است. منظور از شایعه‌پراکنی این است که چیزی که ثابت نیست، من برای شما بگویم، شما برای دیگری بگویی که سطح جامعه را فرا بگیرد. در حالی که مطلبی است که ثابت نیست. این در اسلام مطلقا ممنوع است. گفتم، از گناهانی است که در قرآن تصریح به عذاب شده که ما می‌گوییم گناه کبیره است. گناهی است که در قرآن صریحا عذابی درباره آن ذکر شده. شایعه‌پراکنی جزء گناهان کبیره است.

- تهمت زدن یک کاندیدا به کاندیدای دیگر یا افراد عادی به کاندیدای دیگر چه حکمی دارد؟

ج. تهمت زدن خواه درباره افراد عادی باشد یا در مورد کاندیداها باشد، حرام است و باید برادران، خواهران فراموش نکنند حق الناس ایجاد میشود. اگر تهمتی بزند باید برود جبران کند. یعنی به تمام کسانی که این تهمت را گفته بگوید: اشتباه کردم، دروغ گفتم و از صاحبش هم حلیت بطلبد. بار تهمت و مسئولیت تهمت خیلی سنگین است. برادران و خواهران مراقب باشند خدای نکرده در دام شیطان هوای نفس نیافتند و تهمت به کسی نزند که جبران تهمت به این آسانی نمیشود.

- تبلیغ کاندیداهای مجلس در مساجد چه حکمی دارد؟ بعضا در مساجد حضور پیدا می کنند و برنامه های خود را می گویند و برخی نیز به مساجد مبلغی کمک می کنند.
ج. باید مساجد را از مسائل سیاسی جناحی دور نگاه داشت.

- با توجه به اینکه رای دادن یک وظیفه دینی است و رای گیری در مسجد برگزار می شود برا کسی که عادت ماهانه هست و نمیتواند وارد مسجد شود تکلیف چیست؟ در محل سکونت ما فقط یک شعبه وجود دارد و آن هم در مسجد میباشد کدام تکلیف اولویت دارد؟

ج. لازم است به محل دیگری برود و یا از مسئول مربوطه درخواست کند برگه رای را خارج از مسجد به او بدهد و چنانچه ممکن نباشد و یا مشقت داشته باشد تکلیف از او ساقط می شود.

- رها کردن درس و مباحثات طلبگی جهت حضور در تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری یا مجلس و یا شوراها چه حکمی دارد؟

ج. برای تبلیغ شرکت در اصل انتخابات مانعی ندارد، ولی بهتر است از تبلیغ شخصی اجتناب کنند.

- اگر فرد اصلح در انتخابات، احتمال رأی آوردنش کم باشد آیا می توان برای دفع فرد بدتر، به فرد بد رأی داد (البته منظور از فرد بد، فردیست که اصلح نیست و شانس رقابت با فرد بدتر را دارد)؟

ج. با توجه به آنچه نوشته اید، در صورتی که بدتر بسیار خطرناک باشد و بد این خطرات را ندارد و رأی نیاوردن اصلح تقریباً مورد اطمینان باشد مانعی ندارد

- آیا می‌توان در ایام انتخابات پرده از مبانی غلط فکری، اشتباهات و فساد سیاسی، مالی و یا حتی اخلاقی یک کاندیدا برداشت تا مردم به او رأی ندهند؟

ج. در صورتی که در مقام مشورت برای رأی دادن به آن‌ها باشد اشکالی ندارد، ولی باید صفات آن‌ها را بیان کرد نه توهین و مذمت و تحقیر و یا خدای نکرده تهمت به آن زده شود.

- حرکت تخریب‌گرایانه برای تبلیغ انتخابات نمایندگی مجلس، بدون هیچ‌گونه توهین و نشر اکاذیب چه حکمی دارد؟

ج. تخریب افراد نه در انتخابات و نه در غیر آن، نه با نشر اکاذیب و اهانت و نه بدون آن، جایز نیست

- استفاده از وجوهات شرعیّه برای تأمین هزینه تبلیغات انتخاباتی چه حکمی دارد؟

ج. این کار مطلقاً جایز نیست

فصل هفتم: قریب به ۲۰ هزار کلمه مطلب ویژه انتخابات از سخنان بزرگان، اساتید و فضلاء حوزه علمیه

قریب به 20 هزار کلمه از سخنان بزرگان، اساتید و فضلاء حوزه علمیه پیرامون مسئله انتخابات تولید شده است که جهت بهره‌برداری و استفاده مخاطبان تقدیم می‌شود.

چرا مقام معظم رهبری به حضور مردم در انتخابات تأکید دارند؟

موضوع مردم‌سالاری دینی که همواره مورد تأکید امام خمینی و رهبری معظم است، مبنی بر این انگاره است که مردم صاحبان نظام باید باشند و برای آن تلاش کنند. اصلاً یکی از علل ماندگاری جمهوری اسلامی این است که فرض بر آن بوده که مردم صاحبان نظام هستند و اینان به سمت و سوی این حکومت جهت می‌دهند.

عواقب جبران ناپذیر عدم مشارکت در انتخابات

آیت الله مهدی شب زنده دار

آیت الله شب زنده دار، عضو فقهای شورای نگهبان در ابتدای درس خارج فقه در مسجد اعظم، نکات مهمی درباره انتخابات و مشارکت حداکثری مردم ارائه نموده که مشروح آن بدین شرح است.

استعمار زخم خورده در کمین انقلاب و ملت ایران است

امسال دو انتخابات مهم در پیشرو داریم که دارای حساسیت ویژه ای است. اگر خدایی ناکرده در اثر بی توجهی، عدم اهتمام و سهل انگاری ما، ضربه ای به انقلاب و نظام وارد شود، دیگر به این زودی ها قابل جبران نیست. امروزه در مسئله فلسطین و غزه شاهد هستیم که دولت های استعمارگر دنیا هیچگونه رحمی در دلشان وجود ندارد. این دولت های غاصب و جنایتکار از ایران، روحانیت، حوزه علمیه، مرجعیت، امام امت و رهبری معظم زخم خورده لند و اگر مجالی پیدا کنند، قطعاً بدتر از غزه با ایران رفتار خواهند کرد؛ یعنی دیگر مجالی نمی گذارند که روحانیت بتواند نفس بکشد. این مسئله بسیار مهم است. ما باید مردم را با این چیزها آشنا کنیم، توجه و تذکر دهیم و نگذاریم که آنچه که در بوق های تبلیغاتی آنها گفته می شود و مغالطاتی که آنها انجام می دهند، خدای ناکرده در دل ملت مؤثر واقع شود و یا در بین جوانان و نوجوانان و اقشار مختلف این مملکت شک ایجاد شود. مردم علیرغم مشکلاتی که دارند، به اصل انقلاب و اصل اسلام وفادار هستند و تحمل می کنند. در ظل عنایات اهل بیت علیه السلام و آرمان های آنها باید در اینباره اهتمام ورزیده شود.

وظایف حوزه های علمیه و طلاب در مسئله انتخابات

در روایت است که ما از خدای متعال تقاضا می کنیم که: «وَأَجْعَلْنِي مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِي غَيْرِي»؛ یعنی خدایا! مرا از کسانی قرار بده که به وسیله او دینت را یاری می کنی و به جای من دیگری را نگذار. نمی گویم کسی دیگر موفق نباشد؛ ولی به جای من نباشد. این خیلی مهم است که کسی به جای من نباشد. در این دعا نصرت دین آنقدر بارزش است که در آن ایثار نیست.

باید توجه داشت که ایثار در اسلام و همه ادیان عمل بارزشی است؛ به طوری که مدح و ثنای همه را بر می انگیزد. سوره مبارکه انسان یا دهر در شأن مولا امیرالمؤمنین، صدیقه طاهره، حسنین و زینب کبری سلام الله علیها وارد شده است، به خاطر آن ایثاری که آن حضرات کردند. ایثار چه بوده است؟ ایثار این بوده که افطار خودشان را به مستمند، لسیر و یتیمی که آمدند، اعطا فرمودند. این عمل آنها آنقدر عظمت دارد که خدای متعال در سوره مبارکه انسان آنها را می ستاید. «إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا عَبَّوسًا قَمَطِرًا»؛ (ما از (قهر) پروردگار خود به روزی که (از رنج و سختی آن رخسار خلق) در هم و غمگین است، می ترسیم). بزرگان و اعلام و فضلالی محترمی که این توانایی را دارند و شرایطشان طوری است که می توانند، به تبلیغ مشرف شوند، ان شاءالله این وظیفه را انجام دهند؛ به خصوص که امسال ماه مبارک رمضان هم در پیش است و با ایام

نوروز تداخل پیدا می کند، تبلیغات ماه رمضان امسال، مثل تبلیغات سال های گذشته نیست؛ چون بالأخره جریانات مختلف و تعطیلی هایی وجود دارد. بنابراین این یک فرصت بسیار مغتنمی است.

نقش و جایگاه جهاد تبیین

حوزه علمیه ای که بحمدالله علت محدثه این قیام و انقلاب و ان شاءالله پیاده شدن احکام الهی است، خودش هم باید علت مبقیه آن باشد؛ خودش باید دست به کار شود و در زمینه های مختلف و با ابزار مختلف، با همان جهاد تبیینی که رهبری معظم فرمودند، نقش خود را ایفا کند.

امام(ره) با همان جهاد تبیین کار را جلو بردند؛ اطلاعیه ها، صحبت ها و گفته هایی را بیان کردند.

به یاد دارم که در آن زمان، گاهی اوقات بعضی از افراد به منزل مرحوم والد می آمدند. ما با مرحوم آیت الله ربانی شش برابری در یک کوچه بودیم. آن زمان مرحوم آیت الله ربانی شاگرد امام نبودند؛ شاگرد آیت الله بروجردی و بعضی از بزرگان دیگر(ره) بودند؛ ولی پدر ما علاوه بر آیت الله بروجردی، در درس حضرت امام هم، شرکت می کردند. مرحوم آقای ربانی بعد از سال 42 به پدر ما گفته بودند: خدمت امام عرض کنید که از عشایر آمده اند و می گویند: هر مقداری که شما اسلحه بخواهید، در اختیارتان قرار می دهیم. آقا می فرمودند: من این را خدمت امام عرض کردم و امام فرمودند: ما اصلاً بنا نداریم که دست به اسلحه ببریم. بعد ایشان فرمودند که اگر یک در میلیون دولت احتمال دهد که ما می خواهیم دست به اسلحه ببریم، حوزه را قلع و قمع خواهد کرد. ما همان کارهای آخوندی را می کنیم که تبیین و بیان است. ایشان هم با همین کار جامعه را متحول و آماده کرد. رهبری زمانی فرمودند: من خدمت امام عرض کردم: این کاری که شما کردید، نتیجه هزار سال کار روحانیت است که در گوشه و کنار این کشور، دل های مردم را به اسلام و اهل بیت علیهم السلام و مرجعیت و روحانیت مرتبط کردند و شما از این زمینه آماده، استفاده کردید.

بایسته های انتخابات سرنوشت ساز

گفت و گو با آیت الله سید احمد خاتمی، عضو فقهای شورای نگهبان

نظام اسلامی ایران که با سقوط رژیم دیکتاتوری و استبدادی پهلوی در سال 1357 به پیروزی رسید با شعار محوری (استقلال - آزادی - جمهوری اسلامی) به سوی تحقق آن حرکت خود را آغاز کرد.

بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی(ره) همواره در پیام ها و سخنرانی ها در برابر نظام سلطنتی، بر حکومتی تأکید داشت که بر احکام اسلام و رأی مردم بنیان گذارده شده باشد.

اصطلاح «جمهوری اسلامی» را امام ابتدا در پاریس در توصیف نظام مطلوب و مورد نظر خود به کار برد. «جمهوریت» مورد نظر به همان معنای رایج یعنی مردمی بودن حکومت است.

بنابراین «جمهوریت» نظام، به پذیرش حق مردم در انتخاب نوع نظام سیاسی و حاکمان اشاره داشته و شکل و قالب حکومت مورد نظر امام را تشکیل می دهد و در این نظام، مردم به عنوان یکی از ارکان مشروعیت نظام سیاسی جمهوری اسلامی تلقی می شوند؛ به گونه ای که نظر و رأی مردم، فقط در مراحل اولیه تأسیس نظام شرط نبود؛ بلکه جمهوری اسلامی به حضور دائمی و نظارت همیشگی آنها بر مسئولین مقید می باشد.

امام خمینی (ره) معمار بزرگ انقلاب اسلامی، مردم را صاحبان اصلی نظام دانسته و مشارکت آنان را ضامن تداوم انقلاب بیان کرده اند. حضرت امام همچنین همبستگی میان مردم را عامل اصلی خنثی نمودن توطئه های دشمنان در داخل و خارج می دانستند.

امامین انقلاب همواره بر حضور حداکثری مردم در انتخابات تأکید نموده و بر این اعتقادند که میزان رأی مردم بعد از انقلاب، نباید در مقایسه با قبل از انقلاب از سطح کمتری برخوردار باشد؛ چراکه تبلیغات دشمنان در خارج از کشور و شکست خوردگان سیاسی در داخل، آن را بهانه ای برای ناکارآمدی و مأیوس شدن مردم از انقلاب و نظام دانسته و از آن بهره برداری های مغرضانه سیاسی می کنند و در این میان نیز، اسلام را متهم خواهند نمود که از عهده اداره کردن جامعه و تأمین خواسته های مردم بر نمی آید.

با توجه به این اهمیت و نقش حضور مردم در صحنه انتخابات است که باید همت و تلاش تمامی مسئولان، دستاوردکاران، کاندیداها و رسانه ها به این امر معطوف شود که با اقدامات سنجیده و تدابیر لازم و فضا سازی مناسب، زمینه های حضور حداکثری مردم در انتخابات را فراهم ساخته تا موجب امید بیشتر دوستداران و ناامیدی و شکست دشمنان اسلام را فراهم نمایند.

در گفت و گو با آیت الله سید احمد خاتمی، عضو فقهای شورای نگهبان، به بررسی و پاسخ برخی از شبهات این عرصه پرداخته است که در ادامه می خوانید.

چرا رهبر معظم انقلاب تأکید ویژه ای بر شرکت آحاد مردم در انتخابات دارند؟

مقام معظم رهبری، مثل امام (ره) در هر انتخاباتی بر شرکت آحاد مردم در انتخابات تأکید ویژه دارند و دلیلش روشن است. سرمایه نظام اسلامی مردمند. اگر مردم با نظام باشند، نظام می ماند. انتخابات از مصادیق امر جامع است. (وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ) (نور، 62). در امر جامع، مردم باید حضور داشته باشند. مفسران، نماز جمعه را یکی از مصادیق امر جامع برشمرده اند. جهاد را یک مصداق امر جامع حساب کرده اند؛ ولی به نظر میرسد، امر جامع هر امری است که حضور مردم در آن امر لازم است و انتخابات هم، یکی از آن امور است.

واقعیت مطلب این است که مردم حرف قانونی شان را از یک راهی باید بزنند. یک راه قانونی انتخابات است. اردو کشی خیابانی راه به جایی نمی برد آنچنان که در فتنه سال 88 راه به جایی نبرد. ضربه به خود مردم خواهد بود. صندوق رأی را گذاشته اند، برای اینکه اردو کشی خیابانی نباشد. حضور مردم پای صندوق های رأی، تقویت کننده نظام اسلامی و مایه ناامیدی دشمنان اسلام است.

به نظر شما شورای نگهبان تاکنون چه اقدامات مؤثری برای پاسخگویی به ابهامات مرتبط با نظارت استصوابی خود انجام داده است؟ آیا این پاسخ ها قانع کننده بوده است؟

نظارت، در متن قانون اساسی است. نظارت بر انتخابات های عمومی (ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی، مجلس خبرگان)، به عهده شورای نگهبان گذاشته شده است. حُب سخن این است که آیا این نظارت، نظارت «استطلاعی» است یا نظارت «استصوابی»؟ استطلاعی، یعنی شورای نگهبان اطلاع داشته باشد؛ اما وظیفه ای در عرصه اصلاح نداشته باشد. این اسمش «استطلاعی» است. «استصوابی» این است که در همه مراحل انتخابات، ناظر، حق اقدام داشته باشد.

راهکاری که قانون در اینجا نشان داده است، این است که تفسیر قانون اساسی با شورای نگهبان است. قانون اساسی این کار را انجام می دهد و شورای نگهبان این نظارت را به نظارت استصوابی تفسیر کرده است. بنابراین، نظارت استصوابی یک قانون است. همان قانونی که می گوید: پای صندوق رأی و انتخابات و... حضور دلشسته بلشید. همان قانون می گوید: شورای نگهبان نظارت استصوابی دارد.

نظارت استصوابی پیشینه اش به دوره خود امام می رسد. اولین هیئتی که برای اولین انتخابات ریاست جمهوری تشکیل شد، نظارت استصوابی را اعمال کردند. آن هیئتی که از سوی امام، ناظر بود، مسعود رجوی خبیث را از کاندیداها حذف کردند و کار بسیار خوبی کردند. این اسمش چه بود جز نظارت استصوابی؟

روح نظارت استصوابی این است که انتخابات به گونهای باشد که منتخبان «وکیل المله» باشند و «وکیل الدوله» نباشند؛ «وکیل الثروه» نباشند؛ پول، حرف اول را نزنند. مردم حرف اول را بزنند. روح نظارت استصوابی همین است.

اما اینکه آیا این پاسخ ها قانع کننده بوده یا نه، سخنگوهای شورای نگهبان، اعضای شورای نگهبان و اندیشمندان بیرون از شورای نگهبان توضیح داده و سعی کرده اند، پاسخ ها منطقی باشد؛ ولی بعضی ها بنای بر قانع شدن ندارند. این بعضی ها، با اصل وجود شورای نگهبان هم مخالفند. تا چه رسد به نظارت استصوابی اش. ما اجباری بر این نداریم که ایشان قانع بشوند. بعضی از اینها تعدد دارند که این نهاد مقتدری که 44 سال انقلاب را از خطراتی رهانیده، قانع نشوند. و ما اصراری بر این نداریم که حتماً کسانی که اصل شورای نگهبان را قبول ندارند، نظارت استصوابی را قبول داشته باشند.

مشارکت گسترده مردمی در انتخابات، یکی از محورهای مورد تأکید امام خمینی(ره) و نیز رهبری انقلاب است. ابعاد تأثیرگذاری این مشارکت گسترده، در امنیت، استقلال و پیشرفت کشور را چگونه ارزیابی می کنید؟

روشن است که این مشارکت گسترده در همه عرصه ها تأثیرگذار است. در عرصه امنیت تأثیرگذار است؛ همچنین در عرصه استقلال و پیشرفت کشور و در عرصه خنثی کردن توطئه های دشمنان. دشمنان انقلاب اسلامی بعد از پیروزی انقلاب، مدام در پی این بودند که مردم را از انقلاب بگیرند. هنوز هم در پی این هستند؛ اما تاکنون ناکام بوده اند و ان شاءالله با حضور گسترده این بار انتخابات، باز هم ناکام خواهند ماند.

این انقلاب مال مردم و سرمایه مردم است. می خواهند این سرمایه را بگیرند. تمام تلاششان را به کار می برند. دشمنان بیرونی و بازی خورده های درونی، هم می گویند و هم بیلبلیه می دهند که پای صندوق های رأی نیلیید. اینها دشمنان پیشرفت کشور و قهرماً دشمنان انقلاب اسلامی هستند.

نقش رسانه ها را در ترغیب مردم به شرکت گسترده در انتخابات از یک سو و در زمینه سازی برای برگزاری انتخاباتی سالم و رقابتی چگونه ارزیابی می کنید؟

نقش رسانه ها را در ترغیب مردم به شرکت گسترده در انتخابات، نقش بسیار مهمی است؛ به خصوص صدا و سیما (و تأکید می کنم بر سیما) که می توانند، با ساختن برنامه هایی مفید، آگاهی بخش و شبهه زدا، نقش گسترده ای در انتخاباتی پرشور، سالم و رقابتی داشته باشند و البته فضای مجازی هم، بسیار مؤثر است. بحمدالله خوبان فراوانی در عرصه فضای مجازی هستند که وظیفه شناس و اهل بصیرتند و در این عرصه، بصیرت مدارانه عمل می کنند و مردم را برای حضور در انتخابات تشویق می نمایند. ما از ابتدای شکل گیری فضای مجازی در کشور تا الآن یک حرف زده ایم و آن حرف این است که: فضای مجازی که کلیدش دست آمریکا و استکبار باشد، خطر دارد؛ اما فضای مجازی که کلیدش دست خوبان و اهل بصیرت باشد، قطعاً نقش آفرین و مثبت است.

لزوم حفظ سلامت انتخابات نیز، یکی از محورهای مهم در سخنان رهبری در مورد انتخابات است. مؤلفه های یک انتخاب سالم از نظر شما چیست؟ چگونه می توان به آنها دست پیدا کرد؟

مهم ترین مؤلفه انتخابات سالم، قانون مداری است. مجریان انتخابات باید قانون مدار عمل کنند. ناظران باید قانون مدار عمل کنند. لازم است که همگان قانون را بپذیرند. این در حقیقت، انتخابات سالم است. ذره ای تخطی از قانون، از هیچکس، نه مجریان و نه ناظران، پذیرفته نیست و تا جایی که مطلع هستم و خبر دارم، (هم از مجریان و هم از ناظران)، ایشان از امانت هستند. تمام تلاش و دقت در این است که امنای ملت این انتخابات را، بررسی کنند؛ البته مردم هم در صحنه باشند؛ هر جا که تخطی از قانون را دیدند، (مستند) به مسئول مافوق گزارش بدهند. حتماً به گزارششان ترتیب اثر داده خواهد شد. اینکه می گویم گزارش باید مستند باشد، به خاطر پرهیز از گزارشاتی است که بر مبنای شایعات است. شایعات نمی تواند تعیین کننده وظیفه باشد. این گزارش مستند است که تأثیرگذار است.

طبیعتاً مردم برای تحقق مصالح فردی و اجتماعی خود، به دنبال بهترین و شایسته ترین گزینه ها هستند. از نظر اسلام، چه معیارهای روزآمدی را می توان برای انتخاب فرد اصلح در نظر گرفت؟

شورای نگهبان در تأیید صلاحیت ها، کف صلاحیت ها را در نظر می گیرد و می گوید: این افراد کف صلاحیت را دارند. اصلح را انتخاب نکرده و نمی کند. انتخاب اصلح که سقف انتخاب است، با مردم است. مردم بر اساس درایت و بصیرت خودشان اصلح را برمی گزینند و به نظر می رسد، اصلح، آنها هستند که با انقلاب باشند، همراه با انقلاب باشند و در تقویت نظام بکوشند. مطلقاً دل به بیگانگان نداده باشند. اصلح کسانی هستند که خداباور باشند و در این عرصه خداباوری، انقلابی عمل کنند. همان که مقام معظم رهبری فرمود و همان که در کلمات امام راحل عظیم الشان بود: «من در میان شما باشم و یا نباشم، به همه شما وصیت می کنم که نگذارید، انقلاب به دست ناهلان و نامحرمان بیفتد.» (صحیفه امام خمینی(ره)، جلد 21، صفحه 93) نامحرمان در شأن گزینش نیستند. در هر انتخابی، محرم آنها هستند که این انقلاب را با جان و دل دوست دارند و در راه این انقلاب با تمام توان فداکاری های لازم را دارند.

بی شک همواره دشمنان استقلال و پیشرفت ایران عزیز، با نزدیک شدن زمان انتخابات به دنبال التهاب آفرینی از طریق دامن زدن به شایعات هستند. به نظر شما چه راهکارهای مؤثری برای در امان ماندن مردم از این التهاب آفرینی ها وجود دارد و نقش علما و حوزه های علمیه در این زمینه چیست؟

مؤثرترین راه برای مقابله با شایعات و التهاب آفرینی عبارت است از: اطلاع صحیح و به موقع به مردم دادن. صدا و سیمای جمهوری اسلامی به خصوص سیما در این عرصه می تواند، بهترین نقش را داشته باشد. اخباری که باید به اطلاع مردم برساند، قبل از اینکه بیگانگان وارد عمل بشوند، خود صدا و سیما وارد عمل بشود و اطلاعات لازم را بیان کند. فضای مجازی هم در کنارش ایفای نقش کند. افراد با بصیرت و دلسوز در این عرصه وارد بشوند. برای مقابله با شایعات، این راه، راه اساسی است. البته نهادهای قانونی و دستگاه قضایی آنجا که می بینند، در شایعه ای عنصر جرم هست، باید مقابله کنند. مجرم را پیدا کنند و به سزای عملش برسانند.

پس دو راه اساسی پیش روی ماست: یک راه عبارت است از: اطلاع رسانی منطقی و مستند. دوم برخورد قانونی با کسانی که شایعات دروغین را پخش می کنند و به تعبیر قرآن «الْمُرْجِفُونَ». «مرجفون» از مصادیق شایعه افکنان که قرآن کریم درباره آنها میگوید: (لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا) (احزاب، 60).

ترجمه آیه: «البته (بعد از این) اگر منافقان و آنان که در دلهاشان مرض (و ناپاکی) است و هم آنها که در مدینه (بر ضد اسلام) تبلیغات سوء می کنند (و دل اهل ایمان را مضطرب و هراسان می سازند)، دست (از این زشتی و بدکاری) نکشند، ما هم تو را بر (قتال) آنها بر انگیزیم (و بر جان و مال آنها مسلط گردانیم) که از آن پس، جز اندک زمانی در مدینه در جوار تو زیست نتوانند کرد.»

نقش علما و حوزه های علمیه نیز، در این عرصه همیشه پررنگ و تأثیرگذار بوده است. از اصل پیروزی انقلاب تا امروز ان شاءالله نقش خود را ایفا خواهند کرد.

رهبری انقلاب، به اعتماد کامل به دستگاه های نظارتی بر انتخابات از سوی مردم تأکید دارند. چگونه می توان اعتماد مردم به این دستگاه ها را افزایش داد تا مردم با اشتیاق بیشتری در انتخابات شرکت نمایند؟

حقیقت این است که دستگاه های نظارتی کشور، امینند و سعی می کنند، به وظیفه خودشان عمل کنند؛ لکن (باز تأکید می کنم) انتخابات مال مردم و برای مردم است. مردم باید در صحنه باشند. «كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ»؛ (ارشاد القلوب دیلمی، ج 1، ص 184) باید همه احساس مسئولیت در این عرصه کنند. اهل «امر به معروف» باشند. معروف در این عرصه، «قانونی عمل کردن» است. منکر در این عرصه، «غیرقانونی عمل کردن» و خلاف قانون در این عرصه ها، «روش داشتن» است.

مقصودم آن است که برای اطمینان بیشتر، مردم در صحنه باشند و مسئولین نظارت هم به موقع گزارشات لازم را برای مردم بیان کنند. اما گزارش بدهند به مردم که در بعضی از حوزه ها، دیدیم این امر خلاف قانون، صورت می گیرد. آنجا برخورد بایسته را انجام دادیم. اینکه گزارش به مردم داده شود، سبب اعتماد بیشتر مردم به دستگاه های نظارتی است.

در پایان، اگر نکته دیگری باقی مانده، لطفاً بفرمایید.

روی قصه حوزه علمیه و ورود حوزه علمیه در انتخابات تأکید داشته باشید. روی اجرای صحیح و نظارت دقیق تأکید داشته باشید. این مسئله خیلی مهم است. روی مشارکت و مشارکت حداکثری تأکید داشته باشید؛ چون پیداست و می بینید که دشمنان این انقلاب در پی آنند که انتخابات در فضایی سرد برگزار شود. برای مقابله با این جریان، پیش از این، مقام معظم رهبری وارد شد و دلسوزان هم، باید در این عرصه ورود داشته باشند.

والسلام علیکم ورحمه الله وبرکاته.

حفظ نظام متوقف بر شرکت در انتخابات است

گفت و گو با آیت الله فقیهی، عضو جامعه مدرسین و استاد خارج حوزه علمیه قم

شرکت در انتخابات و تأثیرگذاری در تعیین افرادی در رأس حکومت از مصادیق بارز اهتمام به امور مسلمین محسوب می شود؛ زیرا حتی اگر شخصی برای خود ارزش قائل نشود و بگوید برای من فرقی ندارد که چه کسی مسئول شود، حداقل باید به خاطر مردم، به سهم خود تلاش کند تا با انتخابی شایسته، فرد مناسبی روی کار آمده و امور مسلمین را سامان دهد.

آیت الله محسن فقیهی، عضو جامعه مدرسین و استاد خارج حوزه علمیه قم، در گفت و گو با «افق حوزه» به سؤالاتی چون: ماهیت و حکم شرکت در انتخابات، مهم ترین راهبردهای اساسی دشمن برای عدم حضور مردم در انتخابات، راهکارهای ایجاد انگیزه و حضور حداکثری مردم در انتخابات و... پرداخت.

مهم ترین راهبردهای اساسی دشمن برای عدم حضور در انتخابات چیست؟

القای این تفکر که فرقی ندارد، چه کسی بیاید، القای این تفکر که انتخابات مهندسی شده و هر که را خودشان بخواهند روی کار می آورند، القای این تفکر که این نظام به پایان عمر رسیده و چیزی از عمرش نمانده، برجسته کردن مشکلات کشور، پنهان کردن پیشرفت های کشور، دوقطبی سازی های مخرب، حمایت و تبلیغ جریان غربگرا، حمله به نهادهای انقلابی به ویژه شورای نگهبان و....

نقش حاکمیت در تشویق مردم به شرکت در انتخابات را چگونه ارزیابی می کنید؟

حاکمیت نقش بسیار مؤثری دارد؛ ولی به نظر می رسد، صرف تشویق کافی نیست و باید حاکمیت با یک برنامه ریزی دقیق به حل کردن مشکلات بپردازد؛ یعنی بررسی کند که ببیند، چه عواملی موجب شرکت نکردن مردم در انتخابات میشود؟ آن عوامل را حل کند؛ مثلاً اگر دشمن در شیوه تأیید صلاحیت ها شبهه می اندازد، خوب است در صدا و سیما از مسئولان شورای نگهبان بیایند و توضیحات دقیقی بدهند تا مردم از روند بررسی صلاحیت ها آگاه شوند.

یا مثلاً اگر علت شرکت نکردن مردم این است که فکر می کنند، فرقی ندارد، چه کسی بیاید، خوب است برنامه هایی بسازند و دقیق گزارش بدهند که در زمان فلان مسئول چه اتفاقاتی افتاده و مسئول دیگر چطور بوده است. در این صورت مردم متوجه تفاوت ها خواهند شد.

بفرمایید که ماهیت و حکم «شرکت در انتخابات» از منظر فقه سیاسی اسلام چیست؟

در مورد ماهیت شرکت در انتخابات، معمولاً دو نظر مطرح می شود: یکی اینکه رأی دادن، حق مردم است و نظر دیگر اینکه رأی دادن به عنوان تکلیفی به عهده مردم می باشد. در توضیح تفاوت این دو نیز، گفته می شود که اگر شرکت در انتخابات حق مردم باشد، هر شخصی مختار است که از این حق خود استفاده کند یا اینکه استفاده نکند؛ اما اگر به عنوان تکلیف باشد، باید در انتخابات شرکت کند.

برخی با استناد به بعضی از مواد قانون اساسی حق بودن شرکت در انتخابات را نتیجه می گیرند و از این رهگذر بر الزامی نبودن شرکت در آن استدلال می کنند.

اما به نظر می رسد، منافاتی بین این دو وجود ندارد و امکان دارد که کاری، هم حق باشد و هم تکلیف؛ مثلاً حضانت و سرپرستی فرزندان، حقی است که مربوط به والدین است و هریک از پدر یا مادر تحت شرایط خاصی، واجد این حق هستند. در

اینجا علاوه بر اینکه حضانت حقی برای آنها محسوب می شود که می توانند، آن را مطالبه کنند و کسی نمی تواند، این حق را از آنها بگیرد؛ در عین حال این کار تکلیف آنها نیز می باشد؛ یعنی والدین تکلیف دارند که سرپرستی فرزند خود را به عهده بگیرند و نمی توانند، از این وظیفه سرپیچی کنند و هیچ تنافی بین این دو وجود ندارد. نه جنبه حق بودن باعث می شود که بتوانند، از زیر بار این مسئولیت شانه خالی کنند و نه جنبه تکلیف بودن، باعث می شود که استحقاق آنها نسبت به این حق کمرنگ شود.

شرکت در انتخابات نیز همین گونه است؛ یعنی هم حق است؛ به این معنا که هر شخص حق دارد، در سرنوشت سیاسی جامعه اثرگذار باشد و نظر خود را درباره روی کار آمدن افراد مختلف ابراز کند و هم تکلیف است؛ به این معنا که هر فردی از جامعه وظیفه دارد، در انتخابات شرکت کند و از این طریق، زمینه تصمیم گیری های درست در کشور را فراهم کند و مانع روی کار آمدن افراد کم صلاحیت بشود. در بحث انتخابات نیز، مانند حضانت، نه جنبه حق بودن باعث می شود که بتوان از این تکلیف فرار کرد و نه جنبه تکلیفی آن، باعث کمرنگ شدن حق مردم نسبت به انتخاب مسئولان می شود.

با توجه به اینکه جنبه حق بودن شرکت در انتخابات واضح است، نیازی به توضیح ندارد؛ اما برای اثبات تکلیف بودن آن، می توان به ادله مختلفی تمسک کرد:

یکی از مهم ترین ادله ای که برای وجوب شرکت در انتخابات اقامه می شود، وجوب حفظ نظام است. با این بیان که حفظ نظام اسلامی واجب است و اختلال نظام حرام است. وقتی حفظ نظام واجب باشد، هر کاری که حفظ نظام متوقف بر آن باشد نیز، از باب مقدمه، واجب خواهد بود و شرکت در انتخابات، از امور مؤثر در حفظ نظام است. در نتیجه شرکت در انتخابات واجب است.

اصل استدلال واضح است؛ ولی قسمتی که نیاز به توضیح دارد، اثبات این مطلب است که حفظ نظام متوقف بر شرکت در انتخابات است. در توضیح این مطلب باید گفت، تعداد انتخابات هایی که در هر کشوری برگزار می شود و همچنین میزان استقبال مردم از انتخابات، معیاری برای مقبولیت آن نظام می باشد؛ به گونه ای که اگر در کشوری این آمار پایین باشد، نشان دهنده سستی بنیان آن حکومت می باشد؛ زیرا پشتوانه مردمی را ندارد و احتمال سقوط آن زیاد است؛ در نتیجه دشمنان نیز برای سرنگون کردن چنین جامعه ای همت بیشتری خواهند داشت و برنامه ریزی های زیادی برای حذف آن خواهند داشت. در مقابل اگر آمار مشارکت در انتخابات بالا باشد، به معنای این است که حکومت از مقبولیت بین مردم برخوردار است و از این لحاظ، پشتوانه قوی دارد. در نتیجه دشمن کمتر به خود اجازه حمله به چنین کشوری را خواهد داد. پس رأی تک تک افراد در واقع تقویت نظام محسوب می شود و باعث ایجاد پشتوانه قوی برای کشور و ترس دشمن از حمله به آنهاست.

از دلیل عقلی هم می توان استفاده کرد؛ با این بیان که عقل می گوید: وقتی رأی هر شخص می تواند در سرنوشت او اثرگذار باشد و می تواند موجب روی کار آمدن افراد شایسته بشود که نتیجه آن در دنیا و آخرت انسان مؤثر خواهد بود، قطعاً

باید در انتخابات شرکت کند و به وسیله اعلام رأی خود، زمینه رشد خود را فراهم کند. امکان دارد، کسی بگوید گاهی هیچیک از کاندیداها صلاحیت کامل را ندارند؛ پس در این گونه موارد شرکت کردن در انتخابات لزومی ندارد؛ اما پاسخ این است که حتی اگر بر فرض چنین حالتی پیش بیاید، قطعاً ما با رأی خود می‌توانیم باعث انتخاب فردی بشویم که بیشترین فایده و کمترین ضرر را در سرنوشت دنیوی و اخروی ما داشته باشد. اگر شخصی در این حالت، با این عذر که هیچ یک از کاندیداها صلاحیت کامل ندارند، در انتخابات شرکت نکند و فردی نالایق روی کار بیاید، قطعاً عقلاً او را مذمت می‌کنند و می‌گویند چرا در انتخابات شرکت نکردی تا حداقل فردی روی کار بیاید که کمتر آسیب بزند؛ پس عقل هم، دلالت بر لزوم شرکت در انتخابات دارد.

یکی دیگر از ادله‌ای که می‌توان بر وجوب شرکت در انتخابات اقامه کرد، روایاتی است که دستور به اهتمام داشتن نسبت به امور مسلمین می‌دهد و از بی‌تفاوتی نسبت به آن نهی می‌کند؛ مانند روایت پیامبر اکرم (ص) که میفرماید: «من أصبح لایهتَمَّ بأمور المسلمین فلیس بمسلم» (کافی، ج ۲، ص ۱۶۳). در این روایت پیامبر اکرم (ص) شخص بی‌تفاوت نسبت به امور مسلمین را از دایره مسلمانی خارج می‌داند.

مشخص است که شرکت در انتخابات و تأثیرگذاری در تعیین افرادی در رأس حکومت از مصادیق بارز اهتمام به امور مسلمین محسوب می‌شود؛ زیرا حتی اگر شخصی برای خود ارزش قائل نشود و بگوید: برای من فرقی ندارد که چه کسی مسئول شود، حداقل باید به خاطر مردم، به سهم خود تلاش کند تا با انتخابی شایسته، فرد مناسبی روی کار آمده و امور مسلمین را سامان دهد. چه بسیار افراد نیازمندی که امکان دارد، با روی کار آمدن فردی، وضعیت اقتصادی‌شان دگرگون شود و نیازمندی آنها تا حد زیادی برطرف شود و از طرف دیگر چه بسیار افراد نیازمندی که امکان دارد، با روی کار آمدن فردی، نیازمندی آنها بیشتر شود و فاصله طبقاتی بین افراد جامعه روز به روز افزایش یابد. قطعاً هر شخصی با رأیی که می‌دهد، نسبت به پیدایش یا عدم پیدایش این وضعیت، سهیم خواهد بود.

به نظر حضرت‌عالی برای ایجاد انگیزه و حضور حداکثری مردم در انتخابات چه راهکارهایی لازم است؟

یکی از مهم‌ترین نیازهای جامعه کنونی، آگاهی بخشی و روشننگری است. تا زمانی که مردم خطرهای حاضر نشدن در انتخابات برای کشور و جامعه را ندانند، نسبت به آن بی‌تفاوت خواهند بود.

یکی از کارها جواب دادن به شبهه‌هاست. واقعیت این است که بسیاری از مردم نه از روی عناد؛ بلکه به خاطر شبهه‌ای که دارند، شرکت نمی‌کنند. اگر ما بتوانیم به شبهه‌های آنها جواب دهیم، درصد قابل توجهی شرکت می‌کنند؛ مثلاً خوب است، یکی از مسئولان شورای نگهبان به حساسیت‌ها و دقت‌ها در روند برگزاری انتخابات اشاره کرده و توضیح دهد تا شبهه‌تقلب و مهندسی انتخابات پیش نیاید. یا مثلاً با بیان حقایق و آشنا کردن مردم با دستاوردهای خوب نظام، آنها را به آینده امیدوار کنیم و شبهه عدم کارایی نظام را از بین ببریم.

دادن برنامه دقیق توسط نامزدها هم، می تواند مؤثر باشد؛ یعنی طوری نشود که مردم احساس کنند اینها همه شعار است و عملی نمی شود. هر بار با نزدیکی به انتخابات، بازار شعارهایی که گاه با واقعیت و توانایی افراد فاصله بسیاری دارد، گرم می شود. پرهیز از شعارگرایی و توجه به واقعیت ها باعث می شود که توقعات جامعه نیز در حد معقول باشد. اگر وعده هایی داده شود که نمی شود به حقیقت برسد، توقع ایجاد کرده و با عدم دستیابی به آن، جامعه نظام را ناکارآمد می پندارد.

نکته دیگر این است که باید از تخریب پرهیز شود. هر نامزد انتخاباتی توانایی های خود را صادقانه بیان کند و از تخریب سایر نامزدها دوری نماید. فضای التهاب آور تخریب، توهین و تهمت، موجب انزجار افکار عمومی خواهد بود. مردم نیازمند فضایی آرام هستند.

ایجاد فضای رقابتی و ارتباطی مناسب نیز باعث می شود که دیدگاه ها بهتر شنیده و دیده شود و مردم با شناخت دیدگاه ها برای پیروزی سلیقه خود، تلاش خواهند کرد.

نگاهی مقایسه‌ای به انتخابات در دو اندیشه اسلامی و غربی

گفت‌وگو با آیت‌الله محسن اراکی

مردم در انتخابات ایران اسلامی، تعیین کننده می‌باشند. دلیل ما روشن است. از سویی افرادی انتخاب می‌شوند که هیچ جریان سیاسی خاصی با آنها نبوده، دفعتاً جلو می‌آیند و خودشان را مطرح کنند. می‌توانند برنامه و شعارهایی را ارائه دهند و کاری کنند که نظر اکثریت مردم را جلب کنند؛ مثلاً در دوره آقای احمدی‌نژاد، کسی ایشان را نمی‌شناخت؛ ولی وی توانست، وارد انتخابات شود و نظر مردم را به خود جلب کند و دو دوره رئیس‌جمهور ایران شود. با اینکه آدم ناشناخته‌ای بود.

آیت‌الله محسن اراکی، عضو شورای عالی حوزه و عضو خبرگان رهبری در گفت‌وگویی با حوزه درباره اهمیت انتخابات به سؤالاتی در این خصوص پاسخ گفته است که متن مصاحبه به شرح زیر است.

مقایسه ماهیت انتخابات در ایران و کشورهای مدعی دموکراسی

در کشورهایی مانند آمریکا، انگلیس، فرانسه و آلمان، سرمایه‌داران و نظام سرمایه حاکم‌اند و براساس برنامه‌ای که سرمایه‌داران در کشور سازمان‌دهی کرده‌اند و حتی بر محور تکنیک مهندسی اجتماعی رأی را سرمایه‌داران معین می‌کنند و نقشی برای مردم در انتخابات نیست و لذا همیشه منتخبان وابسته به جریان سرمایه‌داری، حاکم بر این کشورها می‌باشند و حکومت می‌کنند.

توجه دارید که نهضت ۹۹ درصدی آمریکا و نظیر همین حالت در فرانسه و تحرکاتی که در انگلیس ایجاد شده بود، در ادامه همین نظام سرمایه‌داری بود. مردم به تدریج احساس می‌کنند، کسانی که تکلیف آنها را تعیین می‌کنند و همه قدرت در دست آنهاست، یک درصد جامعه می‌باشند که آن هم سرمایه‌داران می‌باشند و تبعاً هیچ نقشی برای مردم در این راستا نیست.

انتخابات در نظام جمهوری اسلامی

انتخابات در ایران اسلامی، کاملاً برعکس است. مردم تعیین‌کننده می‌باشند. دلیل ما روشن است. از سویی افرادی انتخاب می‌شوند که هیچ جریان سیاسی خاصی با آنها نبوده، دفعتاً جلو می‌آیند و خودشان را مطرح کنند. می‌توانند برنامه و شعارهایی را ارائه دهند و کاری کنند که نظر اکثریت مردم را جلب کنند؛ مثلاً در دوره آقای احمدی‌نژاد، کسی ایشان را نمی‌شناخت؛ ولی وی توانست، وارد انتخابات شود و نظر مردم را به خود جلب کند و دو دوره رئیس‌جمهور ایران شود. با اینکه آدم ناشناخته‌ای بود.

حتی خود ما و عامه مردم قبل از اینکه رئیس دولت نهم و دهم وارد عرصه انتخابات شود، او را نمی‌شناختیم. این نشان‌دهنده این است، آنچه در نظام جمهوری اسلامی حاکم است، رأی مردم است. حالا اینکه این رأی به چه شکلی به دست می‌آید و به دست آوردن رأی و نظر مردم چگونه می‌باشد، بحث دیگری است. به هر حال در انتخابات ایران، رأی مردم تعیین‌کننده می‌باشد و به همین دلیل انتخابات در ایران مهم و نقش اول اهمیت را دارد.

اما نکته‌ای که از نظر دینی و نظام سیلسی اسلام، باید به آن توجه کرد، این است که در نظام سیلسی اسلام، قدرت را مردم می‌سازند و مشروعیت را خدای متعال تعیین می‌کند. خدا تعیین می‌کند که چه کسی اصلح است و چه کسی حق حاکمیت دارد. این مشروعیت از سوی خدا و طبق معیارهای الهی تعیین می‌شود، حضرت حق تعالی معین می‌کند که چه کسی حق حاکمیت را دارد. اگر کسی از سوی خدا، مأذون برای حاکمیت نباشد، حاکمیت او مشروعیت پیدا نمی‌کند؛ چون فرمان‌روایی منحصرراً در اختیار خداست. در همین رابطه در قرآن کریم تأکید بر این معنا شده است: در سوره آل عمران آیه ۲۶ آمده است:

(قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۗ إِنَّ خَيْرَ لِنَاكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)؛ (ای پیغمبر!) بگو: بار خدایا! ای مالک ملک هستی، تو هر که را خواهی ملک و فرمان‌روایی بخش می‌دهی و از هر که خواهی ملک و فرمان‌روایی را بازگیری و هر که را خواهی عزت دهی و هر که را خواهی خوار گردانی؛ هر خیر و نیکی به دست توست و تنها تو بر هر چیز توانایی! «

این آیات به صراحت و تأکید، فرمان‌روایی را منحصرراً حق خاص خداوند می‌داند و خداست که فرمان‌رواست و حق تعیین فرمان‌روا دارد و هر حاکمی که از سوی خدا منصوب برای فرمان‌روایی نشود، حکومت او مشروعیت ندارد. این مشخص است و جای بحث نیست.

منتها همین حاکمی که مأذون از سوی خداست و مشروعیت او از سوی خدا تعیین شده، همین را باید مردم قدرت بدهند و سر کار بیاورند و انتخاب مردم است که حاکم مشروع را قدرت می‌دهد؛ لذا قدرت در نظام سیاسی اسلام، منبع‌اش با منبع مشروعیت از هم جداست. بر خلاف دیدگاه مکاتب سکولاریستی که مشروعیت و قدرت را در هم ادغام می‌کنند. بنابر مکتب‌های سکولار هر کسی قدرت را به دست گرفت، مشروعیت هم دارد و براساس قاعده «الحق لمن غلب»، هر کسی به هر طریقی غلبه پیدا کند، حق با اوست. این دو نگاه است و کاملاً دو جریان سیلسی در جوامع را به دنبال داشته است. حتی در داخل تفکر اسلامی، این نگاه سکولاریستی وجود دارد. در داخل مکتب و تفکر اسلامی، جریانی وجود دارد که به همین مسئله و نظریه اعتقاد دارد که «الحق لمن غلب»؛ هر کسی توانست، قدرت را به دست گیرد، حق با اوست. بنابر این طرز تفکر جباران و مستبدان ستمگری که توانستند، با فریب مردم یا اعمال زور قدرت را به دست گیرند، مشروعیت دارند؛ اما در مکتب اسلام این مسئله نیست، این حرف در مکتب اسلام حرف غلطی است. قرآن شدیداً تأکید بر این دارد که مردم در برابر انتخاب حاکمیت، مسئولیت دارند. مردم به کسی قدرت می‌دهند که سرنوشت آنها را معین کند. این قدرت را خدا به مردم داده است؛ ولی این قدرت را کجا باید مصرف کنند؟ مسلم است باید در جای خود به کار گیرند. مانند آدمی که از نظر بدنی قوی است و باید قدرت خود را در جای خود به کار بگیرد. باید توجه داشته باشیم که مشروعیت با قدرت دو چیز است.

مشارکت سیاسی و رفتار انتخاباتی

در رفتار اجتماعی، انتخاب یعنی اعمال قدرت به‌وسیله مردم جامعه با انتخاب خود قدرتی را که خدا به او داده است، به کار می‌گیرد و آن را به کسی می‌دهد که او را انتخاب می‌کند. گاهی جامعه این قدرت را در اختیار حضرت علی؟ ع قرار می‌دهد که اگر چنین عمل کرد، عمل درستی انجام داده؛ چراکه حضرت از سوی خدا منصوب شده است و حاکمیت ایشان مشروعیت دارد و گاهی همین قدرت را در اختیار یزید و مانند آن قرار می‌دهد.

در زمان امام حسن(ع) همه اتفاق نظر داشتند که ایشان مشروعیت برای حاکمیت دارد؛ ولی با استفاده از مکر، فریب و تطمیع رئوس شد یوخ آن وقت و تهدید، جامعه را وادار کردند، قدرت را در اختیار معاویه قرار دهد و بعد از ۱۴۰۰ سال هنوز گرفتار رنج آن انتخاب بد هستیم.

از دیگر پیامد این رنج، خانه نشینی حاکمیت مشروع از سوی خدا و قرار گرفتن قدرت در اختیار افراد نامشروع بود. این کار را متأسفانه برخی از جوامع گذشته کرده‌اند و لذا نسبت به این انتخاب بد مسئولند. خداوند متعال در قرآن می‌فرماید: (اَحْسِرُوا الَّذِینَ ظَلَمُوا وَاَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا یَعْبُدُونَ؛ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاهْدُوهُمْ اِلٰی صِرَاطِ الْجَحِیْمِ؛ وَفَقُّوْهُمْ اِنَّهُمْ مَسْئُوْلُوْنَ)؛ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ»؛ مراد از «ما یعبدون من دون الله» فرمان‌روایان ستمگری است که این افراد، آنها را به فرمان‌روایی خویش برگزیده‌اند؛ خطاب می‌رسد که آنها را متوقف کنید تا به این سؤال پاسخ دهند که چرا فرمان‌روایان صالح و مشروع را یاری نکردید؟!

این «احشروا» اشاره به جوامعی است که می‌آیند و حاکمان نامشروع را انتخاب می‌کنند و به آنها قدرت می‌دهند. بنابر قرائن زیاد، مراد از ما (يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ)؛ یعنی یطیعون؛ عبادت یعنی اطاعت. دستور می‌رسد (وَقَفُّوهُمْ إِنْهُمْ مَسْئُولُونَ) دستور داده می‌شود و از آنها پرسیده می‌شود: چرا حاکمان الهی را یاری نکردید؟ این حمایت، قدرت به حاکمان می‌دهد. اگر حاکم بر حقی باشد، مردم از او حمایت نکنند و انتخاب نکنند، به او قدرت ندهند، آنها هم به قدرت نمی‌رسند.

اگر جامعه انتخاب بد کند و قدرتی که در اختیار اوست و خدا این قدرت اختیار را به او داده، در انتخاب انسان‌های غیر صالح قرار دهد، با این عمل، سبب آسیب‌هایی به جامعه می‌شود. این همان آتشی است که اگر جامعه با انتخاب بد خود، آن را بر فروخت، دودش به چشم خود جامعه خواهد رفت و سرانجام آن جامعه را خواهد سوزانید؛ لذا انتخاب تعیین‌کننده است؛ چراکه سرنوشت جامعه‌ای را تعیین می‌کند. انتخاب کردن یعنی قدرت دادن به حاکم یعنی او را به حاکمیت رساندن. این الزاماً به معنای مشروع بودن حاکمیت او نیست؛ چون این بستگی دارد به اینکه مردم درست یا نادرست انتخاب کنند.

برای فهم این مسئله، بیان این مسئله مهم است که در فقه سیاسی بحث مفصلی داریم که آیا مشروعیت، قبل یا بعد الانسان است. آنچه را که مشروع است، انسان باید انتخاب کند که مشروعیتش قبل از انتخاب معین شده است؛ یعنی از منبعی مافوق انسان. عقل و شرع به صورت قطعی اثبات می‌کند که قبل الانسان است؛ لذا انسان قبل آنچه را که مشروع می‌باشد، باید انتخاب کند. به همین دلیل مسئولیت به وجود می‌آید؛ لذا می‌گوییم: انسان مسئول است. مسئول این است که انتخاب درست انجام دهد؛ یعنی معیارهای درست انتخاب، وجود دارد و انسان مسئول است تا براساس معیارهای قبل انسانی، درست انتخاب کند.

در مکاتب اومانیستی و همه مکاتبی که از اومانیسم ریشه می‌گیرند، مسئله عکس است. این انسان است که هرچه را انتخاب کند، آن مشروع می‌شود. مشروعیت بعد الانسان است. این منطق، همه ظلم‌ها و جنایت‌ها را توجیه می‌کند. استبداد از همین طریق توجیه می‌شود. مستبدان می‌گویند: آنچه را می‌گوییم و عمل می‌کنیم، حق و بهترین است. قرآن کریم، به این منطق از قول فرعون اشاره می‌کند: (قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ)؛ فرعون گفت: آنچه را به شما می‌گویم، رأی و نظر من است و هر آنچه می‌گویم، جز هدایت شما به راه درست نیست.»

یعنی آنچه را من می‌گویم، چون من گفته‌ام، خوب است؛ نه آنچه را که خوب است، من باید انجام دهم و بگویم. این همان منطق سکولاریستی است و متأسفانه در کشور ما هم، ترویج شده و انسان هم متخیر می‌شود که انسان‌های مدعی فکر از این نوع نگاه تبعیت می‌کنند با اینکه بطلانش از نظر عقلی و شرعی معلوم است؛ ما از نظر شرع می‌گوییم: خدا عین حق و منبع اصلی حقانیت است که قبل از انسان وجود داشته و علت آفرینش انسان است؛ پس حقانیت و مشروعیت قبل از انسان است و منبع اصلی آن خداوند است و اوست که باید به هر کار و رفتاری مشروعیت بدهد. برای همین، این انسان در برابر خدا مسئول است؛ یعنی در برابر حق و مشروعیت و آنچه درست است که همانا فرمان و قانون خداست که معیار مشروعیت است، مسئول است.

ماهیت و حکم «شرکت در انتخابات» از منظر فقه سیاسی اسلام

آیت الله عباس کعبی

انتخابات به عنوان اصلی ترین و مهم ترین صحنه حضور مردم برای تعیین سرنوشت و چگونگی اداره کشور شناخته می شود. طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی، اداره کشور ایران با اتکا به آرای عمومی از طریق انتخابات است. بنابراین شرکت افراد واجد شرایط رأی در انتخابات برای رأی دادن به نامزدها، یعنی ایفای نقش آن افراد در تعیین مسئولان نظام برای اداره کشور طی یک دوره معین، دارای اهمیت راهبردی است. با توجه به اهمیت انتخابات و نیز حضور مردم پای صندوق های رأی، هفته نامه افق حوزه در گفت و گو با آیت الله کعبی، ضمن اشاره به جهات فقهی و حقوقی انتخابات از نظر اسلام، توصیه هایی را درخصوص انتخابات پیش رو بیان کرد.

اداره امور کشور به دست مردم بر پایه ارزش های دینی استوار است

نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، بر پایه مردم سالاری اسلامی استوار است. به عبارت دیگر اداره امور کشور به دست مردم است، منتها بر پایه ارزش های دینی. مبنای قدرت، الهی است؛ اما سرچشمه قدرت، مردمی است. مردم ساخت قدرت سیاسی را از طریق گزینش مستقیم و غیرمستقیم نمایندگان خود به عهده می گیرند. در اصل شش قانون اساسی تصریح می کند که اداره امور کشور، به وسیله رأی عمومی مردم است؛ در انتخابات ریاست جمهوری، مجلس خبرگان، مجلس شورای اسلامی و شورای شهر و روستا.

شرکت در انتخابات هم حق و هم تکلیف مردم است

شرکت در انتخابات، هم حق است و هم تکلیف. حق است؛ چون یک امتیازی است که هم شرع مقدس و هم قانون اساسی و قوانین عادی به آحاد شهروندان نظام جمهوری اسلامی داده اند که از این حق استفاده نکنند یا استفاده نکنند؛ اما تکلیف است؛ چون مشارکت در امر عمومی است. ساخت امر عمومی و شکل گیری اقتدار ملی، امنیت ملی، انسجام ملی و تحقق منافع ملی در گروهی انتخابات است. طبیعی است هر چقدر که مردم بیشتر شرکت کنند، اقتدار نظام مقدس جمهوری اسلامی بیشتر می شود و مسیر تحقق الگوی پیشرفت ایرانی – اسلامی فراهم می شود و کشور به سمت پیشرفت و عدالت و ساخت تمدن نوین اسلامی بیشتر حرکت می کند. از طرفی شرکت در انتخابات، عمل به توصیه امام و شهدا و تقویت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است. مبنای اینکه گفتیم تکلیف است، آیات و روایات زیادی می تواند باشد؛ از جمله در آیه 62 سوره نور که می فرماید: (الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ)؛ امر جامع یعنی امر عمومی؛ امری که متعلق به عموم است. مثالهایی که در فقه می زنند، مثل نماز جمعه، نماز عید قربان، نماز عید اضحی (قربان)، تعظیم شعائر الهی، این ها همه عمومی است. قطعاً انتخابات و مشارکت سیاسی — اجتماعی هم، یک امر

عمومی است و نسبت به این امر عمومی، آیه نازل شده است که: (وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ) (شوری، 38)؛ یعنی در امور عمومی با همدیگر مشورت می کنند.

در نظام مقدس جمهوری اسلامی، آنهایی که در تصمیم گیری مشارکت می کنند، مردم هستند که از طریق انتخاب نمایندگان صالح خود و مشارکت در قدرت سیاسی در تصمیمات دخیل هستند؛ لذا مصداق تحقق این صفت مؤمنین هستند: (وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ). نظام اسلامی هم، با مردم مشورت میکند: (وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ) (آل عمران، 159)؛ لذا یک نوع تعاون عمومی است. (وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ) (مائده، 2).

شرکت در انتخابات یک جهاد سیاسی است

در شرایط حاضر، شرکت در انتخابات یک جهاد سیاسی است. یک جهاد فی سبیل الله است؛ چون همه عناصر جهاد فی سبیل الله در این انتخابات آینده وجود دارد.

در جهاد فی سبیل الله چهار عنصر شرط است:

عنصر اول، تبدیل ضعف به قدرت و تهدید به فرصت؛

عنصر دوم، تلاش برای تحقق اقتدار، امنیت، انسجام، پیشرفت، عدالت و تحقق مصالح عمومی و جلوگیری از مفاسد عمومی؛

عنصر سوم، جهاد تضعیف دشمن و مقابله با خواست و برنامه های دشمن؛

عنصر چهارم، جهاد اجرایی و عملیاتی کردن خط فرمان رهبری و ولایت.

مشاهده می کنیم که در این انتخابات هر چهار عنصر وجود دارد.

عنصر اول، از طریق رأی دادن، برای اسلام، ایران و مکتب اهل بیت علیهم السلام تولید قدرت می کنیم. ضعف خود را به قدرت تبدیل می کنیم. تهدیدی که دشمن از طریق جنگ نرم، جنگ ترکیبی و جنگ ادراکی میخواهد بر ما تحمیل کند، از طریق انتخابات در مقابلش قدرت نرم، قدرت ترکیبی و قدرت شناختی تولید می کنیم. انتخابات باعث تولید قدرت میشود. انتخابات یک رزمایش حقوقی و سیاسی بزرگ ملت ایران و نشانه پیوند امام و امت است.

عنصر دوم، بدون شک هر چقدر که مردم بیشتر در انتخابات شرکت بکنند و اعتبار حقوقی و سیاسی نظام اسلامی بیشتر و استحکام درون نظام قوی تر باشد، نظام اسلامی و مدیران برخاسته از مردم، با پشتوانه رأی مردم، راحت تر و هموارتر می توانند کار بکنند.

عنصر سوم، تضعیف دشمن و مقابله با برنامه های دشمن است. قطعاً دشمن اسلام و دشمن ایران که در رأسشان آمریکا و صهیونیست ابرقدرت و دنباله های آنها در منطقه هستند، دنبال تضعیف ملت ایران و چپاول و غارت ثروت های عمومی و

دنبال وابسته کردن و اسیر کردن ملت ایران هستند. خواب شوم استعمار و استبداد گذشته را می بیند و طراحی شان بازگشت به گذشته است. شرکت در انتخابات، مقابله با ارتجاع، مقابله با انفعال است و مقابله با برنامه های دشمن در تضعیف ملت ایران است.

عنصر چهارم، تبعیت از خط امام است. هم امام، هم شهدا و هم رهبری عزیزمان، همواره به شرکت در انتخابات توصیه می کنند؛ آن هم در اول وقت. علتش این است که شرکت در انتخابات در واقع مشارکت در اداره امور عمومی و استفاده از این حق الهی و این نعمت الهی و مشارکت در پیشرفت کشور است.

شرکت در انتخابات یک امر ملی و عمومی است

توصیه رهبری همواره به شرکت در انتخابات است. امام هم توصیه اش این است که این یک حقی است که قانون به ما داده است. اگر ما شرکت نکنیم، در واقع از حق خودمان در مشارکت در امر عمومی استفاده نکرده ایم. ممکن است افراد گله هایی از اشخاص داشته باشند؛ اما شرکت در انتخابات را باید از گله گذاری های شخصی جدا کنیم. به انتخابات، باید به عنوان یک امر عمومی توجه کرد.

با دو رویکرد می توانیم در انتخابات عمومی شرکت کنیم:

رویکرد اول، نفع شخصی، حزبی، گروهی، قومی، اقتصادی و داد و ستد و امثال این هاست که این نوع شرکت در انتخابات، هم خسارت دنیوی و هم خسارت اخروی دارد و آورده ای هم ندارد. حتی اگر به ظاهر هم، کسی از این طریق در انتخابات شرکت کند، برنده الهی نیست.

رویکرد دوم، این است که به انتخابات به مثابه یک امر عمومی که گره خورده با اسلام، ایران، کرامت، عزت اجتماعی و پیشرفت عمومی است، نگاه کنیم.

در وهله اول، همه باید به انتخابات به مثابه یک امر ملی و عمومی نگاه کنیم و در این امر ملی و عمومی باید ببینیم وظیفه مان و تکلیفمان چیست؟ از این حق در جهت وظیفه استفاده کنیم و نگاه کنیم که اصلح کیست؟ اصلح را انتخاب کنیم. از سوی دیگر، در مجلس خبرگان به دنبال علمای مجتهد بافضیلت عادل باتقوای بصیر انقلابی حاضر در میدان باشیم که می توانند با اشراف بر مسائل داخلی و بین المللی با پیگیری خط فرمان ولایت، آورده ای برای اسلام و ایران داشته باشند و این خیلی حائز اهمیت است. طبعاً هیئت اجرایی و ناظرین بر انتخابات، باید به امر انتخابات به مثابه یک حق الناس عمومی توجه کنند. رأی، امانت است. هیئت اجرایی و نظارت باید حافظ این امانت باشند؛ و الا در آخرت مشغول الذمه می شوند. بنابراین از لحاظ عقلی اگر خوب نگاه کنیم، شرکت نکردن در انتخابات، یک نوع ظلم به خود، ظلم به جامعه و نافرمانی از تکلیف الهی است و این ظلم قبیح است؛ لذا در بعضی از کشورها (بیست و یک کشور در جهان هستند)، چون می بینند اگر شرکت در انتخابات داوطلبانه باشد، ممکن است مردم شرکت نکنند، شرکت در انتخابات را اجباری کردند و اگر پای صندوق رأی

نیابند، در واقع محرومیت اجتماعی یا خسارت مالی باید پرداخت کنند؛ لذا مردم بالاجبار باید در انتخابات شرکت کنند؛ اجبار حکومتی؛ اما انتخابات در ایران اجباری نیست و آزاد است.

شرکت در انتخابات یک عمل صالح سیاسی

در واقع مشارکت نکردن از لحاظ عقلی در امر اجتماعی، هم ظلم به خود، هم ظلم به جامعه و هم یک امر قبیح است؛ اما از لحاظ ادله نقلی، آیات در این زمینه زیاد است که برخی را ذکر کردم و باید بگویم شرکت در انتخابات یک عمل صالح سیاسی است. در سوره توبه آیه 120 آمده است که:

(مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطْئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ).

با توجه به این آیه شریفه، در واقع می‌گویند: کسانی که با رهبری الهی همراهی می‌کنند و در میدان جهاد حاضر می‌شوند و تصمیم می‌گیرند که در میدان جهاد و مقاومت حاضر بشوند، اگر در این مسیر، تشنه شوند، خسته و گرسنه شوند یا باعث عصبانیت دشمن شوند، چه پیروز شوند و چه شکست بخورند، این امر، یک امر صالح است. شرکت در انتخابات باعث عصبانیت دشمن می‌شود؛ باعث عصبانیت و ناراحتی رژیم کودک‌کش و جنایتکار صهیونیستی می‌شود. شرکت در انتخابات، محور مقاومت را خوشحال می‌کند؛ چون می‌بینند که نظام اسلامی یک نظام قوی است و حتی به مثابه همراهی با محور مقاومت باید بگوییم که شرکت در انتخابات به مثابه یک موشک نقطه‌هزنی است که بر قلب آمریکا و صهیونیست و بین‌الملل وارد می‌شود. حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحسن نصرالله (حفظه الله) همواره در انتخابات انگشت خودش را نشان می‌داد. فکر می‌کرد که این انگشت یک بار بر ماشه است که به دشمن شلیک می‌کند و بار دیگر همین انگشت بر استامپ گذاشته می‌شود و بر برگه رأی. یک رأی که در صندوق می‌اندازید و به سادگی این کار را انجام می‌دهید و این رأی هم، یک شلیکی است بر قلب دشمن.

آیا نظارت شورای نگهبان استصوابی است؟

در اصل 99 قانون اساسی بیان شده است که شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آرای عمومی و همه‌پرسی را برعهده دارد. با توجه به مبهم بودن نحوه و نوع نظارت در این اصل و همچنین ابهام در محدوده گستره آن نسبت به تمام مراحل انتخابات و کلیه امور مربوط به آن، شورای نگهبان در تاریخ 1370/3/1 به تفسیر این اصل پرداخته است. همچنان که می‌دانیم، به موجب اصل 98 این قانون: «تفسیر قانون اساسی به عهده شورای نگهبان است که با تصویب سه چهارم آنان انجام می‌شود».

به موجب تفسیر شورای نگهبان: «نظارت مذکور در اصل 99 قانون اساسی استصوابی است و شامل تمام مراحل اجرایی انتخابات، از جمله تأیید و رد صلاحیت کاندیداها می‌شود.»¹

شورای نگهبان نظارت استصوابی را تعریف نکرده است؛ ولی با توجه به مواد 78 و 1237 و 1242 قانون مدنی و همچنین عملکرد شورای نگهبان در اعمال این نوع از نظارت، می‌توان گفت که منظور از نظارت استصوابی آن است که کلیه اعمال متولی انتخابات، زیر نظر مستقیم و با تصویب و تأیید مقام ناظر انجام شود؛ بنابراین انجام این اعمال بدون موافقت مقام ناظر، اعتبار ندارد؛ زیرا تمام امور انتخاباتی زیر نظر و با موافقت شورای نگهبان اعتبار می‌یابد.

در مورد نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری، بند 9 اصل 110 قانون اساسی مقرر می‌کند که صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در (اصل 115) این قانون می‌آید، باید به تأیید شورای نگهبان برسد. با توجه به این اصل و تفسیر شورای نگهبان از مفاد اصل 99 باید گفت که نظارت این شورا بر انتخابات ریاست جمهوری استصوابی است.

همچنین نسبت به نظارت این شورا بر انتخابات مجلس خبرگان، با توجه به ماده 2 و تبصره 1 قانون تعداد و شرایط خبرگان مصوب مجلس خبرگان رهبری و همچنین تفسیر اصل 9 باید گفت که این نظارت، استصوابی است؛ زیرا رد و تأیید داوطلبان مستقیماً با شورای نگهبان است و تأیید و یا ابطال انتخابات خبرگان نیز به عهده این شورا می‌باشد.

در مورد نحوه نظارت این شورا بر انتخابات مجلس شورای اسلامی، ماده 3 قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی چنین می‌گوید: «نظارت بر انتخابات مجلس به عهده شورای نگهبان می‌باشد. این نظارت استصوابی و عام و در تمام مراحل و در کلیه امور مربوط به انتخابات جاری است»؛ لذا با توجه به این ماده و همچنین تفسیر شورای نگهبان از اصل 99، این نظارت نیز استصوابی است.

یکی از حقوق دانان معتقد است که آنچه از اول انقلاب وجود داشته است، این است که قانون، نظارت شورای نگهبان را یک نظارت مؤثر دانسته است؛ یعنی باید از طرق مختلف از همه اقداماتی که در زمینه اجرا و برگزاری انتخابات انجام می‌شود، مطلع شود. وقتی که مطلع شد، می‌تواند به مجری انتخابات نسبت به رعایت قانون تذکر بدهد و مجری نیز باید عمل کند. وی می‌گوید: یکی از مواردی که در حیطه وظایف شورای نگهبان است، مسئله بررسی صلاحیت‌هاست.²

یکی دیگر از حقوق دانان در تأیید نظارت استصوابی چنین می‌گوید: «نظارت بر امر انتخابات، از یک جهت باید جنبه پیشگیری از وقوع تخلف را داشته باشد و از طرف دیگر، باید جنبه پیگیری و تعقیب در رفع و ابطال موارد تخلف را دارا باشد؛ لذا این نظارت تمام موارد و مراتب مربوط به لزوم صحت انتخابات و درستی نمایندگی و نمایندگان را شامل می‌شود. اعضای شورای نگهبان در جایگاه حقوقی و سیاسی برجسته‌ای قرار گرفته‌اند؛ لذا باید از آن چنان قدرت معنوی، اعتقادی بی‌طرفی برخوردار باشند که نسبت به مجموعه فعل و انفعالات سیاسی زیر نظر خود، جز طی طریق عدالت، عمل نکنند.»³

یکی از منتقدین و مخالفین نظارت استصوابی در مورد تفسیر شورای نگهبان از اصل 99 قانون اساسی چنین می‌گوید: «اصل، فاقد هرگونه اجمالی است؛ حال آن‌که تفسیر به‌طور کلی مجمل است! اصل به‌طور کلی نیاز به تفسیر ندارد؛ درحالی‌که تفسیر خودش احتیاج به تفسیر دارد... با ملاحظه تفسیر شورای نگهبان از اصل 99 قانون اساسی، بلافاصله این سؤال ایجاد می‌شود که نظارت استصوابی چیست؟... پس اولین ایرادی که به تفسیر شورای نگهبان وارد است، این است که قبل از این‌که تعریف کند، به صدور حکم پرداخته است.»⁴

در جواب این ایراد باید گفت: برخلاف نظر گوینده، اصل 99 دارای اجمال است؛ زیرا نوع و محدوده اعمال نظارت را معین نکرده است و تفسیر این اصل فاقد هرگونه اجمالی است؛ زیرا تعریف نظارت استصوابی با توجه به متون فقهی و موادی که از قانون مدنی ارائه شد، مشخص است و ابهامی ندارد.

منبع: مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات حوزه

.....

پی‌نوشت‌ها

1. نظارت استصوابی، به‌اهتمام روابط عمومی دفتر تحکیم وحدت، انتشارات افکار، چاپ اول، 1379، ص 422؛

2. نظارت استصوابی، همان، ص 11؛

3. نظارت استصوابی، همان، مقاله دکتر محمد هاشمی، ص 34-36؛

4. نظارت استصوابی، همان، مقاله دکتر محمد شریف، ص 20.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدسجاد ایزدهی، رئیس پژوهشکده نظام‌های اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در گفت‌وگویی، به بررسی چهار عنصر اساسی «مشارکت، رقابت، سلامت و امنیت» که مورد تأکید امام خامنه‌ای درباره انتخابات مجلس شورای اسلامی می‌باشد، پرداخت که متن پیش رو، حاصل این گفت‌وگوست.

دو عنصر برای بقای حکومتها

اصولاً هر حکومتی برای استمرار حیات خود، به دو عنصر پویایی و پایایی محتاج است. به عبارتی، حکومت‌ها اگر نتوانند، بنا به گذر زمان تحول پیدا کنند و از طرفی بقای خود را تضمین سازند، نمی‌توانند حیات و ادامه دهندگی خود را ببینند. این مسئله شامل جریان‌ات و احزاب سیاسی نیز می‌شود؛ یعنی باید آنها از طرفی، آرای مردمی را در بلندمدت جذب کنند و از طرف دیگر بنا به شرایط زمانی، نیازهای اصلی را سنجیده و به آنها التفات داشته باشند. اصولاً حکومت‌ها چه در گذشته و چه در حال حاضر، زمانی بقای خود را تضمین شده می‌بینند که آحاد مردم پای کار آنها باشند و حتی برای این حکومت‌ها

هزینه کنند. این حضور و ارتباط مردم باعث می شود، از طرفی دشمن تجاوز به کشور نکند و حکومت ها را از بین نبرد و از طرف دیگر، نتیجه اش تحول و پیشرفت جامعه است.

مردم صاحبان نظام باید باشند

نظام سیاسی هر کشوری به شرط حضور و پشتیبانی از سوی مردم حفظ خواهد شد. امروزه ایران شاید از لحاظ اقتصادی و سیاسی با چالش هایی مواجه شده باشد؛ اما حقیقت آن است که مردم، جمهوری اسلامی را می خواهند و این مسئله چیزی است که در طول این چهل و اندی سال، در برهه های مختلف ثابت شده است. موضوع مردم سالاری دینی که همواره مورد تأکید امام خمینی(ره) و رهبری معظم است، مبنی بر این انگاره است که مردم صاحبان نظام باید باشند و برای آن تلاش کنند. اصلاً یکی از علل ماندگاری جمهوری اسلامی این است که فرض بر آن بوده که مردم صاحبان نظام هستند و اینان به سمت و سوی این حکومت جهت می دهند.

دو کارکرد مهم حضور مردم در انتخابات

مقام معظم رهبری دقیقاً بنا به همین موضوع است که دو کارکرد برای مردم در مشارکت انتخابات قائل است.

اول، رفع استبداد؛ چون ملاک در انتخابات مردم است، نه شخص؛ لذا در چنین فضایی برعکس دیکتاتوری فردمحور مثل سلطنت یا دیکتاتوری سیستمی، مردم شاخص قرار می گیرند.

دوم، اینکه چون در انتخابات و مشارکت مردم، رأی یا اکثریت است و آنان بر امری اتفاق نظر دارند، دیگر هرج و مرج صورت نمی پذیرد. امروزه نماد تصمیم گیری مردم در سیاست کشور انتخابات است و آنها از این مجراست که اراده خود را اعمال می کنند و افرادی را روی کار می آورند و یا جناحی را از قدرت کنار می زنند.

پیام حضور مردم در انتخابات به دشمن چیست؟

رهبری در سخنان اخیر خود، به چهار عنصر مهم در قضیه انتخابات اشاره کردند: مشارکت، امنیت انتخابات، رقابت و سلامت این روند. نقطه اتصال و پیوند این چهار عنصر را باید چنین دانست: «حضور اکثریت جامعه، برای انتخاب فرد شایسته و تضمین پایایی و پویایی نظام»؛ به عبارتی این چهار عنصر می گوید: مردم در انتخابات شرکت کنند، برای آنها امکان رقابت فراهم باشد، مسیر این رقابت سالم و به دور از فریب باشد تا امنیت انتخابات و کشور فراهم شود. حضور گسترده مردم در انتخابات، یک پیام مهم دیگری هم دارد و آن این است که دشمن خارجی در این کشور جایگاهی نخواهد داشت.

رأی خری و رأی خواری

استاد جواد محدثی / یادداشت انتخاباتی

انتخابات، برای کسانی «بازار» است.

دنبال «سود» و پر کردن جیب‌اند!

خریدن رأی، برای آنان که نیاز مبرم به آرای مردم دارند و به برخی مخازن و منابع «پول‌های کثیف» هم دسترسی دارند، کاری عادی شده است.

اینان برای دوران «پسانتخابات» و تأمین آینده خود و وابستگان، نقشه‌ها دارند.

می‌کوشند، رأی مردم را با پیام‌های بازرگانی جذاب و شعارهای دهان‌پرکن و وعده‌های فریبنده بخرند و جنس خریداری‌شده را هم به هیچ قیمتی پس نمی‌دهند.

اینان، مجلس شورا، یا شورای شهر و روستا را با پاساژ و بنگاه معاملاتی و دفتر تجارت و شرکت تولید و پخش اشتباه گرفته‌اند.

تقصیر هم ندارند!

تاجر، همه‌جا، حتی مسجدها و حسینیه‌ها و مراسم دینی را «دکان» می‌بیند!

«رأی‌خواری» هم، به‌نوعی شبیه «رأی‌خری» و «رأی‌فروشی» است.

از زمین‌خواری و ساحل‌خواری و کوه‌خواری هم، سابقه ذهنی داریم.

رأی‌خواری، یعنی چنگ انداختن به محدوده‌های غیرمجاز آراء، با تبلیغات غیرمجاز، اعمال نفوذها، رانت‌های انتخاباتی، واسطه قرار دادن بعضی از موجهان و صاحبان نفوذ و اصحاب تریبون و رسانه، با استفاده از امکانات دولتی و بیت‌المال، برای تصرف عدوانی آرای شهروندان.

البته اینها زرنگانند و آشنا به قوانین؛ برای محدوده‌های تصرف‌شده، سند و بنچاق هم درست می‌کنند تا «قانونی» شود.

در این میان، عده‌ای هم «رأی‌باز»‌اند و علاقه به مطرح شدن دارند؛ مثل کفترباز و کتاب‌باز!

نام می‌نویسند، با آنکه فاقد صلاحیتند و با انتخابات، «بازی» می‌کنند.

«رأی‌ناز» هم آنانند که به تعداد آرای‌شان می‌نازند.

«رأی‌سوز» هم آنانند که رأی سفید یا رأی به امام‌زمان (عج) و شهدا می‌دهند و بر تعداد آرای باطله می‌افزایند.

بر این «فرهنگنامه آراء» می‌توانید مواردی هم بیفزایید.

خدا از آنان نگذرد که چهره کاندیداهای متعهد را می‌آیند و نمایندگان صالح و دلسوز را هم بدنام می‌کنند.

آنان که انتخابات را به بازیچه می‌گیرند، روزی بازیچه دست روزگار شده و بی‌آبرو خواهند گشت!

آری!

در دست روزگار بود تازیانه‌ای

ممیزه‌های بنیادی مردم‌سالاری دینی در ایران با لیبرال دموکراسی

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین کوهساری مسئول مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه

مقوله انتخابات جزء مقولاتی است که از منظر دیپلماسی فرهنگی و دیپلماسی عمومی، از موضوعات جدی دنیاست و نیازمند فعال شدن همه سفارتخانه‌های ماست. سفارتخانه‌های ما نباید تصور کنند که در ایام انتخابات فقط وظیفه آنها این است که صندوق رأی را در سفارتخانه قرار بدهند و مردم بیایند آنجا و رأی بدهند، نه؛ ما نیازمند این هستیم که به مناسبت انتخابات، یک سلسله از جلسات و رایزنی‌ها انجام شود تا این حجم از شبهات و دغدغه‌هایی که در مجامع بین‌المللی ما و نخبگان کشورهای مختلف وجود دارد، رفع شود؛ لذا حتماً ما در وزارت خارجه، باید همزمان با انتخابات، یک تحرک جدی‌تر در نهادهای فرهنگی بین‌المللی ایجاد کنیم.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمفید حسینی کوهساری؛ مسئول مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه به بررسی ممیزه‌های مبانی و شاخص‌های مردم‌سالاری دینی با لیبرال دموکراسی پرداخت که متن پیش‌رو حاصل این گفت‌وگو می‌باشد.

در عرصه بین‌الملل کارنامه انتخاباتی جمهوری اسلامی ایران چگونه ارزیابی می‌شود؟

در خصوص موضوع انتخابات از منظر بین‌الملل، می‌توان گفت: موضوع انتخابات و در یک افق وسیع‌تری مردم‌سالاری در کشور ما و سهم و مشارکت مردم در انقلاب اسلامی چه در سطوح حاکمیتی و چه در سطوح غیر حاکمیتی، یک کارنامه آبرومند و پرافتخار است.

و در عین حال که یک کارنامه پرافتخار و آبرومند را در این عرصه داریم، به همان اندازه هم، یک کارنامه ناشناخته از منظر بین‌الملل است؛ چراکه در این جهت نتوانستیم، تبیین خوبی داشته باشیم؛ لذا ما در عرصه بین‌الملل در این موضوع متهم هم هستیم و نه تنها به اصطلاح نتوانستیم، این سابقه درخشان را معرفی کنیم؛ بلکه در موضع متهم هم قرار گرفته‌ایم.

و عجیب‌تر این است که این اتهام بعضاً توسط کشورهای انجام می‌شود که خودشان در مقدمات مردم‌سالاری هم وارد نشده‌اند، یا اینکه خودشان یک سطحی از مردم‌سالاری را دارند؛ اما نسبت به ما با معیارهایی کاملاً دوگانه برخورد می‌کنند؛ یعنی الآن رسلنه‌های غربی و به‌ویژه تعاملی که آمریکا و اروپا و برخی از سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی با جمهوری اسلامی دارند، نسبت به موضوع مشارکت مردمی، نسبت به موضوع انتخاب، نسبت به نقش و سهم مردم، یک موضع کاملاً منافقانه و با شاخص‌ها و معیارهای دوگانه است. بعضاً کشورهایی که فرسنگ‌ها با سطح دموکراسی جمهوری اسلامی فاصله دارند، این‌ها توسط کشورهای غربی مورد حمایت قرار می‌گیرند. حداقلش این است که هیچ‌گونه اعتراض و انتقاد و قطعنامه و تصویبی علیه آن‌ها انجام نمی‌شود؛ اما علیه جمهوری اسلامی که به برخی از شاخص‌هایش اشاره خواهیم کرد که در یک تراز خوب از مردم‌سالاری قرار دارد، با یک نگاه کاملاً مغرضانه و جهت‌دار جبهه می‌گیرند.

همان‌طوری که می‌دانید در دنیا کشورهایی داریم که اساساً در آن‌ها انتخابات برگزار نمی‌شود. ما خودمان را با آن‌ها مقایسه نخواهیم کرد و متأسفانه برخی از این کشورهایی که مشارکت‌های مردمی و انتخاب در آن‌ها برگزار نمی‌شود، در قبال این با رویکرد توجیه‌های اسلامی هم می‌آورند.

اما ما معتقدیم، در اسلام و از نظر مبانی اسلامی، مردم یک جایگاه کاملاً برجسته و شاخصی دارند و این در مبانی قرآنی و روایی و در مبانی مرتبط با سیره اهل‌بیت علیهم‌السلام چه سیره حکومت و حکومت‌داری پیامبر مکرّم اسلام (ص)، چه شیوه حکومت‌داری حضرت امیر(ع) به شکل کاملاً برجسته تبیین شده و حتی ما معتقدیم، نه تنها در گذشته و در منابع ما این موضوع، موضوع مهم و برجسته‌ای است؛ بلکه آن جامعه آرمانی هم که ما تصویر می‌کنیم، نسبت به جامعه مهدوی، در آنجا هم نقش محوری و کلیدی با مردم است.

جایگاه مردم در اقامه قسط و عدل از منظر قرآن

در آیه ۲۵ سوره حدید این مضمون مطرح می‌شود که (لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ) ما همه پیامبران و همه رسولان را ارسال کردیم و در کنار همه پیامبران، ما کتب آسمانی را نازل کردیم. در کنار کتاب‌های آسمانی، میزان را قرار دادیم.

اجمالاً خداوند در این آیه شریفه می‌فرماید: فلسفه ارسال رسل، انزال کتب و فلسفه دین، در این آیه «لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» است. هدف این است که مردم اقامه قسط و عدل و دین کنند و مادامی که این اتفاق نیفتد، یعنی بشریت به این سطح از درک و مشارکت نرسد که خودش اقامه دین و عدل بکند، فلسفه رسالت پیامبران الهی؟ عهده؟ و فلسفه انزال کتب آسمانی، هنوز محقق نشده است.

البته ما در منظومه فکری اسلام، حتماً حاکمیت اسلامی داریم و حتماً حاکمان نقش‌ی دارند؛ ولی حاکمان نقش‌ی که دارند، این است که این‌ها بیایند و بستر و زمینه‌ای را فراهم بکنند و هدایت و راهبری باید انجام شود؛ اما کننده و فاعل این اقامه

قسط، از نظر قرآن، ناس هستند: «ليقوم الناس بالقسط»؛ البته این اقامه قسط و اقامه عدل، از سوی مردم، یک هدایت الهی می‌خواهد که همان ارسال رسل است. در ادامه می‌فرماید: «وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ». بله، یک‌جایی ممکن است، نیاز به این باشد که یک اقتداری و نظارتی وجود داشته باشد؛ آن نظارت و آن هدایت و راهبری، وظیفه حاکمان است؛ ولی اقامه قسط و عدل و اقامه اخلاق و اقامه فطرت، بر دوش انسان‌ها و بر دوش مردم است و خداوند می‌فرماید که همه انسان‌ها خودشان در درون خودشان، یک فطرتی دارند که این فطرت، آن‌ها را به این آرمان‌های بزرگ بشری هدایت می‌کند.

لذا ما معتقدیم که ما چه به گذشته و میراث علمی خودمان و چه به سنت اهل‌بیت؟ عهدهم؟ و چه به سنت علمای خودمان در طول تاریخ و چه به آینده تاریخ نگاه کنیم، مردم باید کاملاً در صحنه نقش‌آفرین باشند و این تجربه چهل‌ساله بعد از انقلاب اسلامی ما، مؤید این نکته است.

حالا یک سری کشورها هستند که اساساً در این منطق فکر نمی‌کنند و متأسفانه فکر می‌کنند، این به اصطلاح نگاه و ذهنیت، یک ذهنیت اسلامی است. ما فکر می‌کنیم، این نگاه، نگاه غلطی است و متأسفانه بعضاً حتی برخی‌ها ممکن است، درون کشور هم، چنین ذهنیتی داشته باشند. ما خودمان را با این‌ها مقایسه نمی‌کنیم؛ اما در مقایسه با کشورهایی که نسبت به مقوله دموکراسی یک تجربه و سابقه‌ای دارند، اگر ما بخواهیم، جمهوری اسلامی را با آن کشورها مقایسه کنیم، این کارنامه، کارنامه پرافتخار و حاوی برگ‌های زرینی در این زمینه است.

لطفاً در این مقایسه به برخی از ممیزه‌های مردم‌سالاری در جمهوری اسلامی ایران و دیگر کشورهای مدعی دموکراسی بپردازید؟

الف) تنوع و تکثر انتخابات

یکی از ممیزه‌های این مردم‌سالاری و انتخابات در ایران، تنوع و تکثر این انتخابات است. می‌دانید که در خیلی از کشورها مثلاً دو انتخابات ریاست جمهوری و پارلمان را دارند؛ اما ما در کشور ۴ انتخابات رسمی داریم؛ یعنی انتخابات مجلس، انتخابات ریاست جمهوری، انتخابات شه و روستا و انتخابات مجلس خبرگان. تا الآن ۳۹ انتخابات در کشور برگزار شده و امسال ما در آستانه چهلمین انتخابات هستیم. در عمر چهل و اندی ساله انقلاب اسلامی ما به‌طور متوسط، هر ۱۳، ۱۴ ماه یک انتخابات برگزار کرده‌ایم و آن‌هم در عرصه‌های مختلف بوده و متأسفانه خیلی‌ها هم نمی‌دانند.

چون ما با مهمانان خارجی ارتباط داریم و یا در کنفرانس‌ها و یا برخی از برنامه‌ها و رویدادهای بین‌المللی حضور پیدا می‌کنیم، خیلی‌ها اصل این موضوع را نمی‌دانند و فکر می‌کنند که چون ما شعار حکومت اسلامی داریم و مثلاً ولایت‌فقیه اینجا وجود دارد، انتخابات معنا ندارد و حال آنکه این‌گونه نیست.

ما در کشورمان، در موضوعات مختلف ورزشی، فرهنگی، هنری و علمی و اجتماعی و اقتصادی و... انتخابات فراوانی داریم و اساساً بخشی از این جریان، برخاسته از فرهنگ اسلامی و بخشی هم، مربوط به فرهنگ ایرانی ماست.

در فرهنگ ایرانی، اساساً به فکر دیگران بهاء داده می‌شود. به جز سطوح حاکمیتی، ما در سطوح فراتر از حاکمیتی هم از این انتخابات زیاد داریم؛ اما آنچه مربوط به سطوح کلان حاکمیتی می‌شود، ما ۴ انتخابات داریم. 4 نوع انتخابات داریم و ۳۹ انتخابی که برگزار شده است.

ب) سطح مشارکت قابل قبول در انتخابات

ممیزی دومی که انتخابات ما داشته، سطح مشارکت قابل قبول در انتخابات است. متوسط سطح مشارکت در مثلاً انتخابات ریاست جمهوری، در جاهایی، هم‌رده کشورهای پیشرفته اروپایی است و یک‌جایی هم حتی از کشورهای اروپایی بالاتر است.

مشخصاً از آمریکا که به‌عنوان قبله دموکراسی یاد می‌شود و یا انگلستان که به‌عنوان یکی از کشورهای پیشرو در زمینه دموکراسی مطرح هستند، سطح مشارکت ما از آمریکا بالاتر و تقریباً هم رده انگلستان شده است.

لذا جمهوری اسلامی میزان مشارکت قابل قبولی در انتخابات کشور دارد. البته در دنیا برخی کشورها هستند که انتخابات در آن‌ها اجباری است و سطح مشارکت ما نسبت به آن کشورهایی که انتخابات اجباری دارند، پایین‌تر است.

کشورهایی داریم که ۹۰ درصد و یا بالای ۸۵ درصد مشارکت دارند؛ ولی قانون آن‌ها به این صورت است که شرکت در انتخابات اجباری است و اگر کسی در انتخابات شرکت نکند، مشمول یک سری از جریمه‌های نقدی می‌شود و یا در برخی کشورها، شامل محکومیت‌های زندان می‌شود و یا سلب حق رأی برای آن‌ها لحاظ می‌شود و یا در برخی از کشورها، از برخی از خدمات اجتماعی و یا استخدام در اماکن دولتی، برای آن‌ها محرومیت به وجود می‌آید.

و این از افتخارات ماست که انتخابات در کشور ما، انتخابات اجباری و الزامی نیست؛ یعنی مردم به‌خاطر احساس مشارکت و مسئولیتی که دارند، در انتخابات شرکت می‌کنند.

ج) امنیت بالای انتخابات

نکته سومی که ممیزه انتخابات ما در همه این سال‌هاست، امنیت بالای انتخابات است؛ البته در همه جای دنیا در انتخاباتی که برگزار می‌شود، ممکن است در یک صندوق یا دو صندوق اختلافات و درگیری‌هایی به وجود بیاید یا ممکن است، آن اختلافات، اختلافات قومیتی خاصی باشد؛ ولی در کشور ما، در هر انتخاباتی، ده‌ها هزار صندوق برای انتخابات لحاظ می‌شود و خود این تعداد بالا، آن‌هم در کشوری وسیع مثل کشور ما و با توجه به اینکه این انتخابات در مناطق مختلفی برگزار می‌شود، شامل امنیت بالایی است.

د) انتخابات شفاف

نکته بعدی که وجود دارد، این است که غیر از امنیت‌های سیاسی و اجتماعی که از ممیزه‌های انتخابات در کشور ماست، شفافیت انتخابات است. علتش هم این است که برگزارکنندگان انتخابات نیز، گروه‌های مردمی هستند. درست است که بخش‌های اجرایی انتخابات ما را وزارت کشور مدیریت می‌کند و شورای نگهبان هم نظارت دارد؛ ولی در بدنه اجتماعی کسانی که بر سر صندوق‌ها می‌ایستند، کسانی هستند که در هر محله‌ای جزء معتمدین محل و یا معتمدین مسجد هستند؛ لذا در کنار این ده‌ها هزار صندوقی که ما هر ساله در هر دوره انتخابات فعال می‌شود، صدها هزار نفر از همین افراد نخبه و معتمدین مناطق مختلف داریم که سر صندوق‌ها می‌ایستند؛ لذا اساساً در منطق انتخابات ما، کسی که با انتخابات ما آشنا باشد، می‌داند که به‌هیچ‌عنوان امکان تقلب سازمانی و گسترده وجود ندارد و اصلاً نمی‌شود، از این بدنه مردمی که سر صندوق‌ها می‌ایستند، کسی بیاید و هماهنگ کند و قوانین را زیر پا بگذارد.

این شفافیت باعث شده که در خلال این سال‌ها، مردم نسبت به نتیجه انتخابات و آنچه از صندوق بیرون می‌آید، اعتماد داشته باشند و حتی در دوره‌هایی با اینکه دخالت رسانه‌های بیرونی و برخی از غفلت‌هایی که توسط برخی از اشخاص و جریان‌ها داخل کشور، تردیدهایی در مورد انتخابات شده؛ اما بدنه مردم هیچ‌گاه این تردیدها را نپذیرفته‌اند؛ چون خودشان کاملاً در جریان روند انتخابات در خلال این سال‌ها بوده‌اند.

هـ) میزان مشارکت و کیفیت مشارکت مردم در انتخابات

نکته بعدی میزان مشارکت و کیفیت مشارکت مردم در انتخابات است که کیفیت بسیار بالایی دارد. می‌دانید که در بسیاری از نقاط دنیا، انتخاباتی که برگزار می‌شود، انتخابات چندمرحله‌ای است؛ یعنی مردم مثلاً به احزابی رأی می‌دهند یا یک نظام فدرالی وجود دارد و میان رأی مردم و آن نتیجه نهایی واسطه‌های قرار می‌گیرد. حال آنکه در کشور ما مثلاً در انتخابات ریاست جمهوری، مردم رأی مستقیم به خود رئیس‌جمهور می‌دهند و کسی که حائز اکثریت آراء باشد، رئیس‌جمهور خواهد شد و واسطه احزاب و گروه‌های خاص یا برخی از کشورها که حالت مجلس سنا پیدا می‌کنند، این وضعیت‌ها وجود ندارد؛ البته در این زمینه زمانی خود مقام معظم رهبری فرموده بودند که این کیفیت و جزئیات انتخابات، بخشی مربوط به تجارب بشری است و ما نمی‌خواهیم بگوییم که چیزی که الآن وجود دارد، چیز ایده‌آلی است؛ به این معنایی که قابل اصلاح و یا قابل نقد نیست. نه! خود رهبر انقلاب هم در یک سخنرانی فرمودند که ما از نخبگان دعوت می‌کنیم، نسبت به برخی از جزئیات قوانین، مثلاً اینکه قوانین ما چقدر فدرالی باشد و یا چقدر ملی باشد و... (نظر دهند) و این‌ها قابل بحث است؛ اما این چیزی که دارد انجام می‌شود، در کشور ما، از این نظر بیشترین سهم انتخابات و بیشترین سهم تأثیرگذاری به تک‌تک آراء مردم داده شده و گروه‌ها و احزاب در رتبه بعدی تأثیرگذاری هستند. در خیلی از کشورها این‌گونه نیست؛ یعنی حتی در برخی از کشورها، وزرا را بسته به اینکه احزابی که شرکت کرده‌اند، چه مقدار رأی آورده‌اند، به تعداد و میزان آرای که انتخاب کرده‌اند، می‌توانند در تعیین وزرا و تعداد وزرا نقش داشته باشد؛ اما ما این نقش را مستقیم به خود مردم داده‌ایم؛ البته برای اینکه یک تمرکز و قدرتی در ریاست جمهوری اتفاق نیفتد؛ مثلاً ریاست جمهوری موظف است که اسامی وزرای خودش را

دوباره به مجلس بدهد و مجلس، در رأی اعتماد هم، نظارت بعدی را خواهد داشت و نظارت پس بینی بر تک تک وزرا خواهد داشت؛ اما هر رئیس جمهوری در انتخاب وزرای خودش راحت است و انتخاب آزاد است و امروزه این مدل انتخاباتی جمهوری اسلامی است؛ یعنی در میان مدل های انتخاباتی دنیا، یک مدل متمایزی است که توسط اندیشکده ها و مراکز علمی دنیا مطالعه می شود؛ چون این مدل منحصر به فردی است، این گونه از ترکیب، ترکیب؛ تعداد انتخابات و کیفیت آرا و نوع نظارتی که می شود، یک مدل متمایز است.

و) انتخابات مبتنی بر مبانی و رویکردهای دینی

ویژگی بعدی که وجود دارد، این است که در تمام این فرایند دموکراسی، مبانی و رویکردهای دینی نیز لحاظ شده است که این خود، یک تجربه جدیدی است. همان طور که مقام معظم رهبری فرمودند: انقلاب اسلامی یک تجربه ای از مردم سالاری دینی در دنیاست که این تجربه قابل عرضه و دفاع است و نتیجه این انتخاباتی که در خلال این سال ها شده است، یک مشارکت ده ها میلیونی از سوی مردم در انتخابات مختلف بوده و نتیجه اش یک مشارکت همگانی، هم در سطوح کلان حاکمیتی و هم، در اجزای حاکمیت بوده که نتیجه آن، اعتماد به نفس ملی و امید به آینده هست و علی رغم انواع تحریم ها و توطئه ها و مشکلاتی که علیه ملت ما بوده، مردم سهم مشارکتی خود را ایفا کرده اند؛ البته افت و خیزهایی در این مسیر داشته ایم؛ اما مسیر ما یک مسیری روبه جلو بوده و همین که مردم در این ۴۵ سال پس از انقلاب، احساس مشارکت می کردند، هم پشتوانه مردمی نظام حفظ شده و هم، در چالش ها و بحران هایی که نظام با آن ها مواجه شده، مردم همواره حامی نظام بوده اند؛ لذا می بینید که در انتخابات چهارم ما، آمار مشارکت کاندیدها، بیش از ۴۸ هزار نفر فقط در ثبت نام اولیه بوده که با یک رشد ۴ برابری نسبت به دوره های قبل مواجه بوده ایم. و این نشان دهنده این است که مردم احساس می کردند، این انتخابات، انتخابات مؤثر و تأثیر گذاری است و علی رغم همه مشکلات، ما یک رشد ۴ برابری را در ثبت نام اولیه داشتیم؛ لذا پیش بینی می شود که یک انتخابات پر شور و پرقابلی را ما شاهد باشیم.

جایگاه زنان در انتخابات

در این دوره، قریب به ۱۵ درصد شرکت کنندگان، از بانوان کشور هستند و علی رغم حجمه ای که دارد صورت می گیرد که در ایران، زنان از جایگاه و اهمیت لازم برخوردار نیستند، خود مشارکت مردمی ما در انتخابات و نقش و سهمی که خانم ها در مجامع علمی و ورزشگاه های ما و در رده مدیران بخش های مختلف اقتصادی و اجتماعی ایفا می کنند، یک نقش کاملاً برجسته است و فراتر از این نقش های اجتماعی که برای زنان قائلیم، در کشور ما جایگاه مادری، یک جایگاه بسیار فاخری است و همه زنان احساس افتخار می کنند که مادر هستند و در عین حال، از نقش های اجتماعی خود نیز بهره مند هستند.

دست برتر انقلاب اسلامی در مدل حکومتی مردم سالاری دینی

این مسائلی که عرض شد، دربردارنده منظومه انتخاباتی نظام مقدس جمهوری اسلامی است که از مؤلفه‌های مختلفی برخوردار است و نیازمند بازتعریفی در عرصه بین‌الملل است.

بنده به‌عنوان کسی که ارتباطاتی با خارج از کشور دارم، عرض می‌کنم که ما درعین‌حال که کاملاً مقتدریم، در همین بُعد هم مظلوم هستیم؛ یعنی شعار «مظلوم مقتدر» که این روزها برای فلسطین به‌کار می‌رود، از این بعد درباره ما نیز صادق است و می‌توانیم، بگوییم که درعین‌حال که انصافاً بااقتدار و باافتخار یک عملکرد قابل توجهی داریم؛ چراکه این عملکرد و سطح مشارکت مردم در طول تاریخ ایران بی‌سابقه است؛ حتی در میان کشورهای اسلامی، این سطح از مشارکت کم‌نظیر یا بی‌نظیر است. حتی در مقایسه با کشورهای مدعی دموکراسی و مدعی مردم‌سالاری هم، باز این عملکردی که جمهوری اسلامی دارد، قابل افتخار و قابل عرضه است و همان‌طور که عرض کردم، این بُعد نه‌تنها شناخته و تبیین نشده؛ بلکه در این زمینه، ما با یک ذهنیت و تصور نادرستی نسبت به جمهوری اسلامی مواجه هستیم. به نظر من برای برطرف کردن این ذهنیت‌ها و تصورات، نیازمند یک عزم جدی و ملی هستیم.

اولین رسالت ما دعوت مردم به مشارکت حداکثری در انتخابات پیش رو است

حجت الاسلام والمسلمین محمدی شاهرودی در گفت‌وگویی گفت: در طول دوران انقلاب اسلامی حتی قبل از انقلاب نقش روحانیت و طلاب در شکل‌گیری و استمرار و استكمال انقلاب اسلامی بحمدالله نقش بی‌نظیری بوده است.

مسئول سازمان بسیج طلاب و روحانیون کشور با اشاره به انتخابات پیش رو گفت: در این مقطع یک انتخابات بسیار مهم پیش رو داریم مثل همه مقاطع دوران انقلاب اسلامی در بحث روشنگری و جهادتبیین این است که دستاوردهای انقلاب اسلامی را برای جامعه منتقل و مردم را دعوت به مشارکت کند.

وی افزود: با توجه به اینکه طلاب و اساتید و نخبگان مخاطب بسیار فراوانی دارند به همکاران و شبکه عظیم بسیج عرض کردم اولین رسالت شما دعوت مردم به مشارکت حداکثری در انتخابات پیش رو است.

حجت الاسلام والمسلمین محمدی شاهرودی یادآور شد: انتخابات ليله القدر جمهور اسلامی است و مردم حضور پررنگ داشته باشند هم برای امنیت ملی و هم شکوفایی اقتصاد موثر است.

وی در پایان گفت: عزیزانی را که شورای نگهبان تایید کرده صلاحیت این منصب را دارند.

مشارکت بالا در انتخابات ضامن جمهوریت نظام است

حجت‌الاسلام خانعلی ابراهیمی در گفت‌وگویی با اشاره به نقشه‌ها و اهداف شوم دشمنان در مقابل نظام جمهوری اسلامی گفت: دشمنان خارجی و لیبرال‌های داخلی برای پروژه ناامیدسازی جهت تهی کردن پشتوانه مردمی انقلاب با حربه‌های گوناگون از جمله رسانه، سالهاست برای برهم زدن انسجام داخلی و شکاف بین حاکمیت و مردم در ایران، تلاش بی‌وقفه دارند، که با هوشیاری مردم و با تاسی از فرمایشات مقام معظم رهبری، تاکنون موفق نشدند خدشه‌ای به جمهوریت نظام وارد کنند، لذا باید تلاش شود تا جمهوریت نظام همانند انتخابات گذشته و حتی بیشتر مورد توجه قرار گیرد، تا اهداف پلید دشمن در ایجاد این شکاف به یاس تبدیل شود.

حجت‌الاسلام ابراهیمی با بیان اینکه انتخابات پیش‌رو، نوعی تجدید بیعت با رئیس‌جمهور شهید و رای اعتماد دوباره به خدمات و نوعی قدرشناسی از تلاش‌های ایشان محسوب می‌شود، تصریح کرد: این انتخابات، اولین رقابت در عرصه ریاست جمهوری پس از توطئه منتهی به اغتشاشات ۱۴۰۱ است، که در جریان این انتخابات و مشارکت بالا، نوعی خط بطلان بر همه تلاش‌ها برای قهر مردم با صندوق رای است، به همین دلیل مشارکت بالا در این انتخابات در حفظ جمهوریت نظام ضرورت دارد.

مدیر سیاسی اجتماعی معاونت فرهنگی تبلیغی حوزه علمیه خراسان بیان داشت: رای بالای رئیس‌جمهور آینده می‌تواند دولت برای پیشبرد مسائل کلان کشور را بالا برده و قدرت کابینه در مدیریت اجرایی را افزایش دهد، و اگر مشارکت انتخاباتی پایین باشد، ممکن است دولت توان کافی در دنبال کردن مطالبات عمومی را نداشته باشد که به زیان کشور خواهد بود.

حجت‌الاسلام ابراهیمی با بیان اینکه امید تیم‌های مذاکره‌کننده با ایران به انتخابات ۸ تیر است، چراکه اگر مشارکت انتخاباتی بالا باشد، تیم مذاکره‌کننده کشور با قدرت می‌تواند برای رفع تحریم‌ها و امتیازگرفتن از دولت‌های غربی تلاش کند، افزود: مشارکت بالای انتخاباتی، بلوغ سیاسی جامعه ایرانی را نشان می‌دهد که با درک شرایط حساس داخلی و خارجی، از کیان کشور در برابر تهدیدات دفاع می‌کند. و بی‌تردید جامعه ایرانی را متحدتر و قدرتمندتر خواهد کرد.

وی به اهم فعالیت‌های مدیریت سیاسی اجتماعی معاونت فرهنگی تبلیغی حوزه علمیه خراسان در ایام انتخابات اشاره کرد و گفت: اعزام اساتید و مبلغان به ادارات، سازمان‌ها و مناطق شهری و روستایی جهت تبیین دستاوردهای حضور حداکثری و ارائه شاخص‌های اصلح، فعال کردن کنشگران، تشکلات و گروه‌های جهادی حوزه برای ایجاد شور و نشاط انتخاباتی، برگزاری کافه گفتگوها برای تبیین دستاوردهای نظام مقدس جمهوری اسلامی و اهمیت حضور در انتخابات در کلیه مکانهای عمومی از جمله برنامه‌های این معاونت می‌باشد.

مدیر سیاسی اجتماعی معاونت فرهنگی تبلیغی حوزه علمیه خراسان فعال کردن بسترهای مجازی و ارائه برنامه متنوع و اثرگذار در موضوع حضور حداکثری در انتخابات، فعال شدن کانال‌های محتوایی در موضوع انتخابات، برگزاری کرسی‌های

آزاد اندیشی در موضوع انتخابات، مشخص کردن پشتیبان برای پاسخ به سؤالات احتمالی در موضوع شبهات مطرح شده از دیگر برنامه‌های این معاونت در ایام انتخابات برشمرد.

حضور در انتخابات راهی برای مبارزه با سلطه دشمنان

معصومه سیفی کناری در گفت‌وگویی عنوان کرد: از اصول اولیه قرآن کریم این است که کفار تحت هیچ عنوانی حق ندارند بر مومنین استیلا پیدا کنند و آن‌ها را تحت سلطه قرار دهند؛ به همین خاطر قرآن کریم به‌عنوان یک ضابطه و اصل در آیه ۱۴۱ سوره نساء می‌فرماید: «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا؛ و خداوند هرگز کافران را بر مؤمنان تسلطی نداده است»

وی ادامه داد: شرکت نکردن در انتخابات، حضور نیافتن پای صندوق رأی و شانه خالی کردن از این تکلیف، قطعاً به معنای زمینه سازی سلطه کفار و مستکبرین خواهد بود.

استاد حوزه علمیه خواهران قم با بیان اینکه در حضور در انتخابات عمل صالح است، تصریح کرد: خداوند در آیه ۲ سوره مائده می‌فرماید: «وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ؛ و یکدیگر را بر انجام کارهای خیر و پرهیزکارب یاری نمایید و یکدیگر را بر گناه و تجاوز یاری ندهید و از خدا پروا کنید که خدا سخت کیفر است.»

سیفی کناری افزود: مردم با شرکت در انتخابات یک عمل صالح و خدا پسندانه انجام می‌دهند و طبق وعده خدا در این آیه قطعاً خدا هم آن‌ها را به سمت انتخاب اصلح یاری خواهد کرد.

وی گفت: رهبر معظم انقلاب در ۲۶ خرداد ۱۴۰۰ با اشاره به آیه ۱۲۰ سوره توبه «وَلَا يَطَّوَّنَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ» فرمودند: مضمون این دو فقره‌ای که از این آیه خواندم، به طور خلاصه این است که هر عملی و اقدامی از شما که دشمن از آن ناخشنود باشد، در پیشگاه پروردگار یک عمل صالح است. می‌بینید که دشمنان دین، دشمنان اسلام، دشمنان ایران با انتخابات شما به شدت مخالفند، بنابراین اقدام به انتخابات یک عمل صالح است. همه کسانی که دنبال عمل صالح هستند «أَلَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ» (سوره عصر) و می‌خواهند عمل صالح انجام بدهند، بدانند حضور در انتخابات یک عمل صالح از طرف این‌ها است.

استاد حوزه علمیه خواهران قم تاکید کرد: انتخاب اصلح باعث می‌شود که فضایل به صورت همه جانبه در جامعه زمینه سازی شود.

چگونه اصلح را تشخیص دهیم؟

وی با اشاره به اینکه بهترین روش برای تشخیص اصلح مراجعه به کلام معصومین به ویژه امیرالمومنین علیه السلام است، تصریح کرد: با مراجعه به بخش نامه های نهج البلاغه با شاخصه های یک فرد شایسته برای انجام مسئولیت آشنا می شویم.

سیفی کناری با بیان اینکه ساده زیستی و عدم ثروت اندوزی یکی از ویژگی های فرد اصلح است اظهار کرد: امام علی علیه السلام در نامه ۴۵ نهج البلاغه می فرماید: «أَلَا وَ إِنَّ أَمَامَكُمْ قَدْ اِكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَمْرِيهِ وَ مِنْ طُعْمِهِ بِقُرْصِيهِ؛ آگاه باش امام شما از تمام دنیایش به دو جامه کهنه و از خوراکش به دو قرص نان قناعت نموده»

وی ادامه داد: برخورد محکم با نزدیکان مفسد اقتصادی از دیگر ویژگی های فرد اصلح است و امام علی علیه السلام در نامه ۴۱ نهج البلاغه می فرماید: «لَوْ أَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ فَعَلَا مِثْلَ الَّذِي فَعَلْتَ، مَا كَانَتْ لَهُمَا عِنْدِي هَوَادَةٌ وَ لَا ظَفْرًا مَنِّي بِرَادَةٍ؛ اگر حسن و حسینم آنچه را تو انجام دادی انجام می دادند، از من نرمشی نمی دیدند، و به مرادی نمی رسیدند»

مبلغ حوزوی با اشاره به صفت عدم همراهی و به کارگیری دنیا طلبان، گفت: امام علی علیه السلام در نامه ۳۹ نهج البلاغه می فرماید: «فَلَنْكَ قَدْ جَعَلْتَ دِينَكَ تَبَعًا لِدُنْيَا أَمْرِيءَ ظَاهِرٍ غِيهٌ؛ تو دینت را تابع دنیای کسی نمودی که گمراهیست معلوم است»

وی اظهار کرد: عقب نشینی نکردن در برابر دشمن از صفات فرد اصلح است و امام علی علیه السلام در نامه ۳۸ نهج البلاغه می فرماید: «لَا يَنْكُلُ عَنِ الْأَعْدَاءِ سَاعَاتِ الرَّوْعِ؛ ساعات هولناک از دشمنان نهراسد و عقب ننشیند». فرد اصلح باید به آیه "كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ" ایمان قلبی داشته باشد.

سیفی کناری با اشاره به اینکه فرد اصلح باید به نظرات مردم اعتنا کند، اضافه کرد: امیرالمومنین علیه السلام در نامه ۵۳ نهج البلاغه می فرماید: «وَلَا تَقُولَنَّ إِنِّي مُؤَمَّرٌ أَمْرٌ فَأَطَاعُ؛ و مگوی که مرا بر شما امیر ساخته اند و باید فرمان من اطاعت شود»

وی با اشاره به نامه ۵۳ نهج البلاغه «ثُمَّ اللَّهُ اللَّهُ فِي الطَّبَقَةِ السُّفْلَى... خدا را خدا را (در نظر داشته باش) درباره طبقه پایین اجتماع» یادآور شد: فرد اصلح باید به اقشار ضعیف توجه داشته، در صدد کاهش گرفتاری مردم باشد، منافع خود را بر مردم ترجیح ندهد و در تلاش در رفع نیازها و گرفتاری های قشر ضعیف جامعه باشد.

مبلغ حوزوی ادامه داد: با توجه به نامه ۵۳ نهج البلاغه «أَطْلِقْ عَنِ النَّاسِ عُقْدَةَ كُلِّ حِقْدٍ؛ گره هر کینه ای را در مردم بگشای.» فرد اصلح باید کینه و دشمنی بین مردم راه نیاندازد و باعث اختلاف و دوقطبی سازی باطل نشود و در صدد حل اختلافات بین مردم باشد.

وی با بیان اینکه در تلاش برای از بین بردن فساد «فَاحْسِمُ مَادَّةَ أَوْلَئِكَ بِقَطْعِ أَسْبَابِ تِلْكَ الْأَحْوَالِ» از دیگر ویژگی های فرد اصلح است که در نامه ۵۳ نهج البلاغه به آن اشاره شده است، تاکید کرد: فرد اصلح وقتی فساد را در دستگاه دید، بی تفاوت از کنارش نگذرد.

استاد حوزه علمیه خواهران قم سوء ظن به دشمن حتی هنگام صلح را از دیگر ویژگی های فرد اصلح دانست و اظهار کرد: امام علی علیه السلام در نامه ۵۳ نهج البلاغه می فرماید «وَأَتَّهِمُ فِي ذَلِكَ حُسْنَ الظَّنِّ؛ و به دشمن خوش بین مباش». فرد اصلح اگر چراغ سبزی از جانب دشمن دید فکر نکند اصلاح شده است که توبه گرگ مرگ است.

وی با بیان اینکه در بر اساس نامه ۵۳ نهج البلاغه نظارت بر زیر دستان و انتخاب فرد شایسته برای خدمت به مردم از دیگر ویژگی های فرد اصلح است، گفت: فرد اصلح در انتخاب زیر دستان، فامیل بازی نکند و از روی دوستی کسی را به کاری نگمارد جز اینکه به شایسته بودنش در آن امور یقین داشته باشد.

مشارکت حداکثری مردم در انتخابات، زمینه ساز اقتدار نظام اسلامی است

حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر اسماعیلی در گفت و گویی، با اشاره به تاثیر مشارکت مردم در صحنه های سیاسی در تقویت چهره نظام اسلامی در منطقه و جهان، اظهار داشت: پایه های نظام جمهوری اسلامی همواره بر مشارکت و حضور بیشینه مردمی استوار بوده و نقش مردم در بزنگاه های حرکت آن به ویژه در خنثی کردن دسیسه های پیچیده دشمنان انقلاب اسلامی، انکارناپذیر است.

مدیر حوزه علمیه خواهران استان بوشهر بیان کرد: تجلی گاه بزرگ این حضور، انتخابات است که مشارکت حداکثری مردم، سبب اقتدار نظام اسلامی و نشانه پابندی ملت ایران به نظام جمهوری اسلامی است.

وی یادآور شد: اکنون و در آوردگاه پیش رو انتظار می رود مدیران، مؤسسان، هیأت امناء، کادر، اساتید، طلاب و مبلغات حوزه های علمیه خواهران به دلیل ماهیت رسالت خود در عرصه بینشی و بصیرتی همانند فعالیت های فرهنگی، علمی و معرفتی در این خصوص نیز به طور فعال، زنده و پویا، اثر گذار بوده و علاوه بر اجرای رسالت خود، نقش مؤثری در هدایت جامعه به منظور انتخاب اصلح و ایجاد شور و نشاط سیاسی و انتخاباتی و حضور حداکثری مردم ایفا نمایند.

مدیر حوزه علمیه خواهران استان بوشهر، تأکید کرد: بانوان حوزوی نیز با تبیین شاخص های انتخاب اصلح زمینه را برای حضور شخصیت هایی مؤمن، دارای تفکر انقلابی و جهادی، متخصص و متعهد، صاحب دانش و خلاقیت، طرفدار محرومان، مقتدر در برابر دشمنان و معتقد و ملتزم به ولایت فقیه فراهم آورند.

حجت الاسلام والمسلمین اسماعیلی، حوزه‌های علمیه خواهران را به عنوان طلایه داران انقلاب اسلامی و نهاد انقلابی دانست و ابراز کرد: به تعبیر رهبر معظم انقلاب، حوزه علمیه به عنوان «مادر نظام» است و همواره از حرکت عمومی و تمام نیروها و جریان‌های معتقد و ملتزم به ارزش‌های آن حمایت کرده، اما خود را منحصر به شخص، دسته یا گروهی خاص نخواهند کرد.

اخلاق انتخاباتی باید در مراحل انتخابات از سوی همه رعایت شود

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد شمس مدیر حوزه علمیه استان یزد در گفت‌وگویی با اشاره به حدیثی از پیامبر صلی الله علیه و آله (أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ كُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا لِمُؤَطَّئُونَ أَكْنَافًا، الَّذِينَ يَأْلِفُونَ وَيُؤَلَّفُونَ - آیا شما را از بهترین افرادتان خیر ندهم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا. حضرت فرمودند: خوش اخلاق ترین شما، آنان که نرمخو و بی آزارند، با دیگران انس می‌گیرند و از دیگران انس و الفت می‌پذیرند. [بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۶، ح ۷۶]) عنوان کرد: در انتخابات ریاست جمهوری هشتم تیرماه امسال آنچه که باید مدنظر قرار داده شود توسط کاندیدای انتخاباتی و مردم رعایت کامل اخلاق انتخاباتی است.

وی با بیان این مطلب که مقام معظم رهبری همواره در بیانات خود خواستار انتخاباتی گسترده، با شور، شوق، نشاط و امنیت شده اند، گفت: تکمیل مکارم اخلاقی از رسالت‌های پیامبر گرامی اسلام (ص) بود و باید الگویی برای امت نبی مکرم اسلام (ص) باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین شمس زمان تبلیغات نامزدهای انتخابات را فرصتی برای نمایش وحدت و انسجام ملی مردم ایران اسلامی خواند و بیان کرد: ضروری است نامزدها، قانون را فصل الخطاب خود قرار دهند و اخلاق انتخاباتی را در مراحل انتخابات رعایت کنند تا انتخاباتی سالم و در شأن ملت ایران برگزار شود.

مدیر حوزه علمیه استان یزد تصریح کرد: نامزدهای انتخابات در تبلیغات باید رعایت شخصیت فرد مقابل خود را در دستور کار خود قرار دهند و برای موفقیت خود نباید شئون اخلاقی را زیر سوال برده و از موازین شرعی و اسلامی عبور کنند.

وی ادامه داد: تکلیفی که بر دوش رای دهندگان است انتخاب نامزد اصلاح با نگاه به برنامه هاست و افراد جامعه باید کسانی را انتخاب کنند که با پایبندی به ارزش‌های انقلاب جهت توسعه و آبادانی کشور گام برمی‌دارند.

استاد حوزه علمیه استان یزد گفت: انتخابات سالم، نیازمند فضایی سالم و فاصله گرفتن از تشنج و فساد است و رعایت اصل «احترام متقابل» «هم‌دلی و هم‌پسته‌گی» و دوری از «حرمت‌شکنی» و «تهمت و افترا» از شاخصه‌های اصلی مردم‌سالاری و برگزاری انتخابات سالم است.

وی ادامه داد: تاخت‌وتاز به یک‌دیگر، فضای سیاسی را ملتهب می‌کند و مردم به نوعی احساس ناامنی می‌کنند و حتی از حضور پرشور در ستادهای انتخاباتی و محافل کمپینی ممکن است سر باز زنند و همچنین تاخت‌وتاز موجب تضعیف انگیزه مشارکت در انتخابات می‌شود و بی‌اعتمادی سیاسی را دامن می‌زند.

نویسنده کتاب "تجدید حیات علمی تشیع" گفت: رقابت سیاسی سالم وقتی معنا پیدا می‌کند که همه طرف‌های درگیر، به رعایت موازین اخلاقی پای‌بند باشند، خطوط سرخ تعریف شده را رعایت کنند که در نهایت برآیند چنین رقابتی، استقرار دولتی در تراز انقلاب اسلامی و در چارچوب منویات امام خامنه‌ای مدظله‌العالی خواهد بود.

وی افزود: اخلاق سیاسی به این معنا می‌تواند باشد که کرامت انسانی تک‌تک افراد جامعه به خصوص رقبای انتخاباتی حفظ شود و نامزدها باید قوانین انتخاباتی را رعایت کنند که بدون رعایت قوانین انتخاباتی، آن‌ها به چهره‌های قانون‌گریز مشهور خواهند شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد شمس یکی از اولویت‌های رای به نامزدهای انتخاباتی را داشتن کارنامه مناسب از نگاه مردم و تجربه سیاسی برشمرد و افزود: با توجه به تاکید رهبر معظم انقلاب، حضور گسترده مردم در پای صندوق‌های رای بسیار اهمیت دارد و همه باید برای تحقق این امر مهم تلاش کرده و اخلاق انتخاباتی باید در مراحل انتخابات از سوی همه رعایت شود.

وی اظهار داشت: اکنون ایجاد بستر برای حضور پرشور مردم در این آزمون سرنوشت‌ساز بسیار مهم بوده چرا که مشارکت حماسی ملت در انتخابات، دشمنان را مایوس می‌کند.

مدیر حوزه علمیه استان یزد خاطرنشان کرد: حضور پرشور مردم در انتخابات ادامه راه شهیدان علی‌الخصوص شهید جمهوری‌مان آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی و پاسداشت خون آنان است.

حجت‌الاسلام والمسلمین شمس خاطرنشان کرد: همه رده‌ها باید اخلاق انتخاباتی را رعایت کنند چرا که مردم ایران، آگاهانه و با بصیرت نامزدهای مورد نظر خود را انتخاب می‌کنند.

مدیر حوزه علمیه استان یزد تصریح کرد: مناظره‌های زنده تلویزیونی نامزدهای انتخاباتی کمک خوبی برای آشنایی مردم با دیدگاه‌ها و افکار نامزدهاست و مردم با دیدن این مناظره‌ها به انتخابی آگاهانه می‌رسند.

وی ادامه داد: نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری ضمن آگاهی کامل از شرایط داخلی و درک مشکلات مردم، با هدف عمران و آبادانی کشور تبلیغات خود را به انجام برسانند.

حجت‌الاسلام والمسلمین شمس با اشاره به اینکه رهبر معظم انقلاب همواره بر رعایت اخلاق سیاسی از سوی کاندیداها توصیه کرده‌اند، افزود: افرادی که التزام عملی به ولایت فقیه دارند، باید مقید بر رعایت اخلاق سیاسی باشند.

وی با بیان اینکه کاندیدها در برنامه‌های تبلیغاتی خود نباید وعده‌های غیر قابل اجرا بدهند، عنوان کرد: آن‌ها نباید حرف‌های خارج از قاعده بزنند. زیرا رئیس‌جمهور باید بر اساس قانون، کشور را اداره کند.

حجت الاسلام والمسلمین شمس با اشاره به اینکه بد اخلاقی سیاسی سبب ارائه چهره نامناسب از کشورمان در فضای بین الملل می‌شود، یادآور شد: نباید فراموش کرد که ما پرچمدار یک تفکر در دنیا هستیم و اگر چهره ناپسندی از کشورمان ارائه شود، دشمنان از آن سوء استفاده خواهند کرد.

وی با اشاره به اینکه این دوره از انتخابات ریاست جمهوری در کشورمان پیش از موعد برگزار می‌شود، تاکید کرد: کاندیدها باید آگاه باشند که به جای رئیس‌جمهور شهید قرار است، فعالیت کنند که اخلاق مداری از ویژگی‌های شاخص ایشان بود.

حجت الاسلام والمسلمین شمس در پایان با بیان اینکه کاندیدها نباید زمینه یاس و دل‌سردی مردم را فراهم کنند، عنوان کرد: نامزدهای انتخابات با رعایت اخلاق، برنامه محوری و امید آفرینی می‌توانند همه اقشار جامعه را به حضور در انتخابات تشویق کنند.

شرکت در انتخابات وظیفه تمامی آحاد جامعه است

حجت الاسلام سید محمد هاشمی در گفت و گویی با اعلام این مطلب که تکلیف محوری از مهمترین اصول اهل ایمان است گفت: کسی که برای آموزه‌های دینی و اسلامی تلاش می‌کند باید تکلیف محور باشد و به تکلیف خود بر آن اساس عمل نماید.

حجت الاسلام هاشمی حضور یافتن در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی را یکی از اصول تکلیف محوری اعلام کرد و افزود: مشارکت مسئولان و نخبگان در عرصه‌های سیاسی از جمله حضور در پای صندوق‌های رای از جمله ضروریات است.

وی انتخابات پیش رو را یکی از مهمترین مسائل کشور دانست و گفت: یکی از مهم‌ترین وظیفه مسئولان نظام در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی ترغیب و تشویق مردم برای حضور در پای صندوق‌های رای و مشارکت در انتخابات است.

امام جمعه ماکو انتخابات ریاست جمهوری و برگزاری سالم و پرشکوه آن را تکلیف مسئولان نظام عنوان کرد و گفت: به عنوان یک ایرانی و برای کمک به آینده کشور و اقتدار نظام در جهان، شرکت در این انتخابات وظیفه تمامی آحاد جامعه است.

حجت الاسلام هاشمی در بخش دیگری از سخنان خود به برکات مشارکت حداکثری در انتخابات اشاره کرد و افزود: حضور پررنگ مردم در پای صندوق‌های رأی، اقتدار ملی کشور را تقویت خواهد کرد. همانطوری که مقام معظم رهبری نیز فرمودند: ایران قوی، در سایه مشارکت حداکثری مردم اتفاق خواهد افتاد.

وی افزود: هر اندازه حضور مردم در انتخابات پررنگ‌تر و انتخاب‌شان شایسته‌تر باشد، مقبولیت نظام سیاسی بالاتر و قدرت مدیریت آن نظام، در محیط داخلی بیشتر شده و تأثیرگذاری آن در نظام بین‌الملل افزون‌تر می‌شود و باعث می‌شود تا تحریم‌ها و تهدیدهای دشمنان نظام اسلامی خنثی گردد.

امام جمعه ماکو در پایان افزایش همبستگی و وحدت ملی را یکی دیگر از آثار مشارکت حداکثری در انتخابات دانست و بیان کرد: از جمله‌ی مهم‌ترین ظرفیت‌های ایران اسلامی، تنوع قومی، مذهبی و زبانی است؛ لذا روحیه‌ی ملی و همبستگی اجتماعی، چه در سطح آحاد مردم و چه در سطح نخبگانی، معمولاً از جمله موضوعاتی بوده که دوست و دشمن به آن اعتراف کرده‌اند و نمود عینی این همبستگی، در انتخابات متجلی می‌شود.

شرکت در انتخابات مسئله مهم و برای همه ضروری است

حجت الاسلام والمسلمین سیدمهدی قریشی، نماینده ولی فقیه در آذربایجان غربی در گفت‌وگویی شرکت در انتخابات را مسئله‌ی ای مهم و ضروری دانست و گفت: بر اساس آیه «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا» مؤمنان واقعی کسانی هستند که به خدا و رسول او ایمان آورده و هرگاه در امر مهمی که حضور جمع را ضروری می‌سازد، صحنه را ترک نمی‌کنند.

وی ادامه داد: مسئله انتخابات ریاست جمهوری هم بدین شکل است. همه باید حضور پیدا کنند و صالح‌ترین فرد را برای این مسئولیت انتخاب کنند.

امام جمعه ارومیه تأکید کرد: هر چقدر مشارکت بالا باشد، قدرت و اقتدار ملی هم بالا خواهد رفت.

نماینده ولی فقیه در آذربایجان غربی تصریح کرد: در انتخابات ریاست جمهوری دوره چهاردهم، نامزدهایی که از شورای نگهبان صلاحیت گرفتند، همه سابقه مدیریتی دارند و از این جهت می‌توان این‌ها را کارنامه عملکردی‌شان را مطالعه و افکار و گرایش‌های آنان را بررسی کرد.

وی با استناد به حدیث نبوی «المرء علی دین خلیله» بیان کرد: یکی از راه‌هایی که می‌تواند به ما کمک کند تا فرد اصلح را تشخیص دهیم، افراد حاضر در ستادهای نامزدها هستند.

امام جمعه ارومیه در پایان بیان کرد: امیدوار هستیم خداوند سبحان بهترین فرد را برای کشور ما تقدیر نماید و مردم به ایشان رأی بدهند.

شرکت در انتخابات اصل ضروری برای تجلی عظمت کشور است

حجت الاسلام والمسلمین معلمی، استاد دروس خارج حوزه علمیه خراسان، در گفت و گویی به تبیین ضرورت مشارکت در انتخابات و انتخاب اصلح پرداخت و گفت: اصل شرکت در انتخابات برای تعیین یک رئیس جمهور، از ضروریات و لوازم حتمی هر کشوری است؛ یعنی هرکسی دغدغه مند برای کشور است، باید رئیس جمهور را نیز خود او انتخاب کند.

وی با بیان این که بنابراین شرکت در اصل انتخابات قطعی است اما بحث در این است که چه شخصی و فردی انتخاب شود که سودبخش برای ملت و کشور باشد، تصریح کرد: می بایست رئیس جمهوری که انتخاب می کنید، مدیر و مدبر، پایبند به اصول قانون اساسی و متعهد و ولایتمدار باشد یعنی ولایی بوده و واقعا دلسوز کشور و مردم باشد.

استاد دروس خارج حوزه علمیه خراسان مدیر و مدبر، متعهد و متدین بودن را از جمله ویژگی های نامزد مورد انتخاب مردم عنوان و خاطر نشان کرد: کشور شیعی همچون ایران اسلامی، رئیس جمهوری لازم دارد که به تمام معنا مکتب را باور داشته باشد و چنین کاندیدای اصلح و افراد لایق و شایسته ای را یا خود اشخاص می توانند شناسائی کنند و یا به افراد خبره و با بصیرتی در این زمینه مراجعه نمایند که آنان بتوانند بهترین نامزد برای قبول این کار بزرگ و پرمسئولیت را معرفی کنند.

حجت الاسلام والمسلمین معلمی ادامه داد: بنابراین اصل ضرورت شرکت در انتخابات، یک اصل قطعی است و در آن عذری پذیرفته نیست، این قدم را که برداشتید، قدم دوم استمداد از اهل خبره و مراجعه به افراد با اطمینان برای تشخیص فرد اصلح است.

مشارکت حداکثری در انتخابات تداوم گفتمان انقلاب اسلامی است

حجت الاسلام والمسلمین سید احمد رضا شاهرخی نماینده ولی فقیه در استان لرستان در گفت و گویی با اشاره به اهمیت انتخابات پیش رو، بیان داشت: مردم ولایی و شهیدپرور ایران اسلامی در ۸ تیرماه با حضور حداکثری در پای صندوق های رأی حماسه می آفرینند و بار دیگر نقشه ها و دسیسه های دشمنان را خنثی خواهند کرد.

وی با بیان اینکه مشارکت حداکثری و انتخاب شایسته و اصلح دو راهبرد اصلی انتخابات در نظام جمهوری اسلامی محسوب می شود، افزود: پایه اصلی قدرت جمهوری اسلامی بر مردم نهاده شده و اقتدار جمهوری اسلامی به واسطه مردم است، بنابراین حضور و مشارکت حداکثری در انتخابات پیش رو، در ۸ تیرماه تولید قدرت ملی می کند و ملت را در چشم جهانیان، مقتدر و عزیز خواهد کرد.

امام جمعه خرم آباد با بیان اینکه مشارکت حداکثری نشان دهنده مقبولیت نظام است، خاطر نشان کرد: با مقبولیت نظام، تحریم، تهدید و جنگ افروزی دشمن بی اثر و امید در دل دوستان روشن و دشمنان را هم وادار به عقب نشینی می‌کند.

حجت الاسلام والمسلمین شاهرخی با بیان اینکه ایران عزیز به جهت دینی، مذهبی و قومی، کشوری متنوع است و مشارکت حداکثری در این تنوع، ایجاد وحدت نموده و همبستگی را نیز به وجود می‌آورد، اظهار داشت: مشارکت حداکثری که مراجعه به آراء عمومی است، سبب می‌شود که همبستگی و وحدت ملی شکل گیرد.

وی با بیان اینکه اثر دیگر مشارکت حداکثری تقویت گفتمان انقلاب اسلامی است، افزود: شما مشاهده می‌کنید در کشورهای گوناگون همه برای دفاع از مظلوم و برای مقابله با ظالم بلند شده اند و این امر نتیجه حاکمیت گفتمان اسلامی در جهان است.

نماینده ولی فقیه در لرستان در پایان با بیان اینکه با مشارکت حداکثری در انتخابات، گفتمان انقلاب اسلامی تداوم یافته و این تداوم گفتمان انقلاب افکار و اندیشه‌ها و دلها را مجذوب خود نموده و سقوط ظالمان را در پی دارد، بیان داشت: باید مشارکت حداکثری را بر پایه اخلاق مداری، به دور از پرخاشگری و بدزبانی و بعضی بداخلاقی‌های انتخاباتی تقویت کنیم.

انتخابات اعتباربخشی به جایگاه مردم است

حجت الاسلام محمد یوسف‌خانی، امام جمعه نورآباد در گفت‌وگویی با اشاره به اهمیت والای انتخابات و اهمیت مشارکت حداکثری مردم در انتخابات، بیان داشت: انتخابات وظیفه‌ای شرعی، قانونی و حقوقی است و مردم باید با شرکت در انتخابات در سرنوشت کشور خود سهیم باشند.

وی با بیان اینکه انتخابات مسئله‌ای سرنوشت ساز برای نظام با شمار می‌رود، افزود: مردم ایران اسلامی با حضور باشکوه خود در انتخابات برگ زرین دیگری در تاریخ پرافتخار نظام جمهوری اسلامی ایران به ثبت خواهند رساند و بار دیگر توطئه‌ها و نقشه‌های شوم دشمنان را خنثی خواهند کرد.

امام جمعه نورآباد با اشاره به اینکه انتخابات بزرگترین آزمون انقلاب و اعتباربخشی به جایگاه مردم است، خاطر نشان کرد: مردم با مشارکت حداکثری در انتخابات و انتخابی اصلح دشمنان انقلاب را ناامید خواهند کرد.

حجت الاسلام خانی در پایان با بیان اینکه ما باید انتخابات را میدان مسابقه‌ای برای خدمت، نه برای قدرت ببینیم، گفت: اهانت و تحقیر چیزی جز خسارت به مردم نخواهد بود.

رفتارهای هنجارشکنانه انتخاباتی در شأن مردم ایران نیست / دولت آینده ادامه دهنده راه شهید رئیسی باشد

مشارکت مردمی تضمین کننده قدرت هر کشوری است. در حقیقت یکی از مهم‌ترین ملاک‌های ارزیابی آسیب پذیری هر کشور و دولتی، میزان نفوذ سخنان دولت‌مردان در میان مردم خواهد بود. به طور طبیعی هر دولتی که بتواند با مردم خود به بهترین ادبیات سخن بگوید و به حل مشکلات آن‌ها بپردازد و از سویی مردم نیز با مشارکت حداکثری خود نشان بدهند که چقدر موضوعات و مسائل اداره کشور برایشان اهمیت دارد، قدرت دیپلماسی آن کشور در عرصه بین‌المللی افزایش خواهد داشت. یکی از مهم‌ترین نقاط موفقیت دولت شهید آیت‌الله رئیسی این بود که زبان مردم را به خوبی می‌دانست و از طرفی دنیا نیز به زبان ایران گوش فرامی‌داد. حال در انتخابات پیش‌رو حل مشکلات در گرو انتخاب رئیس‌جمهوری است که تداوم دهنده راه شهید رئیسی باشد.

خبرنگار خبرگزاری حوزه به سراغ حجت‌الاسلام والمسلمین سید عبدالمجید اشکوری استاد حوزه و دانشگاه رفت و با وی پیرامون اهمیت و لزوم حضور حداکثری مردم در انتخابات و دستاوردهای آن در عرصه بین‌المللی به گفت‌وگو پرداخت.

اهمیت حضور پرشور مردم در انتخابات پیش‌رو چیست؟

نظام جمهوری اسلامی ایران نظامی مردم‌سالار دینی است. اسلام اصلی به نام امر به معروف و نهی از منکر دارد که یک واجب شرعی برای همگان به شمار می‌رود. وقتی امر به معروف و نهی از منکر بخواهد در سطح اجتماعی ایجاد شود، به ساختارها نیاز دارد تا دنبال شود. ما معروف داریم و بایستی تحقق پیدا کند. وقتی که شخص در نظام مردم‌سالاری دینی به پای صندوق‌های رأی می‌رود، می‌خواهد در محیط انتخابات ریاست جمهوری به کسی که در حوزه قوه مجریه از طریق رأی و انتخاب ما، معروف را ایجاد کند و در مقابل منکرات بایستد. به همین دلیل حضور افراد در انتخابات ضرورت و اهمیت دارد.

حال اگر من مسلمان نباشم و در داخل ایران زندگی کنم، اما می‌دانم که امنیت ملی، حفظ منافع ملی، حفظ قدرت ملی، تحقق اهداف ملی و ... همگی ارتباط معناداری با حضور ما در انتخابات دارند؛ یعنی نوع انتخاب من در حفظ امنیت ملی کشور مؤثر است. به همین جهت حتی اگر من مسلمان نباشم که به عنوان یک واجب شرعی بایستی در انتخابات شرکت کنم، یقیناً به این دلیل که حفظ امنیت ملی به لحاظ عقل سیاسی بر همه مسلمانان واجب شرعی است، برای چنین فردی و نیز تمام افراد دیگری که دغدغه کشور را دارند، واجب سیاسی می‌شود.

حفظ منافع ملی، قدرت ملی، تحقق اهداف ملی برای اینکه من در مقابل این عناصر مسئولیت دارم، برای من ایجاد مسئولیت اجتماعی می‌کند که در انتخابات شرکت کنم. همچنین ارتباط معناداری میان انتخاب و نوع انتخاب من با این عناصر وجود دارد. به همین دلیل برای من واجب است که شرکت کنم تا این مسئولیت اجتماعی که از آن به واجب سیاسی

تعبیر می‌کنیم را انجام داده باشیم. حال شرکت در انتخابات برای مردم ایران هم واجب سیاسی و هم واجب شرعی است. به لحاظ شرع، عقل و مسئولیت اجتماعی ما موظف به شرکت در انتخابات هستیم. این همان عنصری است که مردم سالاری دینی ما را تشکیل می‌دهد که بسیار حائز اهمیت است.

اهمیت نگاه و تداوم واقعی راه شهدای خدمت توسط کاندیداهای ریاست جمهوری و دولت آینده چیست؟

جمهوری اسلامی ایران در حقیقت از کشوری که تحت استبداد و استعمار بوده، بعد از انقلاب اسلامی به یک نظام مردم سالار و مستقل تبدیل شده بود. چنین کشوری می‌خواهد بر این اساس گام‌های مؤثری را بردارد تا به پیشرفت و تعالی برسد. شهید جمهور، آیت الله رئیسی با این فهم و درک داشتند گام‌های مؤثری را در این مسیر طی می‌کردند. ما روز به روز داشتیم به این مسیر که همان رفتن به سمت قله‌های پیشرفت و استقلال است، گام‌های مؤثری را بر می‌داشتیم. به همین علت بر ما تداوم این مسیر واجب است. جلوگیری و عدم تحرک در این مسیر به معنای برگشت از پیشرفت یا مانع شدن در مقابل آن خواهد بود.

مردم ایران چنین حسی را دارند که می‌گویند دولت شهید آیت الله رئیسی، یک دولت در تراز انقلاب اسلامی است. دولتی که از طریق اجرای برنامه‌های صحیح می‌خواهد ملت ایران به پیشرفت برسد و روز به روز استقلال کشور در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی محقق شود. دولت آیت الله رئیسی که دولت تراز بود، ما این طور ابراز می‌کنیم که دولت بعدی بایستی قوی‌تر از این مسیر را ادامه دهد و دنبال کند. بنابراین به تداوم این حرکتی که آیت الله رئیسی در دولت خود دنبال می‌کرد و به تحرک روز افزون در حوزه‌های مختلف پیشرفت و استقلال کشور دنبال می‌کرد، ما نیز وظیفه داریم به تداوم این مسیر بپردازیم.

اگر چنین کاری نکنیم، خود ما مقصر خواهیم بود. دیگر بهانه‌ای نیز نداریم؛ چون نوع انتخاب ما مردم خیلی مؤثر است تا دولتی کارآمد که بتواند راه شهید رئیسی را ادامه دهد انتخاب کنیم، یا یک دولت ناکارآمد انتخاب کنیم که نتواند چنین اهدافی را محقق سازد، دیگر نمی‌توانیم به دیگران ایرادی بگیریم، در حقیقت باید ایراد را به خودمان بگیریم که دولتی قوی انتخاب نکردیم.

حضور و مشارکت بالای مردم در انتخابات می‌تواند چه دستاوردهای بین‌المللی را رقم بزند؟

یک سری از مسائل ما به منطقه‌ای و یک سری دیگر به مسائل بین‌المللی تقسیم می‌شوند. بایستی به مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی توجه کنیم. ابتدا به مسائل منطقه‌ای می‌پردازم. منطقه ما دچار مشکلات زیادی است. کشورهای مختلفی که در اطراف ما قرار دارند، مشکلات مختلفی نیز دارند. بخش عمده‌ای از این مشکلات ناشی از ساختارهای سیاسی موجود در این کشورها هست که ساختارهای غلطی هستند. در میان کشورهای منطقه آن کشوری که مردم سالاری دینی را به درستی و

در حقیقت دنبال می‌کند، جمهوری اسلامی است که یک الگوی مناسبی برای کشورها و مردم منطقه است که ما به بیداری اسلامی در جهان اسلام و کشورهای منطقه تعبیر می‌کنیم.

آن‌ها شاهد هستند که الگوی مردم سالاری دینی چگونه در رفع معضلات، مشکلات و موانع و دفع دشمنی‌ها مؤثر است. به عبارت دیگر از طریق این ساختار می‌توان معضلات و مشکلات کشور را حل کرد. این موضوع به الگویی برای دیگران تبدیل شده است. بنابراین رفتار جمهوری اسلامی ایران یک الگوی بسیار مناسب برای منطقه است که قدرت جمهوری اسلامی ایران را به شکل تساعدی بالا می‌برد و در میان مردم منطقه نیز که متوجه هستند، به این بیداری می‌رسند که در مسیر رفع مشکلاتشان، همین ساختار سیاسی مبتنی بر مردم سالاری دینی است. بنابراین مردم سالاری دینی در میان مردم منطقه و جهان بسیار اهمیت پیدا می‌کند. حضور مردم در انتخابات موجب تشکیل دولتی قوی می‌شود و به حل مشکلات و معضلات منجر می‌گردد.

اما در حوزه نظام بین‌المللی نیز ما یک جریان حاکم بر عالم داریم که او برای جهان بشری و نه تنها برای ما مشکلات فراوانی را به وجود آورده است. جهان بشری ذیل سیطره این جریان، مشکلات بسیار جدی را تجربه می‌کند. بنابراین در حوزه نظام بین‌الملل نیز وقتی ما در این مسیر حرکت می‌کنیم، به الگویی برای حوزه نظام بین‌الملل تبدیل می‌شود. از طرفی عدم توانایی تقابل نظام استکباری با حرکت انقلاب اسلامی ایران، این تأثیر را خواهد داشت.

آن‌ها متوجه می‌شوند تا زمانی که مردم سالاری دینی در این کشور حکمفرما است و بر اساس این بصیرت مردم به کمک دولت و نظام مستقر خود با کارآمدی و هماهنگی که دارند و به تقابل با نظام استکباری می‌پردازند، آن‌ها را متوجه می‌کند که نمی‌توانند در مقابل این جریان ایستادگی کنند و موجب خنثی شدن توطئه آن‌ها می‌شود. این مشارکت حداکثری در گاهی از مواقع دشمن را از تداوم دشمنی‌های خود ناامید می‌کند. حضور ما در انتخابات به همین دلایل هم در حوزه منطقه‌ای و هم در حوزه بین‌المللی بسیار تأثیرات فراوانی به دنبال دارد.

اخلاق مداری قانونمندی کاندیداها و ستادهای انتخاباتی آنها چه تأثیری در فضای عمومی جامعه دارد؟

اصل قضیه این است که ما بایستی نشان دهیم که مردم ایران، همواره مردمی بسیار با فرهنگ و متمدن هستند. تمدن بر اساس قانونمندی، قانونمداری و ساختارمندی حرکت می‌کند. اگر شما ساختار و قانون نداشته باشید، مدنیت ندارید و نمی‌توانید یک حرکت تمدنی را ایجاد کنید. یک جامعه اگر قانون و ساختار نداشته باشد، به جامعه‌ای غیرمتمدن شناخته می‌شود. ما مردم ایران بایستی نشان دهیم که جامعه‌ای متمدن هستیم که در ذیل قانونمداری، حرکت‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی خود را تنظیم می‌کنیم.

رعایت قانون، پس از داشتن قانون یک امر مهم است. اگر در جامعه‌ای قانون وجود داشته باشد؛ اما به آن قانون عمل نشود، دیگر آن جامعه را نمی‌توان جامعه‌ای متمدن دانست. حتی برخی اصطلاحات مانند جامعه بربر و وحشی هم بر چنین

جامعه‌ای عنوان می‌کنند. حال اگر بخواهیم با ادبیات مؤدبانه بگوییم، می‌گویند این جامعه، جامعه‌ای غیرمتمدن است. جامعه ایرانی با این فرهنگ و با این سابقه تمدنی یک جامعه بسیار بسیار متمدن است.

بنابراین در حوزه رفتارهای انتخاباتی؛ چه کسانی که می‌خواهند انتخاب شوند و به دنبال گرفتن کرسی‌های قدرت برای اداره جامعه هستند و چه آنان که می‌خواهند انتخاب کنند باید نشان دهند که دارای رفتارهای تمدنی بسیار فعال، با نشاط و با انگیزه هستند و اصلاً در شأن مردم ایران نیست که شاهد رفتارهای هنجارشکنانه و ساختار شکنانه انتخاباتی باشند.

لزوم برگزاری تربیون‌های آزاد در مساجد با موضوع انتخابات

حجت الاسلام حسن صباحیان، امام جمعه زیرکوه در گفت‌وگویی در آستانه برگزاری چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری اظهار داشت: به فرمایش رهبر عزیز انقلاب مشارکت بالا موجب تقویت و اقتدار ملی می‌شود.

وی در ادامه بیان کرد: قطعاً به فرمایش رهبر معظم انقلاب، حضور مردم در انتخابات پیش روی ما یک پدیده پر دستاورد است و اهمیت حضور مردم در انتخابات بر کسی پوشیده نیست و هر زمان انتخابات های جمهوری اسلامی با مشارکت بالا رقم خورده در تقویت گفتمان انقلاب، عزت آفرینی و اقتدار نظام و خنثی کردن توطئه‌های دشمنان و مخالفان انقلاب اسلامی نقش آفرین بوده است.

حجت الاسلام صباحیان ادامه داد: در سیاست های نظام جمهوری اسلامی که برآیند نظام الهی است به صورت کلی مردم نقش استراتژیک داشته اند و در طول تاریخ هر جا نگاه می‌کنیم نتایج خوب و نتایج سوء حاصل عملکرد خود انسان بوده است.

امام جمعه زیرکوه گفت: هر کجا که بشر با آگاهی و البته بصیرت برای سرنوشت خودش اهمیت قائل شده سود برده است و هر کجا که نسبت به سرنوشت خودش بی تفاوت بوده خسارت دیده است.

وی با بیان اینکه حماسه حضور مردم در انتخابات باید مبتنی بر انتخاب درست و شرع و شریعت باشد، افزود: در این صورت دستاوردهای معجزه گونه‌ای برای نظام و انقلاب در حوزه داخلی و خارجی خواهد داشت و اگر مردم برای تعیین درست سرنوشت خودشان در عرصه انتخابات وارد شوند و تحقیق کنند به فرمایش رهبر عزیز انقلاب خدا هم دل‌های آن‌ها را به سمت بهترین گزینه هدایت خواهد کرد.

حجت الاسلام صباحیان عنوان کرد: در انتخابات پیش رو، حماسه ای کم نظیر با مشارکت بالا را مردم خلق خواهند کرد و حضور حداکثری مردم برای نظام دارای دستاوردهای بزرگی خواهد بود البته همه دلسوزان نظام باید از هیچ کوششی برای بصیرت افزایی و تبیین و روشنگری در جهت دعوت مردم به انتخابات دریغ نکنند.

امام جمعه زیرکوه با اشاره به اینکه در طول تاریخ اسلام و تشیع مهم ترین پایگاه اجتماعی و محکم اسلام، مسجد بوده است، افزود: مساجد قرارگاه بصیرت افزایی و معرفتی در همه عرصه ها بوده اند و انتخابات یکی از مهمترین رویدادهای تأثیرگذار انقلاب اسلامی است که باید مساجد به عنوان مهم ترین سنگرهای جهاد تبیین و تحلیل انتخابات باشند.

وی ادامه داد: البته متأسفانه در مساجد کارکردهای بس یار مهمی که پیامبر(ص) برای آن عملاً تعیین کردند را امروز کمتر مشاهده می‌کنیم در حالی اول انقلاب مرکز همه برنامه های انقلاب مسجد بود، باید شبکه بزرگ مساجد با رهبری و مدیریت امام مسجد در همه موضوعات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی نقش پر رنگ و فعال داشته باشند.

حجت الاسلام صباغیان در ادامه گفت: اگر مساجد تربیون‌های آزاد و میزگردهای گفتمان و کارگاه های روشنگری با حضور همه اقشار جامعه اعم از زنان و مردان با موضوع انتخابات داشته باشند هم مشارکت بالا می‌رود و هم در انتخاب درست و آگاهانه مبتنی بر شاخصه های یک رئیس جمهور تراز انقلاب و فرد اصلاح به مردم کمک می‌کند.

وی در پایان بیان کرد: اگر زمینه حضور جوانان در مساجد فراهم شود در حضور رأی اولی ها و البته انتخاب آگاهانه آن ها تأثیر مثبت خواهد داشت.

تخریب رقبا در انتخابات دور از اخلاق و بزرگ‌ترین گناه است

حجت‌الاسلام حمزه محمدی امام‌جمعه شهرستان شهرقدس از استان تهران در گفت‌وگویی، با اشاره به اهمیت بالای انتخابات گفت: بی تردید انتخابات در عرصه‌ها و ابعاد مختلف کشور می‌تواند تأثیرگذار باشد و حضور حداکثری مردم این اثرگذاری را دو چندان می‌کند.

امام جمعه شهرقدس افزود: انتخابات تأمین کننده و پشتوانه‌ای برای مسائل امنیتی، اقتصادی و فرهنگی است؛ برای شکل گیری مجلس و دولتی قوی حضور حداکثری مردم پای صندوق‌های رأی ضرورتی انکارناپذیر است.

وی با بیان این که انتخابات مقبولیت و مشروعیت نظام را نشان می‌دهد خاطر نشان کرد: همانطور که رهبر معظم انقلاب فرموده اند «بنده گفته‌ام و باز هم می‌گویم، آن کسانی که نظام را قبول ندارند، باز هم در انتخابات شرکت کنند و رأی دهند» مشارکت بالای مردم در انتخابات مسئولیت دولت را افزایش می‌دهد تا با قوت بیشتری کار خود را آغاز کند.

حجت‌الاسلام محمدی با اشاره به تفاوت‌هایی که در انتخابات جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها وجود دارد گفت: باید به انتخابات نگاه معنوی داشت؛ در اغلب کشورها نگاه‌های مادی حکم فرما است، اما در جمهوری اسلامی ایران مسائل دینی، اخلاقی و معنوی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ چرا که در اسلام رشد و تعالی انسان بر هر امری مقدم است.

امام جمعه شهر قدس ابراز داشت: بر اساس اصل ششم قانون اساسی، اداره کشور بر آرای عمومی متکی است؛ از این رو حضور حداکثری مردم پای صندوق های رأی بسیار مهم است و جمهوری اسلامی ایران از این لحاظ کارنامه ای درخشان دارد.

وی درباره رعایت اخلاق انتخاباتی از سوی مردم و نامزدها گفت: با توجه به حساسیت و اتفاق ناگواری که برای رئیس جمهور مخلص ما، شهید رئیسی رخ داد، حساسیت انتخابات پیش رو افزایش یافته است.

حجت الاسلام محمدی با تأکید بر این که خط درگیری با دشمن باید شفاف و آشکار باشد افزود: گاهی یک شخص با لباس خودی است اما حنجره اش سخن دشمن را تکرار می کند؛ اگر این مرزها مشخص نشود، طبیعی است که افرادی از این مرزها عبور کنند.

امام جمعه شهر قدس با بیان این که تخریب و انتقاد تفاوت های زیادی دارد، گفت: تخریب دور از اخلاق و از بزرگ ترین گناهان است بنابراین شایسته نیست کاندیداها و هوادارانشان نسبت به دیگر نامزدهای انتخاباتی چنین عملکردی داشته باشند.

وی اظهار داشت: عجیب هستند افرادی که یکدیگر را تخریب می کنند و دم از معنویت و ولایت می زنند؛ مردم باید هوشیار باشند و بدانند که تخریب کاندیداها خلاف منویات رهبر معظم انقلاب است و از تقویت تخریب کنندگان دوری کنند.

حجت الاسلام محمدی گفت: انتقاد از عملکرد نامزدهای انتخاباتی مشکلی ندارد، اما راهش تخریب و اهانت دیگران نیست؛ باید گفت و گو شده و مطالب با حفظ ادب و در چارچوب های اخلاقی بیان شود.

امام جمعه شهر قدس خاطر نشان کرد: رهبر معظم انقلاب در سال ۹۲ فرمودند «آنچه که اهمیت دارد این است که مواضع عزت آفرین و صحیح و عاقلانه و حکیمانه انقلاب و نظام تقویت شود» حال چگونه می توان با تخریب یکدیگر به این مهم دست پیدا کرد؟ تخریب یکدیگر آثار بد اجتماعی و سیاسی به بار می آورد، اذهان عمومی تخریب می شود، مردم ناامید می شوند و تا سال ها آثار و تبعات چنین کارهایی در جامعه باقی می ماند.

وی در پایان گفت: طبیعی است که نامزدها نظرات متفاوتی داشته باشند و اخلاف نظر وجود داشته باشد، اما در هر حال انصاف را باید رعایت کرد و حقیقت ها کتمان نشود.

هر فرد ایرانی که علاقه مند به کشور است در انتخابات شرکت کند

حجت الاسلام والمسلمین عبداللهی نژاد، مدیر حوزه علمیه خواهران استان اصفهان در گفت‌وگویی، اظهار داشت: این انقلاب از خون صدها هزار شهید و رشادت های جانبازان و رزمندگان عزیزی که در طول این چهار دهه گذشته به ثمر رسیده است.

وی ادامه داد: امروز کشور ما در شرایطی است که در دنیا و مخصوصا در منطقه حرف برای گفتن دارد یعنی بدون جمهوری اسلامی ایران همسایگان ما و سایر کشورها و حتی دشمنان ما نمی‌توانند اقدامی انجام بدهند و ایران را در معادلات خود باید در نظر بگیرند و علت آن همان رشادت‌ها و مجاهدت‌های است که این انقلاب رو به این جا رسانده است.

مدیر حوزه علمیه خواهران استان اصفهان گفت: ان‌شاءالله به امید خداوند متعال این نظام مقدس اسلامی به حکومت جهانی حضرت مهدی(ع) وصل بشود.

حجت الاسلام والمسلمین عبداللهی نژاد ابراز داشت: در این دوران از ما خواستند کار خیلی ساده‌ای بکنیم از ما جهاد در خط مقدم نخواستند از ما نخواستند روی مین برویم از ما خواستند در انتخابات شرکت نکنیم اگر ما در انتخابات شرکت نکنیم یا شرکت حداقلی داشته باشیم واقعا خون شهدا را نمی‌توانیم پاسخگو باشیم؛ بنابراین انتظار می‌رود هر مؤمن، هر مسلمان و هر ایرانی که در این کشور زندگی می‌کند و علاقه‌مند به ایران است در انتخابات شرکت کند و به فرد اصلح رای دهد که ان‌شاءالله ادامه دهنده راه این دولت شهید رئیسی عزیز باشد.